

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

พ.ศ. 2564 - 2570

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

“ภัยธรรมชาติหรือสาธารณภัยอาจเกิดขึ้นเมื่อใดก็ได้ ไม่มีผู้ใดจะคาดหมายได้ดังที่ได้เกิดขึ้นที่แหลมตะลุมพุกนครศรีธรรมราช และหลายจังหวัดภาคใต้ ...”

“... ให้ไป ให้ความอบอุ่นช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากโดยฉับพลัน ทำให้ผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลือ มีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานต่อไป ...”

“...การช่วยเหลือผู้ประสบภัยนั้นจะต้องช่วยในระยะสั้น หมายความว่า เป็นเวลาที่ฉุกเฉินต้องช่วยโดยเร็ว และต่อไปก็ต้องช่วยให้ต่อเนื่อง ส่วนเรื่องการช่วยเหลือในระยะยาวก็มีความจำเป็นเหมือนกัน เป็นผลว่าเขาได้รับการดูแลช่วยเหลือแลมาจนกระทั่งได้รับการศึกษาที่สามารถทำมาหากินได้โดยสุจริตและโดยมีประสิทธิภาพเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ ...”

พระบรมราโชวาทของ
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
วันที่ 23 สิงหาคม 2506

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานชื่อศูนย์พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้ประสบภัย ในจังหวัดพื้นที่ติดทะเล ว่า “ศูนย์พักพิงร่วมใจอุ่นไอรัก” และพระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้อัญเชิญตราสัญลักษณ์พระราชทานพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๖๒ ประดิษฐานที่ ป้ายชื่อศูนย์พักพิงชั่วคราวฯ และอาคารอเนกประสงค์ พร้อมนี้ ทรงพระราชทานภาพการ์ตูน ฝีพระหัตถ์ และพระบรมราโชวาท ความว่า

“เตรียมพร้อม ป้องกัน ด้วยความเพียรเข้มแข็ง
พร้อมรับสถานการณ์ ด้วยความเข้าใจถ่องแท้
ร่วมใจปฏิบัติกรอย่างเป็นระบบเมื่อเกิดภัย
มั่นคง แน่วแน่ แก้ไข ฟื้นฟู อย่างมีประสิทธิภาพ”

พระบรมราโชวาท

คำนำ

บทที่ 1 สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณสุข	1
1.1 สถานการณ์สาธารณสุขโลก	1
1.2 สถานการณ์ภัยของประเทศไทย	3
1.3 ปฏิทินสาธารณสุขในประเทศไทย	10
1.4 กรอบการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขในระดับนานาชาติและในประเทศ	11
1.5 บทเรียนการจัดการสาธารณสุขที่ผ่านมา	16
1.6 บทสรุป	18
บทที่ 2 นโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	21
2.1 นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ	21
2.2 วัตถุประสงค์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ	21
2.3 วิสัยทัศน์	22
2.4 พันธกิจ	22
2.5 เป้าหมาย	22
2.6 ตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขของประเทศ	23
2.7 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	23
2.8 แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข	28
บทที่ 3 หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	39
3.1 วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	39
3.2 กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	40
3.3 บทบาท หน้าที่ และแนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	47
3.4 ขอบเขตสาธารณสุข	64
3.5 ระดับการจัดการสาธารณสุข	64
3.6 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	65
บทที่ 4 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	73
ส่วนที่ 1 การลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพ	73
ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข	74
1. แนวคิดการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข	74
2. เป้าประสงค์	75
3. กลยุทธ์การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข	75

สารบัญ (ต่อ)

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาและส่งเสริมให้มีระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัยทุกระดับ (ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)	75
กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย	76
กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วน ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย	83
ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้ นวัตกรรมด้านสาธารณสุข	86
1. แนวคิดการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรม ด้านสาธารณสุข	86
2. เป้าประสงค์	86
3. กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรม ด้านสาธารณสุข	87
กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบสารสนเทศด้านสาธารณสุข	87
กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนานอค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย	87
กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัยที่มีประสิทธิภาพ	88
กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการลงทุนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัยแบบมีส่วนร่วม จากภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม ในระดับชาติ จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	89
กลยุทธ์ที่ 5 เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณสุขภัย	90
ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย	92
1. แนวคิดการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณสุขภัย	92
2. เป้าประสงค์	93
3. กลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย	93
กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการสาธารณสุข ระหว่างประเทศ	93
กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ	95
กลยุทธ์ที่ 3 ยกกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม	96
กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมความเป็นประเทศที่มีบทบาทนำด้านการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณสุขภัย	98

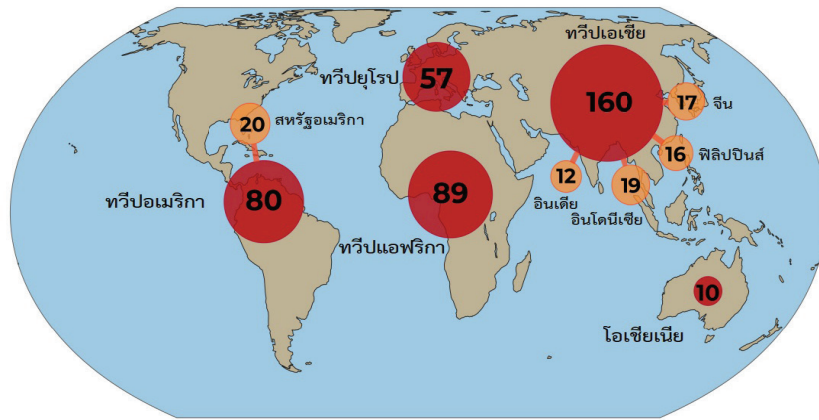
ส่วนที่ 2 การจัดการสาธารณสุขให้มีมาตรฐาน	100
ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ	101
1. แนวคิดการจัดการในภาวะฉุกเฉิน	101
2. เป้าประสงค์	101
3. กลยุทธ์การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ	102
กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนามาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างมีเอกภาพ	102
กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบและเครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ	114
กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์	128
ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน	132
1. แนวคิดในการฟื้นฟู	132
2. เป้าประสงค์	134
3. กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน	134
กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงหลังเกิดสาธารณสุขเพื่อการฟื้นฟูที่ดีกว่าเดิม	134
กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาแนวทางบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู	137
กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)	138
บทที่ 5 การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผน	141
5.1 การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ	141
5.2 การติดตามและประเมินผล	147
5.3 การวิจัยและพัฒนา	150
5.4 การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ	151
ภาคผนวก ก คำย่อ : ชื่อหน่วยงาน	153
ภาคผนวก ข ตัวอย่างลักษณะภัยและนิยามศัพท์	157
ภาคผนวก ค หน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์	171
ภาคผนวก ข สลิตีและการวิเคราะห์สลิตีการเกิดสถานการณ์ภัยของประเทศไทย	189
ภาคผนวก ง การถอดบทเรียนปัญหาการจัดการสาธารณสุขที่ผ่านมา	195
ภาคผนวก จ การใช้แนวทางธรรมชาติเป็นฐาน (Natural-based Solutions : Nbs) เป็นองค์ประกอบไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570	227
บรรณานุกรม	229

โลกต้องเผชิญกับสาธารณสุขที่ทำหายหลายอย่างไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทำให้เกิดภาวะลมฟ้าอากาศแปรปรวน ระดับน้ำทะเลของโลกสูงขึ้น เกิดภาวะแล้งจัด พายุหมุน การกัดเซาะชายฝั่งทะเลมหาสมุทร ดินโคลนถล่ม น้ำป่าไหลหลาก โรคระบาด และการเกิดสาธารณสุขขนาดใหญ่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีภัยที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ อาทิ แผ่นดินไหว สึนามิ ไฟป่าและหมอกควัน อาจเป็นสาธารณสุขที่ต้องเผชิญในปัจจุบัน และมีแนวโน้มมากขึ้นในอนาคต ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

1.1 สถานการณ์สาธารณสุขโลก

องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) คาดการณ์ว่า จำนวนประชากรโลกจะเพิ่มสูงขึ้นถึง 9,700 ล้านคน ภายในปี พ.ศ. 2593 จากปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 7,700 ล้านคน ซึ่งจะทำให้ความต้องการสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตเพิ่มสูงขึ้น และยังทำให้แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมที่สำคัญ คือ การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางเมื่อเกิดสาธารณสุขที่ต้องได้รับการดูแลเป็นการเฉพาะ นอกจากนี้ ยังพบอีกว่าการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเติบโตทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การค้า และการลงทุน เป็นสาเหตุที่ทำให้มีการแข่งขันและการตอบสนองความต้องการของประชาชนมากขึ้น ซึ่งผลที่ตามมาคือ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ถูกใช้อย่างฟุ่มเฟือย การพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่ไม่คำนึงถึงความยั่งยืน ของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัวของทรัพยากรลดลง เป็นเหตุให้ระบบนิเวศถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทำให้เกิดการผันแปรของฤดูกาล ระดับน้ำทะเลที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นสาธารณสุขที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น และเป็นความท้าทายของหลายประเทศทั่วโลกที่ต้องเผชิญความเสี่ยงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (UN, World Population Prospects 2019: Highlights)

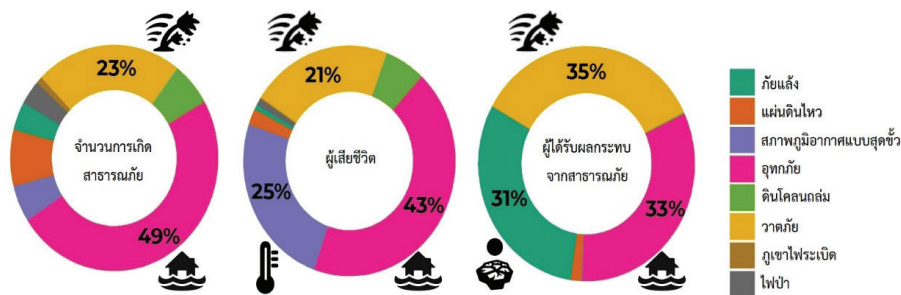
ศูนย์วิจัยการระบาดวิทยาของภัยพิบัติ (Centre for Research on the Epidemiology of Disaster: CRED) ได้รวบรวมข้อมูลสถานการณ์ความเสี่ยงภัยของโลก (Global Risk) พบว่า สถิติการเกิดสาธารณสุขทั่วโลกในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551 - 2560) เฉลี่ยจำนวน 343 ครั้งต่อปี มีผู้เสียชีวิต จำนวน 11,755 คนต่อปี และมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจคิดเป็น 130,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับสถิติปี พ.ศ. 2562 เกิดจำนวน 396 ครั้ง โดยเกิดขึ้นในทวีปเอเชียสูงสุดถึงร้อยละ 40 หรือคิดเป็นจำนวน 160 ครั้ง ดังแผนภาพที่ 1 - 1 และมีภัยสองลำดับแรกที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ได้แก่ อุทกภัยและवादภัย โดยมีสถิติผู้เสียชีวิตและผู้ได้รับผลกระทบมากที่สุด ดังแผนภาพที่ 1 - 2 แม้ว่าการเกิดสาธารณสุขจะมีความถี่และความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจสูงขึ้น หากแต่จำนวนผู้เสียชีวิตกลับมีแนวโน้มลดลง เนื่องมาจากประเทศนั้น ๆ มีการลงทุน เพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข โดยการป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม และการฟื้นฟูให้ดีกว่าเดิมมากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

Equal Earth Projection Data: EM-DAT 2020

(ที่มา: Centre for Research on the Epidemiology of Disaster, 2019)

แผนภาพที่ 1 - 1 สถิติการเกิดสาธารณภัยทั่วโลกในปี พ.ศ. 2562

(ที่มา: Centre for Research on the Epidemiology of Disaster, 2019)

แผนภาพที่ 1 - 2 สถิติการเกิดสาธารณภัย จำนวนผู้เสียชีวิต และผู้ได้รับผลกระทบในปี พ.ศ. 2562

Global Climate Risk Index 2020 รายงานอ้างอิงจาก Germanwatch ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงผลกำไรของประเทศเยอรมันได้ประเมินและจัดอันดับประเทศที่มีความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก โดยผลการศึกษาดังกล่าว ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความเสี่ยงสูง ต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอันดับ 8 และในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ระหว่างปี พ.ศ. 2542 - 2561 ประเทศไทยได้เกิดภัยธรรมชาติถึงจำนวน 147 ครั้ง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2554 ซึ่งเกิดมหาอุทกภัยมีความเสียหาย คิดเป็นร้อยละ 2.3 ต่อค่าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change: IPCC) ได้ระบุว่า ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่มีความเปราะบางสูงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่อาจทำให้ระดับน้ำทะเลเฉลี่ยทั่วโลกเพิ่มขึ้นสูงถึง 1.1 เมตรภายในปี พ.ศ. 2643 อีกทั้งองค์กร Climate Central ที่ไม่แสวงผลกำไรของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ทำการศึกษารณีสภาพภูมิอากาศทวีความรุนแรงมากขึ้น มีแนวโน้มทำให้เกิดสาธารณภัยต่อเมืองใหญ่ทั่วโลกที่อยู่ตามแนวชายฝั่งทะเล เช่น เมืองมุมไบ สาธารณรัฐอินเดีย เมืองเชียงใหม่ สาธารณรัฐประชาชนจีน กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย จะมีโอกาสเกิดความเสียหายสูงจากน้ำท่วมพื้นที่ตามแนวชายฝั่งและการทรุดตัวของพื้นดิน

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย พบว่า หากประเทศมีการลงทุนด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย 1 เหยี่ยวสหรัฐ จะสามารถป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัยได้เท่ากับ 7 เหยี่ยวสหรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2558 - 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs) และพันธกิจของกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 - 2030) ว่าด้วยการลงทุนด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยทั้งที่ใช้โครงสร้างและไม่ใช้โครงสร้าง เพื่อลดความสูญเสียด้านชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อนำไปสู่สังคมความปลอดภัยแบบยั่งยืน (Resilience)

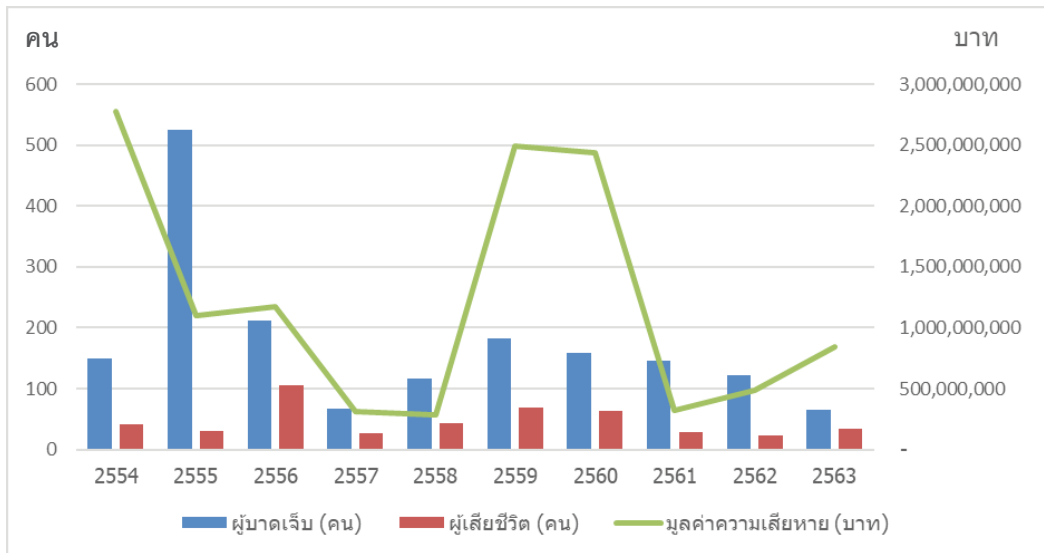
รายงานการประเมินสถานการณ์โลกด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Global Assessment Report on Disaster Risk Reduction: GAR) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั่วโลกเป็นความเสี่ยงที่ส่งผลให้สาธารณภัยมีความรุนแรง ชับซ้อน และส่งผลกระทบในวงกว้าง โดยได้เสนอให้กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 เป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทาง และนโยบายในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยว่าด้วยนวัตกรรมเชิงแนวคิดที่มีความยืดหยุ่นและรวดเร็ว การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยให้มีความเชื่อมโยงทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ รวมทั้ง การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการถอดบทเรียนและสังเคราะห์ให้เกิดองค์ความรู้ เพื่อนำมาวางแนวทางการปฏิบัติร่วมกันในการจัดการปัญหาการถ่ายทอดนวัตกรรม และการสร้างกลไกในการรับมือกับสาธารณภัยแต่ละประเภท รวมถึงการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการด้วย

สรุปได้จากผลการศึกษาและสถิติต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น พบว่า ประเทศไทยมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดสาธารณภัยที่มีความถี่และความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นด้วยการประเมินให้เข้าใจความเสี่ยง การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม และการฟื้นฟูให้ดีกว่าเดิมมากขึ้น เพื่อให้ความสูญเสียด้านชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนและประเทศลดลงอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 สถานการณ์ภัยของประเทศไทย

1.2.1 อัคคีภัย (Fire)

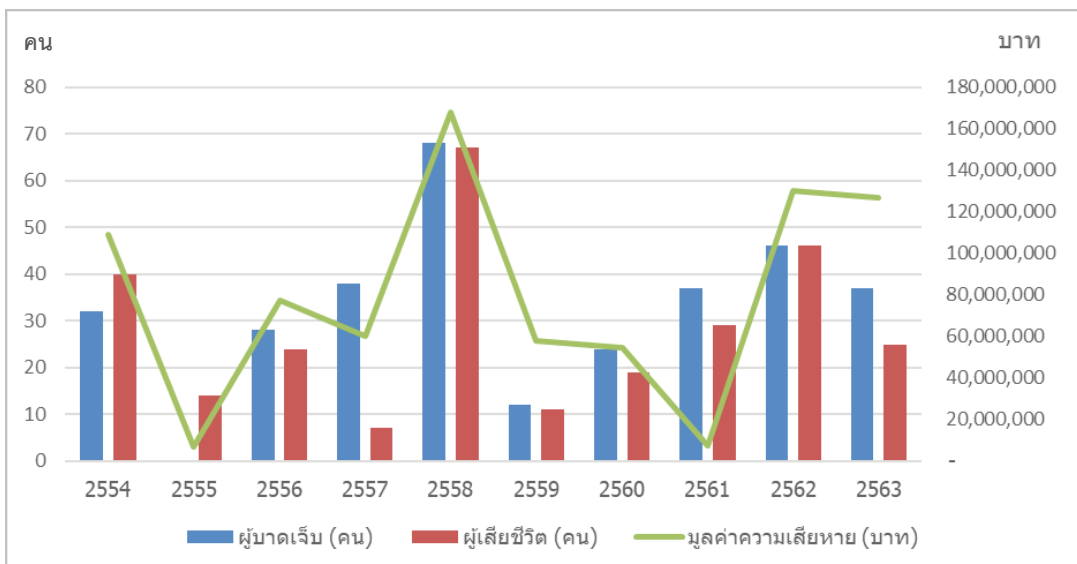
เป็นภัยที่เกิดจากไฟ ซึ่งไฟเป็นพลังงานอย่างหนึ่งที่ทำให้ความร้อน เมื่อขาดการควบคุมและดูแล จะทำให้เกิดการติดต่อกลุกลามไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิงจนเกิดการลุกไหม้ต่อเนื่อง หากปล่อยเวลาของการลุกไหม้นานเกินไป และเกิดการลุกลามมากยิ่งขึ้น สภาวะของไฟจะรุนแรงมากขึ้น ถ้าการลุกไหม้มีเชื้อเพลิงหนุนหรือมีไอของเชื้อเพลิงถูกขับออกมา ความร้อนแรงก็จะมากยิ่งขึ้น ซึ่งเชื้อเพลิง ได้แก่ สารเคมี วัตถุใด ๆ ที่มีสถานะเป็นของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซที่อยู่ในภาวะพร้อมจะเกิดการสันดาปจากการจุดติดใด ๆ หรือจากการสันดาปเอง ประกอบกับมีการขยายตัวของพื้นที่เขตเมือง และบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของประชาชนเพิ่มขึ้น ดังนั้น แนวโน้มและความเสี่ยงที่เกิดจากอัคคีภัยจึงเพิ่มมากขึ้น โดยผลกระทบที่เกิดจากอัคคีภัยที่ผ่านมาแสดงดังแผนภาพที่ 1 - 3

(ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2563)
 แผนภาพที่ 1 - 3 แสดงสถิติสถานการณ์อัคคีภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2554 - 2563

1.2.2 ภัย (Wind Storm)

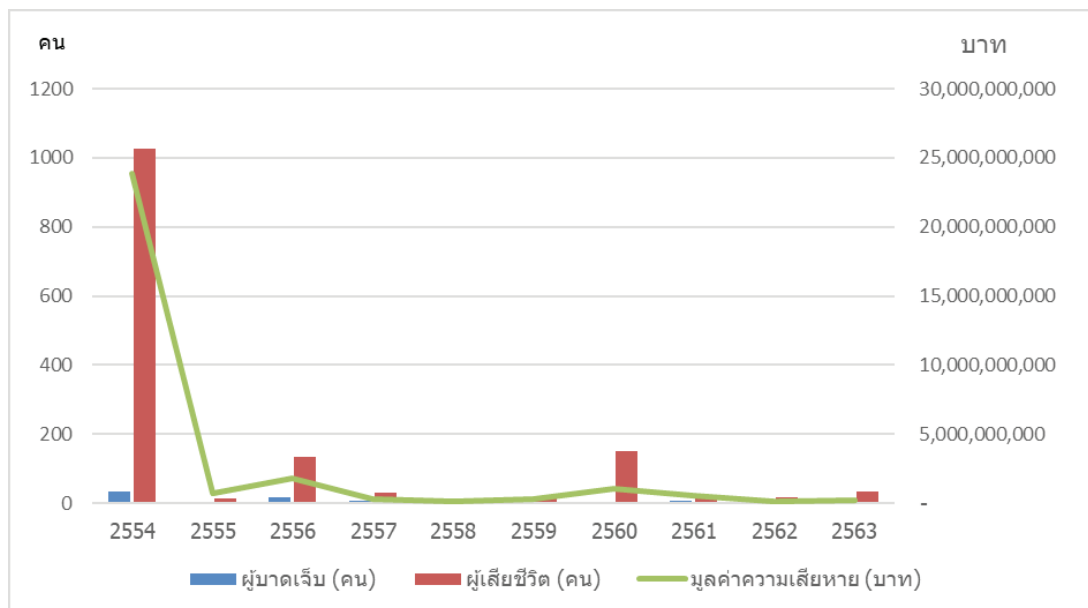
เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีสาเหตุจากลมแรงจนทำให้เกิดความเสียหายแก่อาคารบ้านเรือน สิ่งก่อสร้าง ต้นไม้ เรือกสวนไร่นา ยานพาหนะ และระบบสาธารณูปโภค เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบสื่อสาร โทรคมนาคม รวมถึงชีวิตของประชาชน สำหรับประเทศไทย สาเหตุของภัย คือ พายุฝนฟ้าคะนอง พายุฤดูร้อน พายุลมวง และพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชัน ไชนัน ไดฟู่น) โดยเฉพาะพายุหมุนเขตร้อนจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง นับร้อยตารางกิโลเมตร (บริเวณรอบศูนย์กลางของพายุจะเป็นบริเวณที่ได้รับผลกระทบจากภัยมากที่สุด) หากพายุมีกำลังแรงขึ้นเป็นพายุโซนร้อนหรือไต้ฝุ่นจะก่อให้เกิดภัย อุทกภัย และคลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surge) ซึ่งเป็นอันตรายและสร้างความเสียหาย โดยในปัจจุบันแนวโน้มความเสียหายยังมีมูลค่าสูง แม้ว่าจำนวนผู้เสียชีวิตจะลดลง ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก โดยมีผลกระทบ ที่เกิดจากภัยที่ผ่านมาแสดงดังแผนภาพที่ 1 - 4

(ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2563)
 แผนภาพที่ 1 - 4 แสดงสถิติสถานการณ์ภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2554 - 2563

1.2.3 อุทกภัย (Flood)

เป็นเหตุการณ์ที่เกิดจากฝนตกหนักและฝนตกสะสมเป็นเวลานาน ทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน น้ำท่วมขัง และน้ำล้นตลิ่ง ประชาชนได้รับความเดือดร้อน สิ่งสาธารณประโยชน์และทรัพย์สินของประชาชนได้รับความเสียหายโดยมีสาเหตุหลัก ได้แก่ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทะเลอันดามันและอ่าวไทย ซึ่งในประเทศไทยจะพัดอยู่ในช่วงกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมประเทศไทยและอ่าวไทยในช่วงกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ร่องมรสุมที่พาดผ่านบริเวณประเทศไทย ในช่วงของแต่ละเดือน หย่อมความกดอากาศต่ำและพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชัน ไชนัน และไต้ฝุ่น) ทั้งนี้ แนวโน้มผู้ได้รับผลกระทบไม่คงที่ขึ้นอยู่กับจำนวนของพายุที่เกิดขึ้นในแต่ละปี อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้เสียชีวิต และมูลค่าความเสียหายจากอุทกภัยมีแนวโน้มลดลง โดยมีผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัยดังแผนภาพที่ 1 – 5

(ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2563)

แผนภาพที่ 1- 5 แสดงสถิติสถานการณ์อุทกภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2554 - 2563

1.2.4 ภัยจากดินโคลนถล่ม (Landslide)

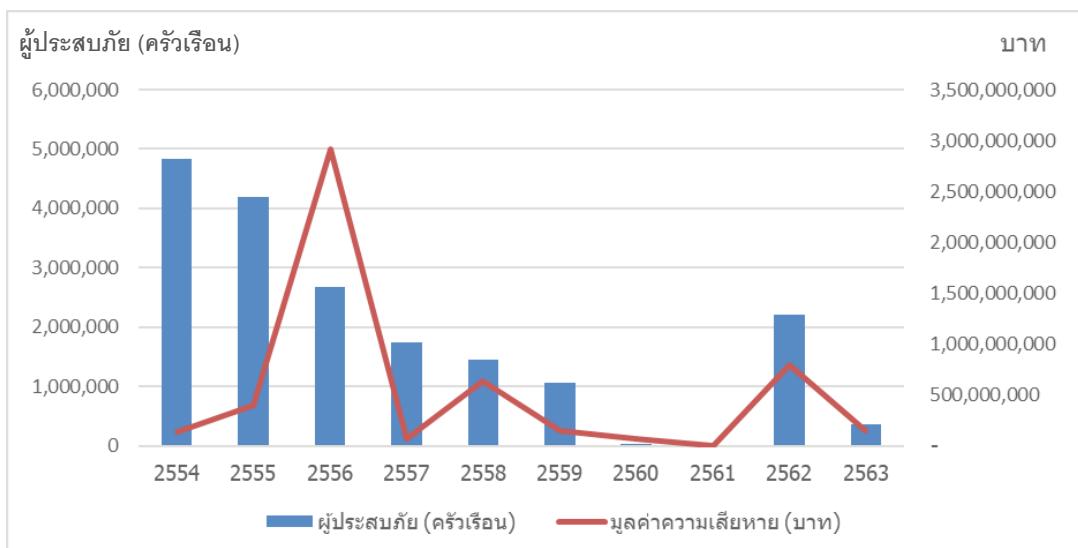
เป็นเหตุการณ์ที่มักเกิดขึ้นพร้อมกันหรือเกิดตามมาหลังจากเกิดน้ำป่าไหลหลากอันเนื่องมาจากพายุฝนที่ทำให้เกิดฝนตกหนักอย่างต่อเนื่องรุนแรง ส่งผลให้มวลดินและหินไม่สามารถรองรับการอุ้มน้ำได้ จึงเกิดการเคลื่อนตัวตามอิทธิพลของแรงโน้มถ่วงของโลก ปัจจุบันปัญหาดินโคลนถล่มเกิดบ่อยครั้ง และมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อันมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การทำการเกษตรในพื้นที่ลาดชัน การทำลายหน้าดิน เป็นต้น สำหรับประเทศไทยมักเกิดเหตุการณ์ดินโคลนถล่มในช่วงฤดูฝน (ปลายเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม) (กรมทรัพยากรธรณี, 2563)

1.2.5 แผ่นดินไหว และสึนามิ (Earthquake and Tsunami)

เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีสาเหตุเกิดจากการสั่นสะเทือนอย่างรุนแรงของพื้นดินในช่วงเวลาหนึ่ง เกิดขึ้นจากแรงเสียดทานระหว่างชั้นหินและชั้นดินภายใต้ผิวโลกตามแนวรอยเลื่อนของเปลือกโลกที่มีพลังและยังเคลื่อนตัวอยู่ทั้งภายในและภายนอกประเทศไทย ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศที่อยู่ในแนวรอยเลื่อนได้รับผลกระทบจากแผ่นดินไหวบ่อยครั้งขึ้น เช่น กรณีเกิดขึ้นที่อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง เมื่อปี พ.ศ. 2562 ความรุนแรงขนาด 4.9 สร้างความเสียหายให้แก่อาคารบ้านเรือนและทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก (กรมทรัพยากรธรณี, 2563) นอกจากนี้ แผ่นดินไหวขนาดใหญ่ในมหาสมุทร ยังอาจทำให้เกิดสึนามิเคลื่อนตัวด้วยความเร็วสูง มีพลังรุนแรงสามารถเคลื่อนที่ไปได้เป็นระยะทางไกล ๆ และเมื่อเคลื่อนที่เข้าสู่บริเวณชายฝั่งทะเลจะทำให้เกิดเป็นคลื่นขนาดใหญ่ ที่เรียกกันว่า “สึนามิ” (Tsunami) ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้คนที่อาศัยอยู่ตามบริเวณชายฝั่ง ดังที่เคยเกิดขึ้นบริเวณภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามันในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิตถึง 5,395 ราย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2548)

1.2.6 ภัยแล้ง (Drought)

เป็นภัยที่เกิดจากธรรมชาติสภาพอากาศแห้งแล้งและขาดแคลนน้ำเป็นระยะเวลานาน โดยทั่วไปเกิดขึ้นเมื่อพื้นที่ที่ได้รับน้ำอย่างสม่ำเสมอเกิดฝนตกต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ประเทศไทยได้แบ่งการบริหารจัดการน้ำในฤดูแล้งเป็น 5 ประเภท ดังนี้ 1) การสำรองน้ำไว้สำหรับการใช้น้ำในช่วงต้นฤดูฝน เพื่อสนับสนุนการเพาะปลูกข้าวนาปี 2) การจัดสรรน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค 3) การจัดสรรน้ำเพื่อการรักษาระบบนิเวศ 4) การจัดสรรน้ำเพื่อการเกษตรกรรม และ 5) การจัดสรรน้ำเพื่อการอุตสาหกรรม (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2562) นอกจากนี้ ภัยแล้งในแต่ละปีส่งผลกระทบต่อเกษตรกรซึ่งถือว่าเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศและผลกระทบที่เกิดจากภัยแล้งอาจนำไปสู่การพังทลายของผิวดิน การเกิดฝุ่นละออง พายุฝุ่น การรुक้าของน้ำเค็ม และโอกาสเกิดไฟป่าสูงขึ้น สร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ การเกิดภัยแล้งมีแนวโน้มลดลง ซึ่งเป็นผลจากการบริหารจัดการน้ำจากทุกภาคส่วน โดยมีผลกระทบที่เกิดจากภัยแล้งดังแผนภาพที่ 1 – 6

(ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2563)

แผนภาพที่ 1 - 6 แสดงสถิติสถานการณ์ภัยแล้ง ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2563

1.2.7 โรคระบาด (Pandemic)

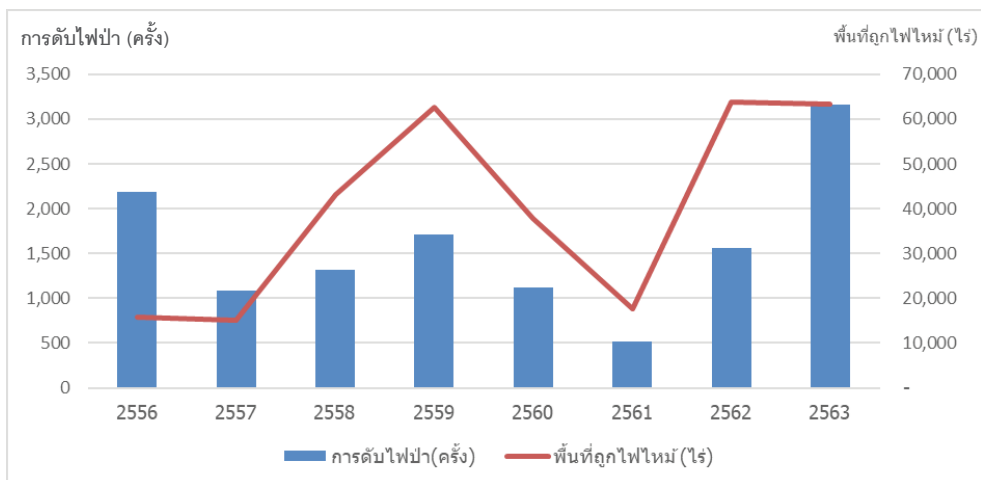
เป็นโรคติดต่อหรือโรคที่ยังไม่ทราบสาเหตุของการเกิดโรคแน่ชัดซึ่งอาจแพร่ไปสู่ผู้อื่นได้อย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง หรือมีภาวะของการเกิดโรคมามากกว่าปกติที่เคยเป็นมา (พระราชบัญญัติโรคติดต่อ, 2558)

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) แถลงการณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 ยกระดับการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID - 19 จากโรคระบาด (Epidemic) เป็นโรคระบาดใหญ่ (Pandemic) หลังจากมีการลุกลามไปหลายประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก สำหรับการประกาศโรคระบาดของประเทศไทย ให้เป็นไปตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ทั้งนี้ การระบาดของโรคที่สำคัญ ๆ ในประเทศไทย ได้แก่

ปี พ.ศ.	การระบาด	ปี พ.ศ.	การระบาด
2547	โรคไข้หวัดนก	2556	โรคติดต่อระบบทางเดินหายใจเฉียบพลัน (Middle East Respiratory Syndrome : MERS – CoV)
2552	โรคไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ H1N1 (2009)	2557	โรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่า
2551 - 2552	โรคไข้วัดซ้อยุงลาย	2563	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus disease 2019: COVID-19)
2555	โรคไข้เลือดออก		

1.2.8 ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน (Forest Fire and Smoke)

เป็นภัยที่มักเกิดขึ้นในป่าธรรมชาติหรือสวนป่าแล้วลุกลามไปได้โดยอิสระปราศจากการควบคุม ตลอดจนเป็นผลให้ฝุ่นควันและอนุภาคแขวนลอยในบรรยากาศมีปริมาณมากภายใต้กระแสลมอ่อนและอากาศสามารถลอยตัวสูงขึ้นไปในบรรยากาศชั้นบนได้ สถานการณ์ไฟป่าและหมอกควันส่งผลกระทบต่อสุขภาพ คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสุขภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ทั้งนี้ แนวโน้มการเกิดภัยจากไฟป่าและหมอกควัน ยังคงมีสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่องจากการเกิดไฟป่าตามธรรมชาติและการเผาป่าเพื่อเตรียมพื้นที่ในการเกษตร โดยมีผลกระทบที่เกิดจากภัยจากไฟป่าและหมอกควันดังแผนภาพที่ 1 - 7

(ที่มา : กรมป่าไม้, 2563)

แผนภาพที่ 1 - 7 แสดงสถิติสถานการณ์ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน ระหว่าง ปี พ.ศ. 2556 - 2563

1.2.9 ภัยจากมลพิษทางอากาศประเภท PM2.5 (Particulate Matter: PM)

มลพิษทางอากาศประเภท PM2.5 เป็นเหตุการณ์ที่มีมลพิษทางอากาศประเภทฝุ่นละออง ขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน หรือ PM2.5 ที่มีแหล่งกำเนิดจากเหตุการณ์ทางธรรมชาติหรือจากกิจกรรมของมนุษย์และเกิดการสะสมในบรรยากาศทำให้ PM2.5 ปกคลุมพื้นที่อยู่อาศัยของประชาชน จนมีความเสี่ยงทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนจำนวนมาก

ปัจจุบันฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) เป็นภัยด้านสิ่งแวดล้อมที่คุกคามสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะในประชาชนกลุ่มเสี่ยง ทั้งเด็ก หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคระบบทางเดินหายใจ หอบหืด เป็นต้น ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ในทุกกลุ่มทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

1.2.10 ภัยจากสารเคมี (Chemical Incidents)

เป็นภัยที่เกิดจากสารเคมีที่มีอยู่ในธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น อาจเกิดจากการใช้ (Usability) วัตถุดิบ (Raw Material) การแปรรูป (Transform) ผลพลอยได้จากการผลิต (By Product) หรือเกิดการปนเปื้อน (Contamination) ในสิ่งแวดล้อม หรือเกิดจากอุบัติเหตุ (Accident) ในวงจรชีวิตของสารเคมี เช่น ในกระบวนการผลิต การบรรจุ การเก็บรักษา การจำหน่าย การขนส่ง และการบำบัดกำจัดทำลาย เป็นต้น ซึ่งมีผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตที่เกี่ยวข้อง โดยอาจเกิดเนื่องจากการทำงานในภาคอุตสาหกรรม เช่น สารกำจัดพาหะนำโรค เป็นต้น เมื่อมีการได้รับหรือสัมผัสสารเคมีเข้าสู่ร่างกายอาจก่อให้เกิดโรคจากสารเคมีแบบเฉียบพลัน และ/หรือแบบเรื้อรัง มีทั้งเกิดขึ้นเป็นแบบเฉพาะรายบุคคลหรือขยายวงกว้างเป็นกลุ่มประชากร ทั้งนี้ แนวโน้มสถานการณ์ภัย จากสารเคมี มีโอกาสเกิดขึ้นและอาจส่งผลกระทบต่อเกิดความเสียหายในวงกว้าง เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรมในหลายพื้นที่

1.2.11 ภัยจากการคมนาคม (Transportation)

เป็นอุบัติเหตุจากการจราจรทางบก ทางน้ำ และทางอากาศซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อเศรษฐกิจและสังคม แบ่งออกเป็น 4 สาขา ได้แก่ การคมนาคมทางถนน การคมนาคมทางราง การคมนาคมทางน้ำ และการคมนาคมทางอากาศ ประเทศไทยมีแนวโน้มอัตราการเกิดอุบัติเหตุทางถนนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจัยที่ทำให้การเกิดอุบัติเหตุทางถนนของประเทศไทยประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ คน ยานพาหนะ ถนน และสิ่งแวดล้อม (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, โครงการพัฒนาหลักสูตร การสืบสวนอุบัติเหตุเชิงลึกและการพัฒนาบุคลากรด้านความปลอดภัย (รายงานผลการวิจัย, 2560)

จากข้อมูลสถานการณ์สาธารณสุขภัยที่ได้กล่าวมา พบว่า ประชากรทั่วทุกมุมโลก รวมทั้งประเทศไทย ต่างก็มีความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัยทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นภัยจากธรรมชาติ ภัยจากสิ่งแวดล้อม ภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และภัยจากสาเหตุอื่น ๆ นอกจากนี้ สถานการณ์ภัยที่เกิดขึ้นนั้นอาจก่อให้เกิดภัยประเภทอื่นตามมาอย่างต่อเนื่องที่มีความรุนแรง หรือสถานการณ์ภัยประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นแล้วอาจมีภัย ที่เกิดขึ้นอีกซึ่งแตกต่างจากภัยแรกจนเกิดความซ้ำซ้อน (Compound Hazard) เช่น กรณีการเกิดแผ่นดินไหวและเกิดสึนามิตามมาในมหาสมุทรอินเดียในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2547 มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 5,000 คน และสูญหายมากกว่า 2,000 คน (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2548) กรณีการเกิดอัคคีภัยส่งผลให้เกิดอาคารถล่มและมีผู้เสียชีวิตภายในเขตทวิวัฒนา กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพมหานคร, 2564) เป็นต้น

1.3 ปฏิทินสาธารณภัยในประเทศไทย

สถานการณ์ภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจําโดยแบ่งตามช่วงเวลาของการเกิดภัยนั้น ๆ ในรอบ 1 ปี ซึ่งมีภัยที่สามารถคาดการณ์ได้หรือคาดการณ์ได้หรือสามารถระบุแบบใหม่และ/หรือ มีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ซึ่งทำให้คาดการณ์ได้ยากหรือมีความไม่แน่นอนสูง ดังปรากฏในช่วงเวลาการเกิดภัย ตามแผนภาพที่ 1 - 8

ภัย/เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อุทกภัย						—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————
ภัยแล้ง	—————		ฤดูแล้งทั่วทุกภาค	—————		—————	ฝนทิ้งช่วง					
แผ่นดินไหว	—————											
พายุฤดูร้อน			—————	—————								
อัคคีภัย	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————
ไฟฟ้า	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————
ภัยหนาว	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————	—————

หมายเหตุ : เผื่อระวังตลอดปี

แผนภาพที่ 1 - 8 ปฏิทินสาธารณภัยในประเทศไทย

กรอบการดำเนินงานที่เกี่ยวกับพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระดับนานาชาติ ถือเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมและความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction Partnership) ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกให้ตระหนักถึงความสำคัญในการลดความเสี่ยงและลดผลกระทบจากสาธารณภัย ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยจึงได้ดำเนินการตามกรอบ การดำเนินการด้านสาธารณภัย และกรอบที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

- **กรอบการดำเนินงานระดับนานาชาติ**

1.4.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2558 - 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs 2015 - 2030)

เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมุ่งขจัดความยากจนในทุกมิติและทุกรูปแบบ โดยนำไปปฏิบัติ ให้การพัฒนา มีความสมดุลอย่างยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณภัยโดยตรง 3 เป้าหมายจากทั้งหมด 17 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบ ในทุกที่ โดยเน้นสร้างภูมิคุ้มกัน และลดผลกระทบของเหตุรุนแรงจากสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่อคนยากจน และผู้ที่อยู่ในสถานการณ์เสี่ยง เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิคุ้มกัน และยั่งยืน ด้วยการลดผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีภูมิคุ้มกัน ต่อภัยพิบัติ และให้พัฒนาและดำเนินการตามการบริหารความเสี่ยงจากภัยพิบัติแบบองค์รวมในทุกระดับ และเป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น ที่มุ่งสร้างเสริมความเข้มแข็ง ความยืดหยุ่น และความสามารถในการปรับตัวของประเทศโดยรวมเพื่อรับมือกับ ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ

1.4.2 กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 - 2030) หรือ “กรอบเซนได”

เพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยและลดการสูญเสียชีวิต วิถีชีวิต และสุขภาพ ตลอดจน ความสูญเสีย ต่อสินทรัพย์ทางเศรษฐกิจ กายภาพ สังคม และสภาพแวดล้อมของบุคคล ธุรกิจ ชุมชน และประเทศอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมาย คือ ลดความเสี่ยงเดิม และป้องกันความเสี่ยงใหม่ ผ่านมาตรการเชิงเศรษฐกิจ โครงสร้าง กฎหมาย สุขภาพ วัฒนธรรม การศึกษา สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี การเมือง และสถาบันอย่างบูรณาการและครอบคลุม เพื่อที่จะช่วย ป้องกันและลดสถานะ การเปิดรับภัย และความเปราะบางต่อสาธารณภัย เสริมสร้างศักยภาพการเตรียมความพร้อม รับมือ และฟื้นฟู เพื่อนำไปสู่ ความเข้มแข็งในความพร้อมรับมือและการฟื้นกลับเร็วเมื่อเกิดสาธารณภัย

1.4.3 กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC)

เพื่อรักษาระดับความเข้มข้นของปริมาณก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศให้อยู่ในระดับที่มนุษย์ ไม่ก่อให้เกิดการรบกวนต่อระบบภูมิอากาศโลก ระบบนิเวศสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ UNFCCC ได้มีการประชุมสมัชชารัฐภาคี

กรอบอนุสัญญาฯ (Conference Of the Parties: COP) เป็นประจำทุกปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 จนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศตามข้อกำหนดของ UNFCCC ที่ผ่านมานั้น ไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นได้ ในปี พ.ศ. 2558 จึงได้มีการรับรอง “ความตกลงปารีส” (Paris Agreement) โดยมุ่งแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยการให้ความสำคัญกับการควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียสและการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยทุกประเทศร่วมกำหนดเป้าหมายระดับโลกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงอันเกิดจากสธารณภัย และลดความเปราะบางของประชากรต่อความเสี่ยง จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสธารณภัย

1.4.4 กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response: AADMER)

เพื่อเป็นกลไกในการลดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินจากสธารณภัย ในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมเพื่อร่วมกันตอบโต้ภัยพิบัติฉุกเฉิน ตลอดจนความร่วมมือทางวิชาการ การวิจัย โดยเน้นหลักการให้ประเทศสมาชิกได้ช่วยเหลือตนเองก่อน และหากเกินขีดความสามารถจึงใช้กลไกที่ AADMER กำหนดไว้ เพื่อดำเนินการช่วยเหลือภายใต้การดำเนินการในกรอบการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยกลไก ได้แก่ (1) คณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Committee on Disaster Management: ACDM) มีคณะทำงานเป็นองค์ประกอบภายใต้ ACDM ซึ่งประเทศไทยเป็นประธานร่วมกับสธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสธารณรัฐฟิลิปปินส์ ในคณะทำงานด้านการป้องกันและลดผลกระทบ (2) แผนการปฏิบัติงานตามกรอบ AADMER พ.ศ. 2564 - 2569 (AADMER Work Programme (2021 - 2025)) (3) ระเบียบปฏิบัติมาตรฐานในการเตรียมความพร้อมและการรับมือเหตุภัยพิบัติฉุกเฉินของภูมิภาคอาเซียน (Standard Operating Procedure for Regional Standby Arrangements and Coordination of Joint Disaster and Emergency Response Operations: SASOP) และ (4) ศูนย์ประสานงานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของอาเซียน (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on disaster management: AHA Centre)

● กรอบการดำเนินงานของประเทศไทย

1.4.5 ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)

ได้นำอนันตศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนมาเป็นหลักในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติควบคู่กับการนำเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมายมาเป็นกรอบแนวคิดที่จะผลักดัน ดำเนินการ เพื่อนำไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมายของการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสธารณภัยโดยตรง ได้แก่

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยวางเป้าหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหาคัดค้านที่มีอยู่อย่างตรงประเด็นจนหมดไปอย่างรวดเร็ว และป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น อันจะส่งผลให้การบริหารจัดการและการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน พร้อมทั้ง พัฒนาศักยภาพและระบบเตรียมพร้อมของประเทศให้พร้อมเผชิญกับสภาวะไม่ปกติ ภัยคุกคามทุกมิติ ทุกรูปแบบและทุกระดับ รวมทั้ง ภัยพิบัติและภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรม ความมั่นคงของประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงระบบการเตือนภัย การเตรียมตัวรับภัยพิบัติ และการให้ความช่วยเหลือระหว่างและหลังเกิดภัยพิบัติ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยปรับปรุง การบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือและปรับตัว เพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ โดยเน้นการปรับเปลี่ยน ภาครัฐยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ของส่วนรวม”

1.4.6 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580

เพื่อถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ รวมทั้ง กำหนดแนวทางการพัฒนา และแผนงาน/โครงการที่สำคัญของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเป็นกรอบ ในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยตรง ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ความมั่นคง แผนย่อยการป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบ ต่อความมั่นคง ส่วนการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และการพัฒนาประเทศ แนวทางการพัฒนา 6 ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประเด็นที่ 7 โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์และดิจิทัล แผนย่อย โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ แนวทางการพัฒนา 4 การขนส่งทางถนน แผนย่อยโครงสร้าง พื้นฐานด้านดิจิทัล แนวทางการพัฒนา 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ทั้งในส่วนของโครงข่ายสื่อสารหลักภายในประเทศ และโครงข่ายบรอดแบนด์ความเร็วสูง และประเด็นที่ 19 การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แผนย่อยการพัฒนาการ จัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ แนวทางการพัฒนา 3 จัดระบบการจัดการน้ำ ในภาวะวิกฤติ

1.4.7 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2565

เพื่อมุ่งให้ประชาชนมีชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงการวางรากฐานและการจัดการโครงสร้าง ของประเทศ เพื่อมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนา ที่ยั่งยืน และคนเป็นศูนย์กลาง โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยตรง คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมโดยการเสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน และการสร้างความเข้มแข็งทางการเงิน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศ ไปสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน โดยการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั้งทางบกและทางทะเลของประเทศ และยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาด้วยการสร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา กับประเทศ ในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาชาติ

1.4.8 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2562 - 2565

เพื่อพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมชาติ รองรับนโยบายที่ 13 พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อเป็นทิศทางและแนวทางหลักในการเผชิญกับภาวะไม่ปกติ และจัดการความเสี่ยงอย่างบูรณาการจากการเผชิญภัยคุกคามทุกรูปแบบ ทั้งที่เกิดจากภัยธรรมชาติ และภัยที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยให้ทุกภาคส่วนพร้อมสนับสนุนการเตรียมพร้อมของชาติร่วมกันในลักษณะประชารัฐ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกับต่างประเทศ

1.4.9 กรอบแนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบอัจฉริยะ “Smart DRM for 3s : SEP - SDGs - SFDRR”

เพื่อให้ประเทศไทยมีการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพด้วยระบบอัจฉริยะ โดยการสร้างภูมิคุ้มกันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) ตามหลักการพัฒนายั่งยืนภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ด้วยการลดความเสี่ยงเดิมและป้องกันความเสี่ยงใหม่ (Sendai Framework on Disaster Risk Reduction: SFDRR) โดยใช้ Smart DRM อันได้แก่ Smart Digital, Smart Resilience, Smart Man เป็นกลไกการขับเคลื่อนกรอบแนวคิดภายใต้ทิศทางการพัฒนาเป้าหมายเดียวกันเพื่อมุ่งสู่การบรรลุความสำเร็จของ Smart DRM for 3s ดังนี้

- 1) ทุกภาคส่วนในสังคมต้องเข้าใจความเสี่ยงของตัวเองอย่างครอบคลุม ทั้งมิติของภัย ความเปราะบาง และความล่อแหลม
- 2) ประเทศไทยต้องมีฐานข้อมูลความเสี่ยงที่ทันสมัย และประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้
- 3) การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะของประเทศและท้องถิ่นจะต้องมีการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- 4) ประเทศไทยต้องมีศูนย์กลางในการพัฒนาและต่อยอดงานวิจัยนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- 5) การเตรียมความพร้อมและการจัดการในภาวะฉุกเฉินจากสาธารณภัยของประเทศจะต้องมีเอกภาพยิ่งขึ้นและสามารถสอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติสากลและหลักธรรมาภิบาล
- 6) การฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายจากสาธารณภัยเพื่อการซ่อมสร้างที่ดีและยั่งยืนกว่าเดิม ต้องทำบนฐานข้อมูลความเสียหายและความต้องการของประชาชนที่เป็นระบบ และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
- 7) ประเทศไทยต้องมีความพร้อมในการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ในกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่ครอบคลุมมิติการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง

1.5.1 บทเรียนจากการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558

(1) ด้านการบริหารจัดการ

การให้ความสำคัญกับการจัดการในภาวะฉุกเฉินยังเป็นหลักมากกว่าการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข ควรมีการเน้นแนวคิดการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขให้มากขึ้นเพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายจากสาธารณสุขเป็นไปอย่างยั่งยืน สำหรับด้านโครงสร้าง องค์กร และกลไกนั้นยังต้องมีความร่วมมือและการบูรณาการระหว่างหน่วยงานโดยอาศัยแผนร่วมกันที่เป็นเอกภาพมากขึ้น ด้านกระบวนการวางแผน และการสนับสนุนในเรื่องของการระดมทรัพยากรเข้าพื้นที่ประสบภัยหรือการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ยังต้องมีการประเมิน ส่งเสริมความรู้ และความเข้าใจ และจัดทำฐานข้อมูลเพื่อนำมาวางแผนและแนวทางปฏิบัติ ที่เป็นมาตรฐาน ทั้งนี้ ระดับนโยบายของประเทศต้องสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนาการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขมากขึ้นเพื่อนำมากำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ ทิศทางรูปแบบ และระบบที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศในแต่ละประเภทภัย พร้อมทั้ง ต้องมีการแปลงนโยบายนั้นไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เห็นผลสัมฤทธิ์ ต่อประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

(2) ด้านการขับเคลื่อนแผน

การกำหนดวิสัยทัศน์ ค่าเป้าหมาย และตัวชี้วัดอย่างชัดเจนในแผนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจแนวคิด และดำเนินการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การมุ่งให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนแผนจากส่วนกลาง ถึงระดับพื้นที่ ไปสู่การปฏิบัติให้สามารถดำเนินการทุกยุทธศาสตร์ไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้แผนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น ต้องส่งเสริมให้ผู้สื่อสารแผน กระบวนการสื่อสารและการถ่ายทอดแผนเป็นเครื่องมือสำคัญและอาศัยกลไกที่มีอยู่ทุกระดับให้มีการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง โดยต้องมีสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างการรับรู้แผนที่ถูกต้อง ให้พื้นที่สามารถนำแผนไปขับเคลื่อนและปรับใช้ในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณสุขที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ต้องให้ความสำคัญกับการแปลงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยแห่งชาติสู่แผนระดับต่าง ๆ ของหน่วยงาน (Mainstreaming) เพื่อให้มีแผนงานบูรณาการที่เชื่อมโยงกันตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่กำหนดไว้ในแผนระดับชาติ โดยการกำหนดให้ผู้ประสานงานด้านการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (DRR Focal Point) ระดับกระทรวง ที่แต่งตั้งขึ้นแล้วเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) ดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ยังต้องมีการสนับสนุนให้มีการจัดสรรงบประมาณ ให้แผนงานบูรณาการด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์เพื่อลดความสูญเสีย และความเสียหายของประชาชนและประเทศ

(3) ด้านผลสัมฤทธิ์

การให้ความสำคัญระบบข้อมูล หมายถึง ข้อมูลฐาน และฐานข้อมูล เพื่อใช้สนับสนุน การตัดสินใจเชิงนโยบายที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยระบบข้อมูลนั้นต้องมีคุณภาพ มีการแบ่งปันข้อมูลระหว่างหน่วยงาน มีการประสานข้อมูล การแลกเปลี่ยน และการใช้ข้อมูลวิเคราะห์ร่วมกันด้วยเทคโนโลยี รวมทั้ง ผู้ดูแลระบบการจัดการข้อมูลต้องมีศักยภาพและสมรรถนะเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีมาตรฐาน สำหรับให้ผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเชิงนโยบายบนพื้นฐานของข้อมูลที่เชื่อถือได้

1.5.2 บทเรียนจากการจัดการสาธารณสุขของประเทศไทยที่ผ่านมา

บทเรียนจากการจัดการสาธารณสุขของประเทศไทยที่เกิดขึ้น รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ง ได้แก่ อุทกภัยอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วิกฤตถ้ำหลวง จังหวัดเชียงราย เรือฟินิกซ์ล่ม จังหวัดภูเก็ต พายุโซนร้อนปาบึก ในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย กรณีเหตุระเบิดโรงงานผลิตสารเคมี หมิงตี้ เคมีคอล จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ และกรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขที่ต้องทำทั้งระบบ ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ ดังนั้น การเตรียมทรัพยากรแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน การใช้กลไกระดับนโยบายและระดับปฏิบัติในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขทั้งระบบ ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับพื้นที่ การมีระบบการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า การช่วยเหลือผู้ประสบภัย การบรรเทาทุกข์ และฟื้นฟูผู้ประสบภัย ที่มีประสิทธิภาพ โดยได้ดำเนินงานที่สำคัญใน 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

(1) ด้านโครงสร้าง องค์กร และกลไกการจัดการสาธารณสุข

กลไกการจัดการสาธารณสุขที่มีอยู่สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบเพิ่มขึ้นภายใต้ขั้นตอนมาตรฐานในการปฏิบัติในภาวะฉุกเฉิน การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณสุขเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเป็นเอกภาพมากขึ้นในการบริหารจัดการให้ส่วนราชการระดับต่าง ๆ สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง มีการนำระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System: ICS) มาใช้เป็นเครื่องมือให้การทำงานให้มีความเป็นเอกภาพมากขึ้นในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน โดยส่งเสริมให้มีการสื่อสารความเสี่ยง (Risk Communication) และทีมสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์เข้าไว้ในโครงสร้าง

(2) ด้านกระบวนการวางแผน และการสนับสนุน

การบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ มักจะดำเนินการในช่วงภาวะวิกฤติมากกว่าในช่วงก่อนเกิดภัย ซึ่งจะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่หรือภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ข้อจำกัด ด้านบุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือ องค์กรความรู้ ประสบการณ์ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ อีกทั้งปัจจุบันโอกาสการเกิดภัยมักจะเกิดภัยซ้ำซ้อน (Compound Hazard) ที่ต้องใช้วิธีการจัดการที่มีความแตกต่างกับภัยที่เกิดขึ้น แตกต่างจากภัยแรก และต้องสอดคล้องตามหลักวิชาการและมาตรฐานหลักสากล รวมทั้ง การพัฒนาให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) ที่มีแนวทางปฏิบัติและทิศทางที่ชัดเจน การสนับสนุนให้มีการวางแผนที่เป็นระบบโดยกำหนดหน่วยงานเพื่อบูรณาการการระดมทรัพยากรเข้าสู่พื้นที่ประสบภัยและการปฏิบัติอย่างเป็นมาตรฐาน นอกจากนี้ ความมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างหน่วยงานและทุกภาคส่วนในการประสานและสนับสนุนการปฏิบัติจะเป็นแรงขับเคลื่อนให้ปฏิบัติการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้มีความสำคัญอย่างยิ่ง

(3) ด้านองค์ความรู้ และข้อมูลเกี่ยวกับสาธารณสุข

การประเมินความเสี่ยงตามมาตรฐานหลักสากลเพื่อให้ได้มาซึ่งฐานข้อมูลและข้อมูลฐานความเสี่ยงของภัย เพื่อใช้ในการสนับสนุนการดำเนินการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขต้องเป็นรูปธรรม ที่ชัดเจน และครอบคลุมทุกพื้นที่ความเสี่ยง ทั้งนี้ การส่งเสริมให้หน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์ปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Center: EOC) เพื่อให้การจัดการมีมาตรฐาน เป็นเอกภาพ และยืดหยุ่นได้มากขึ้น การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจและการวางแผนจะทำให้การปฏิบัติการ การบรรเทา หรือฟื้นฟูสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้รวดเร็ว ทันต่อ

เหตุการณ์ และยั่งยืน เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดสาธารณภัยที่ซ้ำซากและผลกระทบที่ได้รับลดน้อยลง นอกจากนี้ ต้องมีการผลักดันให้ประเทศจัดตั้งสถาบันด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของประเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากร ให้มีความเชี่ยวชาญและความเป็นมืออาชีพที่มีทักษะ ความรู้ และสมรรถนะด้านการจัดการสาธารณภัยของประเทศ สำหรับการฟื้นฟูที่ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิมอย่างเป็นรูปธรรม จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวางกรอบการฟื้นฟูของประเทศ (Recovery Framework) ด้วยการประเมินความต้องการหลังเกิดภัย (Post-Disaster Needs Assessment: PDNA) และการวิจัย การนำเทคโนโลยี นวัตกรรม และภูมิปัญญาปรับใช้ในการบริหารจัดการสาธารณภัย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.6 บทสรุป

จากสถิติสาธารณภัย การทบทวนผลการปฏิบัติ และบทเรียนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ผ่านมา พบว่า สาธารณภัยคงส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาของประเทศทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงด้านความมั่นคงของประเทศ นอกจากนี้ จากการสร้างภาพอนาคตเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight) ยังชี้ให้เห็นว่า สาธารณภัยและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นภัยคุกคามที่สามารถนำไปสู่ภาวะวิกฤตได้ โดยจะทำให้สาธารณภัยมีความถี่และรุนแรงมากขึ้นกว่าเดิม รวมทั้ง สร้างความสูญเสียชีวิตและความเสียหายขึ้น ดังนั้น การให้ความสำคัญในการลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในวันนี้เพื่อจะได้มีความปลอดภัยยิ่งขึ้น ในวันข้างหน้า (Invest today for a safer tomorrow) เป็นการลงทุนเพื่อการป้องกันที่มีความคุ้มค่าที่สุด และหากผนวกกับการรู้ก่อน รุกก่อน (Next Normal) รู้เท่าทันภัยไปกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ด้วยแล้วจะทำให้ การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศเกิดผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ สูงสุดให้แก่ประชาชนทุกภาคส่วน อนึ่ง ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะยาว ประกอบด้วย แผนแม่บทย่อยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง รวมถึงนโยบาย แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ และแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พ.ศ. 2564 - 2565 ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาประเทศที่ได้กล่าวถึงการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นสาระสำคัญในการพัฒนาไว้อีกด้วย

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ จึงได้ใช้แนวคิด “Smart DRM for 3s: การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบอัจฉริยะ” เพื่อกำหนดนโยบาย การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ และเป็นที่มาของสาระสำคัญ อาทิ แนวทาง มาตรการ และงบประมาณที่จำเป็น ต้องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้ง วิธีการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น เฉพาะหน้าและระยะยาวเมื่อเกิดสาธารณภัย การอพยพ และการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย การแก้ไขปัญหาด้านการสื่อสาร และการสาธารณสุขโรค รวมถึงการให้ความช่วยเหลือประชาชนภายหลังที่สาธารณภัยสิ้นสุด เป็นต้น ที่ระบุไว้ใน แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ฉบับนี้ โดยมีกรอบแนวคิดในการปฏิบัติ (Concept of Operations : CONOPs) ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณสุขภัยที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ ปฏิทิน สาธารณภัย รวมทั้งความเชื่อมโยงกรอบการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัยกับกรอบการดำเนินงานระดับนานาชาติและประเทศ

บทที่ 2 นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยแห่งชาติ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย รวมทั้ง แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณ

บทที่ 3 หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย ได้แก่ บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานบูรณาการ ขอบเขตสาธารณสุขภัย ระดับการจัดการ รวมถึงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย

บทที่ 4 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย แบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 การลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัยให้มีประสิทธิภาพ (ภาคการพัฒนา) ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการ และประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณสุขภัย และยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย

ส่วนที่ 2 การจัดการสาธารณสุขภัยให้มีมาตรฐาน (ภาคการปฏิบัติ) ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ และยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

บทที่ 5 การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผน ได้แก่ การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล การวิจัยและพัฒนา รวมถึงการทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัย

สรุปได้ว่ากรอบแนวคิดในการปฏิบัติ (Concept of Operations : CONOPs) ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ฉบับนี้ ทำให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย ของประเทศไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือ “การรู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)”

จากสาธารณภัย

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศไทยมีเป้าหมายสูงสุด คือ “การรับรู้ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)” โดยนำกรอบนโยบาย ยุทธศาสตร์ กรอบแนวคิดทั้งในและต่างประเทศ แนวโน้มสถานการณ์ ภัยของโลกและประเทศไทยที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งบทเรียนการจัดการสาธารณภัยที่ผ่านมา เพื่อทบทวน ปรับปรุง และ จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศไทย โดยเมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติฉบับดังกล่าวแล้ว ให้นำหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติการให้เป็นไปตาม แผนและใช้เป็นแผนแม่บท (Master Plan) ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศไทย โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1 นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

2.1.1 มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้วยการสร้างความตระหนักรู้ให้ทุกภาคส่วนของสังคมไทย เข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อนำไปประเมินความเสี่ยงและการใช้ข้อมูลความเสี่ยง ประกอบการวางแผน การลงทุน และการตัดสินใจอย่างรู้เท่าทันภัย

2.1.2 ส่งเสริมการวิจัยและประยุกต์ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญา โดยการยกระดับศักยภาพ การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศไทย

2.1.3 เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับหน่วยงานเครือข่าย ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศให้ครอบคลุมทุกมิติ

2.1.4 เสริมสร้างความเข้มแข็งการบูรณาการกับทุกภาคส่วนในทุกระดับมาตรฐานระบบการจัดการ ในภาวะฉุกเฉินของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการสาธารณภัยทุกระดับ พร้อมทั้ง การบรรเทาทุกข์และช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว ทัวถึง และทันต่อเหตุการณ์

2.1.5 พัฒนาระบบการฟื้นฟูอย่างยั่งยืนโดยจัดให้มีการซ่อมสร้างและฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดย เร็วหรือให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม เพื่อลดความเสี่ยงเดิมและป้องกันความเสี่ยงใหม่

2.2 วัตถุประสงค์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติฉบับนี้ เป็นแผนกำหนดทิศทางการดำเนินการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศไทยให้ไปสู่เป้าหมายเดียวกันอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้ง การกำหนดมาตรฐาน เป้าหมาย และการปฏิบัติงานให้มีความเชื่อมโยงในทุกระดับ โดยแบ่งเป็นสองส่วนหลัก ได้แก่ ภาคการพัฒนาในการ ลดความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพ และภาคการปฏิบัติในการจัดการสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน ดังนั้น เพื่อให้ทุกภาคส่วน จัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างบูรณาการจึงกำหนดให้แผน มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

2.2.1 เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการปฏิบัติ (Concept of Operations : CONOPs) ให้แก่หน่วยงานทุกภาคส่วน ได้แก่ องค์กรภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างบูรณาการ เป็นระบบ และมีทิศทางเดียวกัน

2.2.2 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติและทิศทางการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยซึ่งเป็นที่ยอมรับมาประยุกต์ใช้ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย และสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดทำแผนทุกระดับ เพื่อให้การจัดการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดผลสัมฤทธิ์ เช่น แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/กรุงเทพมหานคร แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านต่าง ๆ เป็นต้น

2.2.3 เพื่อพัฒนาขีดความสามารถการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ประกอบด้วย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) และการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ตั้งแต่ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด ถึงระดับประเทศ และระดับนานาชาติ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือ “การรับรู้ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)”

2.3 วิสัยทัศน์

สังคมไทยสามารถลดความเสี่ยงเดิม ป้องกันความเสี่ยงใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงอย่างปลอดภัยและยั่งยืน

2.4 พันธกิจ

2.4.1 มุ่งสร้างความตระหนักรู้ เข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัย และจัดการความเสี่ยงได้อย่างปลอดภัย

2.4.2 บูรณาการด้านข้อมูล องค์กรความรู้ ภูมิปัญญา เทคโนโลยี การลงทุน บุคลากร และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วิจัย และนวัตกรรมด้านสาธารณภัย

2.4.3 เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนโดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

2.4.4 ยกระดับระบบมาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างบูรณาการ

2.4.5 เพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูสภาพ การซ่อมสร้างและฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็ว รวมทั้งพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

2.5 เป้าหมาย

2.5.1 การลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่

2.5.2 การประยุกต์ใช้งานวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญา เพื่อให้ทุกภาคส่วนรู้เท่าทันการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

2.5.3 การเป็นหุ้นส่วนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง

2.5.4 ระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินที่มีมาตรฐาน ยืดหยุ่น และมีเอกภาพอย่างบูรณาการ

2.5.5 ระบบการฟื้นฟูอย่างยั่งยืนในทุกระดับให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

2.6 ตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

ประเทศไทยได้ให้การรับรองกรอบการดำเนินงานเช่นใดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 หรือ “กรอบเช่นใด” เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2558 โดยมีระยะเวลา 15 ปี ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงาน ของประเทศ มีความสอดคล้องกับเป้าหมายระดับโลก คือ 4 ลด 3 เพิ่ม ภายใต้กรอบเช่นใดดังกล่าว จึงกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ ดังนี้

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย
2.6.1 การลด ความสูญเสีย และความเสียหาย	(1) อัตราการเสียชีวิตจากสาธารณภัยต่อประชากร 100,000 คน (2) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยต่อประชากร 100,000 คน (3) ความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่เกิดจากสาธารณภัยโดยตรงต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (4) ความเสียหายจากสาธารณภัยที่มีต่อโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ และการหยุดชะงัก ของบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมถึงสถานพยาบาลและสถานศึกษาด้วยการพัฒนา โครงสร้างและบริการพื้นฐานให้มีความพร้อมรับมือและสามารถฟื้นกลับได้เร็วเมื่อเกิด สาธารณภัย
2.6.2 การเพิ่ม ศักยภาพในการ จัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	(1) จำนวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ประกอบด้วยประเด็น การจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย (2) ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย อย่างยั่งยืน (3) ชีตความสามารถระบบเตือนภัย โดยการจัดหาเทคโนโลยี เครื่องมือ อุปกรณ์ และประชาชน สามารถเข้าถึงการแจ้งเตือนภัยและข้อมูลความเสี่ยงสาธารณภัย

2.7 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ของแผนฉบับนี้ เป็นการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนยกระดับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปสู่มาตรฐานตามหลักสากล เพื่อสร้างการรู้เท่าทันภัยและภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วน ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1) เป้าประสงค์

- (1.1) เพื่อจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น โดยการลดความเปราะบาง และความอ่อนแอ พร้อมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการเตรียมพร้อมรับกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น
- (1.2) เพื่อให้ทุกภาคส่วนดำเนินมาตรการลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่

(2) กลยุทธ์

- (2.1) พัฒนาและส่งเสริมให้มีระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยทุกระดับ (ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
- (2.2) พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- (2.3) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย

(1) เป้าประสงค์

- (1.1) เพื่อเสริมสร้างระบบบริหารจัดการ การวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญา ให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยระบบอัจฉริยะอย่างมีประสิทธิภาพ
- (1.2) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการรู้เท่าทันภัยให้กับประชาชนทุกช่วงวัยอย่างเสมอภาคและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) จากทุกภาคส่วน

(2) กลยุทธ์

- (2.1) พัฒนาระบบสารสนเทศด้านสาธารณภัย
- (2.2) พัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- (2.3) พัฒนาการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ
- (2.4) ส่งเสริมการลงทุนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในระดับชาติ จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (2.5) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1) เป้าประสงค์

- (1.1) เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความตระหนัก และเข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างยั่งยืน
- (1.2) เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับชาติ และระดับนานาชาติ
- (1.3) เพื่อยกระดับการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอย่างมีเอกภาพ

(2) กลยุทธ์

- (2.1) เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างประเทศ
- (2.2) พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ
- (2.3) ยกกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม
- (2.4) ส่งเสริมความเป็นประเทศที่มีบทบาทนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

(1) เป้าประสงค์

- (1.1) เพื่อยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินให้เป็นอย่างมีมาตรฐาน เอกภาพ และยืดหยุ่น โดยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- (1.2) เพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์อย่างรวดเร็ว ทันท่วงที และทันต่อเหตุการณ์
- (1.3) เพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยให้น้อยที่สุด

(2) กลยุทธ์

- (2.1) พัฒนามาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างมีเอกภาพ
- (2.2) พัฒนาระบบและเครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ
- (2.3) เพิ่มประสิทธิภาพระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

(1) เป้าประสงค์

- (1.1) เพื่อฟื้นฟูให้ผู้ประสบภัยได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ท้ายถึง ต่อเนื่อง เป็นธรรม สอดรับกับความจำเป็นในการให้ความช่วยเหลือ และสามารถกลับไปดำรงชีวิตได้ตามปกติ
- (1.2) เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยให้มีการซ่อมสร้างและฟื้นฟูสภาพให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็ว หรือให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

(2) กลยุทธ์

- (2.1) พัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงหลังเกิดสาธารณภัยเพื่อการฟื้นฟูที่ดีกว่าเดิม
- (2.2) พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู
- (2.3) เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map)

แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ดังนี้

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561

มาตรา 14 งบประมาณรายจ่ายที่กำหนดในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม อาจจำแนกได้ดังต่อไปนี้ (1) งบประมาณรายจ่ายงบกลาง (2) งบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณ (3) งบประมาณรายจ่ายบูรณาการ (4) งบประมาณรายจ่ายบุคลากร (5) งบประมาณรายจ่ายสำหรับทุนหมุนเวียน (6) งบประมาณรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ภาครัฐ (7) งบประมาณรายจ่ายเพื่อخذใช้เงินคงคลัง (8) งบประมาณรายจ่ายเพื่อخذใช้เงินทุนสำรองจ่ายการจำแนกรายจ่ายใดเป็นงบประมาณรายจ่ายตามประเภทที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนด

มาตรา 15 งบประมาณรายจ่ายงบกลาง ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อจัดสรรให้แก่หน่วยรับงบประมาณใช้จ่าย โดยแยกต่างหากจากงบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณ และให้มีรายการ เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นด้วย

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561

มาตรา 27 การดำเนินกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการที่ก่อให้เกิดภาระต่องบประมาณหรือภาระทางการคลังในอนาคตตามที่คณะกรรมการกำหนด ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการนั้นจัดทำแผนบริหารจัดการกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ ประมาณการรายจ่ายแหล่งเงินที่ใช้ตลอดระยะเวลาดำเนินการ และประโยชน์ที่จะได้รับ โดยต้องเสนอพร้อมกับการขออนุมัติกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการต่อคณะรัฐมนตรี และในกรณีที่มีการดำเนินการก่อให้เกิดการสูญเสียรายได้ของรัฐหรือของหน่วยงานของรัฐ ให้จัดทำประมาณการการสูญเสียรายได้และประโยชน์ที่จะได้รับ เสนอในการขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรีด้วยในการพิจารณาอนุมัติกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาความจำเป็นเร่งด่วน ประโยชน์ที่ได้รับ และภาระทางการคลังหรือการสูญเสียรายได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการจัดทำรายงานเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับกับการสูญเสียรายได้ที่เกิดขึ้นจริงกับประมาณการที่ได้จัดทำตามวรรคหนึ่ง เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบเป็นประจำทุกสิ้นปีงบประมาณ จนกว่าการดำเนินการดังกล่าวจะแล้วเสร็จ

2.8.1 งบประมาณรายจ่ายประจำปีของส่วนราชการ

งบประมาณ	สาระสำคัญ
(1) กระทรวง/กรม (Function)	ให้หน่วยงานระดับกระทรวง และระดับกรมขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามภารกิจของหน่วยงานที่ดำเนินการรองรับยุทธศาสตร์ตามที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
(2) งบประมาณเชิงพื้นที่ (Area)	
(2.1) จังหวัดและกลุ่มจังหวัด (Area)	<p>(2.1.1) ให้จังหวัดตั้งงบประมาณสำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสำนักงานงบประมาณ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 โดยการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และค่าของงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ เพื่อให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบ</p> <p>(2.1.2) ให้จังหวัดขอตั้งงบประมาณและขอรับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อีกแนวทางหนึ่ง</p>
(2.2) กรุงเทพมหานคร	<p>(2.2.1) ให้กรุงเทพมหานครขอตั้งงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ของตนเอง โดยบรรจุไว้ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งเป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง วิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2563 และที่แก้ไขเพิ่มเติมให้ครอบคลุม ด้านการดำเนินงานด้านสาธารณภัยกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น การให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาว การอพยพ การจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย และปฏิบัติการใด ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น และการจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ และสิ่งอื่น ๆ ให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร</p> <p>(2.2.2) ให้กรุงเทพมหานคร จัดสรรงบประมาณที่ได้รับจากกรอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี เงินอุดหนุนรัฐบาลของกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้ดำเนินงานด้านสาธารณภัย เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้อย่างทันทั่วถึงและทั่วถึง</p>
(2.3) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)	<p>(2.3.1) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 45 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด (8) จัดทำกิจกรรมใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการ ส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควร ให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง</p> <p>มาตรา 46 องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจจัดทำกิจการใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่น ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง</p> <p>(2.3.2) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542</p>

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	<p>มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ของตนเอง (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>มาตรา 17 ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน (22) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (2.3.3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548</p> <p>ข้อ 10 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ (1) กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น โดยพิจารณาจาก (1.1) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน เช่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง ในการจัดทำร่างแผนพัฒนา ให้เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชน ที่เกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา แต่หากเกินศักยภาพของเทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ให้เสนอปัญหาความต้องการไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัด และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่</p> <p>(2.3.4) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547</p> <p>ข้อ 89 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจ่ายขาดจากเงินสะสมได้ไม่เกินร้อยละสี่สิบของงบประมาณรายจ่ายเพื่อการลงทุนของปีนั้น โดยได้รับอนุมัติจากสภาท้องถิ่น ภายใต้เงื่อนไข...</p> <p>ข้อ 91 ภายใต้บังคับข้อ 89 ในกรณีฉุกเฉินที่มีสาธารณภัยเกิดขึ้น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติให้จ่ายขาดเงินสะสมได้ตามความจำเป็นในขณะนั้น โดยให้คำนึงถึงฐานะการเงิน การคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น</p> <p>(2.3.5) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559</p> <p>ข้อ 4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจตั้งงบประมาณให้เงินอุดหนุนหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนได้...</p> <p>(2.3.6) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561</p>

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	<p>ข้อ 6 กรณีเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินหรือไม่ก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น โดยฉับพลันทันที เพื่อการดำรงชีพ หรือบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า หรือระงับสาธารณภัย หรือเพื่อคุ้มครองชีวิต และทรัพย์สิน หรือป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิดแก่ประชาชน ได้ตามความจำเป็นภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยไม่ต้องเสนอคณะกรรมการพิจารณา</p> <p>ในกรณีการช่วยเหลือประชาชน เพื่อเยียวยาและฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย หรือการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือการป้องกันและระงับโรคติดต่อ หรือการช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย ให้เสนอคณะกรรมการให้ความเห็นชอบก่อน</p> <p>ข้อ 7 กรณีมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อเยียวยาหรือฟื้นฟู หลังเกิดสาธารณภัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้</p> <p>(1) กรณีมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในพื้นที่เกิดภัย ให้รายงานอำเภอ หรือจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณานำเงินทอรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย</p> <p>(2) กรณีมิได้ประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ในพื้นที่เกิดภัย ในการช่วยเหลือประชาชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ</p> <p>ข้อ 11 การให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน มีลักษณะเป็นการช่วยเหลือที่จำเป็นที่ต้องแก้ไขโดยฉับพลันในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้ความช่วยเหลือได้ทันที ภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย</p> <p>กรณีสิ่งสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความเสียหาย หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่า การซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิมจะไม่คุ้มค่า และการก่อสร้างใหม่จะเกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากกว่า ให้เสนอคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนการใช้จ่ายงบประมาณโดยให้คำนึงถึงสถานะทางการคลัง</p> <p>ข้อ 16 (1) การช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณช่วยเหลือประชาชนตามหลักเกณฑ์ ของกระทรวงการคลัง โดยอนุโลม</p> <p>ข้อ 18 กรณีเกิดสาธารณภัยฉุกเฉิน จำเป็นเร่งด่วน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเบิกจ่ายจากงบกลาง ประเภทเงินสำรองจ่าย ในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีโดยโครงการ ไม่จำเป็นต้องอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น</p>
(2.4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	(2.4.1) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ของตน เพื่อใช้ดำเนินการตั้งแต่ระยะก่อนเกิด ขณะเกิดและหลังเกิดสาธารณภัย โดยเฉพาะงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาว เช่น การอพยพ การจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย การสาธารณสุข การสื่อสาร การรักษาความสงบเรียบร้อย และการสาธารณสุขป้องกัน เป็นต้น

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	<p>(2.4.2) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ของตนให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ซึ่งกำหนดให้มีแผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะ พร้อมทั้งจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณหรือสิ่งอื่นใดในการแจ้ง ให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย</p> <p>(2.4.3) ให้มีการตั้งงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนตามกรอบแนวทางตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 50 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน มาตรา 53 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50 มาตรา 56 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53 - พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 - พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจ และหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด - ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ข้อ 89 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจ่ายขาดจากเงินสะสมได้ไม่เกินร้อยละสี่สิบของงบประมาณรายจ่ายเพื่อการลงทุนของปีนั้น โดยได้รับอนุมัติจากสภาท้องถิ่น ภายใต้เงื่อนไข... ข้อ 91 ภายใต้บังคับข้อ 89 ในกรณีฉุกเฉินที่มีสาธารณภัยเกิดขึ้น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติให้จ่ายขาดเงินสะสมได้ตามความจำเป็นในขณะนั้น โดยให้คำนึงถึงฐานะการเงิน การคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น - ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	<p>ข้อ 4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจตั้งงบประมาณให้เงินอุดหนุนหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนได้...</p> <p>- ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561</p> <p>ข้อ 6 กรณีเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินหรือไม่ก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น โดยฉับพลันทันที เพื่อการดำรงชีพ หรือบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า หรือระงับสาธารณภัย หรือเพื่อคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน หรือป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิดแก่ประชาชน ได้ตามความจำเป็น ภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยไม่ต้องเสนอคณะกรรมการพิจารณา</p> <p>ในกรณีการช่วยเหลือประชาชน เพื่อเยียวยาและฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย หรือการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือการป้องกันและระงับโรคติดต่อ หรือการช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย ให้เสนอคณะกรรมการให้ความเห็นชอบก่อน</p> <p>ข้อ 7 กรณีมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อเยียวยาหรือฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้</p> <p>(1) กรณีมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ในพื้นที่เกิดภัย ให้รายงานอำเภอ หรือจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณานำเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย</p> <p>(2) กรณีมิได้ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในพื้นที่เกิดภัย ในการช่วยเหลือประชาชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ</p> <p>ข้อ 11 การให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน มีลักษณะเป็นการช่วยเหลือที่จำเป็นที่ต้องแก้ไขโดยฉับพลันในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้ความช่วยเหลือได้ทันที ภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย</p> <p>กรณีสิ่งสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความเสียหาย หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่า การซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม จะไม่คุ้มค่า และการก่อสร้างใหม่จะเกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากกว่าให้เสนอคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนการใช้จ่ายงบประมาณ โดยให้คำนึงถึงสถานะทางการเงินการคลัง</p> <p>ข้อ 16 (1) การช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณช่วยเหลือประชาชนตามหลักเกณฑ์ ของกระทรวงการคลัง โดยอนุโลม</p> <p>ข้อ 18 กรณีเกิดสาธารณภัยฉุกเฉิน จำเป็นเร่งด่วน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเบิกจ่ายจากงบกลาง ประเภทเงินสำรองจ่าย ในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยโครงการไม่จำเป็นต้องอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น</p> <p>- ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560</p>

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	<p>ข้อ 5 ในกรณีที่ต้องครุปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัคร เพื่อเป็นค่าป่วยการชดเชยการทำงานหรือเวลาที่เสียไป เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเบิกจ่ายได้</p> <p>- ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2560</p> <p>ข้อ 4 อาสาสมัครที่ได้รับคำสั่งจากผู้อำนวยการ ผู้บัญชาการ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย แล้วแต่กรณี เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่หรือนอกเขตพื้นที่ได้รับค่าใช้จ่ายในอัตราต่อคนต่อวัน</p> <p>ข้อ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่สามารถจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัคร ในสังกัดของตนตามข้อ 4 ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงฐานะทางการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย...</p> <p>ข้อ 6 กรณีมีการสั่งใช้อาสาสมัครซึ่งมิได้สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ให้ต้นสังกัดเบิกจ่ายจากเงินงบประมาณของส่วนราชการ</p>
(3) งบประมาณรายจ่ายบูรณาการ (Agenda)	พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2561 มาตรา 16 งบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับแผนงานบูรณาการที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ โดยมีหน่วยรับงบประมาณตั้งแต่สองหน่วยงานขึ้นไปร่วมกันรับผิดชอบดำเนินการ

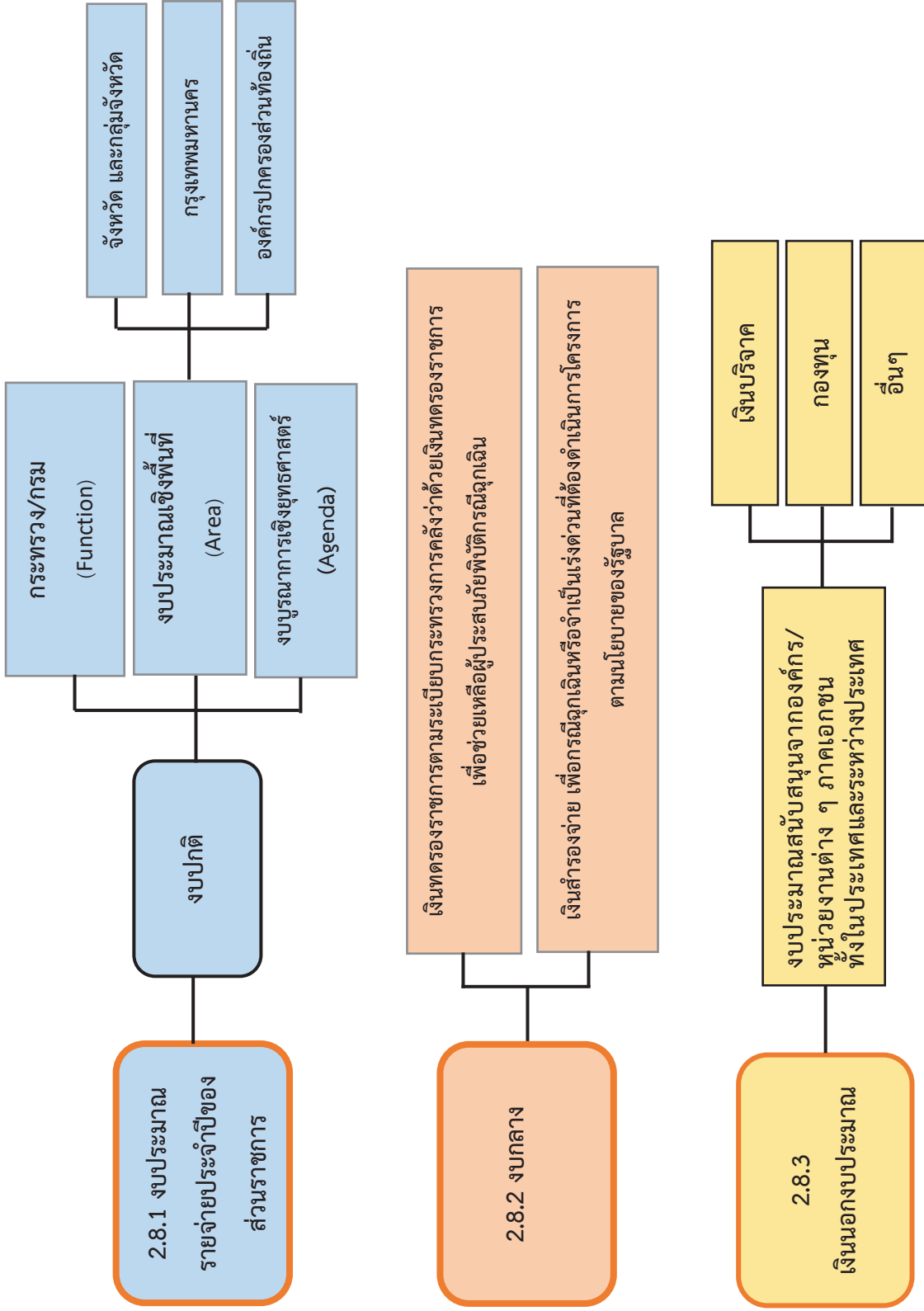
2.8.2 งบกลาง

งบประมาณ	สาระสำคัญ
1. เงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน	<p>เมื่อคาดหมายว่าจะเกิดภัยพิบัติขึ้นในเวลาอันใกล้ หรือเกิดภัยพิบัติขึ้นในพื้นที่ใด ให้จังหวัด/กรุงเทพมหานคร หรือส่วนราชการที่มีเงินอุดหนุนราชการใช้วงเงินอุดหนุนราชการในระหว่างที่ยังไม่ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่าย มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการช่วยเหลือโดยเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า ของผู้ประสบภัยพิบัติ แต่ไม่ได้มุ่งหมายที่จะชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ใด การใช้จ่ายเงินต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชนหรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยไม่สามารถใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อสร้างสิ่งก่อสร้างใหม่ได้ ซึ่งการเบิกจ่ายเงินให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราความช่วยเหลือ ที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยมีแนวทางการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ดังนี้</p> <p>(1) วงเงินในเชิงป้องกันหรือยับยั้ง เมื่อคาดหมายว่าจะเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในเวลาอันใกล้ และจำเป็นต้องรีบดำเนินการโดยฉับพลัน ให้จังหวัด/กรุงเทพมหานคร ใช้เงินในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินนั้นได้ โดยไม่ต้องประกาศเขตการให้ ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ภายในวงเงินไม่เกิน 10,000,000 บาท</p>

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	<p>(1.1) ในกรณีกรุงเทพมหานคร ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงิน</p> <p>(1.2) ในกรณีจังหวัดอื่น ให้เป็นอำนาจของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงิน</p> <p>โดยการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง</p> <p>(2) วงเงินในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ เมื่อภัยพิบัติฉุกเฉินเกิดขึ้นในท้องที่ ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการประกาศให้ท้องที่นั้นเป็นเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(2.1) กรณีเกิดในกรุงเทพมหานคร ให้เป็นอำนาจของอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>(2.2) กรณีเกิดในจังหวัดอื่น ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.)</p> <p>เมื่อได้มีการประกาศให้ท้องที่นั้นเป็นเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินแล้วให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน</p>
<p>2. เงินสำรองจ่าย เพื่อกรณีฉุกเฉิน หรือจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ โครงการตามนโยบายรัฐบาล</p>	<p>กรณีส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณ นอกเหนือจากที่ได้รับการจัดสรรหรือได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้วไม่เพียงพอและมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องรีบดำเนินการเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ให้ส่วนราชการขอรับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ให้กระทำได้ในกรณีที่เป็นรายจ่าย ดังนี้</p> <p>(1) เป็นรายจ่ายเพื่อการป้องกันหรือแก้ไขสถานการณ์อันมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ</p> <p>(2) เป็นรายจ่ายที่จำเป็นต้องจ่ายเพื่อการเยียวยาหรือบรรเทาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะร้ายแรง</p> <p>(3) เป็นรายจ่ายที่ได้รับจัดสรรงบประมาณไว้แล้วแต่มีจำนวนไม่เพียงพอและมีความจำเป็นเร่งด่วนของรัฐต้องใช้จ่ายหรือก่อนนี้ผูกพันงบประมาณโดยเร็ว</p> <p>(4) เป็นรายจ่ายที่ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ แต่มีภารกิจจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการและต้องใช้จ่ายหรือก่อนนี้ผูกพันงบประมาณโดยเร็ว</p> <p>ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่าย เพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น พ.ศ. 2562</p>

2.8.3 เงินนอกงบประมาณ เป็นบรรดาเงินทั้งปวงที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บหรือได้รับไว้เป็นกรณีพิเศษ ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือจากนิติกรรมหรือนิติเหตุ หรือกรณีอื่นใด ที่ต้องนำส่งคลัง แต่มีกฎหมายอนุญาต ให้สามารถเก็บไว้ใช้จ่ายได้ โดยไม่ต้องนำส่งคลัง

งบประมาณ	สาระสำคัญ
งบประมาณสนับสนุนจากองค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ภาคเอกชน ทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศ	<p>เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานกลางในการประสานและผลักดันการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักการ ข้อกำหนดและเงื่อนไขขององค์กรผู้ให้การสนับสนุน และไม่ขัดแย้งกับแนวทางการดำเนินงานในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 โดยแบ่งเป็น เงินบริจาค กองทุน และอื่น ๆ ดังนี้</p> <p>(1) เงินบริจาค คือ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาค รวมทั้งดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว โดยการใช้เงินบริจาคให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ. 2526 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาค และการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. 2542 รวมถึงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(2) กองทุน คือ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้กองทุน รวมทั้งดอกผลที่เกิดจากเงิน หรือทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งการใช้กองทุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. 2542 เป็นต้น</p> <p>(3) อื่น ๆ คือ เงินสนับสนุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่นอกเหนือจากเงินบริจาคและกองทุน</p>

แผนภาพที่ 2-2 แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3.1 วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

เป็นแนวทางการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่อธิบายให้เห็นถึงลักษณะวงจร เพื่อรับมือกับภัย ซึ่งมีลักษณะการเกิดที่ยากแก่การคาดการณ์ผลที่เกิดขึ้น โดยอาจมีรูปแบบการเกิด ไม่ซ้ำเดิม และไม่จำเป็นต้องเป็นลำดับก่อนหลังเสมอไป (Non Linear) จึงต้องมีการดำเนินการในลักษณะเป็นวงรอบ (Closed Loop) อย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถแยกส่วนเฉพาะในแต่ละกระบวนการ ดังนั้น การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย จึงเป็นการจัดการสาธารณภัยแบบองค์รวม (Holistic Approach) เพื่อความปลอดภัยอย่างยั่งยืน ตั้งแต่การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การเผชิญเหตุ และการบรรเทาทุกข์ ตลอดจนการฟื้นฟู ซึ่งการดำเนินการในแต่ละห้วงเวลา การเกิดสาธารณภัยอาจมีความคาบเกี่ยวกัน (Over lap) รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการขึ้นอยู่กับความรุนแรงของภัยเป็นสำคัญ ดังแผนภาพที่ 3 - 1

ปรับจากที่มา : TorqAid. (2016). TorqAid disaster risk management framework: seven key diagrams.

<https://www.preventionweb.net.> (2019, November :25)

แผนภาพที่ 3 - 1 วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM) เพื่อความปลอดภัยอย่างยั่งยืน

3.2.1 ระดับนโยบาย

(1) คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.)

มีหน้าที่กำหนดนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานภาคเอกชนให้มีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามที่ระบุในมาตรา 6 และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(2) คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.)

มีหน้าที่เสนอแนะนโยบาย มาตรการ และแนวทางเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติภัย เสนอแนะแนวทางปฏิบัติ และประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564

(3) คณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ (กภช.)

มีหน้าที่เสนอ จัดทำมาตรการ แนวทาง นโยบาย และแผนการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ รวมทั้งแผนงานและโครงการในการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบ ในการดำเนินงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562

3.2.2 ระดับปฏิบัติ

องค์กรปฏิบัติที่เป็นศูนย์กลางในการอำนวยความสะดวก และการประสานการปฏิบัติของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยทั้งในภาวะปกติ และภาวะที่คาดว่าจะเกิดหรือเกิดสาธารณภัย ภายใต้แนวคิด “ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน (Emergency Operation Center: EOC)” โดยมีหน้าที่ในการบังคับบัญชา อำนวยความสะดวก ควบคุม กำกับ และประสานการปฏิบัติระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ พร้อมทั้ง ให้กำหนดโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และมอบหมายภารกิจหน้าที่ต่าง ๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน รวมถึง จัดทำแนวปฏิบัติหรือคู่มือการปฏิบัติงานตามขั้นตอนในแต่ละระดับการปฏิบัติการ (Level of Activation) และจัดให้มีสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ องค์กรปฏิบัติในแต่ละระดับ มีดังต่อไปนี้

(1) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)

ทำหน้าที่บังคับบัญชา อำนวยความสะดวก ควบคุม กำกับ ดูแลและประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

การจัดการสาธารณภัย แบ่งออกเป็น 4 ระดับ โดยการจัดการสาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1) มีนายอำเภอ เป็นผู้อำนวยความสะดวก มีหน้าที่ ควบคุม และสั่งการ และสาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ 2) มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยความสะดวก มีหน้าที่ ควบคุม สั่งการและบัญชาการ

ในกรณีการจัดการสาธารณสุขขนาดใหญ่ (ระดับ 3) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และกรณีการจัดการสาธารณสุขร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ควบคุมสั่งการ และบัญชาการ โดยการเกิดสาธารณสุขในระดับ 3 และ 4 จะมีจัดตั้งกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติขึ้น

(2) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขกลาง (กอปก.ก.)

ทำหน้าที่ประสานงาน บูรณาการข้อมูลและการปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วน of สรรพกำลัง เครื่องมืออุปกรณ์ แผนปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณสุข ทั้งระบบในภาวะปกติ และในภาวะใกล้เกิดภัย ทำหน้าที่เตรียมการเผชิญเหตุ ติดตาม และเฝ้าระวังสถานการณ์ รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือนภัย พร้อมทั้ง รายงาน และเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติหรือนายกรัฐมนตรีตามแต่ระดับการจัดการสาธารณสุข เพื่อตัดสินใจในการรับมือ โดยมีอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เป็นผู้อำนวยการกลาง

(3) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขจังหวัด (กอปก.จ.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด/ผู้อำนวยการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการ รองผู้ว่าราชการจังหวัด ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย และนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองผู้อำนวยการ ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขจังหวัด อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และมีองค์ประกอบ ดังนี้

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขจังหวัด

ประกอบด้วย

1. ผู้ว่าราชการจังหวัด/ผู้อำนวยการจังหวัด	ผู้อำนวยการ
2. รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย	รองผู้อำนวยการ
3. นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด	รองผู้อำนวยการ
4. รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด (ฝ่ายทหาร)	กรรมการ
5. ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด	กรรมการ
6. ผู้แทนกระทรวงกลาโหมที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการ
7. ปลัดจังหวัด	กรรมการ
8. นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด	กรรมการ
9. ท้องถิ่นจังหวัด	กรรมการ
10. เกษตรจังหวัด	กรรมการ
11. ปศุสัตว์จังหวัด	กรรมการ
12. อุตสาหกรรมจังหวัด	กรรมการ
13. โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด	กรรมการ
14. พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	กรรมการ
15. ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด	กรรมการ

16. ประชาสัมพันธ์จังหวัด	กรรมการ
17. ผู้แทนสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค	กรรมการ
18. ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
19. ผู้แทนรัฐวิสาหกิจในจังหวัด	กรรมการ
20. ผู้แทนสถาบันการศึกษาในพื้นที่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
21. ผู้แทนองค์การสาธารณกุศลที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
22. ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต	กรรมการ
23. หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	กรรมการและเลขานุการ

หมายเหตุ อาจปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมกรรมการได้ตามที่ผู้อำนวยการจังหวัดเห็นสมควร

อำนาจหน้าที่

1. จัดทำแผนปฏิบัติการตามความเสียงภัยด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
2. กำหนดแนวทาง/การดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัยของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่
3. จัดตั้งทีมเฝ้าระวัง ติดตาม ประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณภัย และแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิด หรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในการจัดการสาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ 2) และให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดขึ้นเพื่อควบคุม สั่งการ และบัญชาการในพื้นที่
4. รวบรวมและจัดทำคลังข้อมูลทรัพยากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัด
5. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และจังหวัดข้างเคียง โดยให้และรับการสนับสนุนทรัพยากร เพื่อช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
6. เชิญผู้แทนหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลใดที่เห็นสมควรเข้าร่วมการประชุม เพื่อให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่
7. ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายมอบหมาย

(4) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (กอปภ.อ.)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติงานตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมอบหมาย โดยมีนายอำเภอ/ผู้อำนวยการอำเภอ เป็นผู้อำนวยการ ทั้งนี้ให้มีการจัดประชุมกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และมีองค์ประกอบดังนี้

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ

ประกอบด้วย

1. นายอำเภอ/ผู้อำนวยการอำเภอ	ผู้อำนวยการ
2. ปลัดอำเภอ หัวหน้ากลุ่มงานด้านความมั่นคง	รองผู้อำนวยการ
3. ผู้กำกับการหัวหน้าสถานีตำรวจในเขตพื้นที่	กรรมการ
4. ผู้แทนกระทรวงกลาโหมที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการ
5. สาธารณสุขอำเภอ	กรรมการ
6. ท้องถิ่นอำเภอ	กรรมการ
7. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	กรรมการ
8. ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
9. ผู้แทนสถานศึกษาที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้งกรรมการ	กรรมการ
10. ผู้แทนองค์กรสาธารณกุศลในพื้นที่ที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
11. ผู้แทนสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	กรรมการ
12. ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายความมั่นคง	กรรมการและเลขานุการ
13. หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด สาขา (ถ้ามี)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หมายเหตุ อาจปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงกรรมการได้ตามที่ผู้อำนวยการอำเภอเห็นสมควร

อำนาจหน้าที่

1. จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอและแผนที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวก ประสานงาน และสนับสนุนการปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
2. กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัย และการฟื้นฟูของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่
3. จัดตั้งทีมเฝ้าระวัง ติดตาม ประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณภัย และแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิด หรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น และให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอเพื่อควบคุมและสั่งการ ในพื้นที่
4. รวบรวม จัดทำคลังข้อมูลทรัพยากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และฐานข้อมูลความเสี่ยงภัยในพื้นที่อำเภอ
5. ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดและหรือกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมอบหมาย

(5) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล (กอปภ.ทน./ทม./ทต.)

ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เผชิญเหตุ และแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดและแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

อำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้ง สนับสนุน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับหรือใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่อื่น เมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกเทศมนตรี/ผู้ว่าราชการเทศบาล เป็นผู้ว่าราชการ ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุม กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

(6) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล (กอบภ.อบต.)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เฉพาะเหตุ และแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดและแผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับหรือใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล/ผู้ว่าราชการองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ว่าราชการ ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

(7) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร (กอบภ.กทม.)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม สนับสนุน ประสานการปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตกรุงเทพมหานคร และจัดทำแผนปฏิบัติการหรือแผนเผชิญเหตุตามประเภทความเสี่ยงภัยให้สอดคล้องกับ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร รวมทั้งดำเนินการสนับสนุนการปฏิบัติการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย และเป็นหน่วยเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบโดยมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในฐานะผู้ว่าราชการเป็นผู้รับผิดชอบ มีอำนาจหน้าที่และแนวทางปฏิบัติตามหมวด 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง รวมทั้งมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ให้เป็นไปตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

(8) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำนักงานเขต (กอบภ.สนข.)

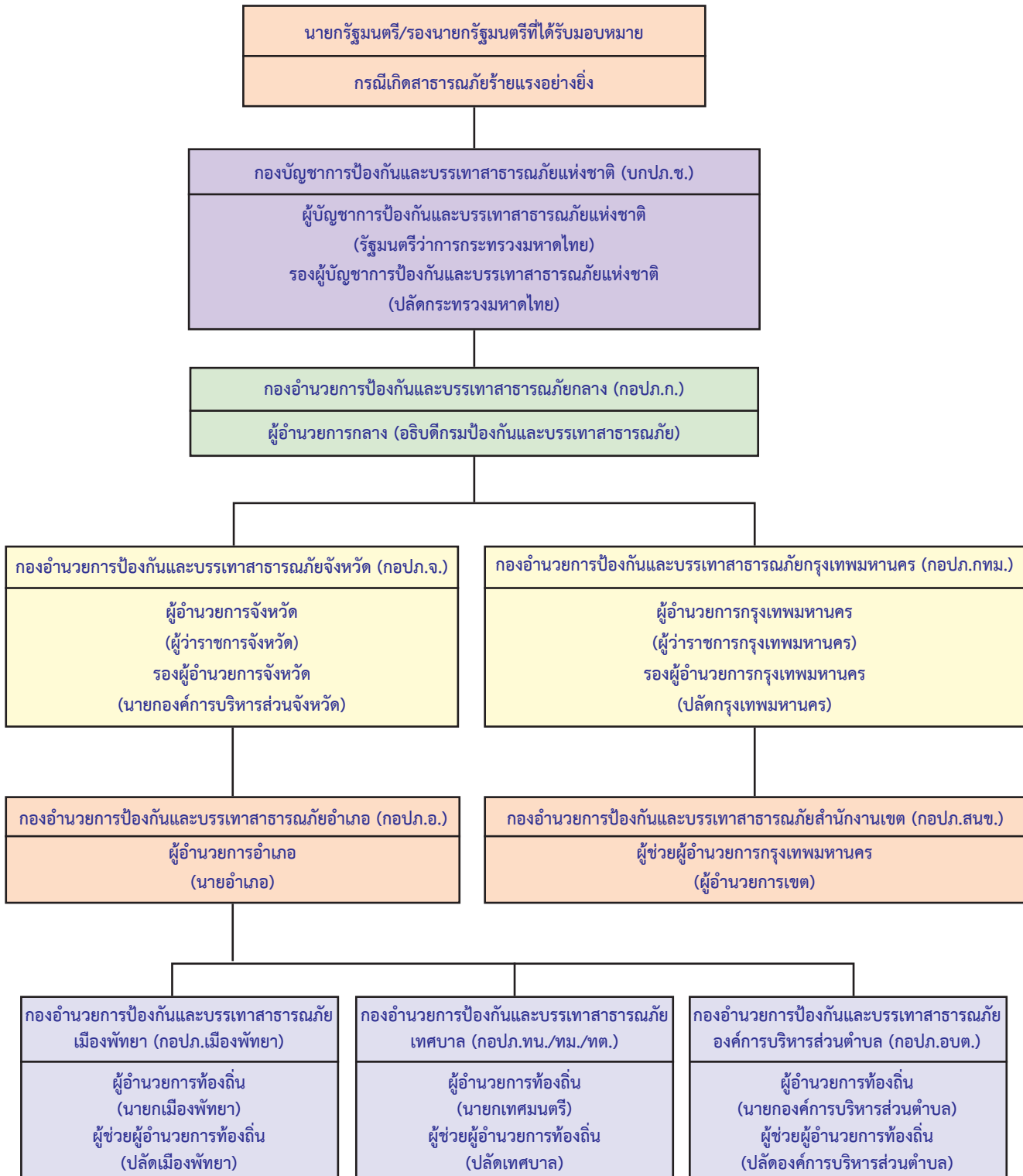
ทำหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตของตน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับมอบหมาย โดยให้ส่วนราชการและหน่วยงาน ของกรุงเทพมหานคร รวมทั้งภาคเอกชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ร่วมปฏิบัติงานในกองอำนาจการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยสำนักงานเขต โดยมีผู้ว่าราชการเขต เป็นผู้ช่วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

(9) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมืองพัทยา (กอบภ.เมืองพัทยา)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เฉพาะเหตุ และแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของเมืองพัทยา ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดและแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย

พร้อมทั้ง สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกเมืองพัทยา/ผู้อำนวยการเมืองพัทยา เป็นผู้อำนวยการ ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมืองพัทยา อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

ทั้งนี้ เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นให้องค์กรปฏิบัติในแต่ละระดับดังกล่าวข้างต้น ปฏิบัติงานตามขั้นตอนในแต่ละระดับการปฏิบัติการ (Level of Activation) พร้อมทั้ง ให้มีการจัดตั้งกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ขึ้นตามระดับการจัดการสาธารณภัยโดยให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินที่ปรากฏอยู่ในบทที่ 4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

แผนภาพที่ 3-2 กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

3.3 บทบาท หน้าที่ และแนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3.1 บทบาท หน้าที่

ให้หน่วยงานที่อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงและหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกัน ดังนี้

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
<p>(1) สำนักงานนายกรัฐมนตรี</p> 	<p>(1.1) จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักงบประมาณ)</p> <p>(1.2) สนับสนุนด้านการข่าวกรองและให้คำแนะนำด้านการรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักข่าวกรองแห่งชาติ)</p> <p>(1.3) บริหารจัดการด้านข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์ในภาวะปกติและภาวะวิกฤต (กรมประชาสัมพันธ์)</p> <p>(1.4) จัดระบบการรับบริจาคเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี)</p> <p>(1.5) สำรองศึกษาและวิเคราะห์สถานะเศรษฐกิจและสังคมเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการเสนอแนะนโยบายมาตรการทางเศรษฐกิจ และสังคมในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)</p> <p>(1.6) วิเคราะห์ ประเมินแผนงานและโครงการพัฒนาของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)</p> <p>(1.7) ติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งแผนงาน โครงการพัฒนาของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)</p> <p>(1.8) ประสานการพัฒนาเพื่อให้เกิดมีการแปลงแผนพัฒนาฯ ไปสู่การปฏิบัติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)</p> <p>(1.9) เสนอแนะนโยบายและจัดทำแผนแม่บท รวมทั้งกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำของประเทศ การจัดทำฝัังน้ำ การบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ แผนงาน โครงการ งบประมาณการบริหารทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ รวมทั้งการกำกับดูแลและบริหารจัดการระบบสารสนเทศทรัพยากรน้ำทั้งในภาวะปกติ และภาวะวิกฤต ตลอดจนการเสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ)</p> <p>(1.10) วิเคราะห์สถานการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงและนำไปสู่วิกฤตการณ์ระดับชาติ ซึ่งเป็นการกระทำจากมนุษย์และจากภัยธรรมชาติ ภัยคุกคามด้านการทหาร และสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อป้องกันประเทศ (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ)</p> <p>(1.11) เสนอแนะ จัดทำนโยบาย และพัฒนายุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับการเตรียมพร้อมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ และแผนบริหารวิกฤตการณ์ ตลอดจนเสนอแนะและพัฒนาแนวทางมาตรการ อำนาจการและประสานการปฏิบัติตามนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมในการเตรียมพร้อมด้านทรัพยากร การป้องกัน การแก้ไข การฟื้นฟู (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ)</p> <p>(1.12) เสริมสร้างความร่วมมือและเครือข่ายการบริหารเหตุการณ์ในภาวะวิกฤตกับหน่วยงานและองค์กรในภาควิชาการ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ)</p>

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	<p>(1.13) ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม หน่วยทหารในพื้นที่ และกลุ่มมวลชนในเครือข่ายของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามแผนและแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)</p> <p>(1.14) ติดตาม ตรวจสอบ ประสานงานและประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดสาธารณภัย (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)</p> <p>(1.15) ประสานงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดสาธารณภัย และเตรียมการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์หรือสถานการณ์ใดๆ ที่กระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อให้เกิดสาธารณภัย (ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล)</p> <p>(1.16) จัดทำมาตรฐาน แนวทาง มาตรการ หลักเกณฑ์ และวิธีการทางเทคโนโลยีดิจิทัล และกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลและระบบการทำงานระหว่างกันของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกัน (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน))</p> <p>(1.17) ส่งเสริมและสนับสนุนการบูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล และเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนทะเบียนข้อมูลดิจิทัลภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน และในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน))</p> <p>(1.18) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐให้บริการดิจิทัลแก่ผู้เกี่ยวข้อง (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน))</p>
<p>(2) กระทรวงกลาโหม</p> 	<p>(2.1) สนับสนุนภารกิจของรัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติตามมาตรา 8 (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551</p> <p>(2.2) แจ้งเตือนกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ และหน่วยงานพลเรือนในพื้นที่เสี่ยงภัย กรณีคาดว่าจะเกิดภัยจากการสู้รบหรือภัยทางอากาศหรือการก่อวินาศกรรม</p>
<p>(3) กระทรวงการคลัง</p> 	<p>(3.1) กำหนดมาตรการด้านศุลกากร (ในการนำเข้าและส่งออก) เพื่อใช้สนับสนุน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมศุลกากร)</p> <p>(3.2) กำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับระเบียบเงินตราของราชการ (กรมบัญชีกลาง)</p> <p>(3.3) เสนอแนะออกนโยบาย แผนมาตรการเกี่ยวกับการเงินการคลัง นโยบายภาษีอากร และสนับสนุน ส่งเสริม เผยแพร่ข้อมูล สร้างความรู้ความเข้าใจ ความน่าเชื่อถือทางด้านเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ รวมทั้ง ติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง)</p> <p>(3.4) เสนอแนะ และใช้นโยบายทางภาษี เพื่อเป็นกลไกในการสนับสนุนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย (กรมสรรพสามิต และกรมสรรพากร)</p>

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
<p data-bbox="231 276 534 309">(4) กระทรวงการต่างประเทศ</p> 	<p data-bbox="609 276 1513 400">(4.1) ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานราชการไทย รวมถึงคณะผู้แทนทางการทูตและองค์การระหว่างประเทศในประเทศไทย ในการให้การบรรเทาทุกข์และช่วยเหลือผู้ประสบภัยชาวต่างประเทศ</p> <p data-bbox="609 411 1513 488">(4.2) ประสานงาน ร่วมมือ และอำนวยความสะดวกหน่วยงานต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ ในการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศเพื่อจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย</p> <p data-bbox="609 499 1513 765">(4.3) ประสานงาน และร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ ในด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management) ตั้งแต่การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) การป้องกันและเตรียมพร้อมรับมือสาธารณภัย (Prevention and Preparedness) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Response) การฟื้นฟูและสร้างใหม่ให้ดีกว่าเดิม (Recovery and Build Back Better) และการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (Post Disaster Needs Assessment: PDNA)</p> <p data-bbox="609 776 1513 1030">(4.4) ชี้แจงและประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบทบาทของประเทศไทย ในการให้และรับความช่วยเหลือ และการบริหารจัดการสาธารณภัย ทั้งในด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การป้องกันและเตรียมพร้อมรับมือสาธารณภัย การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การฟื้นฟูและสร้างใหม่ให้ดีกว่าเดิม และการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยต่อสื่อมวลชนต่างชาติผ่านช่องทางประชาสัมพันธ์และการสื่อสารต่าง ๆ ของกระทรวงการต่างประเทศ และต่อหน่วยงานต่างประเทศ รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศ</p>
<p data-bbox="231 1050 596 1083">(5) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา</p> 	<p data-bbox="609 1050 1513 1229">(5.1) ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความร่วมมือการดำเนินการเผยแพร่ความรู้ด้านการเตรียมความพร้อมและการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในกรณีเกิดสาธารณภัยแก่นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว)</p> <p data-bbox="609 1240 1513 1318">(5.2) กำหนดมาตรการสำหรับความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว (กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกรมการท่องเที่ยว)</p> <p data-bbox="609 1329 1513 1451">(5.3) ช่วยเหลือเยียวยานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย (กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา)</p>
<p data-bbox="231 1470 539 1548">(6) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> 	<p data-bbox="609 1470 1513 1548">(6.1) เสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมให้เป็นกลไกเสริมในการทำงานป้องกันสาธารณภัยในระดับชุมชนรากฐาน</p> <p data-bbox="609 1559 1513 1636">(6.2) สนับสนุนด้านการสังคมสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัย และดูแลช่วยเหลือเด็กกำพร้า คนพิการและผู้สูงอายุในพื้นที่ประสบภัย</p> <p data-bbox="609 1647 1513 1681">(6.3) วางแผนและฟื้นฟูด้านสังคมและจิตใจให้แก่ผู้ประสบภัยและผู้ประสบปัญหาทางสังคม</p> <p data-bbox="609 1692 1513 1725">(6.4) สนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ เพื่อฟื้นฟูภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว</p> <p data-bbox="609 1736 1513 1769">(6.5) รับผิดชอบในการเตรียมการและบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว</p>

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
<p data-bbox="92 278 419 311">(7) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p> 	<p data-bbox="470 278 1359 526">(7.1) จัดเก็บข้อมูล การประเมินความเสี่ยง (ประเมินความล่อแหลม ความเปราะบาง) การวิเคราะห์ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การจัดทำแผนที่ความเสี่ยงภัยที่เกี่ยวข้องด้านการเกษตร การทบทวนปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน การสื่อสารความเสี่ยงและผลกระทบที่ได้รับ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทร่วม ตลอดจนประชาชน เกษตรกร และองค์กรเกษตรกร ได้ตระหนักและเตรียมพร้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย</p> <p data-bbox="470 537 1359 659">(7.2) บูรณาการประสานสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการเกษตร ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ ชุมชน เพื่อลดความเสี่ยงและบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ</p> <p data-bbox="470 670 1359 1002">(7.3) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย สร้างความพร้อมรับมือและฟื้นกลับได้เร็วเมื่อเกิดสาธารณภัย ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากร เพื่อการปฏิบัติตามแผนงาน นโยบาย กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ด้านการลดความเสี่ยงและการจัดการสาธารณภัย ทั้งที่ใช้โครงสร้าง อาทิจากก่อสร้าง บำรุงรักษาแหล่งน้ำผิวดินในเขตชลประทาน และนอกเขตชลประทาน การปฏิบัติการฝนหลวง และที่ไม่ใช่โครงสร้าง อาทิจากวางแผน การบริหารจัดการน้ำในระบบชลประทาน การวางแผนการเพาะปลูกพืช การจัดทำทะเบียนเกษตรกร (ด้านพืช ด้านประมง และด้านปศุสัตว์) การจัดให้มีระบบ การเก็บข้อมูล ประเมิน การประชาสัมพันธ์ และการแจ้งเตือน</p> <p data-bbox="470 1013 1359 1090">(7.4) จัดทำแผนเผชิญเหตุ การซ้อมแผนเผชิญเหตุ การบริหารจัดการสถานการณ์ การระดมสรรพกำลัง การจัดสรรทรัพยากร การรายงานเหตุการณ์</p> <p data-bbox="470 1101 1359 1134">(7.5) จัดสรรทรัพยากร เพื่อการระงับยับยั้งความเสียหายที่เกิดจากสาธารณภัย</p> <p data-bbox="470 1145 1359 1223">(7.6) ประเมินความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง</p> <p data-bbox="470 1234 1359 1311">(7.7) สำรวจ ตรวจสอบความเสียหาย และช่วยเหลือตามกฎหมาย นโยบาย แผนงาน ระเบียบที่เกี่ยวข้อง</p> <p data-bbox="470 1322 1359 1422">(7.8) จัดสรรทรัพยากร เพื่อการซ่อมสร้างและการฟื้นคืนสภาพที่ดีกว่าเดิม โดยปรับปรุง พื้นฟูพื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่ชลประทานที่ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย เพื่อให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพได้</p> <p data-bbox="470 1433 1359 1466">(7.9) วางแผนและมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยด้านการเกษตร</p> <p data-bbox="470 1477 1359 1510">(7.10) พัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ชลประทานเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย</p> <p data-bbox="470 1521 1359 1555">(7.11) ติดตามสถานการณ์ภัยและแจ้งเกษตรกรเพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์</p> <p data-bbox="470 1566 1359 1599">(7.12) ปฏิบัติการฝนหลวงและบริหารจัดการน้ำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง</p> <p data-bbox="470 1610 1359 1687">(7.13) กำหนดแนวทางป้องกันและให้ความช่วยเหลือสัตว์เลี้ยง สัตว์เศรษฐกิจ และสัตว์งานไม่ให้ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย</p> <p data-bbox="470 1698 1359 1776">(7.14) พัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เพียงพอ เพื่อสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทางน้ำ</p> <p data-bbox="470 1787 1359 1864">(7.15) ประสานงานหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล สภาพภูมิอากาศ สภาพน้ำในลุ่มน้ำและเขื่อนหรือที่กักเก็บน้ำ</p>

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
<p data-bbox="229 278 459 311">(8) กระทรวงคมนาคม</p> 	<p data-bbox="609 278 1493 356">(8.1) จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านคมนาคมให้สอดคล้อง กับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ</p> <p data-bbox="609 367 1493 444">(8.2) ปรับปรุงเส้นทางและโครงข่ายคมนาคม สนับสนุนภารกิจการส่งกำลังบำรุง พร้อมทั้งแก้ไขเส้นทางเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย</p> <p data-bbox="609 455 1493 621">(8.3) จัดให้มีเส้นทางสำรอง เส้นทางเลี่ยง หรือทำทางชั่วคราว รวมทั้งซ่อม หรือตัดแปลงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบคมนาคม เพื่อสนับสนุน การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่</p> <p data-bbox="609 632 1493 710">(8.4) สนับสนุนการอพยพเคลื่อนย้ายประชาชนออกจากพื้นที่ประสบภัย หรือเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัย</p> <p data-bbox="609 721 1493 798">(8.5) สนับสนุนข้อมูลเส้นทางสัญจร เส้นทางเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงภัย และพื้นที่ประสบภัยสำหรับประชาชน</p> <p data-bbox="609 809 1493 842">(8.6) บูรณะ พื้นฟู เส้นทางคมนาคมที่ได้รับความเสียหายให้สามารถใช้งานได้โดยเร็ว</p> <p data-bbox="609 853 1493 887">(8.7) จัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพยากรเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านคมนาคม</p> <p data-bbox="609 898 1493 931">(8.8) ให้การสนับสนุนงานด้านการจราจรในเส้นทางรับผิดชอบที่ประสบภัย</p> <p data-bbox="609 942 1493 1019">(8.9) ประสานงานและรับแจ้งเหตุสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง และสถานการณ์ฉุกเฉินระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาสังคม</p>
<p data-bbox="229 1046 571 1123">(9) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> 	<p data-bbox="609 1046 1493 1212">(9.1) ประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์สภาพอากาศ สิ่งปกคลุมดินปริมาณน้ำฝน สถานการณ์น้ำ การใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมทั้งข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยที่เกิดจากธรรมชาติและพื้นที่ที่เกิดภัยในอดีต เผ่าระวัง ติดตามสถานการณ์ แจ้งเตือนประชาชนและอาสาสมัคร รวมทั้งสนับสนุนข้อมูลและประสานการให้ความช่วยเหลือประชาชนตามภารกิจที่เกี่ยวข้อง</p> <p data-bbox="609 1223 1493 1389">(9.2) ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการติดตาม ตรวจสอบ วิเคราะห์ และประเมินผลกระทบจากธรณีพิบัติภัยประเภทต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ดินถล่ม แผ่นดินไหว สึนามิ หลุมยุบ การกัดเซาะชายฝั่ง รวมทั้งการช่วยเหลือสัตว์ที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย เป็นต้น</p> <p data-bbox="609 1400 1493 1477">(9.3) ปรับปรุง พื้นฟูพัฒนาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อมเขตอุทยาน ที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยให้กลับสู่สภาพเดิมและไม่เสี่ยงต่อการเกิดภัย</p> <p data-bbox="609 1488 1493 1566">(9.4) ศึกษา วิจัย พัฒนานวัตกรรมเพื่อการแจ้งเตือนภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยง รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p data-bbox="609 1577 1493 1698">(9.5) พัฒนาระบบแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า สำหรับพื้นที่เสี่ยงภัยเพื่อเป็นข้อมูลในการเผ่าระวังเตือนภัยสถานการณ์ รวมทั้งช่องทางการสื่อสารเครือข่าย ด้านการแจ้งเตือนภัย อย่างรวดเร็วทั่วถึง และครอบคลุมในทุกพื้นที่</p> <p data-bbox="609 1709 1493 1831">(9.6) เสริมสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเผ่าระวังเตือนภัยการวิเคราะห์เพื่อประเมินสถานการณ์ โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาสนับสนุน การดำเนินงานเพื่อให้เกิดความแม่นยำ</p>

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	<p>(9.7) วางแผน ปรับปรุง และพัฒนาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม เพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย</p> <p>(9.8) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินมลพิษและผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการเกิด สาธารณภัย รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการฟื้นฟูและรักษาสีสิ่งแวดล้อม ให้มีความสมดุลเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและสิ่งมีชีวิต</p> <p>(9.9) ควบคุมและป้องกันสัตว์ป่าและสัตว์อพยพที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย</p> <p>(9.10) ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และประเมินความเสี่ยงและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ</p>
<p>(10) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม</p> <p>กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม Ministry of Digital Economy and Society</p>	<p>(10.1) ดำเนินการให้มีระบบสื่อสารและโทรคมนาคมทั้งระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง ระบบสื่อสารสำรอง ตลอดจนให้บริการฐานข้อมูลด้านการสื่อสาร ให้สามารถใช้งานได้ ในทุกสถานการณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน))</p> <p>(10.2) สนับสนุนข้อมูลสถานะและการพยากรณ์อากาศและแจ้งเตือนภัย ร่วมมือ ประสานงาน แลกเปลี่ยน และให้ความรู้ด้านอุตุนิยมวิทยาและแผ่นดินไหวกับประชาชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งจัดทำสถิติเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมอุตุนิยมวิทยา และสำนักงานสถิติแห่งชาติ)</p> <p>(10.3) สนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการสื่อสาร การจัดการช่องการสื่อสารสำรอง เพื่อใช้ในภาวะฉุกเฉิน และสนับสนุนกำลังคน ในการบริการติดต่อสื่อสารได้ตลอดระยะเวลา ระหว่างพื้นที่เกิดภัยและพื้นที่ภายนอก เพื่อให้การช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว (บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน))</p> <p>(10.4) ฟื้นฟูระบบสื่อสารเพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารได้ (บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน))</p>
<p>(11) กระทรวงพลังงาน</p> <p>กระทรวงพลังงาน MINISTRY OF ENERGY</p>	<p>(11.1) บริหารจัดการด้านก๊าซธรรมชาติในสถานะฉุกเฉินด้านพลังงาน (กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน))</p> <p>(11.2) บริหารจัดการด้านน้ำมันเชื้อเพลิงในสถานะฉุกเฉินด้านพลังงาน (กรมธุรกิจพลังงาน)</p> <p>(11.3) บริหารจัดการอนุรักษ์และประหยัดพลังงานในสถานะฉุกเฉินด้านพลังงาน (สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน และกรมพัฒนาพลังงานทดแทน และอนุรักษ์พลังงาน)</p> <p>(11.4) บริหารจัดการด้านไฟฟ้าในสถานะฉุกเฉินด้านพลังงาน (สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน สำนักนโยบายและแผนพลังงาน และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย)</p> <p>(11.5) บริหารจัดการแผนรองรับในสถานะฉุกเฉินด้านพลังงานในภาพรวม (สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน)</p> <p>(11.6) จัดทำฐานข้อมูลแหล่งพลังงานเพื่อใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ และกรมธุรกิจพลังงาน)</p>

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	<p>(11.7) จัดหาทรัพยากรด้านพลังงาน ให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมธุรกิจพลังงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน))</p> <p>(11.8) สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านพลังงานเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กรมธุรกิจพลังงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน))</p>
<p>(12) กระทรวงพาณิชย์</p> 	<p>(12.1) จัดทำทะเบียนฐานข้อมูลผู้ผลิต/ผู้นำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการครองชีพ (กรมการค้าภายใน)</p> <p>(12.2) สนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัย โดยประสานผู้ผลิต/ผู้นำเข้าสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพ (กรมการค้าภายใน)</p> <p>(12.3) จัดระบบการปันส่วนและกำหนดมาตรการควบคุมราคาสินค้าและบริการขณะเกิดภัย (กรมการค้าภายใน)</p> <p>(12.4) กำหนดมาตรการกำกับดูแลราคาสินค้าและปริมาณสินค้า เพื่อการจัดหาสินค้าที่จำเป็นในขณะเกิดสาธารณภัยและป้องปรามการฉวยโอกาสกักตุนสินค้าหรือขึ้นราคาสินค้าซ้ำเติมผู้บริโภค โดยมีการกำกับดูแลทั้งต้นทางและปลายทาง (กรมการค้าภายใน)</p> <p>(12.5) ติดตามสถานการณ์ราคาพืชผลการเกษตรในพื้นที่ประสบสาธารณภัย และกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (กรมการค้าภายใน)</p> <p>(12.6) ประสานผู้ผลิต/ผู้นำเข้า เพื่อส่งสินค้าเข้าแต่ละพื้นที่ให้เพียงพอกับความต้องการ โดยเฉพาะพื้นที่ประสบสาธารณภัย และให้จำหน่ายในราคาปกติ (กรมการค้าภายใน)</p>
<p>(13) กระทรวงมหาดไทย</p> 	<p>(13.1) สั่งการ และประสานให้จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย</p> <p>(13.2) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน กฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการการค้าอันกระทบถึงความปลอดภัย หรือความผาสุกแห่งสาธารณชนและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(13.3) ดำเนินการตามมาตรการด้านผังเมืองเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>(13.4) ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยเพื่อสามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(13.5) อำนวยการและประสานการปฏิบัติการจัดการสาธารณภัยและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย พันฟูและบูรณะสภาพพื้นที่ประสบสาธารณภัย ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบรุนแรงกว้างขวาง</p> <p>(13.6) ส่งเสริมและรักษาความมั่นคงภายใน ความสงบเรียบร้อย และให้มีบริการประชาชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>(13.7) ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (เขตพื้นที่จังหวัดประกาศโดยผู้ว่าราชการจังหวัด และเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครประกาศโดยอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)</p>

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	<p>(13.8) พัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารงานที่ดินเพื่อสนับสนุนงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>(13.9) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริม และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ</p> <p>(13.10) สนับสนุนให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย จัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้เป็นชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน</p> <p>(13.11) สนับสนุนการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว</p> <p>(13.12) สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่</p> <p>(13.13) สนับสนุน ส่งเสริม และประสานงานกับองค์กรสาธารณกุศลในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>(13.14) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทในฐานะหน่วยงานปฏิบัติการในพื้นที่ กำหนดให้มีมาตรการการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การพัฒนา การจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน</p>
<p>(14) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> 	<p>ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 โดยมีหน้าที่ดังนี้</p> <p>(14.1) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี</p> <p>(14.2) จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหามาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ</p> <p>(14.3) ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติ ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>(14.4) ให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับภัยอันตราย หรือผู้ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย</p> <p>(14.5) แนะนำ ให้คำปรึกษา และอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน</p> <p>(14.6) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แต่ระดับ</p>
<p>(15) กระทรวงยุติธรรม</p> 	<p>(15.1) ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และให้ความรู้แก่ประชาชนทางกฎหมายที่เกี่ยวกับ การเรียกร้องสิทธิและการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานยุติธรรมจังหวัด))</p> <p>(15.2) สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์เมื่อได้รับการร้องขอ (สถาบันนิติวิทยาศาสตร์)</p> <p>(15.3) สนับสนุนกำลังแรงงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมคุมประพฤติ และกรมราชทัณฑ์)</p> <p>(15.4) สนับสนุนฐานข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระทรวงยุติธรรม DXC ด้วย Big Data เมื่อได้รับการร้องขอ (สำนักงานกิจการยุติธรรม)</p> <p>(15.5) สนับสนุนฐานข้อมูลคนหาย คนนิรนาม และศพนิรนาม ตามแผนแม่บทการติดตามคนหาย คนนิรนาม และศพนิรนาม พ.ศ. 2562 - 2565 (สถาบันนิติวิทยาศาสตร์)</p>

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
<p>(16) กระทรวงแรงงาน</p> 	<p>(16.1) ให้การศึกษา อบรม และฝึกฝนแรงงานในสถานประกอบการ รวมทั้งบุคลากรด้านความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องให้สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน และสามารถบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบการของตนเอง (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน)</p> <p>(16.2) ตรวจสอบข้อมูลแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย เพื่อให้การช่วยเหลือด้านคุ้มครองและเรียกร้องสิทธิที่พึงได้ตามกฎหมายแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และสำนักงานประกันสังคม)</p> <p>(16.3) ฝึกอบรมและจัดหางานให้ผู้ประสบภัย (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมการจัดหางาน และสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน)</p> <p>(16.4) จัดหน่วยให้บริการด้านประกันสังคมแก่แรงงานในระบบ แรงงานนอกระบบ รวมถึงผู้มีสิทธิที่ประสบภัย เพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์ที่ครบถ้วนและรวดเร็ว (สำนักงานประกันสังคม)</p> <p>(16.5) จัดเตรียม จัดหาแรงงานที่มีความรู้ทางเทคนิค เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>(16.6) สำรวจ จัดเตรียม จัดหา โดยการเรียกร้องเกณฑ์จ้างหรือเช่าเครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p>
<p>(17) กระทรวงวัฒนธรรม</p> 	<p>(17.1) จัดทำฐานข้อมูลโบราณสถานที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ ศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (กรมศิลปากร)</p> <p>(17.2) จัดเตรียมพื้นที่โบราณสถานที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ ศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (กรมศิลปากร)</p> <p>(17.3) พื้นปูบูรณะศาสนสถาน (ยกเว้นวัดและมัสยิด) โบราณสถาน โบราณวัตถุที่เสียหายจากสาธารณภัยให้กลับสู่สภาพเดิม (กรมศิลปากร)</p> <p>(17.4) สนับสนุนงบประมาณเพื่อสมทบในการบูรณะซ่อมแซมศาสนสถานของศาสนาอิสลาม คริสต์ พราหมณ์-ฮินดู และซิกข์ เฉพาะสถานที่สำหรับใช้ประกอบศาสนกิจ องค์ประกอบอื่น และระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็นในการปฏิบัติศาสนกิจ ซึ่งได้รับความเสียหายจากสาธารณภัยให้กลับมามีสภาพพร้อมใช้งานเท่านั้น และการจะสนับสนุนงบประมาณแก่ศาสนสถานพิจารณาจากกรณีที่ศาสนสถานในศาสนาอิสลามต้องจดทะเบียนถูกต้องตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์การศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ส่วนกรณี ศาสนสถานในศาสนาคริสต์ พราหมณ์ - ฮินดู และซิกข์ ต้องอยู่ภายใต้องค์การศาสนาที่กรมการศาสนารับรอง (กรมการศาสนา)</p>
<p>(18) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม</p> 	<p>(18.1) ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานปรมาณู เพื่อสันติ และสถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน))</p> <p>(18.2) ให้บริการข้อมูลดาวเทียม ข้อมูลภูมิสารสนเทศ และข้อมูลจากเรดาร์ชายฝั่ง รวมถึงระบบเพื่อการตัดสินใจ เพื่อวางแผนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน))</p>

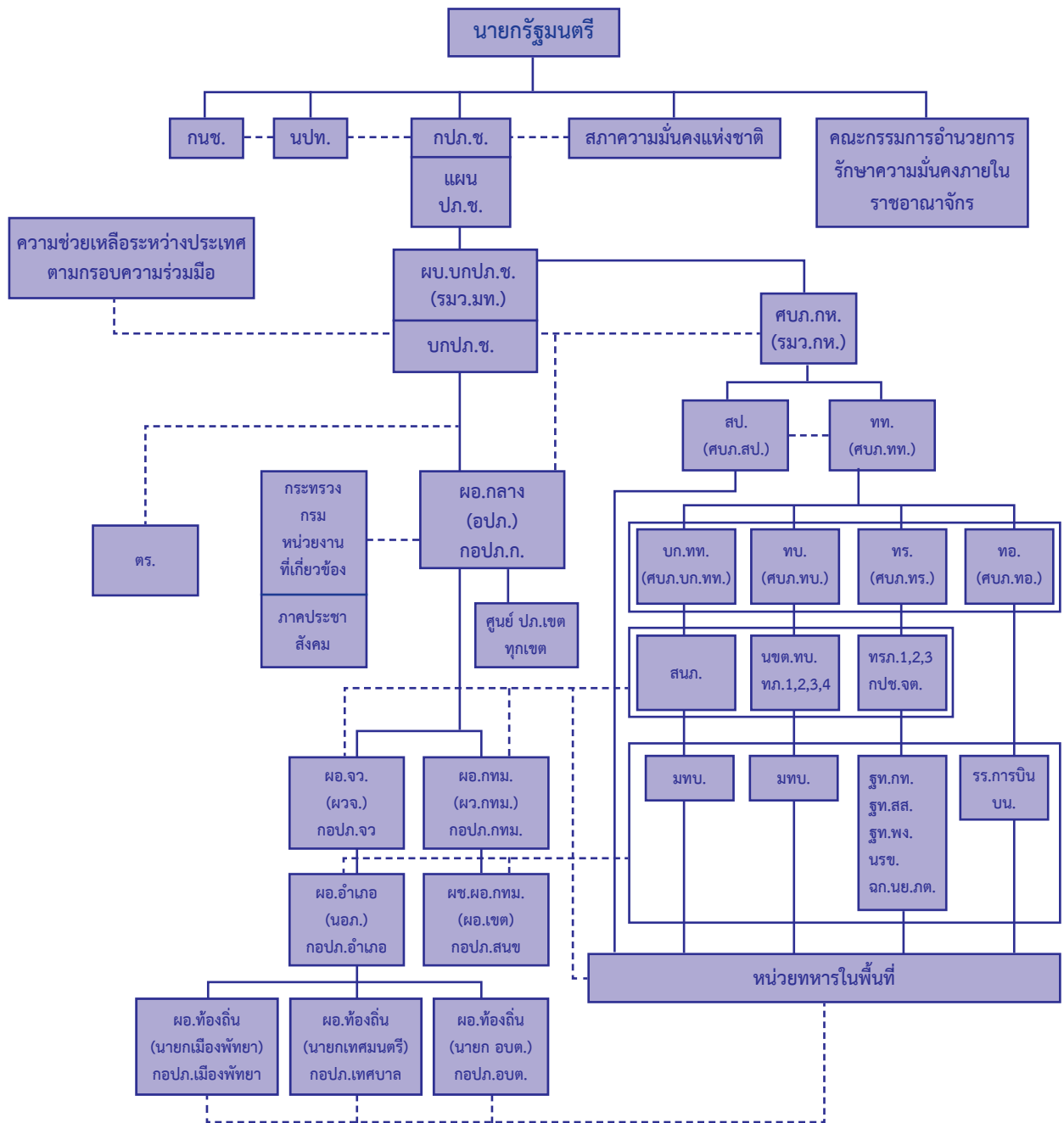
หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	<p>(18.3) ให้คำปรึกษา สนับสนุนองค์ความรู้ สิ่งประดิษฐ์ เทคโนโลยี การวิจัย และนวัตกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข (กรมวิทยาศาสตร์บริการ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการ การส่งเสริมวิจัยและนวัตกรรม สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ สถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศ และภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) และสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน))</p> <p>(18.4) ให้บริการข้อมูลจากระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ เพื่อสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข (สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน))</p> <p>(18.5) สนับสนุนการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานระงับเหตุสาธารณสุขทางนิวเคลียร์ และรังสี ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข โดยมีแผนฉุกเฉินทางนิวเคลียร์ และรังสีเป็นแผนสนับสนุนและอยู่ภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ (สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ)</p>
<p>(19) กระทรวงศึกษาธิการ</p> 	<p>(19.1) พัฒนาหลักสูตรการเรียน การสอนเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข ทุกระดับชั้น</p> <p>(19.2) ส่งเสริมหน่วยงานการศึกษาให้มีบทบาทในการช่วยเหลือ สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข</p> <p>(19.3) ส่งเสริมให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึกแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข</p> <p>(19.4) สนับสนุนบุคลากรด้านการศึกษา เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติและกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขระดับพื้นที่</p> <p>(19.5) สำรองและจัดทำฐานข้อมูลสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นสถานที่อพยพ และศูนย์พักพิงชั่วคราว</p>
<p>(20) กระทรวงสาธารณสุข</p> 	<p>(20.1) จัดทำนโยบาย พัฒนา ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และบูรณาการแผนงานการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านการแพทย์และการสาธารณสุข ร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เป็นเอกภาพ ครบวงจร</p> <p>(20.2) เป็นหน่วยงานหลักด้านการแพทย์และการสาธารณสุขในการตอบสนองต่อภาวะฉุกเฉินและสาธารณสุข โดยจัดให้มีระบบบัญชาการเหตุการณ์ด้านการแพทย์และการสาธารณสุขสั่งการหน่วยงานในสังกัด รวมถึงหน่วยงานในกำกับของกระทรวงสาธารณสุข และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน</p> <p>(20.3) พัฒนาระบบเฝ้าระวัง ประเมินความเสี่ยง ระบบการพยากรณ์โรคและภัยสุขภาพ รวมถึงการแจ้งเตือนภัย (Warning System) กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(20.4) พัฒนาศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และการสาธารณสุข (Public Health Emergency Operation Center: PHEOC) ในระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นศูนย์ประสานการเชื่อมโยงของหน่วยงานสาธารณสุขทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(20.5) จัดเตรียมความพร้อมสถานพยาบาลทุกระดับในการรับมือกับสาธารณสุข รวมถึงพัฒนาบุคลากรสาธารณสุขและอาสาสมัครให้มีความรู้และทักษะพร้อมที่จะปฏิบัติงาน เมื่อเกิดสาธารณสุขและป้องกันตนเองจากภัยที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน</p>

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	<p>(20.6) จัดหาและจัดเตรียมทรัพยากรทางการแพทย์และการสาธารณสุขสนับสนุน การบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงประสานการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรด้านการแพทย์และการสาธารณสุขแบบบูรณาการ</p> <p>(20.7) พัฒนาทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ในภาวะฉุกเฉินในระดับต่าง ๆ ที่พร้อมปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถใช้ประโยชน์ได้ทันทีเมื่อเกิดสาธารณภัย</p> <p>(20.8) จัดให้มีการรักษาพยาบาลฉุกเฉิน (Emergency Care System) ครอบคลุมการแพทย์ฉุกเฉินก่อนถึงโรงพยาบาล (Emergency Medical Services: EMS) การรักษาพยาบาลฉุกเฉินที่โรงพยาบาล (Emergency Care in hospital) การส่งต่อ (Inter hospital care) พร้อมทั้งสนับสนุนการปฏิบัติงานทั่วประเทศ และจัดระบบเครือข่ายบริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุข</p> <p>(20.9) พัฒนาระบบสื่อสารสั่งการเชื่อมโยงหน่วยงานในสังกัด รวมถึงภาคีเครือข่าย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ</p> <p>(20.10) พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการแพทย์และการสาธารณสุขสำหรับบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน อาทิ ข้อมูลสถานการณ์ รายงานความเสียหายหรือผลกระทบ ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และการสาธารณสุข ทรัพยากรด้านการแพทย์และการสาธารณสุข ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์</p> <p>(20.11) จัดทำแผนบริหารความต่อเนื่องขององค์กร (Business Continuity Plan: BCP) และระบอบระบบบริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุขในภาวะวิกฤติครอบคลุมทุกมิติด้านการแพทย์และการสาธารณสุข จัดทำแผนและจัดให้มีระบบฟื้นฟูด้านการแพทย์และการสาธารณสุข รวมทั้งสนับสนุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยภายหลังเหตุการณ์หรือสาธารณภัย</p> <p>(20.12) สนับสนุนด้านวิชาการ องค์ความรู้ นวัตกรรม เผยแพร่ให้ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวปฏิบัติ และฝึกอบรมการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และการสาธารณสุข</p> <p>(20.13) จัดให้ความรู้แก่ประชาชนและสนับสนุนเครือข่ายภาคประชาชนในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน และสื่อสารความเสี่ยงในภาวะฉุกเฉินให้สามารถเข้าถึงประชาชนทุกระดับ</p>
<p>(21) สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ</p> 	<p>(21.1) ประสานงาน สนับสนุน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติการด้านการแพทย์ฉุกเฉิน</p> <p>(21.2) เป็นหน่วยงานกลางในการประสานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งใน และต่างประเทศ ด้านการแพทย์ฉุกเฉิน</p> <p>(21.3) จัดทำมาตรฐาน แนวทาง หลักเกณฑ์ เกณฑ์และวิธีปฏิบัติการฉุกเฉิน ตามมาตรฐานระบบการแพทย์ฉุกเฉินภายในประเทศ และระบบการประสานงาน ทางการแพทย์ระหว่างประเทศ</p> <p>(21.4) สนับสนุนให้มีระบบปฏิบัติการฉุกเฉิน และพัฒนาระบบสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์</p> <p>(21.5) สนับสนุน อุดหนุน ชดเชยค่าปฏิบัติการแพทย์ฉุกเฉิน ให้แก่หน่วยปฏิบัติการตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน (กพฉ.) กำหนด</p> <p>(21.6) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติการ หน่วยปฏิบัติการ และสถานพยาบาลด้านการแพทย์ฉุกเฉิน ตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับสูง และหลักสูตรต่อยอดในการปฏิบัติงานด้านการแพทย์ฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพ และมีความพร้อม ในการปฏิบัติการในภาวะภัยพิบัติ</p>

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	<p>(21.7) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและพัฒนา รวมถึงเผยแพร่ความรู้ด้านการแพทย์ฉุกเฉิน ในการป้องกันตนเองก่อนเกิดภัย รวมทั้งการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการแจ้งเหตุเมื่อพบผู้ป่วยฉุกเฉิน</p> <p>(21.8) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานเครือข่ายทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมูลนิธิ/ภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร จัดชุดปฏิบัติการฉุกเฉินให้มีความครอบคลุมทุกพื้นที่</p> <p>(21.9) จัดเก็บข้อมูลผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตที่มาด้วยระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ทั้งในภาวะปกติและภาวะสาธารณภัย</p>
<p>(22) กระทรวงอุตสาหกรรม</p> 	<p>(22.1) กำหนดมาตรฐานและกำกับดูแลการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าชุมชนที่อยู่ในความรับผิดชอบให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบและวิธีการอื่นที่กำหนด</p> <p>(22.2) จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ</p> <p>(22.3) ส่งเสริมและสนับสนุนข้อมูลและองค์ความรู้ด้านเครื่องจักรกล การผลิต สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย วัตถุอันตราย และพลังงานเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>(22.4) จัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรของแหล่งอุตสาหกรรม เพื่อใช้สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>(22.5) ให้ความช่วยเหลือภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย</p> <p>(22.6) ส่งเสริม สนับสนุน และให้บริการด้านเทคโนโลยีความปลอดภัย อาชีวอนามัย สุขอนามัย การบริหารความปลอดภัย เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>(22.7) ติดต่อและประสานความร่วมมือด้านความปลอดภัยของโรงงานกับหน่วยงานหรือองค์กรด้านความปลอดภัยทั้งในและต่างประเทศ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย/อุบัติเหตุ รวมทั้งการกีดกันทางการค้าด้วยเหตุผลจากความเสี่ยงภัย</p>
<p>(23) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</p> 	<p>(23.1) รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ประสบภัยและพื้นที่ใกล้เคียง</p> <p>(23.2) ควบคุมและบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางอาญา</p> <p>(23.3) ปฏิบัติหน้าที่ด้านการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล การจัดการศพ การติดตามผู้สูญหาย และการส่งกลับ</p> <p>(23.4) จัดระบบจราจรในพื้นที่ประสบภัยและพื้นที่ใกล้เคียง</p> <p>(23.5) จัดชุดเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญพิเศษสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น ชุดกู้ภัย ชุดสุนัขค้นหา ชุดเก็บกู้ และทำลายวัตถุระเบิด เป็นต้น</p> <p>(23.6) สนับสนุนกำลังเจ้าหน้าที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ และยานพาหนะ แก่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยในพื้นที่</p>

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
<p>(24) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ</p> 	<p>(24.1) จัดทำฐานข้อมูลวัดที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่</p> <p>(24.2) จัดเตรียมพื้นที่วัดที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่</p> <p>(24.3) พื้นที่บูรณะวัดที่เสียหายจากสาธารณภัยให้กลับสู่สภาพปกติหรือดีกว่าเดิม</p>
<p>(25) มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์</p> 	<p>(25.1) ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ</p> <p>(25.2) ให้การสนับสนุนด้านการป้องกันสาธารณภัยทั่วประเทศ</p> <p>(25.3) ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นส่วนร่วมแก่ประชาชนที่ได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อนประการอื่น</p> <p>(25.4) ให้การสงเคราะห์ด้านการศึกษาแก่เด็กกำพร้า หรือเด็กอนาถาที่ครอบครัวประสบสาธารณภัย และให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์</p> <p>(25.5) ร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ ในกิจกรรมสาธารณประโยชน์</p>
<p>(26) สภากาชาดไทย</p> <p>สภากาชาดไทย The Thai Red Cross Society</p>	<p>(26.1) จัดเตรียมโลหิต ยา เวชภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนเครื่องอุปโภคบริโภคเพื่อใช้ในการบรรเทาทุกข์และสงเคราะห์ผู้ประสบภัย</p> <p>(26.2) ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ สมาชิกสภากาชาดไทย อาสาภาค เหล่ากาชาดจังหวัด กิ่งกาชาดอำเภอ และประชาชน เพื่อเตรียมพร้อมรับสาธารณภัย รวมถึงให้ความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาล และการสาธารณสุขเพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเอง และผู้อื่นได้เมื่อประสบภัย</p> <p>(26.3) สภากาชาดไทย รวมไปถึงเหล่ากาชาดจังหวัด และกิ่งกาชาดอำเภอ บรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุด้วยการบริการทางการแพทย์ ทั้งการรักษาพยาบาล ป้องกันโรค และสงเคราะห์เครื่องอุปโภคบริโภค ตลอดจนอุปกรณ์ และบริการอื่น ๆ ตามความจำเป็นของผู้ประสบภัย</p> <p>(26.4) ติดต่อและประสานความร่วมมือกับสภากาชาดประเทศต่าง ๆ ผ่านทางคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ และสหพันธ์สภากาชาดและสภาเสี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ</p>
<p>(27) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ</p> <p>nab. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียง โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ</p>	<p>(27.1) กำกับดูแลผู้รับใบอนุญาตฯ ให้จะต้องดำเนินการตามบทบัญญัติของมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551 ในกรณีที่มีภัยพิบัติหรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือมีกรณีอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ซึ่งมีความจำเป็นต้องออกอากาศแจ้งข่าวหรือเตือนภัยให้ประชาชนทราบ กรณีที่มีภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉินสามารถดำเนินการร้องขอผู้รับใบอนุญาตให้ดำเนินการแจ้งข่าวหรือเตือนภัยให้ประชาชนทราบเมื่อรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร้องขอให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการตามที่ร้องขอนั้น</p>

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	<p>(27.2) ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสรรและใช้คลื่นความถี่ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินและภัยพิบัตินั้น กสทช. ได้จัดทำประกาศ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์การใช้คลื่นความถี่เพื่อสนับสนุนภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินและภัยพิบัติ</p> <p>(27.3) จัดอบรม เน้นย้ำให้ความรู้ถึงการปฏิบัติของสื่อในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้เป็นไปตามกรอบจริยธรรม จรรยาบรรณ</p> <p>(27.4) ติดตามประสานงานเพื่อให้ผู้ประกอบการจัดทำแผนขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานของผู้ประกอบกิจการ กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ ในกรณีเกิดภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉิน</p>
<p>(28) ภาคประชาสังคม เช่น จิตอาสา อาสาสมัคร องค์กรสาธารณกุศล องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ภาคเอกชน เป็นต้น</p>	<p>(28.1) สนับสนุน กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง หรือกองอำนวยการป้องกันและสาธารณภัย ในพื้นที่</p> <p>(28.2) สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>(28.3) ร่วมปฏิบัติงานตามที่ผู้บัญชาการ/ผู้อำนวยการมอบหมายตามขีดความสามารถ และทรัพยากร</p>

หมายเหตุ

————— สายการบังคับบัญชา

----- สายการประสานงาน

* การแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยทหาร ให้เป็นไปตามแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม และหนังสือตกลงร่วมกันระหว่างผู้บัญชาการจังหวัด ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร และผู้บังคับหน่วยทหารในพื้นที่

แผนภาพที่ 3-3 แผนผังความเชื่อมโยงการปฏิบัติร่วมกับหน่วยต่าง ๆ

3.3.2 แนวทางการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงาน

(1) แนวทางการปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหาร

การปฏิบัติภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมระหว่างพลเรือนกับทหารนั้น จะต้องมีการประสานงานระหว่างกันอย่างใกล้ชิด และเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างกัน รวมทั้งดำรงการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กลไกการประสานและปฏิบัติงานร่วมกัน ภายใต้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ นอกจากนี้ เพื่อป้องกันความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนระหว่างการปฏิบัติงานร่วมกัน ฝ่ายพลเรือนและทหารอาจพิจารณาร่วมกัน จัดตั้งศูนย์ประสานงานระหว่างพลเรือนกับทหาร หรือศูนย์ปฏิบัติงานร่วมระหว่างพลเรือนกับทหารขึ้น ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับระดับของหน่วยและสถานการณ์สาธารณภัย เพื่อประชุมหารือและแลกเปลี่ยนข้อมูลในการจัดการสาธารณภัย โดยยึดกรอบแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานหลักสากล และดำเนินการตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(2) แนวทางการปฏิบัติร่วมกับภาคประชาสังคม เช่น จิตอาสา อาสาสมัคร องค์กรสาธารณกุศล องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ภาคเอกชน เป็นต้น

(2.1) ให้จัดเจ้าหน้าที่ประสานงานกับกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ เพื่อร่วมปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือสงเคราะห์ ผู้ประสบภัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้จัดทำแนวทางการประสานงานและการปฏิบัติงานร่วมกัน พร้อมทั้งกำหนดให้มีผู้ประสานงานหลัก (Focal Point) เพื่อประสานงานภายในกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ

(2.2) ให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติร่วมกับ องค์กรสาธารณกุศลจัดทำแนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนกำลังทรัพยากร เจ้าหน้าที่ อุปกรณ์ และเครื่องมือ เพื่อการปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ

(3) แนวทางการปฏิบัติร่วมกับต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศ

(3.1) ในการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) หากมีความจำเป็นต้องขอรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้กระทรวงการต่างประเทศนำเรื่องเสนอ กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเพื่อพิจารณา และเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว ให้ประสานงานกับกระทรวงมหาดไทย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศต่อไป

(3.2) ให้กระทรวงการต่างประเทศจัดทำมาตรฐานวิธีปฏิบัติสำหรับหน่วยงานและองค์กรระหว่างประเทศที่ดำเนินการให้ความช่วยเหลือประเทศไทยในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(3.3) ในกรณีที่รัฐบาลต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศหรือองค์กรภาคเอกชนต่างประเทศ มีความประสงค์จะให้การสนับสนุนสิ่งของ และกำลังเจ้าหน้าที่หรือสิ่งอื่นใดเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย ในราชอาณาจักรไทย ให้ดำเนินการตามข้อผูกพัน สัญญา ข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศที่ได้มีการจัดทำขึ้น โดยยกเว้นอากรแก่สิ่งของนั้น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกำหนด

(3.4) ให้กระทรวงการต่างประเทศจัดทำแนวทางการปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือต่างประเทศกรณีเกิดสาธารณภัย และมีการร้องขอความช่วยเหลือจากประเทศไทยโดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน

(4) แนวทางการปฏิบัติร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปฏิบัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญโดยพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนอย่างครบวงจร โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนา และส่งเสริมให้ความรู้และความเข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัยระดับชุมชนและท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางในการปฏิบัติงาน/ประสานการปฏิบัติกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เช่น การเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวและการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว การสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน การอพยพ การให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย ดังนี้

(4.1) การปฏิบัติร่วมกับอำเภอและจังหวัด

(4.1.1) จัดเจ้าหน้าที่ประสานอำเภอและจังหวัด ในช่วงระยะขณะเกิดภัย พร้อมทั้งรายงานสถานการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้นตามข้อเท็จจริงเป็นระยะ ๆ

(4.1.2) กรณีสถานการณ์สาธารณภัยมีความรุนแรงให้ประสานขอรับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ/จังหวัด ตามลำดับ

(4.2) การปฏิบัติร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียง

(4.2.1) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนและสาธารณภัย มีความรุนแรงขยายเป็นวงกว้างไปยังพื้นที่ข้างเคียง ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นรายงานสถานการณ์ไปยังผู้อำนวยการอำเภอ พร้อมทั้งประสานกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงให้สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

(4.2.2) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นให้การสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการบูรณาการและการประสานการปฏิบัติงานร่วมกัน

(4.3) การปฏิบัติร่วมกับมูลนิธิ องค์กรสาธารณกุศล/ภาคเอกชน/ภาคประชาสังคม

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสานองค์กรสาธารณกุศล/ภาคเอกชน/ภาคประชาสังคม สนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(5) แนวทางการใช้กฎหมายที่มีความเชื่อมโยงกัน

ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยภายในราชอาณาจักร โดยมีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เป็นกรอบกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน การประสานการปฏิบัติ รวมทั้งการสนับสนุนและช่วยเหลือของหน่วยงานทุกภาคส่วนในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยมีแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม เป็นกรอบแนวทางประสานการปฏิบัติในการสนับสนุนกับฝ่ายพลเรือน

กรณีภัยนั้น ๆ จำเป็นต้องบูรณาการเชื่อมโยงการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับ อาทิ ภัยที่เกิดจากการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล การบริหารจัดการน้ำ โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ ไฟป่า การเผาในที่โล่ง และมลพิษหมอกควัน ฯลฯ การบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามการใช้อำนาจเฉพาะเรื่องนั้น ๆ ตามที่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ หากภัยนั้นมีผลกระทบรุนแรงกว้างขวางจำเป็นต้องบูรณาการเชื่อมโยงการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับ หรืออาศัยผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษเข้ามาบริหารจัดการ ให้ผู้อำนวยการแต่ละระดับ/ผู้บัญชาการใช้อำนาจแจ้งให้หน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายซึ่งสอดคล้องกับการจัดการสถานการณ์ตามความจำเป็นและเหมาะสมที่เกิดขึ้นนั้น นำกฎหมายที่ให้อำนาจเข้ามาสนับสนุนและเชื่อมโยงการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อเสริมประสิทธิภาพและให้มีความคล่องตัวในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการในการจัดการสาธารณภัยนั้น ๆ จะต้องมีความสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติและแผนอื่น ๆ ที่มีกฎหมายกำหนด เช่น แผนเผชิญเหตุรองรับสถานการณ์ต่างๆ ทางทะเลของศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล แผนรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทางการแพทย์และการสาธารณสุข เป็นต้น

3.4 ขอบเขตสาธารณภัย

ขอบเขตสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติฉบับนี้ ให้เป็นไปตามความหมาย “สาธารณภัย” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ดังนี้

“อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใดซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย”

3.5 ระดับการจัดการสาธารณภัย

ระดับการจัดการสาธารณภัยแบ่งเป็น 4 ระดับ ทั้งนี้ ขึ้นกับพื้นที่ ประชากร ความซับซ้อนหรือความสามารถในการจัดการสาธารณภัย ตลอดจนศักยภาพด้านทรัพยากรที่มีอำนาจตามกฎหมายใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถในการเข้าควบคุมสถานการณ์เป็นหลัก ดังนี้

ระดับ	การจัดการ	ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย	องค์กรปฏิบัติ
1	สาธารณภัยขนาดเล็ก	ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และ/หรือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ	กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ/สำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร/เมืองพัทยา/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล หากในกรณีเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยให้กองอำนาจดังกล่าวข้างต้นจัดตั้ง : ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ/สำนักงานเขต/เมืองพัทยา/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล

ระดับ	การจัดการ	ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย	องค์กรปฏิบัติ
2	สาธารณสุข ขนาดกลาง	ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้อำนวยการ กรุงเทพมหานคร ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ	กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัด/กรุงเทพมหานคร หากในกรณีเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย ให้กองอำนาจการดังกล่าวข้างต้นจัดตั้ง : ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/กรุงเทพมหานคร
3	สาธารณสุข ขนาดใหญ่	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ
4	สาธารณสุข ร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่ง นายกรัฐมนตรีมอบหมาย ควบคุม สั่งการและบัญชาการ	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ

3.6 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ โดยมีกฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ดังนี้

3.6.1 กฎหมายหลัก

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง รวม 9 ฉบับ ได้แก่

- (1) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการบำบัด
ภัยอันตรายจากสาธารณภัย พ.ศ. 2554
- (2) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553
- (3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2553
- (4) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองกรณีผู้ประสบ
ภัย หรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ร้องขอหลักฐานเพื่อรับการสงเคราะห์ หรือบริการอื่นใด พ.ศ. 2552
- (5) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเครื่องแบบ เครื่องหมาย และบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2554
- (6) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัคร
ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2560
- (7) ประกาศกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เรื่อง แบบหนังสือรับรองผู้ประสบภัย
- (8) ประกาศกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้จ่าย
เงินอุดหนุนราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

3.6.2 กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่ง ที่สำคัญเพื่อการสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- (1.1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564
- (1.2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานด้านสาธารณูปโภค พ.ศ. 2540
- (1.3) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบ

สาธารณภัย พ.ศ. 2542

- (1.4) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมัน

พ.ศ. 2547

- (1.5) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2561

- (1.6) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ. 2552

และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- (1.7) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544

และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- (1.8) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารสินเชื่อกเกษตรแห่งชาติ พ.ศ. 2541

(2) ระเบียบกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- (2.1) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

กรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562

- หลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

พ.ศ. 2563

- (2.2) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศ

พ.ศ. 2562

- (2.3) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อใช้จ่ายกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น

ในการรักษาความมั่นคงของประเทศ พ.ศ. 2562

- (2.4) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจ่ายเงินทดรองราชการเพื่อป้องกันและขจัดภาวะ

มลพิษทางทะเลเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. 2527

(3) พระราชบัญญัติ/ ระเบียบ /ประกาศ/ คำสั่งอื่นๆ

- (3.1) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497

- (3.2) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

- (3.3) พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507

- (3.4) พระราชบัญญัติกาชาด พ.ศ. 2499

- (3.5) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457

- (3.6) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2558
- (3.7) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติหรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543
- (3.8) พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535
- (3.9) พระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน พ.ศ. 2542
- (3.10) พระราชบัญญัติความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554
- (3.11) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ข้าราชการ ผู้ได้รับอันตรายหรือการป่วยเจ็บเพราะเหตุปฏิบัติราชการ พ.ศ. 2546
- (3.12) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551
- (3.13) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551
- (3.14) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535
- (3.15) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522
- (3.16) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558
- (3.17) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558
- (3.18) พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535
- (3.19) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535
- (3.20) พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. 2559
- (3.21) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530
- (3.22) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490
- (3.23) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. 2558
- (3.24) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537
- (3.25) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496
- (3.26) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540
- (3.27) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528
- (3.28) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารเมืองพัทยา พ.ศ. 2542
- (3.29) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485
- (3.30) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
- (3.31) พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562
- (3.32) พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. 2560
- (3.33) พระราชบัญญัติการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล พ.ศ. 2550
- (3.34) พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

- (3.35) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535
- (3.36) พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522
- (3.37) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522
- (3.38) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522
- (3.39) พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2535
- (3.40) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509
- (3.41) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485
- (3.42) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

3.6.3 กฎหมายในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่สำคัญ

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
1. อัคคีภัย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(1.1) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 (1.2) พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 (1.3) พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2535 (1.4) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 (1.5) พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
2. วาตภัย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(2.1) พระราชบัญญัติกองอาสา รักษาดินแดน พ.ศ. 2497 (2.2) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
3. อุทกภัย /ภัยแล้ง และสึนามิ	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(3.1) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 (3.2) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพ.ศ. 2558	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี

สาธารณสุข	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณสุข
		(3.3) พระราชบัญญัติ การชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 (3.4) พระราชบัญญัติกองอาสา รักษาดินแดน พ.ศ. 2497 (3.5) พระราชบัญญัติการรักษา ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ฯลฯ	
4. โรคระบาด ในมนุษย์	พระราชบัญญัติป้องกันและ บรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(4.1) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 (4.2) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ ใน 3.6.2ให้นำมาปรับใช้ กับการจัดการสาธารณสุข ตามควรแก่กรณี
5. โรคระบาดสัตว์	พระราชบัญญัติป้องกันและ บรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(5.1) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 (5.2) พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 (5.3) พระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษ จากสัตว์ พ.ศ. 2558 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ ใน 3.6.2ให้นำมาปรับใช้ กับการจัดการสาธารณสุข ตามควรแก่กรณี
6. โรคระบาดพืช	พระราชบัญญัติป้องกันและ บรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(6.1) พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ ใน 3.6.2ให้นำมาปรับใช้ กับการจัดการสาธารณสุข ตามควรแก่กรณี
7. สาธารณภัย ทางน้ำ / ทางทะเล	พระราชบัญญัติป้องกันและ บรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(7.1) พระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 (7.2) พระราชบัญญัติรักษา ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.2562 (7.3) พระราชบัญญัติการช่วยเหลือ กู้ภัยทางทะเล พ.ศ. 2550 (7.4) พระราชบัญญัติความรับผิด ทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษ น้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. 2560	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ ใน 3.6.2ให้นำมาปรับใช้ กับการจัดการสาธารณสุข ตามควรแก่กรณี

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
		(7.5) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 (7.6) พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ. 2490 (7.7) พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางน้ำ พ.ศ. 2496 (7.8) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 (7.9) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. 2547 ฯลฯ	
8. แผ่นดินไหว	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(8.1) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 (8.2) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 (8.3) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
9. วินาศกรรมและการก่อจลาจล	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(9.1) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 (9.2) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 (9.3) พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
10. ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(10.1) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี

สาธารณสุข	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณสุข
		(10.2) พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. 2559 (10.3) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 (10.4) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ฯลฯ	
11. ภัยอื่น ๆ ที่กระทบต่อสาธารณสุข เช่น ฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) จากแหล่งกำเนิดมลพิษต่าง ๆ ได้แก่ การใช้ยานพาหนะที่มีควันดำ การเผาในที่โล่ง การระบายอากาศเสียจากโรงงานและครัวเรือน	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(11.1) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 (11.2) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 (11.3) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 (11.4) พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 (11.5) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 (11.6) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณสุขตามควรแก่กรณี

หมายเหตุ ในกรณีที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งและข้อปฏิบัติใด มิได้ระบุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาตินี้ ให้ผู้มีหน้าที่และอำนาจ บังคับบัญชา สั่งการ ควบคุม กำกับดูแล หรือมีหน้าที่และอำนาจอื่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. 2550 ได้พิจารณานำกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง และข้อปฏิบัติอื่น ๆ มาปรับใช้ตามความเหมาะสมเพื่อสนับสนุนกฎหมายหลักในการจัดการสาธารณสุขที่เกิดขึ้น เท่าที่กฎหมายให้อำนาจและเปิดช่องให้กระทำได้โดยไม่ขัดหรือแย้งกัน พร้อมทั้งคำนึงถึงประสิทธิภาพในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาตินี้

ส่วนที่ 1 การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ

เพื่อเป็นการลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการลดผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากสาธารณภัย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการและการพัฒนาศักยภาพให้สามารถเผชิญกับภัยคุกคามและภัยธรรมชาติในรูปแบบต่าง ๆ จำเป็นต้องมี การสร้างความรู้ความเข้าใจการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) ร่วมกับการแก้ไขปัญหที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Nature-based Solutions : NbS) โดยใช้แนวคิดการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ (Ecosystem-based Adaptation) ในการปฏิบัติงานเพื่อการป้องกัน จัดการ และฟื้นฟูธรรมชาติ หรือการปรับเปลี่ยนระบบนิเวศอย่างยั่งยืน จากความท้าทายทางสังคมและการปรับตัว สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีและความหลากหลายทางชีวภาพ (biodiversity) อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การสร้างการรับรู้ความเข้าใจถึงแนวทางในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้กับทุกภาคส่วน ทั้งองค์กรภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม ให้มีความตระหนักและมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม มีการลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย และพัฒนาองค์ความรู้โดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในและต่างประเทศ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อที่จะเป็นข้อมูลและเครื่องมือในการกำหนดมาตรการ แนวทางปฏิบัติ เพื่อการป้องกันและลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทำให้เกิดการบูรณาการจัดการสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้นเพื่อให้สังคมเกิดภูมิคุ้มกันพร้อมรับมือและฟื้นกลับ อย่างรวดเร็ว

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้เป็นการพัฒนาประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและการประยุกต์ใช้นวัตกรรม ด้านสาธารณภัย
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 1

การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการลดโอกาสของความรุนแรงและผลกระทบที่เกิดจากสาธารณภัยได้ด้วยการประเมินความเสี่ยง เพื่อนำมากำหนดนโยบาย แผน และมาตรการเพื่อแก้ไขต้นเหตุของปัญหาในการลดความเสี่ยงที่เกิดแก่ชุมชนและสังคม โดยการมุ่งเน้น การลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่ด้วยการลดความล่อแหลม ลดปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบาง และเพิ่มศักยภาพในการจัดการให้สังคมมีความพร้อมในการเผชิญเหตุ และฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม อันนำไปสู่การรับรู้ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)

ความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk) หมายถึง โอกาสที่สาธารณภัยทำให้เกิดการสูญเสียต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ความเป็นอยู่และภาคบริการต่าง ๆ ในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ณ หนึ่งเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต ซึ่งสามารถแทนด้วยสมการแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง ได้แก่ ภัย ความล่อแหลม ความเปราะบาง และศักยภาพ ดังนี้

$$\text{ความเสี่ยง (Risk)} = \frac{\text{ภัย (Hazard)} \times \text{ความล่อแหลม (Exposure)} \times \text{ความเปราะบาง (Vulnerability)}}{\text{ศักยภาพ (Capacity)}}$$

1 แนวคิดการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในแต่ละประเทศไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้โดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เนื่องจากสาธารณภัยเป็นเรื่องของคนทุกคน จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดแนวทางให้ดำเนินการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกันทุกภาคส่วนของประเทศ ทั้งนี้ ได้มีการจัดทำกรอบการดำเนินงานทั้งในระดับสากลและระดับภูมิภาคเพื่อเป็นแนวทาง ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และได้มีการยอมรับแนวคิดในการปฏิบัติการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) ขึ้น เพื่อให้เข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัย เสริมสร้างศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ลงทุนด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อให้มีภูมิคุ้มกันในการพร้อมรับมือและฟื้นคืนกลับได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งพัฒนาศักยภาพเพื่อเตรียมพร้อมในการเผชิญเหตุสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพ และการฟื้นฟูสภาพและซ่อมสร้างให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิมในช่วงการฟื้นฟู

- 2.1 เพื่อจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น โดยการลดความเปราะบาง และความอ่อนแอ พร้อมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น
- 2.2 เพื่อให้ทุกภาคส่วนดำเนินมาตรการลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาและส่งเสริมให้มีระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยในทุกระดับ (ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยต้องสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาองค์ความรู้ ด้านการจัดการสาธารณภัยให้กับประชาชนในทุกระดับมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ของการจัดการสาธารณภัย ทั้งระบบอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นวิธีการระบุลักษณะความรุนแรงและโอกาสในการเกิดผลกระทบทางลบจากภัย ด้วยการวิเคราะห์ภัย ที่อาจเกิดขึ้น ความอ่อนแอในพื้นที่และประเมินสภาพความเปราะบางที่อาจก่อให้เกิดอันตรายทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนการพัฒนา และตัดสินใจเชิงนโยบายตั้งแต่ระดับชาติ จนถึงระดับพื้นที่

(1) แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1.1) สํารวจและจัดทำข้อมูลฐาน (Baseline Data) และชุดข้อมูล (Data Set) ที่จำเป็นสำหรับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่ และมีการเชื่อมโยงข้อมูลทุกภาคส่วนในทุกระดับ โดยกำหนดให้มีข้อตกลงระหว่างหน่วยงานในการขอใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกัน เพื่อให้ได้แผนที่ความเสี่ยง (Risk Map) ทั้งนี้ให้มีการปรับปรุงฐานข้อมูลเชิงสถิติและเชิงพื้นที่เพื่อการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างสม่ำเสมอ

(1.2) วิเคราะห์ความเสี่ยงโดยสร้างฉากทัศน์ (Scenario - based risk assessment) เป็นการใช้องค์ความรู้หรือสถิติของภัยที่เคยเกิดขึ้นในอดีต เพื่อค้นหาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (Future Risk Scenario) หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยให้ที่ปรึกษาด้านเทคนิคจากสถาบัน การศึกษา สถาบันวิจัยและพัฒนา หรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่นำความรู้ และแนวทางปฏิบัติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ร่วมกับความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ ผสมกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงในทุกมิติ (Inclusive DRR)

(2) แนวทางปฏิบัติในการใช้ผลการประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผน

วางแผนเพื่อป้องกันความเสี่ยง แก้ไขปัญหาความเปราะบาง และความอ่อนแอ การเตรียมความพร้อม และเพิ่มศักยภาพในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในทุกระดับ โดยนำผลการประเมินความเสี่ยงมาเป็นแนวทางในการกำหนดแผนงาน/โครงการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อจัดลำดับความสำคัญและจัดสรรทรัพยากร รวมถึงริเริ่มโครงการการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย บรรลุในนโยบายระดับชาติ และระดับพื้นที่

(3) แนวทางปฏิบัติในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

(3.1) สื่อสารความเสี่ยงของพื้นที่ให้แก่ประชาชนและทุกภาคส่วนได้รับทราบความเสี่ยง ของพื้นที่ตนเองเพื่อให้มีความตระหนัก เข้าใจความเสี่ยงในพื้นที่ ให้รู้เท่าทันภัย และเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยในการวางแผนและการลงทุนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(3.2) จัดทำ ปรับปรุง และพัฒนาคู่มือประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Assessment Guideline) โดยให้หน่วยงานภาครัฐในระดับพื้นที่ประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคส่วนต่าง ๆ ได้รับรู้ความเสี่ยงของพื้นที่

(3.3) จัดทำ ปรับปรุง และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกลุ่มที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ เช่น กลุ่มเปราะบาง กลุ่มแรงงานข้ามชาติ กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ เป็นต้น

(3.4) พัฒนาศักยภาพให้ทุกภาคส่วนมีความรู้และความเข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยให้นำคู่มือประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย และสื่อการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ให้เป็นไปตามบริบทของพื้นที่

(3.5) ให้มีหลักสูตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ในการศึกษาภาคบังคับและการศึกษานอกระบบ

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิด ความเสี่ยงใหม่ ด้วยมาตรการและวิธีการที่หลากหลายในการป้องกันและลดความเสียหาย เปราะบาง และเพิ่มศักยภาพในการเตรียมความพร้อมเผชิญเหตุ รวมทั้งฟื้นฟูให้กลับสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว ให้ดีกว่า และปลอดภัยกว่าเดิม ร่วมกับการแก้ไขปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Nature-based Solutions : NbS) โดยพิจารณาเลือกใช้วิธีการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแนวทางปฏิบัติดังนี้

(1) แนวทางปฏิบัติในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance)

(1.1) ย้ายที่ตั้งชุมชน หมู่บ้านและอาคารสถานที่ออกนอกพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย หรือการออกแบบโครงสร้างและใช้วัสดุในการก่อสร้างที่มีความคงทนและปลอดภัย

(1.2) กำหนด/จัดทำโซนนิ่ง เพื่อวางแผนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1.3) จัดทำผังเมือง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความเสี่ยงจากสาธารณภัย และมีการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งจัดทำกฎระเบียบมาตรฐานด้านความปลอดภัยในชุมชนที่อยู่อาศัย

(2) แนวทางปฏิบัติในการป้องกันและลดผลกระทบจากความเสียหาย (Risk Prevention and Mitigation)

(2.1) กำหนดพื้นที่ และจัดกลุ่มที่ตั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เช่น การวางแผนการใช้ที่ดิน การจัดทำแผนที่เสี่ยงภัย การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของกิจกรรมต่าง ๆ การกำหนดโซนนิ่ง เป็นต้น

(2.2) กำหนดมาตรฐานการก่อสร้างอาคารที่ต้านทาน และไม่ก่อให้เกิดสาธารณภัยต่าง ๆ เช่น แผ่นดินไหว พายุ เป็นต้น

(2.3) เสริมสร้างความแข็งแกร่งของตลิ่งด้วยการปลูกต้นไม้ ไม้พุ่ม หญ้าแฝก ร่วมกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยระบบนิเวศเป็นฐาน (Ecosystem-based Disaster Risk Reduction : EcoDRR) เช่น การปลูกป่าโกงกางป้องกันชุมชนริมน้ำหรือริมทะเลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม ให้เป็นระบบและเป็นไปอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

(2.4) ขุดลอกคูคลอง ท่อระบายน้ำ และรักษาความสามารถในการระบายน้ำของพื้นที่ แบบปกติ และแบบฉุกเฉิน

(2.5) ปรับแผนการเกษตรเพื่อกระจายความเสี่ยง เช่น ปลูกป่าต้นไม้อายุสั้น ปลูกไม้คลุมหน้าดินกันดินพังทลาย ทำแนวปลูกแนวขวาง แนะนำพันธุ์พืชที่ทนต่อแมลงศัตรูพืชและความแห้งแล้ง รวมถึงส่งเสริมการปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น

(2.6) พัฒนาบ่อบาดาล และบ่อน้ำตื้น

(2.7) สร้างความตระหนักเพื่อป้องกันการติดต่อของเชื้อโรค และอื่น ๆ

(2.8) ออกกฎหมายที่จำเป็นในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(3) แนวทางปฏิบัติในการถ่ายโอนความเสี่ยง (Risk Transfer)

(3.1) สร้างระบบประกันภัย โดยภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เช่น กรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งเป็นการตกลงทำสัญญาร่วมกันระหว่างผู้เอาประกันภัยกับผู้รับประกันภัยที่อีกฝ่ายตกลง จะจ่ายเงินจำนวนหนึ่งตามกำหนดระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้กับอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น จะได้รับค่าสินไหมชดเชยบางส่วนหรือทั้งหมดจากผู้รับประกันภัย

(3.2) ออกพันธบัตรสาธารณภัย (Catastrophe/CAT bond) คือ ตราสารหนี้ที่ผลตอบแทนอ้างอิงกับมูลค่าความเสียหาย โดยเมื่อเกิดสาธารณภัยที่กำหนดไว้และมูลค่าความเสียหายเกินกว่าระดับที่กำหนด ผู้ออกตราสารหนี้จะหักเงินต้นหรือดอกเบี้ยตามขั้นตอนที่ตกลงไว้เพื่อชดเชยกับความเสี่ยงที่สูงขึ้น แต่หากไม่เกิดสาธารณภัยตามที่ระบุไว้ในช่วงเวลาที่กำหนด ผู้ลงทุนก็จะได้รับดอกเบี้ยและเงินต้นคืนเมื่อครบกำหนด

(4) แนวทางปฏิบัติในการยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance)

(4.1) ฝึกรองรับและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อสร้างความพร้อมและเพิ่มศักยภาพ ของหน่วยงาน และบุคลากร รวมทั้งเป็นการทดสอบการประสานงานและการบูรณาการความร่วมมือให้ทราบจุดบกพร่องและช่องว่าง ในการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงขั้นตอน แนวทางปฏิบัติ และแผนที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ ทั้งนี้ การฝึกรองรับและบรรเทาสาธารณภัยให้หมายรวมถึง การฝึกซ้อมแผน การซักซ้อม การฝึกปฏิบัติ และการทดสอบมาตรการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามความเหมาะสม และความจำเป็นของแต่ละหน่วยงาน รวมทั้งการฝึกซ้อมแผนระหว่างประเทศ

ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และหน่วยงานที่รับผิดชอบแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน แต่ละด้าน จัดให้มีการฝึกรองรับและบรรเทาสาธารณภัย อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้ ให้พิจารณาทำการฝึกด้วยประเภทและรูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การฝึกและขอบเขตของภารกิจที่จะทำการฝึก

(4.2) จัดทำแผนอพยพ ประกอบด้วย บัญชีจำนวนผู้อพยพ บัญชีส่วนราชการ สิ่งอำนวยความสะดวกในการอพยพ การกำหนดเขตพื้นที่รองรับการอพยพให้อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม การกำหนดเจ้าหน้าที่หรือผู้รับผิดชอบการอพยพไว้ให้ชัดเจน การกำหนดเส้นทางอพยพหลักและเส้นทางอพยพสำรองสำหรับแต่ละประเภทภัย รวมทั้งการสำรวจและการจัดเตรียมพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิง แหล่งพลังงาน และระบบสื่อสารสำหรับการอพยพ

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับจัดทำแผนอพยพ แผนอพยพส่วนราชการ หรือวางมาตรการการอพยพ

(4.3) จัดเตรียมพื้นที่รองรับการอพยพ โดยจัดหาพื้นที่ที่มีความปลอดภัยและมีเส้นทางคมนาคมง่ายต่อการเข้าถึง มีการจัดระเบียบพื้นที่เป็นสัดส่วน และเหมาะสมสำหรับเป็นที่พักชั่วคราว แก่ผู้ประสบภัยที่เคลื่อนย้ายออกจากถิ่นที่อยู่อาศัยที่เกิดสาธารณภัยหรือเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย

(4.4) จัดเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว (Temporary Shelter Management) เป็นกรแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยชั่วคราวในสถานการณ์ที่เกิดสาธารณภัยขึ้น ซึ่งรัฐต้องมีการเตรียมแผนรับมือต่อจากการอพยพในภาวะฉุกเฉิน โดยกำหนดอาคารที่จะใช้เป็นศูนย์พักพิงชั่วคราวไว้และการบริหารจัดการในศูนย์พักพิงชั่วคราว ทั้งนี้ การเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยอย่างน้อย ดังนี้

(4.4.1) จัดหาสถานที่ตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยพิจารณาเลือกสถานที่ตั้งจากการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง และให้คำนึงถึงความปลอดภัยไม่เสี่ยงต่อการเกิดภัยซ้ำ มีการคมนาคมสะดวก มีความพร้อมของสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า เป็นต้น รวมทั้งต้องกำหนดนโยบายในการเปิด การบริหาร และปิดศูนย์ให้ชัดเจน

(4.4.2) จัดการภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวให้เป็นไปตามโครงสร้างแผนบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

(4.4.3) กำหนดปัจจัยความจำเป็นขั้นต่ำของศูนย์พักพิงชั่วคราวที่เหมาะสม ตามมาตรฐานสเปียร์

(4.4.4) ให้มีการบริหารจัดการข้อมูลผู้อพยพ โดยมีการเก็บบันทึกข้อมูลที่จำเป็นประกอบด้วย ข้อมูลประชากร ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลด้านธุรการ

ทั้งนี้ เมื่อสถานการณ์สาธารณภัยสิ้นสุดลง เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์จะเตรียมความพร้อมสำหรับการอพยพกลับ และหัวหน้าศูนย์จะประกาศปิดศูนย์

(4.5) แผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan: BCP) เป็นแผนรองรับการดำเนินการกิจการในการบริหารราชการและให้บริการประชาชนได้อย่างต่อเนื่องเมื่ออยู่ในสภาวะวิกฤต โดยแนวคิดการบริหารความต่อเนื่องของหน่วยงานภาครัฐเน้นการควบคุม ดูแล และป้องกันทรัพยากรที่สำคัญต่อการดำเนินงานหรือให้บริการเพื่อสร้างประโยชน์สูงสุด สำหรับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยหากการควบคุมภายในที่มีอยู่ไม่สามารถควบคุมดูแลและป้องกันได้ทั้งหมดเมื่อเกิดสภาวะวิกฤตจะทำให้การดำเนินงานหรือการให้บริการของหน่วยงานลดลงและไม่ต่อเนื่อง ดังนั้น บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ คือ ต้องเร่งดำเนินการให้การดำเนินงานหรือการให้บริการกลับมาให้เหมือนภาวะปกติแม้ในสถานการณ์ สาธารณภัยตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2555 และวันที่ 31 มีนาคม 2563 ทั้งนี้ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีการจัดทำแผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan: BCP) ให้ครอบคลุมธุรกิจทุกขนาด รวมถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(4.6) การแจ้งเตือนภัย (Warning) เป็นการดำเนินการแจ้งเตือนภัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อม การป้องกันและลดผลกระทบ โดยการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยและการแจ้งเตือนภัยที่รวดเร็วไปยังพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้หน่วยงานและประชาชนเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ทั้งนี้ การแจ้งเตือนภัยจะหมายรวมถึงการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) ตั้งแต่การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันเหตุการณ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ไปยังหน่วยงาน/องค์กร และประชาชน เพื่อให้หน่วยงานและ/หรือบุคคลที่กำลังเผชิญความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยสามารถติดตาม วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ โดยระบบเตือนภัยแบบครบวงจร (End-to-End Early Warning System) จะมุ่งเน้นกระบวนการดำเนินการตั้งแต่ต้นทางในการวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยง เพื่อแจ้งเตือนภัยไปยังหน่วยงานและประชาชน ให้มีความพร้อมในการรับมือกับสาธารณภัยและสามารถอพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ที่ได้จัดเตรียมไว้

(4.6.1) แนวทางปฏิบัติของระบบการเตือนภัย ดำเนินการจัดหา ติดตั้ง และพัฒนาโครงสร้างระบบการเตือนภัย ระบบสื่อสารและโครงสร้างพื้นฐานด้านการเตือนภัยในการพัฒนาการแจ้งเตือนภัย วิเคราะห์ข้อมูลสาธารณภัยและการส่งข้อมูลที่ถูกต้องรวดเร็วไปยังส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชน ซึ่งการพัฒนาและเชื่อมโยงระบบการแจ้งเตือนและเฝ้าระวังภัยที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ตามแผนภาพที่ 4-1

แผนภาพที่ 4-1 องค์ประกอบสำคัญของระบบการเตือนภัย

(1) การรับรู้และเข้าใจความเสี่ยง (Risk Knowledge) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นระบบและคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของภัยอันเนื่องจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น การขยายตัวของเมือง เป็นต้น มาใช้ในการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อนำมาสนับสนุน/ตัดสินใจในการแจ้งเตือนภัยให้ตรงกับพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบเมื่อสาธารณภัยเกิดขึ้น การประเมินความเสี่ยงไม่ควรดำเนินการเพียงครั้งเดียวควรมีการปรับปรุงตามระยะเวลา โดยขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม กาลเวลา และบริบทของพื้นที่

(2) การติดตามสถานการณ์และการพยากรณ์ (Monitoring and Forecasting) เป็นขั้นตอนในการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ และการวิเคราะห์คาดการณ์สาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นเชิงพื้นที่ในแต่ละระดับ เพื่อให้การคาดการณ์มีความถูกต้อง แม่นยำ ครอบคลุม และรวดเร็ว เช่น กรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย กรมอุตุนิยมวิทยาฯ ทั่วประเทศ จังหวัด หน่วยงานในพื้นที่วิเคราะห์และแจ้งเตือนภัยในพื้นที่เสี่ยงต่อไป โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรม แบบจำลองการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก (Data Analytics and BIG DATA) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เป็นต้น

(3) การแจ้งเตือนภัยและการสื่อสาร (Dissemination and Communication) โดยเมื่อได้ผลการวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณภัยแล้ว ต้องจัดทำข้อความหรือคำแจ้งเตือนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และเกิดประโยชน์ต่อชุมชน/ประชาชนมากที่สุด เช่น เวลาที่จะเกิดสาธารณภัย ระยะเวลาการเกิด พื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบ แนวทางการปฏิบัติและการเตรียมพร้อม เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนไม่เกิดความสับสนและสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งจะต้องจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานระบบสื่อสาร (Communication Infrastructure) และระบบ/อุปกรณ์เตือนภัยให้ครอบคลุมพื้นที่เสี่ยงภัย

(4) ความตระหนักรู้และการตอบสนองต่อการแจ้งเตือนภัย (Public Awareness and Response Capability) เมื่อชุมชน/ประชาชนในพื้นที่ได้รับข้อความ/สัญญาณแจ้งเตือนแล้วต้องรู้เท่าทันภัย โดยตระหนักถึงความปลอดภัย การป้องกันและเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น ตั้งแต่การสร้าง ความเข้มแข็งในชุมชน การป้องกันและลดผลกระทบ ความสามารถจัดการในภาวะฉุกเฉิน ตลอดจนการอพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัย

(4.6.2) แนวทางปฏิบัติการแจ้งเตือนภัย เนื่องจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะ ภัยธรรมชาติ มีระยะเวลาในการเกิดที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการแจ้งเตือนภัยให้พิจารณาระยะเวลาของการแจ้งเตือนภัยตามแต่ละประเภทของสาธารณภัย โดยแบ่งกระบวนการแจ้งเตือนภัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

(1) เฝ้าระวัง ติดตาม วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ โดยติดตามข้อมูล ความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ และปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจส่งผลให้เกิดสาธารณภัย รวมทั้งเฝ้าระวัง ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน รวมทั้งติดตามสถานการณ์และปฏิบัติงานตลอด 24 ชั่วโมง

ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์เพื่อตัดสินใจในการเตรียมรับมือกับสาธารณภัย

(2) แจ้งเตือนภัยล่วงหน้า โดยแจ้งข้อมูลข่าวสารที่บ่งชี้ว่ามีแนวโน้มที่จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยไปยังส่วนราชการ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน เพื่อให้ติดตามข้อมูลข่าวสารและความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดวางแนวทาง มาตรการ และขั้นตอนการปฏิบัติ ร่วมกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และแจกจ่ายข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้การแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า มีมาตรฐานเป็นรูปแบบเดียวกัน

หากประเมินสถานการณ์แล้วคิดว่ามีโอกาสเกิดสาธารณภัยมากกว่า ร้อยละ 60 ให้มีการแจ้งเตือนภัยทันทีกับกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย ในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น โดยมีข้อมูล การแจ้งเตือนภัย ดังนี้

- คาดการณ์ระยะเวลา และบริเวณพื้นที่ที่จะเกิดสาธารณภัย
- ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและความยาวนานของภัย (ระยะเวลา)
- แนวทางการปฏิบัติตนของส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน
- การเตรียมความพร้อมรับมือ เช่น อาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค เป็นต้น

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง จัดวางแผนทาง มาตรการ และขั้นตอนการปฏิบัติ ร่วมกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการแจ้งเตือนภัยเพื่อส่งการไปยังกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต พร้อมทั้งให้กรมประชาสัมพันธ์ ร่วมกับกรมการปกครอง กำหนดขั้นตอนวิธีปฏิบัติเพื่อเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ สื่อสารความเสี่ยง แจกจ่ายข้อมูลข่าวสาร และแจ้งเตือนภัยให้กับพื้นที่ที่ประสบสาธารณภัยเพื่อให้มั่นใจได้ว่าประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และรวดเร็ว เพื่อเตรียมรับสถานการณ์เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด

(3) รับมือและอพยพหากคาดว่าสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ ให้ดำเนินการแจ้งผู้อำนวยการสั่งการให้อพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัย หรือพื้นที่ที่หน่วยงานราชการ มูลนิธิ องค์กร หรือเอกชนได้จัดเตรียมไว้

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับกำหนดแนวทาง และขั้นตอนการปฏิบัติ รวมทั้งแผนเผชิญเหตุ สำหรับส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรเอกชน ในการรับมือกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น โดยให้กระทรวงกลาโหม ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยงานสนับสนุนทรัพยากร เครื่องจักรกล เครื่องมือพิเศษ หากเกินศักยภาพ ที่จะรับมือกับสถานการณ์ได้ ให้รายงานกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางทราบทันที

ทั้งนี้ ระยะเวลาในการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าและการแจ้งให้อพยพขึ้นอยู่กับสถานการณ์และประเภทของสาธารณภัย เช่น ดินโคลนถล่ม/น้ำป่าไหลหลากอาจมีระยะเวลาในการแจ้งเตือน 1-2 วัน ในขณะที่ภัยจากสึนามิจะมีระยะเวลา 1-2 ชั่วโมง เป็นต้น

การกำหนดระดับ/สัญลักษณ์/สีการแจ้งเตือนภัยให้เป็นไปตามบริบทและภารกิจของแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยอ้างอิงจากระดับสถานการณ์สาธารณภัย / ความรุนแรง ของสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 4

(4.6.3) แนวทางปฏิบัติพัฒนาและเชื่อมโยงระบบการเตือนภัยสำหรับหน่วยงาน ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประชาชนและชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อให้การเตือนภัยมีความแม่นยำ น่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีแนวทาง ดังนี้

(1) ปรับปรุงอุปกรณ์เครื่องมือและเทคโนโลยีให้สามารถรองรับกับระบบเตือนภัยในปัจจุบันและต่างประเทศได้

(2) พัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และแบบจำลองในการพยากรณ์และคาดการณ์สาธารณสุข โดยนำการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก (Data Analytics and BIG DATA) และปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) มาใช้ในการพยากรณ์และคาดการณ์

(3) จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure: SOP) และเสริมสร้างขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

(4) จัดวางระบบสื่อสารหลัก อย่างน้อย 2 ระบบ และระบบสื่อสารสำรอง

(5) จัดเตรียมและติดตั้งโครงสร้างพื้นฐานระบบสื่อสารและอุปกรณ์เตือนภัยให้ครอบคลุมพื้นที่เสี่ยงภัย

(6) เตรียมความพร้อมและสร้างความตระหนัก รวมถึงให้ประชาชนมีการรับรู้และเข้าใจ ความเสี่ยงจากข้อมูลที่ได้รับ โดยจัดให้มีการฝึกอบรม เช่น อาสาสมัครแจ้งเตือนภัยในชุมชนเมือง ตำบลและหมู่บ้าน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเตือนภัยที่มีความแตกต่างกันของภัย แต่ละประเภท เป็นต้น

(7) จัดให้มีการฝึกกระบวนการระบบการเตือนภัยเพื่อเป็นการทดสอบแผนปฏิบัติการ แผนเผชิญเหตุ ขั้นตอน เครื่องมือ อุปกรณ์ และความพร้อมของประชาชนทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

(4.6.4) แนวทางปฏิบัติเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้นำเทคโนโลยีมาสนับสนุน ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แผนที่เสี่ยงภัย แอปพลิเคชัน จัดทำ Web Service ในการนำเสนอข้อมูล และ Mobile Application เพื่อเป็นช่องทางในการให้บริการข้อมูล และแจ้งเตือนภัยให้แก่ประชาชน และกลุ่มเปราะบางผ่านสมาร์ทโฟน (Smart Phone) หรือแท็บเล็ต (Tablet) หรือระบบอื่นที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย

(4.7) เตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรสาธารณสุข

(4.7.1) จัดให้มีสิ่งของสำรองจ่ายเพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เต็นท์ ที่พักชั่วคราว ยารักษาโรค อุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เครื่องจักรกลสาธารณสุข อุปกรณ์เครื่องมือพิเศษสำหรับแต่ละประเภทภัย วัสดุสิ้นเปลือง รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

(4.7.2) ให้มีการระดมทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ คน ระบบเทคโนโลยี ข้อมูลสาธารณสุข รวมถึงผู้เชี่ยวชาญพิเศษ เพื่อเป็นการสร้างความเป็นหุ้นส่วนร่วมกันของทุกหน่วยงานในประเทศ ทั้งภาครัฐในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมทั้งบุคคลในชุมชน ภาคเอกชน องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร และมูลนิธิต่าง ๆ

(4.7.3) บูรณาการระดมทรัพยากรจากหลายหน่วยงานให้มีความพร้อมรับมือกับ สาธารณภัย ได้แก่ การประเมินความต้องการในการใช้ทรัพยากรในแต่ละประเภทภัย การประมาณทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ การกำหนดมาตรฐานกลางสำหรับการจัดหา การจัดหาทรัพยากรสำรอง ระบบคลัง และการจัดเก็บรักษาตามมาตรฐานของแต่ละผลิตภัณฑ์ในคลังเก็บ (Stockpiling) การตรวจสอบสถานะความพร้อมใช้ของทรัพยากร การบำรุงรักษา การฝึกทักษะความชำนาญในการใช้งานอุปกรณ์และระบบต่าง ๆ การจัดทำฐานข้อมูลบัญชีทรัพยากร การวางระบบการจัดสรรทรัพยากร รวมทั้งระบบการระดมสรรพกำลัง การวางแผนระบบโลจิสติกส์ และการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน

(4.7.4) ให้มีการสนับสนุนการจัดสรรงบประมาณเพื่อการป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การเผชิญเหตุและการจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

การเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นการมุ่งเน้นบทบาท การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้วยการกำหนดบทบาทของแต่ละภาคส่วนให้มีความชัดเจน เพื่อสร้างการรับรู้บทบาท ภารกิจ และความรู้สึกในความเป็นส่วนหนึ่งของการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้ “ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา” ตามวงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งเป็นแนวทางในการนำเรื่องการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเข้าสู่กระแสหลักในการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศ (Mainstreaming Disaster Risk Reduction into Development) และเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือภูมิคุ้มกันให้แก่ชุมชน สังคม และประเทศ

ทั้งนี้ รัฐจะต้องกำหนดนโยบายการเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นนโยบายสำคัญของประเทศ โดยขับเคลื่อนการบูรณาการการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้นำไปสู่การปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งให้ความสำคัญในการวางแผน และจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

(1) แนวทางปฏิบัติในการกำหนดให้เป็นนโยบายแห่งรัฐที่สำคัญ

(1.1) ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในฐานะหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่ การร่วมจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกระดับ และระบุงการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยไว้ในยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาของประเทศ

(1.2) สนับสนุนและจัดสรรงบประมาณสำหรับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเผชิญเหตุ และการฟื้นฟู เช่น งบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ เป็นต้น

(1.3) ศึกษา วิจัย และรวบรวมมาตรการข้อบังคับ กฎเกณฑ์ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัยของทุกภาคส่วนในแต่ละระดับ เพื่อใช้จัดการกระบวนการ และวางแผนในฐานะหุ้นส่วนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) กฎหมายอาคาร (Building Code) เป็นต้น

(1.4) ทบทวนและปรับปรุงนโยบาย กฎหมาย และบทบาทของทุกภาคส่วนในแต่ละระดับ ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ เช่น ประมวลกฎหมายสาธารณภัย เป็นต้น

(1.5) รัฐควรมีนโยบายแพลตฟอร์ม ได้แก่

(1.5.1) สร้างความเข้มแข็งในการประสานงานระหว่างหน่วยงาน และการสร้าง ความร่วมมือระหว่างรัฐบาล ภาคประชาสังคม และภาคส่วนอื่น ๆ ในแต่ละระดับ

(1.5.2) จัดให้มีสมัชชาการจัดการสาธารณภัยเป็นเวทีสาธารณะระดับชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมได้แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อค้นหาทางออกในประเด็นปัญหาร่วมที่แต่ละภาคส่วนให้ความสำคัญและนำไปสู่การเสนอแนะพัฒนานโยบายสาธารณะในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศอย่างเป็นระบบและมีมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม

(1.5.3) ผลักดันงานของผู้ประสานงานด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยระดับกระทรวง และจังหวัด เช่น แผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การประเมินความเสี่ยง การประเมินความสูญเสียและความเสียหายจากสาธารณภัย เป็นต้น

(1.6) จัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างภาคประชาสังคม ภาคเอกชน กับภาครัฐในการนำนโยบาย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปสู่การปฏิบัติ

(1.7) พัฒนาและส่งเสริมการสร้างความตระหนักให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ตลอดจนชุมชนในสังคมให้เป็นผู้รู้เท่าทันภัยโดยสามารถตัดสินใจและมีบทบาทในการบริหารจัดการในฐานะ หุ้นส่วนผู้ดำเนินการกิจการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (To Empower)

(1.8) พัฒนาและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับชาติถึงชุมชนดำเนินแผนงาน โครงการ/กิจกรรม/ เวทีสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น แผนสนับสนุนงบประมาณ การประเมินความเสี่ยง การจัดลำดับความเสี่ยงที่ต้องมีมาตรการเสริมสร้างความร่วมมือ และการมีส่วนร่วม เป็นต้น

(1.9) ส่งเสริมการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤตและการจัดทำแผนรองรับ การบริหารความต่อเนื่อง ให้แก่ทุกภาคส่วน โดยให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan: BCP) ของหน่วยงาน

(1.10) ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการจัดสร้าง ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการสาธารณูปโภค และสาธารณูปการขั้นพื้นฐาน รวมถึงการให้บริการอื่น ๆ แก่ประชาชน

(1.11) จัดตั้งกองทุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยและกองทุนพิเศษเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยให้กระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานหลักในการจัดตั้งกองทุน กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานบริหารกองทุน การจัดหารายได้ การเบิกจ่าย และการใช้จ่ายกองทุน

(1.12) กำหนดมาตรการการเงินการคลังและการส่งเสริมการลงทุน เพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ให้แก่ภาคประชาสังคม เช่น การออกพันธบัตร มาตรการทางภาษี เป็นต้น

(1.13) ส่งเสริมสถาบันประกันภัย สถาบันการเงิน เพื่อให้ภาคประชาสังคม เข้าถึงระบบประกันความเสี่ยง การทำประกันภัย การให้สินเชื่อฉุกเฉิน หรือการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ชุมชนและครอบครัว เพื่อการถ่ายโอน ความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2) แนวทางปฏิบัติในการร่วมเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2.1) ภาคประชาสังคม

เสริมสร้างให้ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเผชิญเหตุ และการฟื้นฟู ได้แก่ การให้ความรู้เฉพาะทาง ให้คำแนะนำในทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและดำเนินงาน ตามกรอบกฎเกณฑ์ มาตรฐาน และแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยสร้างความตระหนัก ให้กับประชาชน ชุมชนมีความพร้อมรับมือและการฟื้นกลับเร็ว รวมทั้งให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

(2.2) สถาบันทางการศึกษา องค์กรวิจัย นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ

ศึกษา พัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย และสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ในเรื่องดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศ และพื้นที่ ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการ และร่วมแสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษา

(2.3) ภาคเอกชน เช่น องค์กรธุรกิจ สถาบันการเงิน

มุ่งเน้นและส่งเสริมให้ดำเนินงานทางธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย อย่างเป็นรูปธรรมและครบวงจร (Corporate Social Responsibility: CSR) และมีการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ รวมถึงส่งเสริมให้นำแนวทางการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมาผนวกเข้ากับรูปแบบและวิธีดำเนินธุรกิจ ด้วยการ ใช้ข้อมูล ความรู้ประกอบการลงทุน สร้างความตระหนักรู้ให้กับพนักงาน ลูกค้า ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดงานวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยีสำหรับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยแบ่งปันและเผยแพร่ข้อมูล ความรู้ และแนวทางปฏิบัติที่เปิดเผยได้ รวมทั้งสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือ อุปกรณ์ และเครื่องจักร เพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2.4) สื่อ

ส่งเสริมบทบาทและสนับสนุนการมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และรู้เท่าทันภัยให้แก่ประชาชน โดยสื่อสารข้อความที่เป็นประเด็นสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสาร (Key Message) การสื่อสารความเสี่ยงสาธารณภัย (Risk Communication) สู่อุตสาหกรรม และเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ มีความหลากหลาย เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม โดยปฏิบัติตามนโยบายการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัย สนับสนุนระบบการเตือนภัยล่วงหน้า กระตุ้นและสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย (Safety Culture) และการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างจริงจังในการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม และนำเสนอในช่วงเวลาที่เหมาะสม ตามแนวทางปฏิบัติที่กำหนดร่วมกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2

การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณสุข

เป็นการปรับปรุงกระบวนการทำงานที่มีอยู่เดิมให้มีคุณภาพ รวมถึงการใช้นวัตกรรมจากองค์ความรู้ เทคโนโลยี เพื่อให้การจัดการสาธารณสุขของประเทศเกิดประสิทธิภาพสูงสุดภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนานวัตกรรมอย่างยั่งยืน โดยใช้ฐานข้อมูล องค์ความรู้ เทคโนโลยี การลงทุน บุคลากร องค์กรที่เกี่ยวข้อง การวิจัย และการประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณสุข การทบทวนและบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนการเสริมสร้าง ความเข้าใจ ความตระหนัก และเพิ่มศักยภาพของชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขของประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1. แนวคิดการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณสุข

ปัจจุบันสาธารณสุขที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มทวีความรุนแรง มีความถี่ในการเกิดเพิ่มขึ้น มีลักษณะการเกิดที่ไม่แน่นอน ผันผวนตลอดเวลา มีความซับซ้อน ทำให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขรูปแบบเดิม ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข โดยการสร้างและพัฒนาระบบจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขรูปแบบใหม่เพื่อรับมือกับสาธารณสุขที่เปลี่ยนแปลงไป โดยใช้การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมการสร้างภูมิคุ้มกันจากสาธารณสุขในทุกภาคส่วน โดยมีชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management: CBDRM) เป็นแนวทาง และวางรากฐานให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอย่างเข้มแข็ง การพัฒนาศักยภาพให้ชุมชนหรือเมืองมีความสามารถรับมือและปรับตัวกับสาธารณสุขที่เปลี่ยนแปลงไป (Smart Community/City) รวมถึงการประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณสุข โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาองค์ความรู้หรือการคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ เช่น การบริการผลิตภัณฑ์ หรือกระบวนการ (Service, Product, Process) ที่มีคุณค่า (Value Creation) สามารถพัฒนาต่อยอดเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขที่ดีขึ้นเป็นมาตรฐาน และมีความยั่งยืน

2. เป้าประสงค์

2.1 เพื่อเสริมสร้างระบบบริหารจัดการ การวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญา ให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขโดยระบบอัจฉริยะอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการรู้เท่าทันภัยให้กับประชาชนทุกช่วงวัยอย่างเสมอภาคและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) จากทุกภาคส่วน

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบสารสนเทศด้านสาธารณสุข

สารสนเทศด้านสาธารณสุขมีความสำคัญและนำมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข ตั้งแต่การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การจัดการในภาวะฉุกเฉิน และการฟื้นฟูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถเข้าถึงและเชื่อมโยงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ไว้เป็นระบบเดียวกันและนำมาวิเคราะห์ประเมินผล เพื่อใช้ในการตัดสินใจ การปฏิบัติงาน รวมทั้งการเผยแพร่สู่สาธารณะ

(1) **แนวทางปฏิบัติในการจัดทำแพลตฟอร์ม (Platform)** สารสนเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขของประเทศ โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม จัดทำ ควบคุม กำกับ ดูแล แพลตฟอร์มดังกล่าว เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาระบบสารสนเทศเชื่อมต่อ และใช้ประโยชน์

(2) **แนวทางปฏิบัติในการจัดทำมาตรฐานชุดข้อมูลสาธารณสุข** โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำ พัฒนา ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานให้มีรูปแบบเป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น ข้อมูลทางสังคม ข้อมูลทางสาธารณสุข ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐาน ข้อมูลทางเศรษฐกิจ ข้อมูลทางการเงิน เป็นต้น เพื่อกำหนดมาตรฐานของข้อมูลการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขของประเทศ ให้สอดคล้องตามหลักมาตรฐาน

(3) **แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาระบบวิเคราะห์และประมวลผล** เพื่อสนับสนุนระบบการตัดสินใจ (Decision Support System: DSS) ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขด้านการป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การฟื้นฟู ที่มีความถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็วบนพื้นฐานหลักวิชาการ ทั้งมิติด้านเศรษฐกิจและสังคม ภายใต้แพลตฟอร์ม (Platform) สารสนเทศ ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขของประเทศ

(4) **แนวทางปฏิบัติในการจัดทำระบบนำเสนอข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูล** โดยการจัดทำระบบสืบค้น การคัดกรอง วิเคราะห์การแสดงผล ได้ทุกช่วงเวลาครอบคลุมทุกมิติการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข เป็นต้น ภายใต้แพลตฟอร์ม (Platform) สารสนเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขของประเทศ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ประโยชน์ในภารกิจที่เกี่ยวข้องในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนานองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข

การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน จำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้ จากการศึกษา วิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการ นอกจากนี้จำเป็นต้องมีกระบวนการเผยแพร่ ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข โดยเพิ่มขีดความสามารถให้บุคลากรด้านการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณสุขมีทักษะในการปฏิบัติงาน รวมถึงประชาชนเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำไปสู่ การเตรียมความพร้อมรับมือจากสาธารณสุขที่อาจเกิดขึ้น

(1) **แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้มีการวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยี** เพื่อนำผลงานการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในงานด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์วิจัยด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ การทำบันทึกข้อตกลงกับสถาบันการศึกษา องค์กรวิชาการ เพื่อให้เกิดการสร้างและการประยุกต์ใช้นวัตกรรม ตลอดจนผสมผสาน ต่อยอดภูมิปัญญา และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการวางแผนป้องกันและลดผลกระทบได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ภัยในอนาคต

(2) **แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ไปสู่การเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามมาตรฐาน** ด้วยการสนับสนุนให้บุคลากร จากทุกภาคส่วนเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และศึกษาอบรม พัฒนา องค์ความรู้เฉพาะด้าน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนบุคลากรในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ และการจัดให้มีการทดสอบและประเมินเพื่อรับรองบุคลากรให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับสากล เช่น การประเมินและการรับรองผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัยตามมาตรฐานองค์การสหประชาชาติ เป็นต้น

(3) **แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมกระบวนการจัดการความรู้ด้านสาธารณภัย** โดยการรวบรวมองค์ความรู้ และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สาธารณะด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การจัดเวทีเสวนา สัมมนา อบรม สื่อออนไลน์ ตลอดจนส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สังเคราะห์บทเรียน แนวปฏิบัติที่ดี (best practice) การบรรจุหลักสูตรในภาคการศึกษา การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้สาธารณภัยในทุกระดับ การจัดตั้งสถาบัน การดับเพลิงและบรรเทาสาธารณภัย และสถาบันป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยกำกับควบคุมในการดำเนินการ และกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ และมาตรฐานการฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ

การสื่อสารเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจ รับรู้ และรับทราบเรื่องการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยเฉพาะสื่อสารให้เกิดการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมถึงเป็นเครื่องมือในการแจ้งข่าวสารและเผยแพร่ข้อมูลสาธารณภัยแก่ประชาชนให้รับทราบอย่างทั่วถึงสามารถลดความสูญเสียด้านชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งนี้ การนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบสื่อสารจะเพิ่มประสิทธิภาพ การติดต่อสื่อสาร การกระจายข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ทั่วถึง คุ่มค่า นำไปสู่การสร้างมาตรฐานการสื่อสารการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

(1) **แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาและสร้างรูปแบบการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัยสู่สาธารณะ** โดยประชาชนทุกกลุ่ม รวมทั้งกลุ่มเปราะบาง และนักท่องเที่ยว รับรู้และเข้าใจในรูปแบบง่ายและสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการวางแผนการเตรียมความพร้อมรับมือจากสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้น และปฏิบัติได้อย่างถูกต้องระหว่างเกิดสาธารณภัย โดยพัฒนารูปแบบ สื่อประชาสัมพันธ์ ที่มีความรวดเร็ว ครอบคลุมทันต่อสถานการณ์ เช่น การสร้างสื่อออนไลน์เพื่อให้ข้อมูลความเสี่ยงจากสาธารณภัย เกมส์ แอปพลิเคชันบน Smart Phone เว็บไซต์ รวมถึงเป็นช่องทางในการโต้ตอบ รับและส่งข้อมูลความเสี่ยง เป็นต้น

(2) แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาระบบเตือนภัยแบบครบวงจร (End-to-End Early Warning System) ที่สามารถแจ้งเตือนภัยที่หลากหลายประเภทภัย (Multi-Hazard) นำไปสู่ การแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า รวมถึงข่าวสารข้อมูลที่มีความแม่นยำตรงเป้าหมายทุกกลุ่ม โดยกลุ่มเป้าหมาย ในพื้นที่เสี่ยงจากสาธารณภัยสามารถรับรู้ รับทราบสถานการณ์สาธารณภัย แนวทางการปฏิบัติตนเมื่อเกิดสาธารณภัย ได้อย่างรวดเร็ว ครอบคลุม ทั่วถึง ทุกพื้นที่และเหมาะสมกับประเภทสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการลงทุนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมจากภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ในระดับชาติ จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การลงทุนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสามารถดำเนินการได้ทั้งมาตรการ ด้านโครงสร้าง และด้านไม่ใช่โครงสร้าง เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐาน มาตรการทางการเงิน ฯลฯ และใช้กระบวนการสร้างความ เป็นหุ้นส่วนเข้ามาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการลงทุนเพื่อจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อสร้างรากฐานให้มีความมั่นคงและยั่งยืน

(1) แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีการลงทุนแบบมีส่วนร่วม ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยการนำผลงานวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยี ด้านการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัยมาประยุกต์ใช้เพื่อประกอบการลงทุนด้านต่าง ๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบำรุงรักษาหรือบูรณะระบบโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ที่มีอยู่เดิมและก่อสร้างใหม่ เช่น การก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม ในสถานที่สำคัญทางเศรษฐกิจ การจัดทำระบบ ชลประทานสำหรับภัยแล้งและอุทกภัย การลงทุนระบบ ด้านการป้องกันอัคคีภัย ด้านพลังงาน ในสถานประกอบการ หรือพื้นที่อยู่อาศัยให้มีความปลอดภัย เป็นต้น

(2) แนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในทุกระดับ โดยเป็นการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนหรือชุมชน เกิดความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม การตัดสินใจ และผลประโยชน์ร่วมกัน ได้แก่ การจัดทำบันทึกข้อตกลงเพื่อดำเนินกิจกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในพื้นที่เสี่ยงจากสาธารณภัย โครงการก่อสร้างระบบป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัยโดยบูรณาการการใช้ ทรัพยากร เครื่องมือ เครื่องจักร และงบประมาณร่วมกันระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐ โครงการสร้างสังคม รับผิดชอบต่อภัย ปรับตัวจากสาธารณภัยเพื่อการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืน ของภาคเอกชน (CSR) เป็นต้น

(3) แนวทางปฏิบัติในการกำหนดกลไก/มาตรการทางการเงินและการคลัง เพื่อส่งเสริมการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัย ให้เกิดการผลิต การขับเคลื่อนกิจกรรม แผนงาน โครงการ การจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย เช่น การจัดตั้งกองทุนการจัดการสาธารณภัย การกำหนดมาตรการยกเว้นหรือลดภาษีสำหรับผู้ประกอบการและประชาชนเพื่อจูงใจให้ตระหนักถึงสาธารณภัยที่อาจจะเกิดขึ้น เป็นต้น

(4) แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมธุรกิจประกันภัยเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย และขยายขอบเขต ให้ครอบคลุมธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) เพื่อกระจายความเสี่ยง และลดภาระที่เกิดจากผลกระทบ จากสาธารณภัย เช่น ภาครัฐจัดตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนระบบประกันภัยด้านสาธารณภัยการกำหนดมาตรการ/ แนวทางเพื่อจัดสรรงบประมาณอุดหนุนเบี้ยประกันบางส่วนให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เสี่ยงจากสาธารณภัย ภาครัฐทำข้อตกลงกับบริษัทประกันภัย ในระดับสากลเพื่อรับประกันสาธารณภัย เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 5 เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม โดยสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงการสร้างชุมชนที่มีภูมิคุ้มกันจากสาธารณภัยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาไปสู่สังคมที่มีความปลอดภัย

(1) แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่าย ภาคประชาชน อาสาสมัคร และอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่รัฐ โดยส่งเสริมการร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมวางแผนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ดังนี้

(1.1) การสร้างจิตสำนึกการทำงานร่วมกันและการแสวงหาผู้ร่วมดำเนินการ โดยการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการสาธารณภัย โดยการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้นำชุมชนรวมถึงคนในชุมชน เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงสภาพความเสี่ยงในพื้นที่และเข้ามามีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนทุกขั้นตอนของการจัดการสาธารณภัย

(1.2) การสร้างข้อตกลงและร่วมกันวางแผน (Partnership Agreement & Action Planning) โดยสร้างแนวทางการบริหารจัดการสาธารณภัยระดับชุมชน โดยมุ่งเน้นการวางกลไกขับเคลื่อนกิจกรรม การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในรูปแบบคณะกรรมการ โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางในการวางแผนเตรียมพร้อมรับมือป้องกันจัดการบรรเทาและฟื้นฟูความเสียหายจากสาธารณภัย

(1.3) การกำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกัน ติดตามความก้าวหน้าหรือผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ และนำผลจากการติดตามและประเมินผลมาพัฒนาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ

(1.4) สร้างความเข้มแข็งและความต่อเนื่องของเครือข่ายอย่างยั่งยืน โดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี จากงานวิจัยเพื่อแสวงหาทางเลือกในการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และการแสวงหาแกนนำเครือข่าย เช่น การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง การสร้างระบบจุดใจ การจัดหาทรัพยากร สนับสนุนอย่างพอเพียงในการให้ความช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหา เป็นต้น

(2) แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาศักยภาพชุมชนหรือเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย นำไปสู่ชุมชน/เมืองแห่งความปลอดภัยโดยส่งเสริมการพัฒนาระบบอัจฉริยะ (Smart Community/City) โดยสร้างศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของชุมชนและเมือง (Community Based Disaster Risk Management) ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ภายใต้กรอบแนวคิด “รู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)” โดยมีแนวปฏิบัติตามการสร้างชุมชน/เมืองแห่งความปลอดภัยอย่างยั่งยืน 10 ประการ (สำนักงานลดความเสี่ยงภัยพิบัติแห่งสหประชาชาติ, 2560) ดังนี้

(2.1) จัดตั้งองค์กรเพื่อสร้างการรับรู้ ความตระหนัก และเตรียมความพร้อมด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ

(2.2) จัดสรรงบประมาณและการสร้างแรงจูงใจทุกระดับในสังคมให้มีการลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2.3) ปรับปรุงข้อมูลภัยและข้อมูลความเปราะบางให้เป็นปัจจุบัน รวมทั้งมีการประเมิน ความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจและวางแผนพัฒนาเมืองอย่างเหมาะสม

(2.4) ลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานโดยคำนึงถึงปัจจัยทางด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2.5) ประเมินและปรับปรุงสถานศึกษาและสถานพยาบาลให้มีความปลอดภัยจากสาธารณภัย

(2.6) บังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร การวางผังเมือง และจัดสรรพื้นที่ที่มีความปลอดภัยจากสาธารณภัยอย่างเท่าเทียม

(2.7) ให้มีหลักสูตรการศึกษาด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในสถานศึกษาและชุมชน

(2.8) อนุรักษ์ระบบนิเวศวิทยา และจัดให้มีแนวป้องกันลดผลกระทบจากภัยพิบัติ โดยใช้โครงสร้างทางธรรมชาติ

(2.9) พัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าและเสริมสร้างศักยภาพเรื่องการจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมทั้งการฝึกซ้อมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(2.10) ประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการฟื้นฟูสภาพและซ่อมสร้างที่อยู่อาศัย และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ได้รับผลกระทบ รวมทั้งเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางมาตรการที่สามารถสนับสนุนการจัดการในภาวะฉุกเฉินในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ 3

การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข

จากสถิติสาธารณสุขของโลกแสดงให้เห็นแนวโน้มการเกิดสาธารณสุขที่มีความรุนแรงและความถี่มากขึ้น ประกอบกับข้อมูลจากธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ชี้ให้เห็นว่า ภูมิภาคเอเชีย และแปซิฟิกมีความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณสุขสูงที่สุดในโลกทั้งรูปแบบเดิม และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้การพัฒนาต่าง ๆ หยุดชะงัก ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว ประชาคมโลกจึงตระหนักถึงความสำคัญในการยกระดับความร่วมมือ ในเชิงหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) เพื่อดำเนินการไปสู่เป้าหมายร่วมกัน (Common Goals) ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข

ในขณะเดียวกันประเทศไทยจำเป็นต้องเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนการจัดการสาธารณสุข และประสานความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมในทุก ๆ ระดับร่วมกับประเทศต่าง ๆ และหน่วยงานภาคีเครือข่ายในระดับสากล โดยการนำแนวคิดกรอบการพัฒนาในระดับโลก ที่เกี่ยวข้อง เช่น การลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นต้น มาเชื่อมโยง (Coherence) และปรับใช้กับแผนพัฒนาทุกภาคส่วน เพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขตามบริบทของประเทศสู่การปฏิบัติตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับชุมชน (Localization) รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เกิดความยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ยังต้องส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพระบบการจัดการสาธารณสุขของประเทศผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างระบบการบูรณาการทรัพยากรที่เหมาะสม สนับสนุนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อสร้างความร่วมมือ ความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข (Risk-Informed) ให้เกิดความตระหนักในการลงทุนที่คำนึงถึงความเสี่ยงจากสาธารณสุขและประโยชน์ที่ได้รับอย่างรอบด้านและสมดุลอันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

1. แนวคิดการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข

การลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือแบบเป็นหุ้นส่วน (Partnership) จากทุกภาคส่วนในทุกระดับอย่างครอบคลุม (Inclusive approach) โดยแต่ละประเทศต้องเห็นพ้องร่วมกันในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมที่คำนึงถึงความเสี่ยงจากสาธารณสุข รวมถึงการประชุมหารือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลผลิตอย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยการส่งเสริมบทบาทของประเทศไทย ให้มีความมั่นคง (Security) มีความมั่งคั่งและยั่งยืน (Sustainability) มีสถานะและเกียรติภูมิ (Status) มีมาตรฐานสากล (Standard) และมีเอกภาพมีพลัง (Synergy)

2.

เป้าประสงค์

- 2.1 เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความตระหนัก และเข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างยั่งยืน
- 2.2 เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับชาติและนานาชาติ
- 2.3 เพื่อยกระดับการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอย่างมีเอกภาพ

3.

กลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างประเทศ

ประเทศไทยมุ่งเน้นการส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่สอดคล้องกับกรอบนโยบายต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ และพัฒนา ความร่วมมือของหน่วยงานภาคีเครือข่ายตามแนวทางของกรอบการพัฒนาในระดับโลก ซึ่งต้องพิจารณาจากความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่จะได้รับประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ระดับภูมิภาค และระดับโลก ทั้งนี้ ประเทศไทยดำเนินยุทธศาสตร์ความเป็นหุ้นส่วนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างประเทศในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี ดังนี้

(1) การเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบทวิภาคี เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศ ในลักษณะของความร่วมมือระหว่างรัฐต่อรัฐ หรือกับองค์การระหว่างประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนและร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วนในการจัดการสาธารณภัย รวมทั้งแลกเปลี่ยนแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยและนำเอาแนวทางปฏิบัติที่ดีมาเป็นต้นแบบในการพัฒนายุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

(2) การเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบพหุภาคี เป็นความร่วมมือตั้งแต่สองประเทศขึ้นไป ทั้งในระดับกรอบโลก กรอบภูมิภาค และกรอบอนุภูมิภาค โดยในระดับกรอบโลก ประเทศไทย โดยกระทรวงการต่างประเทศ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานตาม “กรอบความร่วมมือหุ้นส่วนระหว่างไทยกับสหประชาชาติ (United Nations Partnership Framework: UNPAF)” ร่วมกับทีมงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย (United Nations Country Team: UNCT) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินภารกิจด้านการพัฒนาเพื่อส่งเสริมความร่วมมือของทุกภาคส่วน ตามภารกิจของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยประเด็น ด้านการจัดการสาธารณภัยและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations for Development Programme: UNDP) และสำนักงานเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office for Disaster Risk Reduction: UNDRR) ทำหน้าที่ขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2558 – 2573 และกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 รวมไปถึงกรอบโลกอื่น ๆ ซึ่งดำเนินการร่วมกับหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องที่มีสำนักงานประจำประเทศไทย และสำนักงานระดับภูมิภาคที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย

ระดับภูมิภาคอาเซียน ประเทศไทยร่วมเป็นคณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Committee on Disaster Management: ACDM) โดยได้ร่วมกำหนดมาตรการและกลไก เพื่อสนับสนุนความร่วมมือในการจัดการสาธารณภัยของภูมิภาคและปฏิบัติตามความตกลงอาเซียนว่าด้วย การจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response: AADMER) และดำเนินการตามแผนงาน AADMER Work Programme (2021 - 2025) ซึ่งประกอบด้วยพันธกิจหลัก 5 ประการ โดยประเทศไทยร่วมกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มีบทบาทในฐานะประธานร่วมคณะทำงานด้านการป้องกัน และลดผลกระทบที่ก้ำกั้ดูแลการดำเนินงานในพันธกิจที่ 1 และ 2 (การประเมินความเสี่ยง การป้องกันและการลดผลกระทบ) รวมไปถึงการสนับสนุนการดำเนินการเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ของอาเซียนด้านการจัดการ ภัยพิบัติ (ASEAN Vision on Disaster Management)

ระดับอนุภูมิภาคมีกรอบความร่วมมือในการขับเคลื่อนประเด็นด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่ประเทศไทยพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนร่วมกับประเทศสมาชิกให้เกิดประโยชน์ร่วมกันยิ่งขึ้น เช่น กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission: MRC) กรอบความร่วมมือความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการ และเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation: BIMSTEC) กรอบความร่วมมือการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit: EAS) และการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum: ARF) เป็นต้น

แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ทั้งแบบทวิภาคี และพหุภาคีของประเทศไทยและประเทศหุ้นส่วน

(1) ให้มีการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ความร่วมมือทางวิชาการด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยกับนานาประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดกันและองค์กรระหว่างประเทศ

(2) จัดทำโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยริเริ่มในภาคส่วนต่าง ๆ อาทิ ภาคเกษตร ภาคคมนาคม ภาคการศึกษา เป็นต้น

(3) ร่วมกันพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการป้องกันและลดผลกระทบ เช่น การจัดทำแผนที่เสี่ยงภัย การพัฒนาระบบเตือนภัย การจัดทำกรอบและแผนการฟื้นฟูหลังการเกิดสาธารณภัย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นต้น

(4) เข้าร่วมหรือเป็นเจ้าภาพร่วมจัดการประชุมระหว่างประเทศเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยน (Platform) องค์กรความรู้ทางวิชาการ ประสบการณ์ แนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(5) แลกเปลี่ยนและจัดส่งผู้เชี่ยวชาญไปปฏิบัติงานในองค์กรระหว่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ

ประเทศไทยมีการพัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ เพื่อให้การประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมกับต่างประเทศและแนวทางการจัดการความช่วยเหลือภายในประเทศมีความชัดเจน สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติและแผนปฏิบัติการในระดับพื้นที่ โดยมีเป้าหมายในการจัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือ และขั้นตอนการรับและการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

(1) แนวทางปฏิบัติ “การรับ” ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศ

(1.1) จัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือ และขั้นตอนการรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศเมื่อเกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานและการปฏิบัติของหน่วยงานฝ่ายไทยที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศที่จะให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเมื่อมีการร้องขอ ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญอย่างน้อย 1) แนวทางปฏิบัติของประเทศไทยในการขอรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ 2) เงื่อนไขและขั้นตอนในการรับและการเปิดรับ ร้องขอ ปฏิเสธ และยุติความช่วยเหลือจากต่างประเทศ 3) การจัดการข้อมูลด้านสาธารณภัย 4) การจัดการระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว (National Single Window: NSW) และ 5) ขั้นตอนการอำนวยความสะดวกและการดูแลความปลอดภัยให้แก่ต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และองค์กรต่างประเทศอื่น ๆ โดยครอบคลุมความช่วยเหลือในด้านบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ เช่น แพทย์ วิศวกร สถาปนิก พนักงานขับเครื่องจักรกล เป็นต้น ด้านเครื่องอุปโภค บริโภค อุปกรณ์และอุปกรณ์ชนิดพิเศษในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญ เช่น ยานพาหนะ เครื่องจักร อุปกรณ์การสื่อสาร อุปกรณ์ดาวเทียม คลื่นความถี่ อุปกรณ์ทางการแพทย์ ยาและเวชภัณฑ์ สุนัขค้นหา ทรัพยากรทางทหาร เป็นต้น ด้านการขนส่งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ และด้านการรับบริจาค

ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับกฎหมายและกฎระเบียบของประเทศไทยและระหว่างประเทศ ตลอดจนกรอบการปฏิบัติต่าง ๆ ของสากลที่ได้รับการรับรอง

(1.2) จัดให้มีการฝึกการรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศเป็นประจำ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยพิจารณาใช้กลไกคณะอนุกรรมการความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการจัดการสาธารณภัย

(2) แนวทางปฏิบัติ “การให้” ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ต่างประเทศ

(2.1) จัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือและขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ต่างประเทศ เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานและการปฏิบัติของหน่วยงานฝ่ายไทยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนต่างประเทศที่จะรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญอย่างน้อย 1) หน้าที่ความรับผิดชอบของประเทศไทยในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือ 2) หน้าที่ความรับผิดชอบของประเทศผู้รับความช่วยเหลือ 3) เงื่อนไขและขั้นตอนในการให้ และยุติความช่วยเหลือ และ 4) บัญชีทรัพยากรสำหรับปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม สำหรับกรณีที่จะต้องมีการดำเนินการร่วมกันในทางปฏิบัติ เช่น การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับกฎหมายและกฎระเบียบของประเทศไทยและระหว่างประเทศ ตลอดจน กรอบการปฏิบัติต่าง ๆ ของสากลที่ได้รับการรับรอง

(2.2) จัดให้มีการฝึกการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ต่างประเทศเป็นประจำ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (กรณีสาธารณภัยที่เกิดอยู่นอกราชอาณาจักรไทย) โดยพิจารณารูปแบบการฝึกตามความเหมาะสม เช่น การจัดการฝึกปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อมในการเคลื่อนย้ายทรัพยากรสำหรับการจัดการเหตุฉุกเฉินต่าง ๆ อาทิ การดับไฟป่า การกู้ภัยเหตุอาคารถล่ม เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม

การยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมในภาวะฉุกเฉินให้มีเอกภาพ มาตรฐาน และมีความสอดคล้องกับหลักการสากลว่าด้วยการพัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว (National Single Window: NSW) โดยคณะกรรมการสิทธิการเศรษฐกิจยุโรปและกรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียวของอาเซียน (ASEAN Single Window: ASW) เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2548 ซึ่งเป็นระบบจัดการข้อมูลและเอกสารในการอนุญาตนำเข้าและส่งออกทางธุรกรรมระหว่างประเทศเพียงจุดเดียวในการจัดการสาธารณภัย ไม่ว่าจะเป็นการนำเข้าทางกายภาพ หรือทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการแจ้งข้อมูลไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ/หรือมีกระบวนการควบคุมร่วมกัน เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในธุรกรรมนั้นได้รับประโยชน์อย่างรวดเร็วและถ้วนหน้า

แนวทางปฏิบัติเพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม

(1) พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว (National Single Window: NSW) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2561 มอบหมายให้บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) เป็นองค์กรผู้ให้บริการ National Single Window (NSW Operator) และมอบหมายให้กรมศุลกากรดำเนินการตามขั้นตอน ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมอบหมายให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนำเข้า ส่งออก และโลจิสติกส์ เร่งรัดการดำเนินการพัฒนาระบบเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านระบบ NSW

สำหรับการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการยกเว้นภาษี การเดินทางเข้า/ออกของบุคลากร การนำเข้า/ส่งออก อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งของบรรเทาทุกข์ และอื่น ๆ ในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

นอกจากนี้ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ใช้ระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว เป็นหลักในการจัดการ สั่งการ ติดตาม และตรวจสอบความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ทั้งในการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศเมื่อเกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่งและการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศอื่น ๆ

(2) เชื่อมโยงระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว (National Single Window: NSW) เข้ากับคลังข้อมูลสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อให้สามารถติดตาม (Tracking) การจัดเก็บสิ่งของสำรองจ่ายในคลังสำรองทรัพยากรที่กำหนดไว้ในแต่ละภาค (Stockpiling) การจัดสรรและการแจกจ่ายสิ่งของ ตลอดจนมีการปรับปรุงพัฒนา และเชื่อมโยงระบบดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

(3) จัดให้มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่สามารถเชื่อมโยงกับต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดให้มีเว็บไซต์ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย เพื่อใช้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร และติดตามเกี่ยวกับการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมกับต่างประเทศ และองค์กรผู้ให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนประชาชนทั่วไป โดยให้เป็นระบบข้อมูลสารสนเทศหลักของประเทศที่ใช้แลกเปลี่ยนข้อมูลกับระบบอื่น ๆ ของภูมิภาค หน่วยงานและองค์การระหว่างประเทศ หรือหน่วยงาน ภาคประชาสังคมที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม เช่น ศูนย์ประสานงานอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on disaster management: AHA Centre) สำนักงานเพื่อการประสานงานด้านมนุษยธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs: UNOCHA) นอกจากนี้ จะต้องส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ เช่น การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงลึก การใช้องค์ความรู้ด้านภูมิศาสตร์สารสนเทศ (Geographic Information System: GIS) การใช้แผนที่ดาวเทียม (Satellite) การควบคุมอากาศยานไร้คนขับ (Drone) รวมถึงการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดทำกรอบนโยบายและแผนปฏิบัติการ

(4) สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Committee on Disaster Management: ACDM) และศูนย์ประสานงานอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on disaster management: AHA Centre) และให้การสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการคลังสิ่งของช่วยเหลือระบบโลจิสติกส์ เพื่อช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยพิบัติฉุกเฉินของอาเซียน (Disaster Emergency Logistics System for ASEAN: DELSA) ที่ใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่ในการกระจายสิ่งของช่วยเหลือไปยังประเทศที่ประสบภัยในภูมิภาคอาเซียน รวมถึงใช้คลังสิ่งของช่วยเหลือดังกล่าวเป็นศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ เพื่อพัฒนาระบบคลังเก็บสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของประเทศและของภูมิภาคอื่น นอกจากนี้ ให้สนับสนุนบุคลากรเข้าร่วม การฝึกอบรมและร่วมปฏิบัติการในด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม เช่น ทีมประเมินความเสียหายและตอบโต้เหตุฉุกเฉินของอาเซียน (ASEAN Emergency Response and Assessment Team: ASEAN-ERAT) ทีมประเมินภัยพิบัติขององค์การสหประชาชาติ (United Nations Disaster Assessment and Coordination: UNDAC) และการฝึกอบรมภายใต้การสนับสนุนจากองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ ศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย (Asian Disaster Preparedness Center: ADPC) ศูนย์ลดภัยพิบัติแห่งเอเชีย (Asian Disaster Reduction Center: ADRC) คณะกรรมการไต้ฝุ่น (Typhoon Committee: TC) องค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (United State Agency for International Development: USAID) คณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยสมุทรศาสตร์ (Intergovernmental Oceanographic Commission: IOC) หรือองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศผู้ให้รายใหม่ (Emerging Donor) ด้วยการแลกเปลี่ยนบทเรียนและแนวทางปฏิบัติที่ดีในด้านต่าง ๆ ที่ประเทศไทยประสบความสำเร็จให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาประเทศรายได้ปานกลาง และประเทศรายได้น้อย เช่น ผ่านความร่วมมือแบบใต้-ใต้ (South - South Cooperation) และความร่วมมือไตรภาคี (Trilateral Cooperation) ซึ่งประเทศไทยต้องใช้ประสบการณ์และองค์ความรู้ในการส่งเสริมความเป็นประเทศที่มีบทบาทนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อให้ประเทศเป็นผู้ให้รายใหม่แก่นานาชาติ นอกจากนี้ประเทศไทยต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านงบประมาณ และบุคลากรตามมาตรฐานตามหลักสากล เพื่อให้สามารถออกปฏิบัติการได้ทันทีเมื่อได้รับการร้องขอจากประเทศสมาชิก

(1) แนวทางปฏิบัติส่งเสริมและพัฒนาการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทั้งภายในและระหว่างประเทศตามมาตรฐานตามหลักสากล

(1.1) พัฒนามาตรฐานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมตามหลักองค์การสหประชาชาติกลุ่มงานด้านมนุษยธรรม (Cluster Approach) โดยให้คณะอนุกรรมการความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านการจัดการสาธารณภัย ร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงาน และภาคเอกชน พัฒนามาตรฐานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในด้านที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 9 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านโลจิสติกส์ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว ด้านน้ำ และการสุขาภิบาล ด้านการสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน ด้านความมั่นคงทางอาหาร ด้านโภชนาการ ด้านการคุ้มครอง และด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงาน

(1.2) พัฒนาศักยภาพชุดค้นหาและกู้ภัยในเขตเมืองทั้งภายในและระหว่างประเทศ (Urban Search and Rescue: USAR) ที่มีสมรรถนะสูงตามมาตรฐานของคณะที่ปรึกษาด้านการค้นหาและกู้ภัยในเขตเมืองสากล (International Search and Rescue Advisory Group: INSARAG) โดยชุด USAR ต้องปฏิบัติงานร่วมกับชุด USAR ของประเทศต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในด้านการค้นหาและกู้ภัยแก่ประเทศที่ประสบภัยพิบัติตามที่ได้รับการร้องขอ ทั้งนี้ ให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้ประสานงานหลักด้านนโยบาย (Policy Focal Point) และด้านปฏิบัติ (Operation Focal Point) พร้อมทั้งให้แต่งตั้งผู้ประสานงานหลักของชุด USAR (USAR Team Focal Point) และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพชุด USAR ของประเทศไทย

(1.3) ส่งเสริมบทบาทการปฏิบัติงานของทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ และสาธารณสุขในภาวะภัยพิบัติของประเทศไทย (Thailand Emergency Medical Team: Thailand EMT) ที่มีสมรรถนะสูงตามมาตรฐานขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ในการปฏิบัติงานร่วมกับทีม EMT ของประเทศต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมด้านการแพทย์แก่ประเทศที่ประสบสาธารณภัยตามที่ได้รับการร้องขอ รวมทั้งปฏิบัติงานในประเทศอย่างทันท่วงทีเมื่อเกิดสาธารณภัย

(1.4) สนับสนุนการประสานความร่วมมือระหว่างพลเรือน - ทหาร (Civil - Military Coordination) โดยส่งเสริมบทบาททางทหารในการจัดการความเสี่ยงสาธารณภัยทั้งในและระหว่างประเทศ

(2) แนวทางปฏิบัติให้การสนับสนุนความเป็นหุ้นส่วนทางวิชาการ และจัดให้มีโครงการศึกษาวิจัย ฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ด้านการพัฒนามาตรฐานการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับนานาชาติ เช่น จัดให้มี หรือเข้าร่วมการฝึกซ้อมร่วมกับต่างประเทศ จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมนานาชาติในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัย สนับสนุนทุนฝึกอบรมแก่ประเทศภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้ารับการฝึกอบรมในประเทศไทย และร่วมพัฒนาการวิจัยกับต่างประเทศ เป็นต้น

การจัดการสาธารณสุขให้มีมาตรฐาน เป็นการดำเนินการที่ต้องมีรูปแบบการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและชัดเจน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและมีแนวทางปฏิบัติที่มีมาตรฐานเดียวกัน นำไปสู่การจัดการสาธารณสุขที่สามารถเชื่อมต่อพื้นที่และภารกิจได้ทันที ทั้งในช่วงการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับมาตรฐาน เอกภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า มีความยืดหยุ่นของการจัดโครงสร้างองค์กรปฏิบัติภายใต้ระบบการบัญชาการเหตุการณ์ ในการเผชิญเหตุ สาธารณภัยของทุกหน่วยงานเพื่อบรรเทาความรุนแรงของสาธารณสุข โดยยึดถือว่าการรักษาชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นเรื่องเร่งด่วนลำดับแรก รวมทั้งการจัดการเมื่อเข้าสู่ระยะฟื้นฟู โดยใช้กระบวนการฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation) และซ่อมสร้าง (Reconstruction) ซึ่งเป็นการดำเนินการ เพื่อปรับสภาพระบบสาธารณสุขภาค การดำรงชีวิต และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัย ให้กลับสู่สภาวะปกติเพื่อการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม ทั้งนี้ การกำหนดแนวทางปฏิบัติจะทำให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทาง และมาตรฐานเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการสาธารณสุขให้มีมาตรฐานเพื่อเป็นการปฏิบัติประกอบด้วย 2 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 4

การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

การจัดการในภาวะฉุกเฉิน เป็นการปฏิบัติการเผชิญเหตุเพื่อบรรเทาความรุนแรงของสาธารณภัย รวมทั้งการรักษาขวัญ สร้างความมั่นใจ และปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นทางการของเจ้าหน้าที่ และประชาชน โดยให้ยึดถือว่าการรักษาชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนเป็นเรื่องเร่งด่วนลำดับแรก ที่จะต้องเร่งเข้าระงับเหตุ และให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ การจัดการในภาวะฉุกเฉินต้องให้ความสำคัญกับมาตรฐาน เอกภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า โดยการจัดโครงสร้างองค์กรปฏิบัติ ระบบการจัดการทรัพยากร และแบ่งมอบภารกิจความรับผิดชอบ ตามความเหมาะสม ทรัพย์สิน ทรัพยากร สภาพแวดล้อม และสังคมให้มีผลกระทบน้อยที่สุด ดังนั้น ในภาวะปกติ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมไว้เพื่อให้สามารถเผชิญกับเหตุ สาธารณภัยที่เกิดขึ้น เพื่อเร่งดูแลประชาชนให้กลับมา มีชีวิตตามปกติโดยเร็ว

1. แนวคิดการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

1.1 มาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ให้มีการจัดการในภาวะฉุกเฉินภายใต้รูปแบบ ระบบ และความเข้าใจที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้การจัดการสาธารณภัยสามารถเชื่อมต่อพื้นที่และภารกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ได้ทันที โดยการนำระบบการบัญชาการเหตุการณ์มาใช้กับหน่วยงานที่มีหน้าที่เข้าปฏิบัติการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

1.2 เอกภาพการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ให้มีการกำหนดลำดับการบังคับบัญชาที่ชัดเจน ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ว่าจะรับหน้าที่และภารกิจจากผู้ใด หน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลักในการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้น หน่วยงานใดทำหน้าที่สนับสนุน รวมทั้งมีการแบ่งความรับผิดชอบต่อสถานการณ์ด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ วิธีการปฏิบัติที่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมในการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้นสามารถปฏิบัติงาน ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างรวดเร็ว ราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

1.3 ความยืดหยุ่นของโครงสร้างองค์กรการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ให้มีโครงสร้างองค์กรปฏิบัติที่มีความยืดหยุ่น เพื่อให้สามารถตอบโต้กับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ ทุกประเภทและทุกขนาด เนื่องจากต้องอาศัยการประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน ขอบเขตอำนาจหน้าที่ พื้นที่รับผิดชอบ รวมถึงสาขาวิชาชีพที่หลากหลาย ดังนั้น โครงสร้างขององค์กรปฏิบัติจึงต้องมีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยอาจปรับเปลี่ยนทั้งจำนวนบุคลากร บทบาทหน้าที่ และกิจกรรม

2. เป้าประสงค์

2.1 เพื่อยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน เอกภาพ และยืดหยุ่น โดยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2 เพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์อย่างรวดเร็ว ท้วถึง และทันต่อเหตุการณ์

2.3 เพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยให้น้อยที่สุด

3. กลยุทธ์การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนามาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างมีเอกภาพ

การวางแผนการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดโครงสร้างองค์กร การจัดการในภาวะฉุกเฉิน ระบบข้อมูลการสนับสนุนการตัดสินใจ การควบคุม การสั่งการ และการใช้แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมเป็นมาตรฐานเพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(1) แนวทางปฏิบัติในการแจ้งระดับสถานการณ์สาธารณภัยให้หน่วยงานภาครัฐในการจัดการสาธารณภัย

ระดับสถานการณ์สาธารณภัย สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการแจ้งเตือนภัย และเพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับใช้ตามภารกิจ/หน้าที่ของหน่วยงานในการจัดการสาธารณภัย โดยกำหนดความหมายของสีตามสถานการณ์ของสาธารณภัยไว้ 5 ระดับ ดังนี้

- สีแดง** หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะอันตรายสูงสุด ให้อาศัยอยู่แต่ในสถานที่ปลอดภัย หรือต้องอพยพไปยังสถานที่ปลอดภัย และปฏิบัติตามข้อสั่งการ
- สีส้ม** หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายสูง เจ้าหน้าที่กำลังควบคุมสถานการณ์ ให้อพยพไปยังสถานที่ปลอดภัย และปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด
- สีเหลือง** หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตราย มีแนวโน้มที่สถานการณ์จะรุนแรงมากขึ้น ให้จัดเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ และปฏิบัติตามคำแนะนำ
- สีน้ำเงิน** หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเฝ้าระวัง ให้ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด
- สีเขียว** หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะปกติ ให้ติดตามข้อมูลข่าวสารเป็นประจำ

ให้กองบัญชาการ/กองอำนวยการแจ้งระดับสถานการณ์สาธารณภัย เพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไปดำเนินการตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน

(2) แนวทางปฏิบัติในการจัดการเมื่อเกิดสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

พ.ศ. 2550

(2.1) ในเขตจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการดังนี้

(2.1.1) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และให้แจ้งผู้อำนวยการอำเภอที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่ และผู้อำนวยการจังหวัดทราบทันที (มาตรา 21)

(2.1.2) กรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใดจะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนก็ได้ แล้วให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว (มาตรา 22)

(2.1.3) กรณีผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตนให้แจ้ง ให้ผู้อำนวยการอำเภอหรือผู้อำนวยการจังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป (มาตรา 22)

(2.1.4) ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่ติดต่อกันหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ติดต่อกันหรือใกล้เคียงนั้น (มาตรา 23)

(2.1.5) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อสั่งการต่อไป และในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองชีวิต หรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลได้ (มาตรา 24)

(2.1.6) กรณีเจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคาร หรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้น หรือเมื่อมีผู้อำนวยการอยู่ด้วย และหากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงาน มีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว (มาตรา 26)

(2.1.7) ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบสำรวจความเสียหายที่เกิดขึ้น และทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู (มาตรา 30)

(2.1.8) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน โดยมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและผู้อำนวยการแต่ละระดับ (มาตรา 31)

(2.2) ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ดำเนินการดังนี้

(2.2.1) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครมีหน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และแจ้งให้ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครและรองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครทราบทันที

(2.2.2) ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดหรือหน่วยงานของรัฐใดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นหรือหน่วยงานของรัฐผู้นั้นทราบ และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น หรือหน่วยงานของรัฐผู้นั้นแล้วแต่กรณี ได้รับแจ้งแล้ว ให้เป็นหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับแจ้งโดยเร็ว

(3) แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

(3.1) องค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น ให้มีการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการ ในภาวะฉุกเฉินขึ้น โดยเรียกชื่อว่า “กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์” (Emergency Operation Center: EOC) เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการอำนวยความสะดวก ควบคุม กำกับ วิเคราะห์ ประเมิน และประสานการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องในการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างบูรณาการและให้มีเอกภาพ โดยมีองค์ประกอบ และโครงสร้างที่เป็นมาตรฐานและสามารถยืดหยุ่นได้ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนี้

(3.1.1) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปก.ช.)

ให้รับผิดชอบบังคับบัญชา อำนาจการ วินิจฉัยสั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือ จากทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัยในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการ สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

(3.1.2) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปก.ก.)

ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1) และการจัดการสาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ 2) ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางรับผิดชอบอำนาจการ ประสาน การปฏิบัติ ประเมิน สถานการณ์ และสนับสนุนการสั่งการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ รวมทั้งติดตาม เฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์สถานการณ์ รายงาน และเสนอความคิดเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรี เพื่อตัดสินใจระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

(3.1.3) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) (บกปก.ช.

(ส่วนหน้า))

ในกรณีเมื่อมีการยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการ จัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ซึ่งสถานการณ์มีความรุนแรงมากครอบคลุมในพื้นที่กว้างขวางหลาย อำเภอหรือหลายจังหวัด และอาจใช้เวลาในการเผชิญเหตุที่ยาวนานกว่าปกติให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ พิจารณาจัดตั้ง และแต่งตั้งผู้ควบคุมพื้นที่ (Area Commander) เพื่อช่วยเหลือผู้บัญชาการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติในการบังคับบัญชาและสั่งการ ในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งควบคุม และกำกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยความรับผิดชอบของผู้ควบคุมพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย ดังนี้

- ❖ ประเมินสถานการณ์ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของการปฏิบัติงานให้มีความสอดคล้อง กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและภารกิจที่ได้รับมอบหมาย
- ❖ กำหนดวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ และแนวทางการเผชิญเหตุ ของแต่ละจังหวัด ที่ประสบภัยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความเป็นเอกภาพ เพื่อให้การปฏิบัติงาน มีความชัดเจน ไม่ขัดแย้ง หรือเกิดความซ้ำซ้อนในการเผชิญเหตุร่วมกัน
- ❖ กำหนดลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ การปฏิบัติงาน หน่วยงานปฏิบัติการ ใช้ทรัพยากร และการกำหนดเขตพื้นที่ หากมีเหตุการณ์สองเหตุการณ์หรือมากกว่าที่จำเป็นจะต้องใช้ทรัพยากรที่ สำคัญในการให้ความช่วยเหลือต้องตัดสินใจอย่างรวดเร็วบนพื้นฐานของการวิเคราะห์วัตถุประสงค์จากภาพรวมตาม สถานการณ์ เพื่อให้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องและเหมาะสม

- ❖ พิจารณาการร้องขอการจัดสรร การปรับเปลี่ยน และการเคลื่อนย้ายทรัพยากรที่ได้รับ การสนับสนุนจากส่วนกลางไปยังพื้นที่ประสบสาธารณภัยที่มีความจำเป็น
- ❖ รายงานสถานการณ์ สภาวะแนวโน้ม และการวิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่ประสบ สาธารณภัยให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติทราบ
- ❖ ประสานการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยในระยะเร่งด่วนของแต่ละจังหวัดให้มี มาตรฐานเดียวกันเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถเข้าปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูระยะกลาง และระยะยาวให้เป็นไป อย่างคล่องตัวและต่อเนื่อง
- ❖ เสนอการถอนกำลัง และการปิดกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ (ส่วนหน้า) ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติพิจารณา

ทั้งนี้ การจัดตั้งกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง กำหนดโครงสร้าง จำนวนบุคลากร แนวทางและระเบียบ ปฏิบัติประจำ เพื่อให้ผู้กำกับ ควบคุมพื้นที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งให้พิจารณาใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตเป็นสถานที่ปฏิบัติงานของผู้กำกับ ควบคุมพื้นที่ เป็นลำดับแรก

(3.1.4) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด (ศบก.จ.)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ จังหวัดเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมีผู้บัญชาการจังหวัด เป็นผู้ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดจนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้ง เป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัย จากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนให้แก่กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในระดับพื้นที่ รวมทั้งอำนวยการและประสาน การเผชิญเหตุระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การ สาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

ในกรณีเมื่อมีการยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการ จัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดแปรสภาพเป็นศูนย์บัญชาการ เหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด (ศบก.(ส่วนหน้า) จ.) ของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้มีหน้าที่ ปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองบัญชาการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) โดยรับผิดชอบอำนวยการ ควบคุม ปฏิบัติงาน และประสานการปฏิบัติ เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่จังหวัด พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและ ทรัพยากรเพื่อการจัดการสาธารณภัยและประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัด ทั้งฝ่ายพลเรือน และฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

(3.1.5) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ (ศบก.อ.)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอจัดตั้ง ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ อำเภอเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมีผู้บัญชาการอำเภอเป็นผู้ควบคุมและสั่งการ เพื่อทำหน้าที่ใน การจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่สถานการณ์ปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดม

สรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณสุขที่เกิดขึ้น รวมทั้งอำนาจการและประสานการปฏิบัติ ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณสุขในพื้นที่ ที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และทั่วถึง

(3.1.6) ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น (ศปก.อปท.)

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งพื้นที่ (องค์การบริหารส่วนตำบล / เทศบาล / เมืองพัทยา) จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่นเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณสุขในพื้นที่ โดยมีผู้อำนวยการท้องถิ่นเป็นผู้ควบคุมและสั่งการ เพื่อทำหน้าที่จัดการสาธารณสุขที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ที่รับผิดชอบและประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณสุข ทุกขั้นตอน หากในกรณี ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์สาธารณสุขตามขีดความสามารถโดยลำพัง ให้ขอรับการสนับสนุนจากกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง และหรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ

(3.1.7) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์กรุงเทพมหานคร (ศบก.กทม.)

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานครจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์กรุงเทพมหานครเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณสุขขึ้น โดยมีผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ควบคุมสั่งการ และบัญชาการ เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการสาธารณสุข ในพื้นที่กรุงเทพมหานครจนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณสุขจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุน กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำนักงานเขต รวมทั้งอำนาจการและประสานการเผชิญเหตุระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในกรุงเทพมหานคร ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์การสาธารณสุขในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

ในกรณีเมื่อมีการยกระดับเป็นการจัดการสาธารณสุขขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณสุขร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์กรุงเทพมหานคร แปรสภาพเป็นศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้ากรุงเทพมหานคร (ศบก.(ส่วนหน้า) กทม.) ของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) โดยรับผิดชอบควบคุม สั่งการ และบัญชาการการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อจัดการสาธารณสุขและประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนสำนักงานเขต และองค์การสาธารณสุขในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

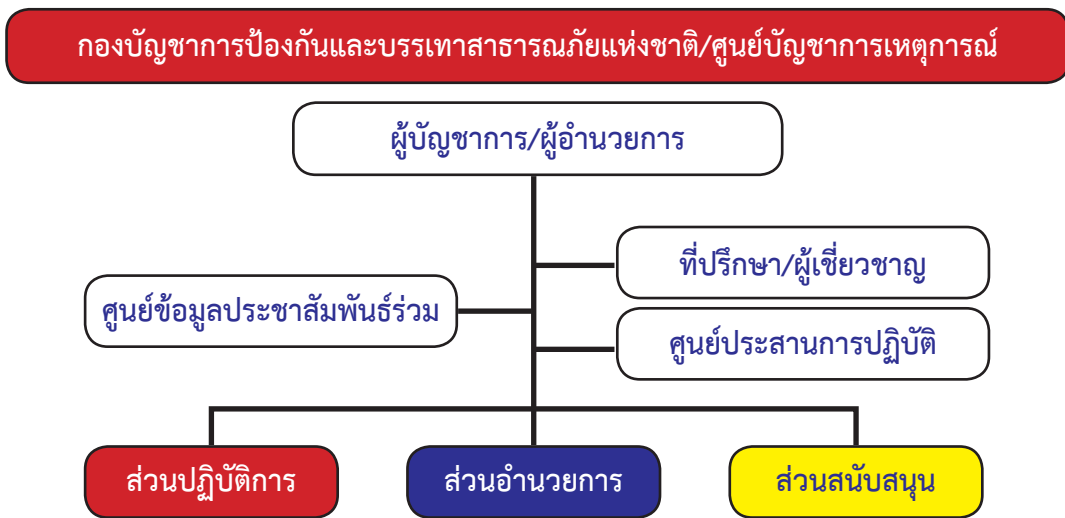
(3.1.8) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์สำนักงานเขต (ศบก.สนข.)

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำนักงานเขต จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์สำนักงานเขต เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณสุขขึ้น โดยมีผู้อำนวยการเขตเป็นผู้ควบคุมสั่งการ และบัญชาการ เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการสาธารณสุขที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์ จะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณสุขที่เกิดขึ้น รวมทั้งอำนาจการและประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และทั่วถึง

แผนภาพที่ 4-2 การจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (EOC)

(3.2) โครงสร้างองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

แผนภาพที่ 4-3 โครงสร้างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ / ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์

โครงสร้างองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ประกอบด้วย

(3.2.1) ผู้บัญชาการเหตุการณ์ (Incident Commander) มีหน้าที่ อำนวยการ สั่งการ กำกับ ควบคุม เหตุการณ์ตามระเบียบกฎหมาย โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบัญชาการเหตุการณ์ การติดตามสถานการณ์ของเหตุการณ์ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมหรือมาตรการตามแผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan: IAP) โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน รวมถึง การติดตาม ประเมินสถานการณ์ แก้ไขปัญหาการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ เช่น บริหารจัดการทรัพยากร ประสานงานระดับนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัดสินใจยกหรือลดระดับศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ รวมทั้งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น

(3.2.2) ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ (Technical Specialist) มีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ ข้อมูลทางวิชาการ การสังเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ และเทคนิคการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สาธารณสุขที่เกิดขึ้น โดยให้คำนึงถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งสำคัญ พร้อมทั้งปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ผู้อำนวยการ เห็นสมควร ทั้งนี้ จำนวนและคุณลักษณะของคณะที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญให้เป็นไปตามที่เห็นสมควรและสอดคล้องกับเหตุการณ์

(3.2.3) ศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Joint Information Center: JIC) มีหน้าที่ประสานข้อมูลเหตุการณ์กับส่วนต่าง ๆ ภายใต้โครงสร้างองค์กรปฏิบัติ เพื่อเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลและสื่อสาร ตลอดจนประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์สู่ประชาชนและสื่อมวลชน รวมทั้งปฏิบัติการด้านข่าวสาร (Information Operation) ที่ครอบคลุมการจัดการข่าวปลอม ข่าวลือ และการปฏิบัติการจิตวิทยามวลชน เพื่อสร้างความเข้าใจ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเหตุการณ์

(3.2.4) เจ้าหน้าที่ประสานการปฏิบัติ (Liaison Officer) มีหน้าที่ประสานงาน และประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม โดยให้จัดทำแนวทางการประสานงาน และการปฏิบัติงานสนับสนุนศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ ทั้งนี้ กรณีการจัดการสาธารณสุข ที่จำเป็นต้องมีการประสานงานด้านกิจการต่างประเทศ ให้กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในศูนย์ประสานการปฏิบัติ

สำหรับกรณีการจัดการสาธารณสุขร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และหน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องในสำนักนายกรัฐมนตรีเข้าร่วมปฏิบัติงานในฐานะหน่วยงานหลักด้วย

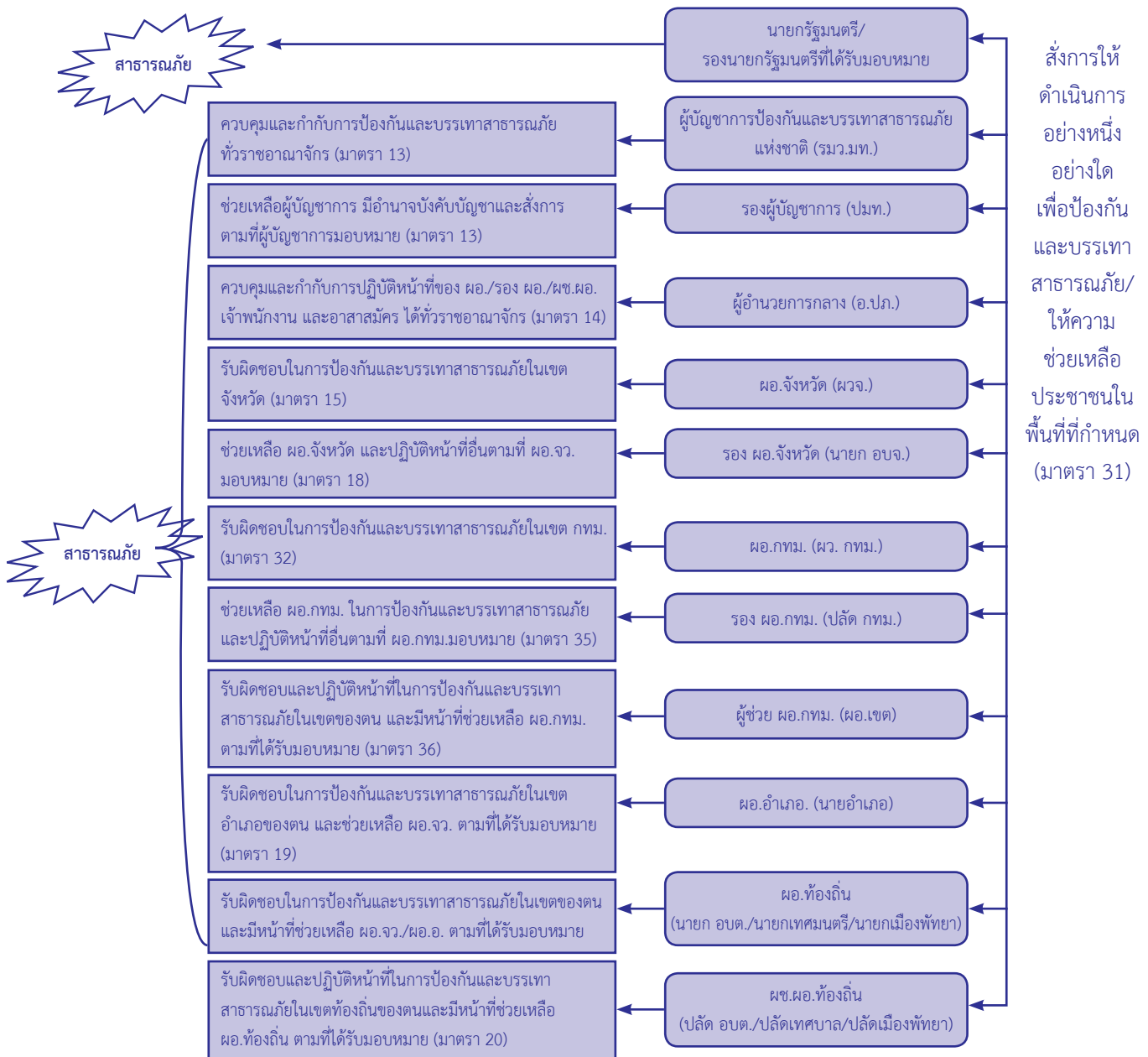
(3.2.5) ส่วนปฏิบัติการ (Operation Section) มีหน้าที่ปฏิบัติการเพื่อลดและบรรเทาภัยอันตรายที่เกิดขึ้น ด้วยการเข้าควบคุมสถานการณ์เพื่อรักษาชีวิตและปกป้องทรัพย์สิน ให้กลับสู่สภาวะปกติโดยเร็ว เช่น การปฏิบัติการดับเพลิง ค้นหาและกู้ภัย ตอบโต้สารเคมีและวัตถุอันตราย ให้บริการการแพทย์และการสาธารณสุข อำนวยความสะดวกด้านคมนาคม รักษาความสงบเรียบร้อย รวมถึงประสานการปฏิบัติร่วมกับฝ่ายทหาร โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ดังกล่าวร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในส่วนปฏิบัติการ

(3.2.6) ส่วนอำนวยการ (Planning Section) มีหน้าที่ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม สถานการณ์ แจ้งเตือนภัย ประสาน รวบรวมข้อมูลสถานะทรัพยากร เพื่อใช้ในการประเมินความต้องการ และความจำเป็นในการ สนับสนุนทรัพยากรในภาวะฉุกเฉิน พร้อมทั้งจัดให้มีการประชุมเพื่อร่วมจัดทำ แผนเผชิญเหตุโดยใช้ข้อมูลที่ได้รับ จากส่วนปฏิบัติการและส่วนสนับสนุนเป็นฐานดำเนินการ

ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหรือหน่วยงานตามที่อยู่บัญชาการ/ผู้อำนวยการ มอบหมายเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายใน ของส่วนอำนวยการ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนสถานที่ปฏิบัติงานแก่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติหรือศูนย์บัญชาการ เหตุการณ์

(3.2.7) ส่วนสนับสนุน (Logistics and Administration Section) มีหน้าที่สนับสนุน การส่งกำลังบำรุงที่จำเป็น และตอบสนองการร้องขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ การเงิน การคลัง และการรับบริจาค เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจ ในแต่ละด้านร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในส่วนสนับสนุน

(3.3) ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างเป็นเอกภาพ และชัดเจนแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอและระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนภาพที่ 4-4

แผนภาพที่ 4-4 การกำหนดบุคคลผู้มีอำนาจในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550

(4) แนวทางปฏิบัติในการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบ ภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

(4.1) การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย

กรณีเกิดสาธารณภัยตามนิยามของมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ซึ่งปรากฏชัดเป็นที่ทราบโดยทั่วไปในเขตพื้นที่นั้น ให้มีการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย หรือในกรณี เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการสาธารณภัยในเขตพื้นที่ดังกล่าว ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏและใช้เป็นหลักฐานยืนยันถึง ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เพื่อให้ส่วนราชการ หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน สามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ระดับ	การจัดการ	ผู้มีอำนาจออกประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย
1	สาธารณภัยขนาดเล็ก	ผู้ว่าราชการจังหวัด / ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
2	สาธารณภัยขนาดกลาง	ผู้ว่าราชการจังหวัด / ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
3	สาธารณภัยขนาดใหญ่	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
4	สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ ผู้ประสบภัยอาจขอให้มีหนังสือรับรองพื้นที่ประสบภัย ทั้งที่เป็นบุคคลและนิติบุคคลได้ โดยให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กำหนดรูปแบบ แนวทางปฏิบัติในการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย และหนังสือรับรองผู้ประสบภัยประเภทบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(4.2) การประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการนำเงินอุดหนุนราชการมาใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติเป็นกรณีเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสม เมื่อเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในท้องที่หนึ่งท้องที่ใด โดยมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติ แต่ไม่ได้มุ่งหมายที่จะชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้ใด ซึ่งการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้ถือปฏิบัติตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

เมื่อภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการประกาศให้ท้องที่นั้นเป็นเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ดังนี้

พื้นที่	ผู้มีอำนาจออกประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน
กรุงเทพมหานคร	อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
จังหวัด	ผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) หากไม่สามารถประชุม ก.ช.ภ.จ. ได้ทันท่วงที และผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าความเสียหายดังกล่าวเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ก็ให้มีอำนาจพิจารณาประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินไปก่อนได้โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจาก ก.ช.ภ.จ.

การประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินต้องกำหนดพื้นที่และระยะเวลาของการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัตินั้นด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(5) แนวทางปฏิบัติในการตัดสินใจระดับการจัดการสาธารณภัย

ให้ผู้บัญชาการ/ผู้ว่าราชการใช้เกณฑ์หรือเงื่อนไข ประกอบการพิจารณาจัดการระดับการจัดการสาธารณภัยตามการประเมินความเสี่ยงของแต่ละพื้นที่

เกณฑ์/เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
(1) พื้นที่	พื้นที่ใช้สอยในลักษณะต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบ และความเสียหาย (1.1) พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์ (1.2) พื้นที่ธุรกิจ อุตสาหกรรม และสถานประกอบการ (1.3) พื้นที่อยู่อาศัย (จำนวนหลังคาเรือน) (1.4) พื้นที่ทางธรรมชาติ
(2) ประชากร	จำนวนและลักษณะของประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ (2.1) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ (2.2) จำนวนผู้อพยพ (2.3) จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บ (2.4) จำนวนผู้เสียชีวิต
(3) ความซับซ้อน	ความยากง่าย สถานการณ์แทรกซ้อน และเงื่อนไขทางเทคนิคของสถานการณ์ (3.1) ความรุนแรงของภัย ความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิคของภัย การเกิดภัยต่อเนื่อง (3.2) ความเสียหายที่เกิดขึ้นหรือส่งผลกระทบต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และเส้นทางการให้ความช่วยเหลือ (3.3) การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่การดำเนินกิจกรรมปกติต้องหยุดชะงัก ระยะเวลาในการตอบสนองต่อสถานการณ์ และระยะเวลาการฟื้นฟูเบื้องต้น
(4) ศักยภาพด้านทรัพยากร	ขีดความสามารถในการปฏิบัติงานจากทรัพยากรที่มีอยู่ (4.1) กำลังคนของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน รวมทั้งภาคประชาสังคม (4.2) เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ และอุปกรณ์พิเศษต่าง ๆ ตามลักษณะทางเทคนิคของแต่ละประเภทภัย (4.3) ปัจจัยยังชีพสำหรับแจกจ่ายแก่ผู้ได้รับผลกระทบ (4.4) แหล่งที่มาและงบประมาณจากหน่วยงานในพื้นที่
(5) การพิจารณาตัดสินใจของผู้บัญชาการ/ผู้อำนวยการ	ดุลพินิจจากการประเมินสถานการณ์ตามเงื่อนไขต่าง ๆ (5.1) ขอบเขตการปกครอง (5.2) การประเมินศักยภาพในการจัดการสาธารณภัย

ทั้งนี้ ให้ใช้เกณฑ์/เงื่อนไขทางด้านพื้นที่ ประชากร ความซับซ้อน ศักยภาพด้านทรัพยากร และดุลพินิจของผู้บัญชาการ/ผู้อำนวยการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างประกอบกันเป็นเกณฑ์ ในการนำเสนอผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรีพิจารณาตัดสินใจในการประกาศยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) และการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

(6) แนวทางปฏิบัติในการอพยพ

เมื่อเกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ใด และการที่ผู้ใดอยู่อาศัยในพื้นที่นั้นจะก่อให้เกิดภัยอันตรายหรือกีดขวางต่อการปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มีอำนาจสั่งอพยพผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่นั้น ออกไปจากพื้นที่อย่างเป็นระเบียบ ดังนี้

(6.1) การอพยพเคลื่อนย้าย ประกอบด้วย

(6.1.1) จัดลำดับความสำคัญของผู้อพยพ โดยแบ่งกลุ่มผู้อพยพที่เป็นกลุ่มเปราะบาง เช่น กลุ่มผู้ป่วยทุพพลภาพ คนพิการ คนชรา เด็ก สตรี เป็นต้น ให้พิจารณาอพยพเป็นลำดับแรก กรณีเด็ก บิดาและมารดา ควรอพยพไปด้วยกันทั้งครอบครัว

(6.1.2) จัดพื้นที่รองรับการอพยพและศูนย์พักพิงชั่วคราวแก่ผู้อพยพและเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสม เป็นสัดส่วนตามที่กำหนดไว้ในแผนระดับจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(6.1.3) จัดระเบียบการจราจรชั่วคราวในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย และพื้นที่ใกล้เคียง รวมทั้งพื้นที่ศูนย์พักพิงชั่วคราว

(6.1.4) ให้ความช่วยเหลือผู้อพยพในการขนย้ายทรัพย์สินในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย และพื้นที่ใกล้เคียงตามที่ได้รับร้องขอ

(6.1.5) ให้จัดทำทะเบียนเพื่อตรวจสอบจำนวนผู้อพยพและผู้ที่ยังติดค้างในพื้นที่

(6.1.6) จัดให้มีการบริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุขในพื้นที่อพยพ

(6.1.7) จัดให้มีระบบการรักษาความสงบเรียบร้อยของพื้นที่รองรับการอพยพ และศูนย์พักพิงชั่วคราว เพื่อป้องกันทรัพย์สินของประชาชน โดยจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัครตามความเหมาะสม

(6.1.8) จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่เพื่อจัดกำลังดูแลบ้านเรือน และทรัพย์สินของผู้อพยพเป็นระยะ ๆ หากกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอให้ประสานขอกำลังสนับสนุนจากหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) หรือจัดหาอาสาสมัครจากประชาชนจิตอาสา แต่หากสถานการณ์ล่อแหลมเสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิตห้ามเจ้าหน้าที่/อาสาสมัคร ออกปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยงโดยเด็ดขาดจนกว่าสถานการณ์จะบรรเทาความรุนแรงลงและสามารถเข้าไปตรวจในพื้นที่ได้โดยไม่มีความเสี่ยง

(6.1.9) จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้อพยพทราบสถานการณ์อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

(6.2) การยกเลิกสถานการณ์

ให้มีการติดตามความเคลื่อนไหวของสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง โดยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงสถานการณ์เป็นระยะ ๆ เพื่อป้องกันความสับสนและตื่นตระหนก พร้อมทั้งให้มีการยืนยันความชัดเจนถึงการยกเลิกสถานการณ์ และแจ้งให้ผู้อพยพเตรียมพร้อมในการอพยพกลับสู่พื้นที่อยู่อาศัยต่อไป

(6.3) การอพยพกลับ

ให้ผู้นำชุมชนหรือผู้นำกลุ่มอพยพจัดระเบียบและลำดับก่อนหลังก่อนการอพยพกลับ พร้อมทั้งประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการควบคุมดูแลการอพยพกลับเมื่อได้รับแจ้งข่าวการสิ้นสุดสถานการณ์สาธารณสุขภัย เพื่อให้ประชาชนเตรียมความพร้อมและรอรับแจ้งการอพยพกลับไปสู่พื้นที่อยู่อาศัย

(6.4) การอพยพส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป็นการเคลื่อนย้ายส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สามารถให้บริการได้ตามปกติ โดยให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในเขตพื้นที่แบ่งประเภทส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะอพยพตามลำดับและความจำเป็นเร่งด่วน พร้อมทั้งกำหนดพื้นที่รองรับการอพยพไว้ล่วงหน้า โดยการอพยพให้เป็นไปตามแผนอพยพส่วนราชการที่กล่าวไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 1

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบและเครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ

(1) แนวทางปฏิบัติในการสื่อสารและโทรคมนาคม

การติดต่อสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน เนื่องจากต้องมี การประสานการปฏิบัติการแลกเปลี่ยนข้อมูล (Information) ข่าวสาร (Intelligence) เพื่อแจ้งเตือนภัย แก่ประชาชน ประสานงาน ควบคุมสั่งการ และรายงานผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการร้องขอ การสนับสนุนระหว่างหน่วยเผชิญเหตุด้วยกันกับหน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุนการเผชิญเหตุในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

(1.1) จัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารและโทรคมนาคมที่สามารถใช้ได้ทั้งในภาวะฉุกเฉิน อย่างน้อย 2 ระบบขึ้นไป เพื่อประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่และภารกิจร่วมกันระหว่างส่วนราชการ หน่วยงาน ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์/กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตทุกเขต ตลอดจนประชาชนในพื้นที่

(1.2) จัดระบบการสื่อสารด้วยเครื่องวิทยุคมนาคม โดยให้ใช้ความถี่ตามหลักเกณฑ์การใช้คลื่นความถี่เพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติกำหนด

(1.3) จัดให้มีช่องทางติดต่อสื่อสารระหว่างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์/กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน อย่างน้อย 2 ช่องทางขึ้นไป และสามารถติดต่อสื่อสารได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยยึดหลักความถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว ทันท่วงที และเป็นปัจจุบัน รวมทั้งรักษาความปลอดภัยทางการสื่อสารด้วย

(1.4) จัดให้มีระบบการแจ้งเหตุและการสนับสนุนข้อมูลด้านสาธารณสุขแก่ประชาชน โดยการเชื่อมโยงการใช้เลขหมายโทรคมนาคมพิเศษระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานที่ทำหน้าที่แจ้งเหตุ และเผชิญเหตุฉุกเฉิน

หมายเลข	หน่วยงาน	การให้บริการ
191	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	ศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉิน
192/1784	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	รับแจ้งเหตุ และข้อมูลเตือนภัย ช่วยเหลือประชาชน และประสานงานด้านสาธารณภัย
199	กรุงเทพมหานคร	รับแจ้งเหตุเพลิงไหม้/เกิดสาธารณภัย
1669	สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ	รับแจ้งเหตุฉุกเฉินทางการแพทย์และการสาธารณสุข

ให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และกระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลัก ในการจัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารที่สามารถใช้ได้ใภาวะฉุกเฉิน การจัดระบบการสื่อสาร ด้วยเครื่องวิทยุคมนาคม การติดต่อสื่อสารระหว่างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน พร้อมทั้งให้มีระบบการแจ้งเหตุและการสนับสนุนข้อมูลด้านสาธารณภัยแก่ประชาชน โดยมีสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานสนับสนุนในการบูรณาการการติดต่อสื่อสาร การจัดวางระบบ การฝึกอบรมให้ความรู้ ทั้งนี้ หากมีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมเลขหมายโทรคมนาคม และควมถี่ในการจัดการสาธารณภัยให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

(2) แนวทางปฏิบัติในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในภาวะฉุกเฉิน

เป็นการจัดระบบข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือคาดว่าจะเกิดขึ้นให้ทุกภาคส่วนรับรู้ และเข้าใจในสถานการณ์ (Situation Awareness) เพื่อเป็นการสื่อสารความเสี่ยงด้วยช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ในทุกระยะการจัดการสาธารณภัย เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หอกระจายข่าว สื่อสังคมออนไลน์ หรือช่องทางอื่น ๆ เพื่อให้ทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้อง รวดเร็ว ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์และเป็นปัจจุบัน รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่น ลดความตื่นตระหนกที่เกิดจากการรับรู้และความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องโดยจัดให้มีศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Joint Information Center: JIC) ในภาวะฉุกเฉิน เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสาร (Point of Contact) ที่เป็นทางการให้แก่ประชาชน สื่อมวลชน หน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ติดตามข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ในทุก ๆ ด้าน ทั้งนี้ ให้จัดตั้งศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Joint Information Center: JIC) เป็นโครงสร้างหลักในองค์กร ปฏิบัติการจัดการ ในภาวะฉุกเฉินทุกระดับ

ให้กรมประชาสัมพันธ์ร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในภาวะฉุกเฉิน เพื่อเป็นกรอบการปฏิบัติที่มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

(3) แนวทางปฏิบัติในการบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command)

ให้นำหลักการของระบบการบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System: ICS) มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการสั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยหลักการพื้นฐานที่สำคัญ ดังนี้

(3.1) การจัดการตามวัตถุประสงค์ (Management by Objectives) เป็นการจัดการเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยการประเมินสถานการณ์ และนำมากำหนดวัตถุประสงค์การทำงานเพื่อเป็นกรอบทิศทางในการดำเนินการร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในแต่ละวงรอบการปฏิบัติการ (Operational Period)

(3.2) การวางแผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan: IAP) เป็นการกำหนดยุทธวิธี ในการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ด้วยการระบุรายละเอียดของทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินการ

(3.3) โครงสร้างองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินที่มีความยืดหยุ่น เป็นการจัดการองค์กรปฏิบัติร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแต่ละเหตุการณ์ ทั้งนี้ ต้องให้ความสำคัญกับเอกภาพ ในการบังคับบัญชา (Unity of Command) หมายถึง การที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะขึ้นตรงกับหัวหน้า ซึ่งอยู่เหนือขึ้นไปเพียงผู้เดียว

ทั้งนี้ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน ตามบทบัญญัติของกฎหมายจะมีผู้บัญชาการเหตุการณ์ เพียงคนเดียว อย่างไรก็ตาม ในกรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีการทับซ้อนกันของพื้นที่หรือขอบเขตอำนาจทางกฎหมาย อาจมีผู้บัญชาการเหตุการณ์ได้มากกว่า 1 คน เพื่อร่วมกันวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ และตัดสินใจ รวมถึงการใช้อำนาจทางกฎหมาย ในการบังคับบัญชาร่วม (Unified Command) ภายใต้โครงสร้างองค์กรปฏิบัติเดียว เพื่อการดำเนินงานอย่างมีเอกภาพ เป็นไปตามทิศทางเดียวกัน (Single Command)

(4) แนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน: สปฉ. (Emergency Support Function: ESF)

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน: สปฉ. (Emergency Support Function: ESF) เป็นเครื่องมือสนับสนุนภารกิจของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) ที่เป็นกลุ่มของส่วนงาน (Functions) ประกอบด้วยหน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน มาประสานการปฏิบัติร่วมกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการ ทั้งนี้กรณีที่มีการยกระดับการจัดการ สาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ จะพิจารณาสถาปนากองสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) เพียงส่วนงานใดส่วนงานหนึ่งหรือหลายส่วนงาน เข้าร่วมสนับสนุนการจัดการสาธารณภัย ในแต่ละเหตุการณ์ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของแต่ละเหตุการณ์ และสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ในกรณีที่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีการสถาปนา การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) อย่างเต็มรูปแบบ (Fully Activated) ประกอบด้วย 18 ส่วนงาน และด้านกฎหมาย ตามแผนภาพที่ 4-5

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>(1) สปฉ.1 : ส่วนงานคมนาคม มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(1.1) จัดการระบบ และควบคุมความปลอดภัยทางคมนาคม</p> <p>(1.2) ปรับปรุงเส้นทางและโครงข่ายคมนาคม รวมถึงสนับสนุนภารกิจการส่งกำลังบำรุง</p> <p>(1.3) จัดให้มีเส้นทางสำรอง เส้นทางเลี่ยง ดัดแปลงแก้ไขระบบการคมนาคมให้สามารถใช้งานได้เมื่อเกิดสาธารณภัย</p> <p>(1.4) สนับสนุนการอพยพเคลื่อนย้ายประชาชนออกจากพื้นที่ประสบภัย พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย และพื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย</p> <p>(1.5) สนับสนุนข้อมูลและการจัดการด้านคมนาคมให้แก่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง</p>	<p>❖ กระทรวงคมนาคม เป็นหน่วยงานหลัก</p> <p>ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. และจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน ด้านคมนาคม</p>
<p>(2) สปฉ.2 : ส่วนงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(2.1) จัดให้มีระบบสื่อสารและโทรคมนาคมทั้งระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง และระบบสื่อสารสำรอง ตลอดจนให้บริการฐานข้อมูลด้านสารสนเทศและการสื่อสารให้สามารถใช้งานได้ในทุกสถานการณ์</p> <p>(2.2) สนับสนุนอุปกรณ์และเครื่องมือในการสื่อสาร การจัดช่องทางสื่อสารสำรองเพื่อใช้ในภาวะฉุกเฉิน</p> <p>(2.3) สนับสนุนกำลังเจ้าหน้าที่เพื่อบริการติดต่อสื่อสารได้ตลอดระยะเวลาที่เกิดสาธารณภัย</p> <p>(2.4) สนับสนุนการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน</p> <p>(2.5) รักษาความปลอดภัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน</p>	<p>❖ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม เป็นหน่วยงานหลัก</p> <p>ในการประสาน การปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร</p> <p>❖ กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงกลาโหม เป็นหน่วยงานสนับสนุน</p>
<p>(3) สปฉ.3 : ส่วนงานสาธารณสุขโรคและโครงสร้างพื้นฐาน มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(3.1) สนับสนุนข้อมูลสิ่งสาธารณสุขโรคและโครงสร้างพื้นฐาน</p> <p>(3.2) เตรียมความพร้อม และดำเนินการป้องกันหรือลดผลกระทบที่อาจมีต่อพื้นที่เขตเมือง พื้นที่เศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งสาธารณสุขโรคในพื้นที่เสี่ยงภัย</p> <p>(3.3) ดำรงสถานะ ดำเนินการปรับปรุง ซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งสาธารณสุขโรคในพื้นที่ประสบสาธารณภัยให้สามารถใช้งานได้ ในระหว่างเกิดสาธารณภัย โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ</p>	<p>❖ กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลัก</p> <p>ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขโรค และโครงสร้างพื้นฐาน</p> <p>❖ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้านครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง เป็นหน่วยงานสนับสนุน</p>

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>(4) สปฉ.4 : ส่วนผจญเพลิง มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(4.1) ประสานการปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินเมื่อเกิดอัคคีภัย ในเคหสถาน สถานประกอบการ และนิคมอุตสาหกรรม หรือพื้นที่อื่น ๆ</p> <p>(4.2) ประสานงานกับส่วนราชการและหน่วยงานในการป้องกันและระงับอัคคีภัย</p> <p>(4.3) สนับสนุนการปฏิบัติการระงับอัคคีภัยเมื่อเกิดอัคคีภัยในพื้นที่พิเศษ เช่น อุทยานแห่งชาติ นิคมอุตสาหกรรม ท่าอากาศยาน หรือบริเวณที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น</p> <p>(4.4) สนับสนุนข้อมูลด้านเทคนิคและองค์ความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัย ให้กับส่วนราชการ หน่วยงานในภูมิภาคและท้องถิ่น</p>	<p>❖ กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการผจญเพลิง</p> <p>กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานสนับสนุน</p>
<p>(5) สปฉ.5 : ส่วนงานการจัดการในภาวะฉุกเฉิน มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(5.1) เผื่อระวังและติดตามข้อมูลสถานการณ์ที่อาจส่งผลให้เกิดสาธารณภัย</p> <p>(5.2) ให้ข้อเสนอผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ในการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าให้ประชาชน ส่วนราชการ และหน่วยงาน รับทราบสถานการณ์และแนวโน้มการเกิดสาธารณภัย</p> <p>(5.3) ให้ข้อเสนอผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติในการแจ้งเตือนภัย และแจ้งแนวทางปฏิบัติตน เพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์สาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น รวมถึง สั่งการให้มีการอพยพและเคลื่อนย้ายไปยังพื้นที่ปลอดภัย</p> <p>(5.4) วิเคราะห์และวางแผนการเผชิญเหตุ</p> <p>(5.5) ประสานและสนับสนุนในการจัดการและการเผชิญเหตุสาธารณภัยแก่ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในแต่ละระดับ</p> <p>(5.6) กำหนดจำนวนชนิดของทรัพยากรและบุคลากรที่ต้องใช้ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็วในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน</p> <p>(5.7) ประสานการใช้ทรัพยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านต่าง ๆ</p> <p>(5.8) สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นในการเผชิญเหตุสาธารณภัยให้กับศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในแต่ละระดับ</p> <p>(5.9) ประสานงานการจัดการในภาวะฉุกเฉินในส่วนงานสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) ด้านอื่น ๆ</p>	<p>❖ กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการจัดการสาธารณภัย และการสนับสนุน ทรัพยากรในภาวะฉุกเฉิน</p>

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>(6) สปฉ.6 : ส่วนงานสวัสดิการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(6.1) ประสานงานและสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว</p> <p>(6.2) สนับสนุนการแจกจ่ายสิ่งของจำเป็นต่อการดำรงชีพให้แก่ผู้ประสบภัย</p> <p>(6.3) สนับสนุนงานด้านการสังคมสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัย</p> <p>(6.4) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสวัสดิการด้านสาธารณสุข</p> <p>(6.5) วางแผนการให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย การดูแลบุคคลที่ต้องได้รับการปฏิบัติเป็นกรณีพิเศษ การฟื้นฟูด้านสังคมและจิตใจให้แก่ผู้ประสบภัย และผู้ประสบปัญหาทางสังคม</p> <p>(6.6) ให้บริการสาธารณสุข</p> <p>(6.7) กำหนดแนวทางการช่วยเหลือผู้ว่างงานที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณสุข</p> <p>(6.8) ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครที่เจ็บป่วย บาดเจ็บ พิการและทุพพลภาพจากการปฏิบัติหน้าที่ขณะเกิดสาธารณสุข</p>	<p>❖ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลัก</p> <p>ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานภายใน สปฉ. และองค์การสาธารณกุศล และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านสวัสดิการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>❖ กระทรวงแรงงาน และสภาวิชาชีพ เป็นหน่วยงานสนับสนุน</p>
<p>(7) สปฉ.7 : ส่วนงานการสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(7.1) ประสานและสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร เพื่อใช้สนับสนุนภารกิจ สปฉ. ด้านอื่น ๆ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในแต่ละระดับเพื่อการเผชิญเหตุสาธารณสุข รวมถึงการส่งคืนทรัพยากร</p> <p>(7.2) ติดตาม และรายงานสถานะทรัพยากรทางทหารที่ถูกกำหนดให้ใช้ในการสนับสนุนการจัดการในภาวะฉุกเฉิน</p> <p>(7.3) ให้ข้อเสนอแนะ คำปรึกษา ในกรณีที่ต้องใช้ความชำนาญทางทหารสนับสนุนการจัดการในภาวะฉุกเฉิน</p>	<p>❖ กระทรวงกลาโหม เป็นหน่วยงานหลัก</p> <p>ในการประสานการปฏิบัติระหว่างกองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพ ส่วนราชการ และหน่วยงานใน สปฉ. ในการสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน ด้านการสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร</p>
<p>(8) สปฉ.8 : ส่วนงานการแพทย์และการสาธารณสุข มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(8.1) ให้ความรู้แก่ประชาชนและชุมชนในด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้เมื่อประสบสาธารณสุข</p> <p>(8.2) เผื่อระวัง ควบคุม และติดตามโรคติดต่อ โรคระบาด พร้อมทั้งจัดให้มีการรักษาพยาบาล การอนามัย การสุขภาพ และการป้องกันโรคแก่ผู้ประสบภัย</p>	<p>❖ กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานหลัก</p> <p>ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการแพทย์และการสาธารณสุข</p>

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปจ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>(8.3) พัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉิน (Emergency Medical Service: EMS) หน่วยปฏิบัติการกู้ชีพ และทีมตอบสนองด้านการแพทย์ ได้แก่ ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ในภาวะฉุกเฉินระดับอำเภอ (Mini MERT) ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ระดับตติยภูมิ ในภาวะฉุกเฉิน (Medical Emergency Response Team: MERT) ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์และการสาธารณสุขระดับประเทศ และระหว่างประเทศ (Thailand Emergency Medical Team: Thailand EMT) ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (Surveillance Rapid Response Team: SRRT) ทีมปฏิบัติการด้านจิตเวช (Mental Health Crisis Assessment and Treatment Team: MCATT) ที่พร้อมออกปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจัดระบบเครือข่ายสาธารณสุขให้บริการและสนับสนุนการปฏิบัติงานทั่วประเทศ โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ทันทีเมื่อเกิดสาธารณภัย</p> <p>(8.4) พัฒนาบุคลากรสาธารณสุขและอาสาสมัคร ให้มีความรู้และทักษะ พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานเมื่อเกิดสาธารณภัย และป้องกันตนเองจากภัยที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน</p> <p>(8.5) จัดให้มีการเตรียมพร้อมทางห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย และได้มาตรฐาน</p> <p>(8.6) จัดเตรียมและจัดหาทรัพยากรทางการแพทย์และการสาธารณสุข รวมทั้งประสานการระดมสรรพกำลัง ด้านการแพทย์และการสาธารณสุข</p> <p>(8.7) จัดทำระบบฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และการสาธารณสุข รวมทั้งเครื่องมือทางการแพทย์ในด้านต่าง ๆ ของรัฐและเอกชน เพื่อให้พร้อมต่อการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย</p> <p>(8.8) จัดให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลความเสียหายทางการแพทย์และการสาธารณสุข รวมถึงการรายงานผลอย่างถูกต้องและรวดเร็ว</p> <p>(8.9) จัดให้มีการพัฒนาระบบสื่อสาร เพื่อประสานงานและสั่งการภายในหน่วยงานสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ</p> <p>(8.10) ฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัยให้กลับมาดำรงชีวิตได้ตามปกติ</p>	<p>❖ โรงพยาบาล สถานพยาบาลในสังกัดทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น มหาวิทยาลัย กระทรวงกลาโหม สภากาชาดไทย สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ มูลนิธิ อาสาสมัครต่าง ๆ เป็นหน่วยงานสนับสนุน</p>

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>(9) สปฉ.9 : ส่วนงานการค้นหาและกู้ภัย มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(9.1) สนับสนุนการปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินด้านการค้นหาและช่วยชีวิตผู้ประสบภัย</p> <p>(9.2) ประสานการช่วยเหลือ สนับสนุน การค้นหาและกู้ภัยกับส่วนราชการ หน่วยงาน และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ</p> <p>(9.3) ประสานงานกับสมาคม มูลนิธิ และองค์การสาธารณกุศลที่มีภารกิจในการค้นหาและกู้ภัย</p> <p>(9.4) จัดระบบการปฏิบัติงานด้านการค้นหาและกู้ภัยให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกภาคส่วน</p> <p>(9.5) สนับสนุนทรัพยากร และอุปกรณ์พิเศษในการปฏิบัติการการค้นหาและกู้ภัย</p> <p>(9.6) สนับสนุนข้อมูลด้านเทคนิค และองค์ความรู้ให้กับหน่วยงานปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัย</p>	<p>❖ กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงกลาโหม เป็นหน่วยงานหลัก</p> <p>ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์การสาธารณกุศล และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการค้นหาและกู้ภัย</p>
<p>(10) สปฉ.10 : ส่วนงานสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสี มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(10.1) วางแผน ควบคุม และป้องกันภัยจากสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสี ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>(10.2) พัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสมเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสี</p> <p>(10.3) ระวังภัยจากสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสีในพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนมลพิษและประเมินความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>(10.4) ให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับการจัดการมลพิษอันเกิดจากสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสี</p> <p>(10.5) ส่งเสริมสนับสนุนข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสารเคมี วัตถุอันตรายและกัมมันตรังสี เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>(10.6) จัดการสาธารณภัยและสนับสนุนการกำกับดูแลด้านพลังงานปรมาณูและนิวเคลียร์รังสี</p> <p>(10.7) ปฏิบัติการและการป้องกันภัยทางเคมี ชีวภาพ และนิวเคลียร์</p>	<p>❖ กระทรวงอุตสาหกรรม (สารเคมี และวัตถุอันตราย) และสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ (กัมมันตรังสี) เป็นหน่วยงานหลัก</p> <p>ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน ด้านสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสี</p> <p>❖ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงกลาโหม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กรมควบคุมมลพิษ เป็นหน่วยงานสนับสนุน</p>

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>(11) สปฉ.11 : ส่วนงานการเกษตร มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(11.1) ประสานการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัยที่มีผลกระทบต่อด้านการเกษตร</p> <p>(11.2) ติดตาม เฝ้าระวัง ประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือนภัยแก่เกษตรกร</p> <p>(11.3) สำรวจและติดตามความเสียหายด้านการเกษตร เพื่อให้การช่วยเหลือ</p> <p>(11.4) สนับสนุนทรัพยากร เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรที่ประสบสาธารณภัย</p> <p>(11.5) สนับสนุนข้อมูลด้านการเกษตรและให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อด้านการเกษตร รวมทั้งแนวทางการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัย</p>	<p>❖ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานหลัก</p> <p>ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน ด้านการเกษตร</p> <p>❖ กระทรวงพาณิชย์ เป็นหน่วยงานสนับสนุน</p>
<p>(12) สปฉ.12 : ส่วนงานพลังงาน มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(12.1) ดูแล รักษา และป้องกันทรัพยากรด้านพลังงานให้สามารถปฏิบัติงานได้ตลอดระยะเวลาการเกิดสาธารณภัย</p> <p>(12.2) ป้องกัน และบำรุงรักษาสถานที่สำคัญด้านพลังงานให้สามารถปฏิบัติงาน รวมถึงสนับสนุนพลังงานให้เพียงพอต่อความต้องการในภาวะฉุกเฉินแก่ส่วนราชการ และหน่วยงานที่สำคัญในการให้บริการประชาชน เช่น โรงพยาบาล สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น</p> <p>(12.3) จัดทำฐานข้อมูลแหล่งพลังงานเพื่อใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>(12.4) กำหนดมาตรการควบคุมความปลอดภัยให้กับสถานที่สำคัญที่เป็นแหล่งผลิตพลังงาน และสถานที่ให้บริการ</p> <p>(12.5) สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านพลังงานเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p>	<p>❖ กระทรวงพลังงาน เป็นหน่วยงานหลัก</p> <p>ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านพลังงาน</p>
<p>(13) สปฉ.13 : ส่วนงานรักษาความสงบเรียบร้อย มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(13.1) ประสานการปฏิบัติในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชน สถานที่สำคัญทางเศรษฐกิจ เขตเมือง และชุมชนในพื้นที่ประสบสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียง</p> <p>(13.2) วางแผนการรักษาความปลอดภัย และให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคต่าง ๆ รวมถึงการสนับสนุนเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการรักษาความสงบเรียบร้อย</p>	<p>❖ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลัก</p> <p>ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย</p>

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>(13.3) ควบคุม และบังคับใช้กฎหมาย เพื่อป้องกันและปราบปราม การกระทำผิดที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง และความสงบเรียบร้อย ของประเทศ</p> <p>(13.4) ปฏิบัติหน้าที่ด้านการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล การจัดการศพ การติดตามผู้สูญหาย และการส่งกลับ</p> <p>(13.5) จัดระบบจราจรในบริเวณพื้นที่ประสบสาธารณภัย และพื้นที่ใกล้เคียง</p>	
<p>(14) สปฉ.14 : ส่วนงานการฟื้นฟูเศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรม มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(14.1) ประเมินผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรมและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่ประสบ สาธารณภัย</p> <p>(14.2) ให้ข้อเสนอแนะ แนวทาง และวิธีการในการเตรียม ความพร้อมรับสถานการณ์สาธารณภัย รวมถึงการฟื้นฟูในภาพรวม หลังเกิดสาธารณภัย</p> <p>(14.3) กำหนดแนวทางการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชนในการฟื้นฟู และลดช่องว่างทางเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนในระยะยาว</p> <p>(14.4) วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ ป้องกันและลดผลกระทบ จากสาธารณภัยแก่สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม</p> <p>(14.5) ติดตาม ตรวจสอบ และฟื้นฟูพื้นที่เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ให้กลับสู่สภาพเดิมโดยเร็ว</p>	<p>❖ กระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่าง ส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงาน ในภาวะฉุกเฉินด้านการฟื้นฟูเศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรม</p> <p>❖ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวง ศึกษาธิการ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา และสำนักงานสถิติแห่งชาติ เป็นหน่วยงานสนับสนุน</p>
<p>(15) สปฉ.15 : ส่วนงานการต่างประเทศ มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(15.1) ติดตามและรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ สาธารณภัยที่เกิดขึ้นให้แก่ประเทศต่าง ๆ</p> <p>(15.2) ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศในภาวะฉุกเฉิน</p> <p>(15.3) ประสาน และสนับสนุนการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยที่เป็นชาวต่างประเทศ</p> <p>(15.4) ให้ข้อเสนอแนะกรณีที่ต้องขอรับการสนับสนุน จากรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และองค์การพัฒนา ภาคเอกชนระหว่างประเทศ</p> <p>(15.5) กำหนดแนวทางการอำนวยความสะดวกการนำเข้า ทรัพยากรจากต่างประเทศ และการส่งกลับ</p>	<p>❖ กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่าง ส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติ งานในภาวะฉุกเฉินด้านการต่างประเทศ</p> <p>❖ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมศุลกากร และสภากาชาดไทย เป็นหน่วยงานสนับสนุน</p>

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>(15.6) ประสานการรับ การให้ความช่วยเหลือจากรัฐบาล องค์การระหว่างประเทศ และองค์การภาคเอกชนระหว่างประเทศ</p> <p>(15.7) ประสานการอำนวยความสะดวก และให้ความช่วยเหลือ แก่ผู้ประสบภัยชาวต่างชาติและญาติผู้ประสบภัย</p>	
<p>(16) สปฉ.16 : ส่วนงานการประชาสัมพันธ์และการจัดการข้อมูล ข่าวสาร มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(16.1) ประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน เกี่ยวกับสาธารณสุขในภาวะฉุกเฉินหรือภัยคุกคามที่เกิดขึ้น</p> <p>(16.2) เผยแพร่ข้อมูล และความรู้ที่ถูกต้องเพื่อการเตรียมพร้อม รับมือสถานการณ์ให้แก่ประชาชน</p> <p>(16.3) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Joint Information Center: JIC) เพื่อเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ระหว่างส่วนราชการ หน่วยงาน ภาคเอกชน และสื่อมวลชนทั้งใน และต่างประเทศ</p> <p>(16.4) กำหนดมาตรการ ป้องกัน ตอปโต้วข่าวลือ ข่าวอันเป็นเท็จ และข้อมูลที่จะสร้างความตระหนก ตกตื่น และหวาดกลัวให้แก่ ประชาชน</p>	<p>❖ กรมประชาสัมพันธ์ เป็นหน่วยงานหลัก</p> <p>ในการประสานการปฏิบัติระหว่าง ส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงาน ในภาวะฉุกเฉินด้านการประชาสัมพันธ์ และการจัดการข้อมูลข่าวสาร</p>
<p>(17) สปฉ.17 : ส่วนงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(17.1) ประสานการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัยที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>(17.2) วิเคราะห์และประเมินผลกระทบจากสาธารณภัยที่มีต่อ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกำหนดวิธีการป้องกัน และลดผลกระทบ</p> <p>(17.3) ให้ข้อเสนอแนะ แนวทาง วิธีการป้องกัน ลดผลกระทบ และเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ในพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม รวมถึงการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย</p>	<p>❖ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลัก</p> <p>ในการประสานการปฏิบัติระหว่าง ส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงาน ในภาวะฉุกเฉินด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม</p>
<p>(18) สปฉ.18 : ส่วนงานงบประมาณและการบริจาค มีขอบเขต หน้าที่ ดังนี้</p> <p>(18.1) ติดตามและรายงานสถานะของแหล่งงบประมาณ เพื่อการจัดการสาธารณภัยและงบประมาณเพื่อการฟื้นฟู</p> <p>(18.2) ให้ข้อเสนอแนะ กรณีที่จำเป็นต้องใช้เงินทศรองราชการ เพื่อการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน หรืองบกลาง จากรัฐบาล</p>	<p>❖ กระทรวงการคลัง และสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นหน่วยงานหลัก</p> <p>ในการประสานการปฏิบัติระหว่าง ส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงาน ในภาวะฉุกเฉินด้านงบประมาณและการบริจาค</p>

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>(18.3) ดำเนินการรับบริจาคเงิน และสิ่งของเพื่อให้ ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย</p> <p>(18.4) ประสานงานการควบคุมและตรวจสอบยอดเงิน ธุรกรรมทางการเงินของเงินบริจาคในบัญชีธนาคารจากหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคล โดยเปิดบัญชีไว้และแจ้งให้ประชาชนบริจาคเงิน</p>	<p>❖ กระทรวงการต่างประเทศ</p> <p>สำนักงานงบประมาณและสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นหน่วยงานสนับสนุน</p>
<p>(19) ด้านกฎหมาย มีขอบเขตหน้าที่ให้คำแนะนำและข้อหารือทางด้านระเบียบ กฎหมายในการวางแผนและปฏิบัติการให้แก่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) เพื่อให้การจัดการเหตุการณ์เป็นไปตามบัญญัติของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>❖ กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยงานสนับสนุน</p>

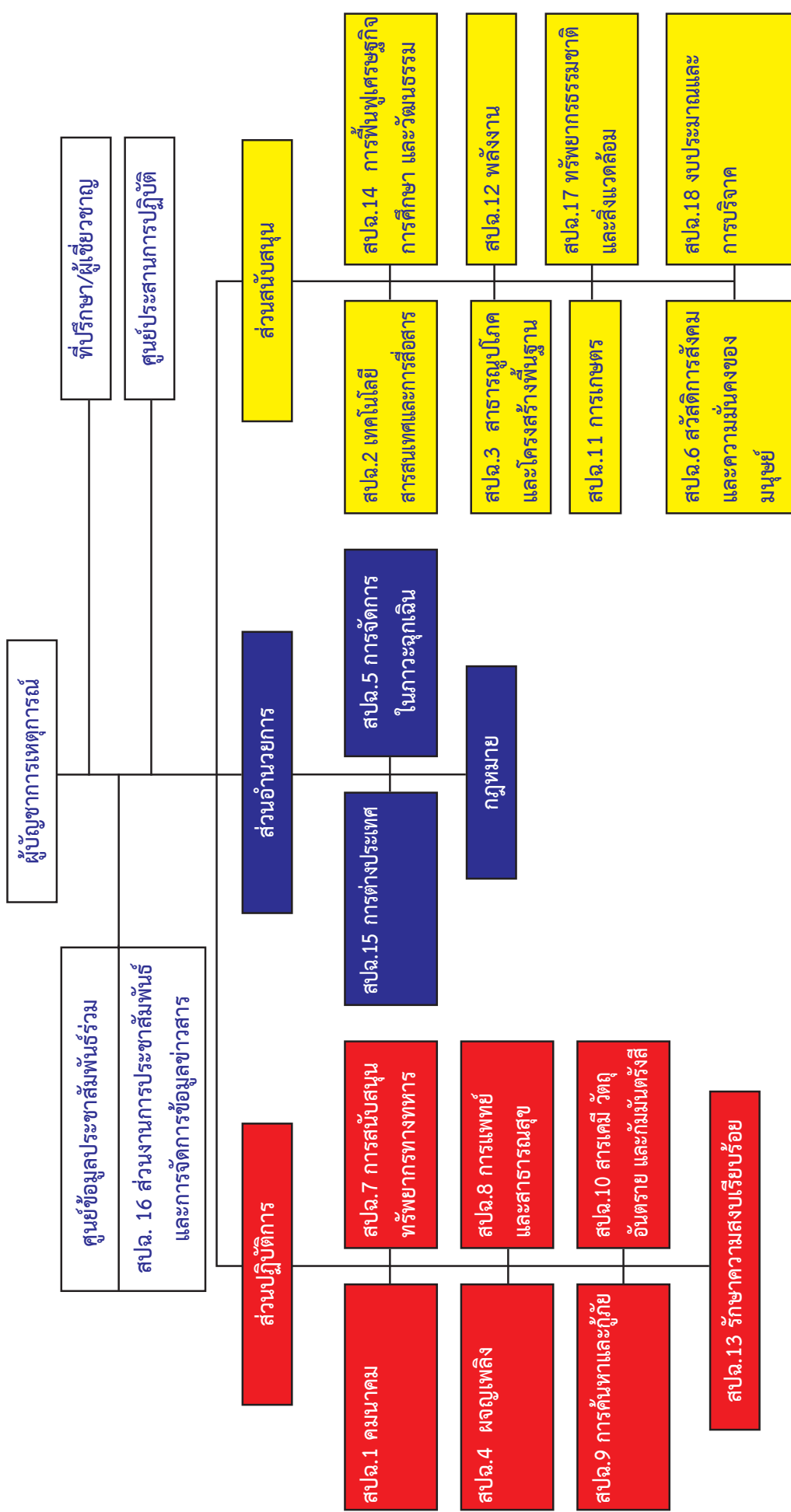
ทั้งนี้ เพื่อให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พิจารณาสถาปนาส่วนงานใดขึ้นเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้หน่วยงานหลักในแต่ละการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) ดำเนินการ ดังนี้

(1) จัดส่งผู้แทนหน่วยงานที่มีอำนาจตัดสินใจมาประจำ ณ กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อประสานการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนกว่าสถานการณ์จะยุติ หรือจนกว่ากองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติยุติการปฏิบัติการ (Deactivated) ของการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) นั้น

(2) ให้หน่วยงานหลักในแต่ละการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) จัดตั้งองค์กรปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉิน (EOC) ณ ที่ตั้งของหน่วยงานหลัก เพื่อเป็นศูนย์กลางการปฏิบัติการระหว่างหน่วยงานหลัก และหน่วยงานสนับสนุน โดยให้เป็นไปตามแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน ของแต่ละการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)

(3) ให้องค์กรปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉิน (EOC) แต่ละการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) ที่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติสถาปนาขึ้น เชื่อมโยงและประสานการทำงานร่วมกันกับกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางกำหนดแนวทางการจัดทำแผนสนับสนุน การปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

หมายเหตุ : สามารถปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์

แผนภาพที่ 4-5 ตัวอย่างการจัดโครงสร้างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
ที่มีการสถาปนาสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินอย่างเต็มรูปแบบ (Fully Activated)

(5) แนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์

ในการจัดการเหตุการณ์ขององค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Center: EOC) จะต้องมีการรวบรวม จัดการข้อมูล รวมถึงวิเคราะห์ ประเมิน ติดตาม และประสานการปฏิบัติ ในภารกิจต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมถึงการประเมินความเสียหาย ผลกระทบที่เกิดขึ้น ความจำเป็นในการดำเนินการ เพื่อหยุดยั้งผลกระทบ การช่วยเหลือผู้ประสบภัย ความต้องการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการ ชนิด ประเภท แหล่งที่มาของทรัพยากร สถานะของทรัพยากร และการส่งกำลังบำรุง ฯลฯ

ทั้งนี้ ในกรณีสาธารณภัยที่เกิดขึ้นมีความซับซ้อน หรือต้องใช้ระยะเวลาในการจัดการนานกว่า เหตุการณ์ทั่วไป ทำให้มีความจำเป็นต้องมีการวางแผนปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง อาจพิจารณาจัดให้มีเจ้าหน้าที่ (Staffs) หรือชุดเจ้าหน้าที่ (Team) เพื่อสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ขององค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ร่วมกัน สนับสนุนการจัดการเหตุการณ์เป็นกลุ่มภารกิจเพื่อให้เกิดความครอบคลุม และต่อเนื่อง ซึ่งต้องมีบุคลากร ที่มีความรู้ ความเข้าใจระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System: ICS) ทำหน้าที่สนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ ตามภารกิจที่จำเป็นภายใต้โครงสร้างขององค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (EOC) โดยประยุกต์ใช้กับบริบท ของพื้นที่และเหตุการณ์ เช่น เจ้าหน้าที่สนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ (Incident Management Assistance Team: IMAT) เป็นต้น ในการเข้าสนับสนุนภารกิจขององค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน หรือในภารกิจใด ภารกิจหนึ่งเป็นการเฉพาะ เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีภารกิจด้านต่าง ๆ ดังนี้

(5.1) ภารกิจด้านติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์ (Situation Awareness) ทำหน้าที่ติดตาม เฝ้าระวัง ประเมินสถานการณ์อย่างใกล้ชิด ประสาน เชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดทำฐานข้อมูลให้พร้อมใช้ กำหนดทางเลือกในการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหรือมาตรการ และจัดทำสรุปรายงานสถานการณ์ เป็นระยะ ๆ เสนอต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์เพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจในการบัญชาการเหตุการณ์

(5.2) ภารกิจด้านการประสานงานและการติดตามการปฏิบัติ ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่ได้รับ มอบหมายภารกิจ ตามที่องค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินสั่งการ การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการ ปฏิบัติตามแผนงาน ระหว่างหน่วยงานหรือภารกิจที่ต้องดำเนินการร่วมกัน

(5.3) ภารกิจด้านบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารและการข่าวร่วมกัน (Information Management) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ผ่านการสังเคราะห์และวิเคราะห์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทางหรือมาตรการ ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยได้ (Intelligence)

(5.4) ภารกิจการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ โดยใช้หลักการวิเคราะห์ ความเสียหายและประเมินความต้องการความช่วยเหลือ (Damage Analysis and Needs Assessment: DANA) และการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (Post Disaster Needs Assessment: PDNA)

(5.5) ภารกิจด้านระเบียบกฎหมาย งบประมาณ การเงินและบัญชี ทำหน้าที่ประมวลกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เสนอทางเลือกของการดำเนินการที่สอดคล้องกับระเบียบกฎหมาย กลั่นกรองคำสั่งการขององค์กรปฏิบัติการจัดการ ในภาวะฉุกเฉิน บริหารจัดการงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงานในการบริหารจัดการสาธารณภัย จัดหาทรัพยากร ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานโดยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ตรวจสอบการรับ การจ่ายเงิน และสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัว

ทั้งนี้ องค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (EOC) ในแต่ละระดับ สามารถพิจารณาจัดส่งหรือขอรับการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ (Staffs) หรือชุดเจ้าหน้าที่ (Team) เพื่อเข้าร่วมสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ หากกำลังพลไม่เพียงพอ หรือมีความต้องการความช่วยเหลือ สามารถสับเปลี่ยนกำลังเพื่อให้ การทำงานมีความราบรื่น ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานตามภารกิจ โดยให้พิจารณาถึงสถานการณ์สาธารณสุข ระดับการจัดการสาธารณสุข ความจำเป็น จำนวน และความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ (Staffs) หรือชุดเจ้าหน้าที่ (Team) โดยองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (EOC) ที่ได้รับการสนับสนุนจะต้องจัดเจ้าหน้าที่ (Staffs) หรือชุดเจ้าหน้าที่ (Team) ผนวกเข้ากับโครงสร้างกองบัญชาการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ / ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์

(1) แนวทางปฏิบัติในการขอใช้เงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการมีเงินอุดหนุนราชการในการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่สามารถรอการเบิกเงินจากงบประมาณได้ โดยมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติ แต่ไม่ได้มุ่งหมายที่จะชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ใด ซึ่งต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม โดยการเบิกจ่ายเงินอุดหนุนราชการให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตรา การช่วยเหลือที่กระทรวงการคลังกำหนด และเมื่อส่วนราชการได้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินไปแล้ว ต้องดำเนินการขอรับโอนเงินงบประมาณรายจ่ายเพื่อชดเชยเงินอุดหนุนราชการตามที่ระเบียบกำหนด ซึ่งวงเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบนี้มี 2 ประเภท ดังนี้

(1.1) วงเงินอุดหนุนราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน สามารถใช้จ่ายได้เมื่อเป็นที่คาดว่าจะเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในระยะเวลาอันใกล้และจำเป็นต้องรีบดำเนินการโดยฉับพลัน โดยไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน สำหรับการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(1.2) วงเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในการให้ ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ สามารถใช้จ่ายได้เมื่อภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้นในท้องที่ โดยต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน สำหรับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด

(2) แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage and Need Assessment: DANA)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ประเมินสถานการณ์ความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือภายในพื้นที่ประสบภัยตามหลักการด้านมนุษยธรรมในเบื้องต้น (Early Recovery) เป็นการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยในช่วงของการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ขณะที่สถานการณ์

สาธารณสุขกำลังดำเนินอยู่โดยมีการประเมินความเสียหายทางกายภาพและการประเมินความต้องการรับความช่วยเหลือของผู้ที่ได้รับผลกระทบ (Damage and Need Assessment: DANA) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุม รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของผู้รับความช่วยเหลือในระยะเวลาดำเนินการ และให้ผู้ประสบภัยสามารถดำรงชีวิตในสถานการณ์สาธารณสุขดังกล่าวได้อย่างปลอดภัย และวิเคราะห์ความสามารถของผู้ประสบภัยในการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินด้วยตนเอง รวมทั้งความต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอก เช่น ความช่วยเหลือด้านอาหาร น้ำดื่ม การรักษาพยาบาล สุขอนามัยและการกำจัดสิ่งปฏิกูล ความช่วยเหลือด้านสุขภาวะ ที่พักพิง อุปกรณ์ยังชีพ เป็นต้น การประเมินนี้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมและการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้อยู่รอดปลอดภัย โดยมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

(2.1) การประเมินเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้น (Initial Assessment) ให้ดำเนินการภายใน 3 ชั่วโมงแรก โดยรวบรวมข้อมูลก่อนเกิดภัยมาประเมินและวิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้น เช่น ข้อมูลประชากร ข้อมูลทรัพยากร ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ประสบภัย ข้อมูลด้านการเกษตร ข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ รายงานจากสื่อต่าง ๆ และเอกสารสรุปข้อมูลสำคัญ เป็นต้น

(2.2) การประเมินแบบรวดเร็ว (Rapid Assessment) ให้ดำเนินการทันทีภายหลังจากเกิด สาธารณภัยต่อเนื่องไป 72 ชั่วโมง โดยเป็นการประเมินเพื่อรวบรวมข้อมูลความต้องการทรัพยากรที่จำเป็นในทุก ๆ ด้าน ทั้งผู้ประสบภัย โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม และสิ่งที่ควรปฏิบัติหลังจากเกิดภัย ลำดับความสำคัญก่อนและหลังในการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น เพื่อให้การดำเนินการให้ความช่วยเหลือมีประสิทธิภาพและทันต่อความต้องการในภาวะฉุกเฉิน โดยให้ความสำคัญกับการช่วยชีวิตเป็นความเร่งด่วนในลำดับแรก

(2.3) การประเมินแบบละเอียด (Detailed Assessment) ให้ดำเนินการเมื่อภาวะฉุกเฉินสิ้นสุดลงหรืออย่างน้อยภายใน 2 สัปดาห์ ขึ้นอยู่กับการเข้าถึงพื้นที่ประสบภัย ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อใช้ในการฟื้นฟูระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวได้อีกด้วย โดยต้องประเมินมูลค่าความเสียหายในมิติต่าง ๆ ทางกายภาพ โครงสร้างทางสังคม ประมาณการด้านการเงิน และเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องตามความจำเป็น ทั้งนี้ จำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาดำเนินการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือในแต่ละด้าน

ทั้งนี้ การประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ จะต้องมีความเชื่อมโยงกับการตอบสนองความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบ โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านต่าง ๆ เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา กลุ่มเปราะบาง เป็นต้น

(3) แนวทางปฏิบัติในการรับบริจาค

หากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ พิจารณาเห็นว่า มีความจำเป็นต้องจัดให้มีการรับบริจาคเงิน หรือทรัพย์สินเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยให้ดำเนินการตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(3.1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(3.2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544

(3.3) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ. 2526

(3.4) ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการรับบริจาคสิ่งของเหลือใช้ของศูนย์รับบริจาคเพื่อการสงเคราะห์ผู้เดือดร้อน พ.ศ. 2547

(3.5) ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยมาตรการทางบริหารสำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2561 กรณีที่บุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรใดจัดตั้งศูนย์รับบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย โดยที่บุคคล หน่วยงานหรือองค์กรนั้นไม่ได้รับมอบภารกิจใด ๆ จากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ให้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการขนย้ายและบริหารจัดการส่งมอบสิ่งของบริจาคเอง

ให้กรมบัญชีกลางและสำนักนายกรัฐมนตรีจัดทำแนวทางปฏิบัติในการรับบริจาค และการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย

(4) แนวทางปฏิบัติในการรายงานข้อมูล

การรายงานข้อมูลข่าวสารกรณีเกิดสาธารณภัย ให้ผู้รับผิดชอบจัดทำรายงาน และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นทั้งด้านสถานการณ์สาธารณภัย ด้านการปฏิบัติการระงับบรรเทาสาธารณภัย ด้านการให้ความช่วยเหลือ และด้านอื่น ๆ ที่จำเป็น โดยคำนึงถึงความถูกต้อง ความชัดเจน ครบถ้วน รวดเร็ว และสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บัญชาการเหตุการณ์ ในการวางแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป ดังนี้

(4.1) ให้ผู้นำชุมชนสำรวจ รวบรวมความเสียหายและความต้องการเบื้องต้น แล้วรายงานให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ระดับพื้นที่ทราบ

(4.2) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ระดับพื้นที่ รายงานสถานการณ์สาธารณภัยต่อศูนย์บัญชาการเหตุการณ์/กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามลำดับชั้นที่เหนือขึ้นไป

(4.3) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์/กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ รายงานสถานการณ์สาธารณภัยต่อกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตามลำดับชั้นที่เหนือขึ้นไป

(5) แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว

ศูนย์พักพิงชั่วคราวเป็นสถานที่ที่ได้จัดเตรียมไว้สำหรับผู้ประสบภัยที่มีความจำเป็นต้องย้ายออกจากที่อยู่อาศัยเดิม เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยจนไม่สามารถอาศัยอยู่ได้โดยผู้ประสบภัยจะอาศัยอยู่ชั่วคราวจนกว่าสถานการณ์ภัยจะยุติ หรือที่อยู่อาศัยเดิมจะได้รับการฟื้นฟู หรือมีการซ่อมสร้างให้สามารถอพยพกลับไปอาศัยได้ ทั้งนี้ การบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราวให้เป็นไปตามมาตรฐานของแผนการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานให้แก่ผู้ประสบภัยได้อย่างพอเพียง ทั้งการบริการด้านโภชนาการ อาหาร น้ำดื่ม ความปลอดภัย คุณภาพชีวิต สาธารณูปโภค รวมถึงสุขาภิบาลและสุขอนามัย โดยจะต้องดำเนินการ ดังนี้

(5.1) การเปิดศูนย์พักพิงชั่วคราว

(5.1.1) จัดให้มีการทำทะเบียนผู้อพยพอย่างละเอียด โดยคำนึงถึงกลุ่มเปราะบาง ทางสังคม เพื่อให้ทราบความต้องการพื้นฐาน และความต้องการพิเศษของผู้อพยพ ทั้งข้อมูลประชากร ข้อมูลส่วนบุคคล และรายงานให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ทราบ

(5.1.2) จัดให้มีอาหาร น้ำดื่ม และความต้องการพิเศษอย่างพอเพียง เช่น นมเด็กทารก

(5.1.3) จัดให้มีการกำหนดพื้นที่อาศัยภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวโดยคำนึงถึง ความปลอดภัยของผู้อพยพ ซึ่งหมายความรวมถึงข้อจำกัดทางการแพทย์ ประเด็นทางมิติหญิงชาย เพศสภาพ และกลุ่มเปราะบาง

(5.1.4) ให้ศูนย์พักพิงชั่วคราวจัดให้มีระบบสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า เพื่ออำนวยความสะดวกให้เพียงพอและทั่วถึง

(5.1.5) จัดให้มีระบบการแพทย์และการสาธารณสุขสนับสนุนภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว เพื่อดูแลทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต

(5.2) การบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

(5.2.1) กำหนดผู้รับผิดชอบตามโครงสร้างการบริหารจัดการศูนย์พักพิงให้มีความชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้อพยพภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวเพื่อสนับสนุน การทำงานของภาครัฐ

(5.2.2) กำหนดให้มีการชี้แจงทำความเข้าใจกฎระเบียบในการอาศัยอยู่ร่วมกันภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวที่ชัดเจนให้ผู้อพยพรับทราบและถือปฏิบัติ รวมถึงการสร้างความเข้าใจให้แก่ชุมชนโดยรอบศูนย์พักพิงชั่วคราวด้วย

(5.2.3) จัดให้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลสถานการณ์ภัยอย่างเป็นระบบให้ทั่วถึง และต่อเนื่อง

(5.2.4) จัดให้มีระบบการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร และการมีส่วนร่วมของผู้อพยพตามความเหมาะสม

(5.3) การปิดศูนย์พักพิงชั่วคราว

เมื่อสถานการณ์ภัยยุติ และผู้อพยพสามารถอพยพกลับไปยังที่อยู่อาศัยเดิมหรือที่อยู่อาศัยใหม่ ให้ดำเนินการ ดังนี้

(5.3.1) จัดให้มีการแจ้งการปิดศูนย์พักพิงชั่วคราวให้ผู้อพยพทราบล่วงหน้า พร้อมจัดทำทะเบียนผู้อพยพกลับอย่างเป็นระบบ

(5.3.2) ประสานการเตรียมความพร้อมอพยพกลับตามแผนการส่งกลับ

(5.3.3) ให้มีการแจ้งประกาศปิดศูนย์พักพิงชั่วคราวอย่างเป็นทางการ พร้อมทั้งรายงานให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ที่รับผิดชอบทราบ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

หลังจากการจัดการในภาวะฉุกเฉินจากสาธารณสุขภัยก็จะเข้าสู่ระยะฟื้นฟู โดยใช้กระบวนการฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation) และซ่อมสร้าง (Reconstruction) ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อปรับสภาพระบบสาธารณสุขบุคคล การดำรงชีวิต และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม ตามความเหมาะสม โดยแบ่งระยะเวลาในการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) **ระยะสั้น** เป็นการดำเนินการเพื่อบรรเทาหรือช่วยเหลือเมื่อภาวะฉุกเฉินได้ผ่านพ้นไปแล้ว ไม่ให้เกิดอันตรายหรือสาธารณสุขภัยซ้ำอีก เช่น การประเมินความเสียหายขั้นพื้นฐาน การจัดที่พักอาศัยชั่วคราว และการให้บริการสาธารณสุข 2) **ระยะกลาง** เป็นการดำเนินการต่อเนื่องเพื่อฟื้นฟูหรือสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตขึ้นใหม่ เช่น การฟื้นฟูเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสภาพจิตใจ ร่างกาย และสังคม ของผู้ประสบภัย และ 3) **ระยะยาว** เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากระยะกลาง เช่น การซ่อมสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งอาจจะใช้ระยะเวลาในการดำเนินการยาวนาน นับจากเกิดสาธารณสุขภัย ไปจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่สภาวะปกติ เพื่อการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

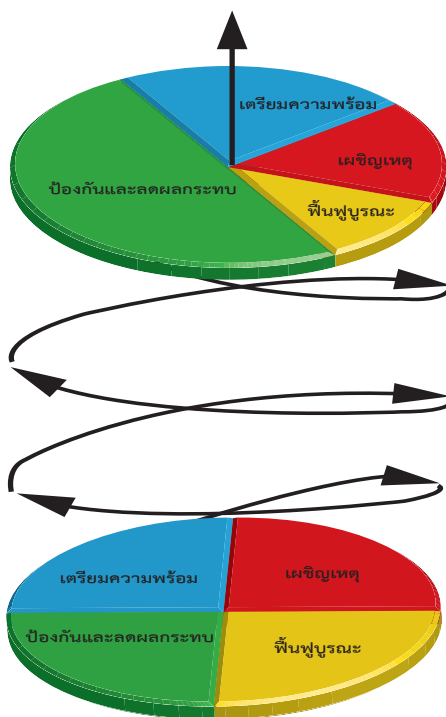
1. แนวคิดในการฟื้นฟู

1.1 แนวคิดการพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

มุ่งให้ความสำคัญกับการลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงใหม่เกิดขึ้น เพื่อมุ่งสู่การเป็นชุมชนหรือสังคมที่มีความพร้อมรับและฟื้นกลับเร็วต่อสาธารณสุขภัยอย่างยั่งยืน (Resilience) ประกอบด้วยแนวทางมาตรการต่าง ๆ ทางด้านการฟื้นฟู ได้แก่ 1) การช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพื่อให้การดำรงชีวิตกลับเข้าสู่ภาวะปกติ โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงความช่วยเหลือจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว 2) ผู้ประสบภัยมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดการยอมรับและมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะดำเนินการ 3) การพิจารณาประเด็นความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย ในการดำเนินการฟื้นคืนสภาพและการสร้างใหม่ 4) การดำเนินการซ่อมสร้างให้เร็วขึ้น (Building Back Faster) เท่าที่สามารถทำได้เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดตามมา โดยเฉพาะทางด้านดำรงชีวิต 5) การสร้างใหม่ให้มีความมั่นคงแข็งแรงกว่าเดิม (Building Back Stronger) เพื่อให้สามารถทนต่อสาธารณสุขภัยในอนาคต 6) การให้ความสำคัญกับการซ่อมสร้างแก่กลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสได้รับผลกระทบจากสาธารณสุขภัยมากที่สุด (Building Back Inclusively) และ 7) การปรับวิถีชีวิตที่ไม่คุ้นเคย ให้เป็นสิ่งปกติใหม่ (New Normal) ในการรับมือสาธารณสุขภัยรูปแบบใหม่ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งนี้ หากรัฐสามารถดำเนินการฟื้นฟูได้ตามแนวทางดังกล่าว จะส่งผลต่อการใช้งบประมาณในการลงทุนด้านการฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม การฟื้นฟูที่ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม โดยเฉพาะในกระบวนการฟื้นฟูสภาพ และการซ่อมสร้างเป็นการดำเนินการที่ต้องใช้ระยะเวลานาน และมักจะถูกกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาประเทศ ซึ่งถือเป็นมาตรการทางด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัยที่รัฐจะต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการเป็นลำดับต้น ๆ เพื่อสร้างความพร้อมรับและฟื้นกลับเร็วให้แก่ประเทศ ดังแผนภาพที่ 4-6

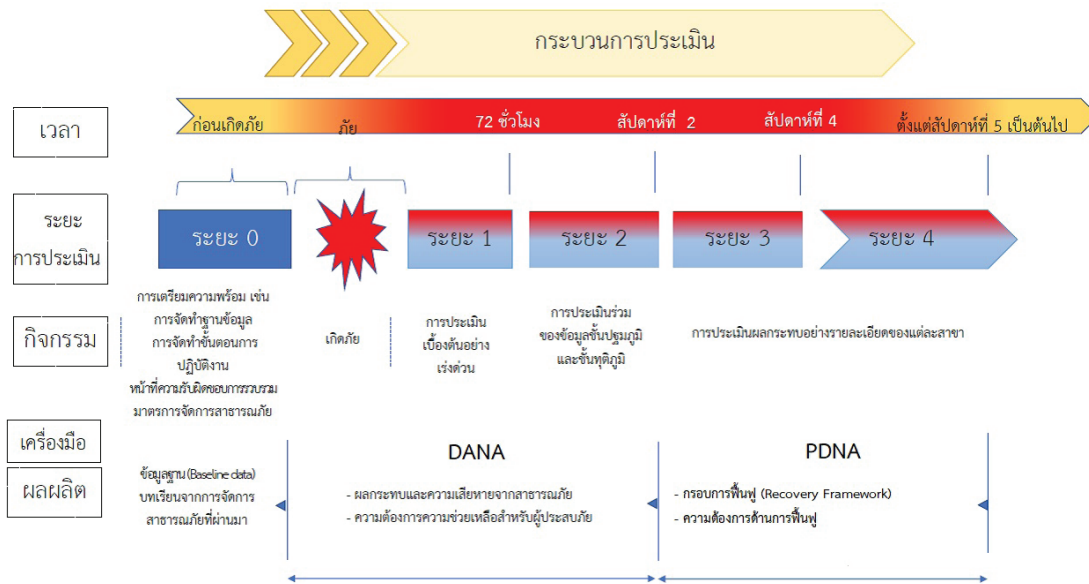
พัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

แผนภาพที่ 4-6 วงจรการจัดการสาธารณภัยสู่การพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

1.2 เครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลความต้องการความช่วยเหลือของผู้ประสบภัยที่สามารถนำมาวิเคราะห์ประมวลผล และนำไปประกอบในการดำเนินมาตรการต่าง ๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสม ได้แก่ 1) ก่อนเกิดภัย (ระยะ 0) เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการประเมินและการวางแผน และ 2) หลังเกิดภัย (ระยะที่ 1 - ระยะที่ 4) แบ่งเป็น ระยะที่ 1 เป็นการประเมินและวิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้น (Initial Assessment) ภายใน 3 วันแรก โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิเป็นหลัก ระยะที่ 2 เป็นการประเมินอย่างรวดเร็ว (Rapid Assessment) ต่อจากระยะที่ 1 ประมาณ 2 สัปดาห์ โดยการใช้ข้อมูลปฐมภูมิเพิ่มเติมที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบและดำเนินการให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์อย่างเร่งด่วน การดำเนินการดังกล่าวทั้ง 2 ระยะจะใช้ **แนวทางการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage and Need Assessment: DANA)** เป็นเครื่องมือในการประเมิน ระยะที่ 3 - ระยะที่ 4 จะใช้ **แนวทางการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (Post-Disaster Need Assessment: PDNA)** เป็นเครื่องมือในการประเมิน ซึ่งเป็นการประเมินแบบเชิงลึก (In-depth Assessment) ต่อเนื่องจากระยะที่ 2 ในรายละเอียดของแต่ละสาขาหรือภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบมาใช้ในการประเมินไปสู่กระบวนการวางแผนฟื้นฟูต่อไป โดยดังแสดงในแผนภาพที่ 4-7

ดัดแปลงจาก : UNDAC Field Handbook. (2013). 6th Edition.

แผนภาพที่ 4-7 กระบวนการประเมินเพื่อการปฏิบัติงานด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

2. เป้าประสงค์

2.1 เพื่อฟื้นฟูให้ผู้ประสบภัยได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ทัวถึง ต่อเนื่อง เป็นธรรม สอดรับกับความจำเป็นในการให้ความช่วยเหลือ และสามารถกลับไปดำรงชีวิตได้ตามปกติ

2.2 เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยให้มีการซ่อมสร้างและฟื้นฟูสภาพให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็ว หรือให้ดีกว่า และปลอดภัยกว่าเดิม

3. กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงเพื่อการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัยให้ดีกว่าเดิม

การประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (Post-Disaster Needs Assessment: PDNA) เป็นเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูลในรายละเอียดของแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปวิเคราะห์ ประมวลผล และวางแผนในการดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูอย่างยั่งยืนตามความจำเป็น โดยใช้ข้อมูลความเสียหาย ความสูญเสีย ผลกระทบ และความต้องการในการฟื้นฟู

(1) แนวทางปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย

ให้มีการประเมินความเสียหายและความสูญเสียเพื่อการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย โดยการประมาณการความเสียหายในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ระบบสาธารณสุข ภูมิภาค สภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ และทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายหรือได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย เพื่อประเมินความต้องการและจำเป็นในการฟื้นฟูภายหลังเกิดสาธารณภัย โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

(1.1) สํารวจระบบสาธารณสุขป้บคและลิ่งสาธารณสุขประยอชนตําง ๆ จนลิ่งระดับคร้วเรอาน รวมท้จจัดทํารูานข้อมูลการสํารวจความเสยหายเพอเป็นข้อมูลในการพ้ฟู และประเมอความต้องการ และจําเป็นในการพ้ฟูหล้การเกดสาธารณสุข ะน ข้อมูลพ้ฟูฐานตํานชุมชน (ประชากร เศรษฐกัจ ส้คม และวัฒนธรรม) ข้อมูลการพ้ฟูผู้ประสบกัย (ตํานอาหาร การเงิน ลิ่งของครอี่งใช้ ที่พ้กพ้จ สุขภาพ สุขากบิบาล และลิ่งแวดล่อมการประกอบอาชีพ) ข้อมูลการพ้ฟูพ้ฟูที่ประสบกัย (ที่อยู่อาศัย การศีกษา การดูแลสุขภาพ ลิ่งกอสร้างตําง ๆ เกษตรกรรม การชลประทาน การขนส่ง การลือสาร อุตสาหกรรม ระบบสุขภาพ) เป็นต้น

(1.2) เสนอขอรับการสนบสนุนความต้องการและจําเป็นในการพ้ฟูหล้การเกดสาธารณสุข

(1.2.1) การใช้จายจากงบประมาณปกติที่ส่วนราชการลือรับการจ้ดสรรตามการกัจ เช่น อาคารของส่วนราชการลือรับความเสยหายจากสาธารณสุข เป็นต้น ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 และระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2562

(1.2.2) คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนขององค้กรปกครองส่วนทอี่งถ้บ พิจารณาให้ความช่วยเหลือประชาชนตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จายเพอช่วยเหลือประชาชนตามอํานาจหน้าทอี่งขององค้กรปกครองส่วนทอี่งถ้บ

(1.2.3) คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบกัยพิบัติอาเภอ (ก.ช.ภ.อ.) และคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบกัยพิบัติจ้บหวัด (ก.ช.ภ.จ.) ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทรองราชการเพอช่วยเหลือผู้ประสบกัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน โดยพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามลำดับ และมีกำหนดระยะเวลาการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบกัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน 3 เดือน นับแต่วันที่เกดกัย ซึ่งอธิบติกรรมปอี่งกันและบรรเทาสาธารณสุข มีอํานาจพิจารณาขยายระยะเวลาดังกล่าว ท้บนี้ ไม่รวมลิ่ง ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ และไม่สามารถสร้างลิ่งกอสร้างหรือสาธารณสุขป้บคที่ถาวรหรือกอสร้างใหม่ได้ กรณีวงเงินทรองราชการไม่เพยงพอต่อการให้ความช่วยเหลือให้เสนอขอขยายวงเงินไปย้งกระทรวงการคลัง

(1.2.4) การเสนอขอรับการสนบสนุนวงเงินช่วยเหลือผู้ประสบกัยในกรณีที่มีความเสยหายมีมูลค่ามากกว่าวงเงินที่ผู้ว่าราชการจ้บหวัดมีอํานาจอนุมัติตามระเบียบหรืองบประมาณจ้บหวัดมีไม่เพยงพอ หรือเป็นรายการพ้ฟูให้ดีกว่าเดิม จากวงเงินบกลาง รายการเงินสํารองจายเพอกรณีฉุกเฉินหรือจําเป็นผ่านคณะรัฐมนตรี หรือกองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณสุข สํานักนายกรัฐมนตรี

(1.3) รายงานสรุปรการประเมอความต้องการและความจําเป็นในเบอี่งต้นให้ผู้อํานวยการจ้บหวัดผู้อํานวยการกลาง ผู้บ้ญชาการปอี่งกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติและนายกรัฐมนตรีทราบตามลำดับ

(2) แนวทางปฏิบัติในการจ้ดทํามาตรฐานแบบประเมอความต้องการหล้การเกดสาธารณสุข (PDNA) เพอใช้เป็นกรอบการประเมอความต้องการของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(2.1) จ้ดทํารูาน (Baseline Data & Information) เพอใช้เป็นข้อมูลพ้ฟูฐานสํารบการประมาณการมูลค่าความเสยหาย ความสูญเสีย และผลกระทบอื่น ๆ เช่น ข้อมูลสถานการณ์โดยท้วไป ของพ้ฟูที่ประสบสาธารณสุข เป็นต้น

(2.2) **ประเมินความเสียหายและความสูญเสีย (Damage and Loss Assessment: DALA)** เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากสาธารณภัยในพื้นที่ (Disaster Effects) ประกอบด้วย ความเสียหาย (Damage) ของสาธารณูปโภคและทรัพย์สินต่าง ๆ โดยจะประมาณการเป็นมูลค่าของการซ่อมแซมบางส่วนและทั้งหมด และความสูญเสีย (Loss) เป็นความเสียหายเชิงมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยประมาณการเป็นมูลค่าจากการสูญเสียรายได้ ต้นทุนการผลิต และค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิด

(2.3) **ประเมินผลกระทบที่ตามมา (Impacts)** ทางด้านเศรษฐกิจมหภาค สังคม มิติหญิงชาย การกำกับดูแลของภาครัฐ สิ่งแวดล้อม และการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น ความสูญเสีย ต่อการประกอบอาชีพ ทำให้เกิดภาวะความยากจนและทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่น เป็นต้น

(2.4) **ประเมินความต้องการในการฟื้นฟู (Needs Assessment)** เพื่อใช้สำหรับพิจารณาความต้องการด้านการฟื้นฟูของแต่ละภาคส่วน (Recovery Needs) ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงความต้องการของประชาชนและชุมชน โดยลำดับความสำคัญของโครงการต่าง ๆ และกำหนดงบประมาณที่จะดำเนินการฟื้นฟู เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าต่อการลงทุนในการฟื้นฟูแต่ละภาคส่วนอย่างแท้จริง

(2.5) **จัดทำกรอบการฟื้นฟู (Recovery Framework)** โดยนำผลการประเมินความต้องการในการฟื้นฟูมากำหนดกรอบการฟื้นฟู และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนของแต่ละภาคส่วน ได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ พร้อมรับและฟื้นฟูกลับเร็วของประเทศ

โดยจัดทำมาตรฐานแบบประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยตามท้องที่การสหประชาชาติ กำหนด ดังนี้

(2.5.1) **ภาคสังคม** คือ หน่วยงานที่ดูแลการให้บริการพื้นฐานทางสังคม เช่น ด้านการศึกษา การแพทย์และสาธารณสุข ที่อยู่อาศัย และวัฒนธรรม เป็นต้น

(2.5.2) **ภาคสาธารณูปโภค** คือ หน่วยงานที่ดูแลโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ และจำเป็นในการดำรงชีวิตของประชาชน เช่น พลังงาน ไฟฟ้า การขนส่ง และการสื่อสาร เป็นต้น

(2.5.3) **ภาคการผลิต** คือ หน่วยงานที่ดูแลทางการผลิตสินค้า บริการของประเทศ เช่น การเกษตร การพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การค้า การท่องเที่ยว เป็นต้น

(2.5.4) **ภาคเศรษฐกิจมหภาค** คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินภาพรวมทางด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจมหภาค

(2.5.5) **ภาคการพัฒนาสังคมและมนุษย์** คือ หน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เป็นผลกระทบต่อเนื่องจากสาธารณภัย ซึ่งมุ่งพัฒนาให้สอดคล้องตามเป้าหมายการพัฒนาสังคมและทรัพยากรมนุษย์ในระดับสากล

(2.5.6) **ภาคการคลัง** คือ หน่วยงานที่ดูแลด้านการเงิน/การคลัง ทั้งภาครัฐ และเอกชนของประเทศ

(2.5.7) **ประเด็นคาบเกี่ยวกับภาคส่วนอื่น** เป็นประเด็นสำคัญในการประเมิน ความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยที่ต้องพิจารณาไปพร้อมกับการประเมินผลกระทบในภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ประเด็นทางด้านการบริหารจัดการภาครัฐ การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย สิ่งแวดล้อม มิติหญิงชาย การจ้างงาน และการดำรงชีวิต

หลักการของการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (The PDNA Methodology)

การดำเนินการวิเคราะห์ในภาคส่วนที่จำเป็นต้องการแก้ไขปัญหา

แผนภาพที่ 4-8 หลักการของการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย

(3) แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งระบบและกลไกในการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (PDNA) ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ จัดให้มีทีมประเมิน PDNA ในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินตามข้อ (1.5) โดยมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) และคู่มือเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู

การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู โดยนำผลการประเมินมาใช้เพื่อให้ผู้ประสบภัยในพื้นที่สามารถดำรงชีวิตใหม่ เกิดการฟื้นฟูเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

(1) แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูสุขภาพของผู้ประสบภัย ได้แก่ การฟื้นฟูสภาพทางกาย ของผู้ประสบภัย (การตรวจรักษา ป้องกัน ควบคุมโรค และการฟื้นฟูความแข็งแรงทางร่างกาย) และการฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัย

(2) แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูสภาพทางสังคม ได้แก่ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารความรู้ และคำปรึกษาต่าง ๆ การรับแจ้งเหตุและประสานการช่วยเหลือ การฟื้นฟูอาชีพ การช่วยเหลือ ด้านการส่งเสริมศักยภาพ ประชาชนและชุมชน การโยกย้ายและการตั้งถิ่นฐานของผู้ประสบภัย การทำให้ประชาชนหรือผู้ประสบภัยสามารถกลับมาประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ

(3) **แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ** ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือทางการเงินที่จำเป็น การกำหนดแนวทางปฏิบัติด้านการเงินการคลังที่เหมาะสมเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประสบภัยสามารถกลับมา มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น เงินให้เปล่า เงินอุดหนุน เงินสมทบ เงินชดเชย การผ่อนผันด้านการเงิน การพักชำระหนี้ การช่วยเหลือด้านการกู้ยืม หรือการลดหย่อนภาษี/ดอกเบี้ย การจัดตั้งกองทุนพิเศษเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมถึงเงินทุนในด้านต่าง ๆ เช่น การฟื้นฟูอาชีพ แก่ผู้ประสบภัย การฟื้นฟูภาคการเกษตร กองทุนเงินกู้ยืม เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อส่งเสริมการลงทุนประกอบอาชีพ เงินแก้ไขปัญหาด้านสาธารณภัยฉุกเฉินในระยะสั้น เป็นต้น

(4) **แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม** ได้แก่ การกำหนดแนวทาง การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ รวมทั้งพื้นที่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย

กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

การฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) เป็นการนำมาตรการด้านการฟื้นฟูฟื้นฟูสภาพ และซ่อมสร้าง มาใช้เพื่อวางแผนในการลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงใหม่เกิดขึ้น และการปรับวิถีชีวิตที่ไม่คุ้นเคยให้เป็นสิ่งปกติใหม่ (New Normal) รวมถึงการนำผลการศึกษา วิจัย นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนในการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน ดังนี้

(1) แนวทางปฏิบัติในการวางแผน สนับสนุนการฟื้นฟู และการพัฒนาศักยภาพชุมชน

ให้วางแผนและดำเนินกิจกรรมฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อให้มีความพร้อมรับมือและฟื้นกลับอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นการดำเนินงานฟื้นฟูที่ต่อเนื่องจากการบรรเทาภัย ที่เกิดขึ้น โดยให้จัดเวทีประชุมหารือเพื่อบูรณาการกระบวนการวางแผนการฟื้นฟูให้มีสาระสำคัญ เช่น ขอบเขต ลักษณะสำคัญของผลกระทบจากภัย การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในการวางแผน การฟื้นฟู การระบุและติดตามการแก้ไขความขัดแย้ง และการลดความแตกต่าง รวมถึงการประยุกต์ใช้หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนในการวางแผน และการกำหนดการประสานความต้องการที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ

(2) แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูบริการด้านสุขภาพและการบริการสังคม

ให้เสริมสร้างความพร้อมที่จะรับมือในการฟื้นกลับสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว ในการบริการด้านสุขภาพ ด้านสังคม และชุมชนที่ประสบภัย ครอบคลุมถึงการบริการทางด้านการแพทย์ และการสาธารณสุข โดยพิจารณาความล่อแหลม ความเปราะบางด้านสังคม เช่น ผู้พิการ สตรี เด็ก คนชรา ผู้ป่วย เป็นต้น เพื่อให้มีโอกาสเข้าถึงการบริการ

(3) แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูที่อยู่อาศัย

ให้มีการบูรณะ ซ่อมสร้าง และพัฒนาที่อยู่อาศัยถาวร ให้มีความต้านทานต่อสาธารณภัย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่ตรงกับความต้องการและจำเป็นของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูที่อยู่อาศัย เพื่อลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่

(4) แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบโครงสร้างพื้นฐาน

เพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานฟื้นฟูระบบโครงสร้างพื้นฐานโดยเร็วและคำนึงถึงการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งอาจใช้ความเชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมบริการจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน ได้แก่ พลังงาน น้ำ เขื่อน ระบบสื่อสาร ระบบการขนส่ง สาธารณูปโภค การสุขาภิบาล และระบบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงอาคาร สถานที่สำคัญ โดยให้พิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการฟื้นฟูซ่อมสร้าง ได้แก่ การวางผังเมือง การวางแผนใช้ประโยชน์ที่ดิน และการเลือกใช้สิ่งก่อสร้างตามมาตรฐานที่กำหนด

(5) แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

ให้มีแนวทางในการปกป้องและฟื้นฟูทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและจำเป็น เพื่อสงวน อนุรักษ์ บูรณะ และปฏิสังขรณ์ให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิมตามที่พื้นที่ประสบภัยร้องขอ การสนับสนุน โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในทุกระดับ รวมถึงหน่วยงานเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน ให้การสนับสนุนตามแผนงานและภารกิจที่กำหนดวิธีการที่จะใช้ทรัพยากรและสมรรถนะเพื่อตอบสนองได้ตรงตามความต้องการของพื้นที่

(6) แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ

ส่งเสริมและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ (รวมถึงด้านเกษตรกรรม) คืนสู่สถานะ ที่มั่นคงและพัฒนาโอกาสทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งยั่งยืนและสามารถปรับตัวอย่างรวดเร็วให้เข้ากับสถานะที่เปลี่ยนไป เช่น การเปิดดำเนินธุรกิจต่อเนื่อง การสร้างธุรกิจใหม่ การดำเนินธุรกิจทำให้มีการจ้างแรงงาน การจัดหาบริการให้ตอบสนองความต้องการของชุมชน การสร้างรายได้ให้ชุมชน รวมถึงการสนับสนุนทางการเงินในการฟื้นฟูด้านอื่น ๆ เช่น การลงทุนจากภายนอก การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในฐานะที่เป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการฟื้นฟูเศรษฐกิจของชุมชน

การขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ 2) การติดตามและประเมินผล 3) การวิจัยและพัฒนา และ 4) การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

5.1 การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ได้นำกรอบแนวคิดการจัดทำแผนเชิงยุทธศาสตร์ แนวคิดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ การมองอนาคต การทบทวนสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยร่วมเป็นภาคี นโยบาย กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ทิศทางการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับสากลและประเทศไทย ตลอดจนแนวโน้มสถานการณ์สาธารณภัยภายในประเทศ รวมทั้งการประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติที่ผ่านมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อน แผนไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

5.1.1 การขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ

(1) ระดับชาติ คือ คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ โดยแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามกรอบของประเทศ และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งติดตามและประเมินผลตามแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ

(2) ระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร

(3) ระดับอำเภอ คือ นายอำเภอเป็นผู้อำนวยการอำเภอ รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอของตน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดตามที่ได้รับมอบหมาย

(4) ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน โดยมีผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่น

5.1.2 แนวทางการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เป็นกลไกสำคัญของประเทศในการกำกับและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีแนวทางการขับเคลื่อน ดังนี้

(1) การเสริมสร้างและพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ การสื่อสารและถ่ายทอดแผน โดยการจัดประชุมสร้างความเข้าใจ การอบรม และซักซ้อมการปฏิบัติจากการจำลองฉากทัศน์ เป็นต้น และการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกระดับ โดยสร้างความเป็นเจ้าของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (Sense of Belonging) เช่น การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกระดับ เพื่อผลักดันแผนงาน โครงการและกิจกรรมบรรจุไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น รวมทั้งกำหนดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นขอบเขตการศึกษาในหลักสูตรทุกระดับ เช่น หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรนักปกครองระดับสูง หลักสูตรนายอำเภอ หลักสูตรสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

(2) การผลักดันแนวทางปฏิบัติของยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติผ่านแผนงาน โครงการ และกิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการระดับหน่วยงานสู่ระดับพื้นที่ โดยการผสมผสาน (Mainstreaming) ภารกิจหลักของหน่วยงานที่มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(3) การผลักดันให้มีงบประมาณเชิงบูรณาการด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของทุกหน่วยงาน โดยการจัดประชุมหารือกับหน่วยงานส่วนกลาง เช่น สำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางวิธีการจัดสรรงบประมาณ ให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 รวมทั้งงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงานและการจัดสรรงบประมาณให้แก่ระดับพื้นที่

(4) การบูรณาการและประสานการปฏิบัติระหว่างคณะกรรมการระดับชาติ ภายใต้กลไกของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ร่วมกันอย่างมีเอกภาพ

(5) การกำหนดบทบาทหน่วยงานและภาคีเครือข่ายทุกระดับในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 รวมทั้งนโยบายและกฎหมายต่าง ๆ โดยมีแนวทางดำเนินการของแต่ละภาคส่วน ดังนี้

หน่วยงาน	แนวทางดำเนินงาน
1. รัฐบาล	สนับสนุนงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยกำหนดเป็นนโยบาย ยุทธศาสตร์หลักของชาติ พร้อมทั้งบรรจุเป็นสาระสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ
2. หน่วยงานกลาง	
2.1 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย (พระราชบัญญัติ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มาตรา 11)	<p>(1) จัดประชุมชี้แจงหน่วยงานและภาคีร่วมดำเนินงานของทุกภาคส่วน ทั้งส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจและประสานความร่วมมือ เปิดโอกาสให้หน่วยงาน กำหนดแนวทางร่วมกัน สำหรับใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย และการขอตั้งงบประมาณ รวมถึง การติดตามและประเมินผล</p> <p>(2) จัดประชุมหน่วยงานส่วนกลาง ได้แก่ สำนักงานงบประมาณ กรมบัญชีกลาง สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันกำหนด ประเด็นการขับเคลื่อนที่สำคัญในการบูรณาการแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติกับยุทธศาสตร์การจัตุสรงบประมาณ</p> <p>(3) ประสานหน่วยงานในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล การนำเป้าหมาย การจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ไปประกอบการจัดทำแผนระดับกระทรวง แผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้ทุกหน่วยงาน ใช้เป็นแผนขอรับการจัตุสรงบประมาณ และเป็นกรอบการปฏิบัติ ของหน่วยงาน</p> <p>(4) ประสานสำนักงานสถิติแห่งชาติ จัดทำชุดข้อมูลฐานสำหรับการติดตาม และประเมินผล ในระดับประเทศและพื้นที่</p>
2.2 สำนักงานงบประมาณ	จัดทำยุทธศาสตร์การจัตุสรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยให้ความสำคัญกับแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยทุกระดับ เพื่อให้การบูรณาการการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเป็นรูปธรรม
2.3 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา ระบบราชการ	ให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นตัวชี้วัด ในการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการระดับกระทรวงและระดับจังหวัด พร้อมทั้ง ให้มีการติดตามและประเมินผลทุกปี
2.4 หน่วยราชการส่วนกลาง รวมถึง ส่วนราชการรูปแบบเฉพาะขึ้นตรงต่อ นายกรัฐมนตรี และรัฐวิสาหกิจ	<p>(1) ให้หน่วยงานจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พร้อมทั้ง กำหนดแนวทางการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ของหน่วยงาน ทุกระดับ ให้มีการดำเนินการอย่างสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน</p> <p>(2) ให้หน่วยงานผสมผสานการดำเนินงานร่วมกันในแนวทางปฏิบัติภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกับแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง</p>
3. ส่วนภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
3.1 หน่วยงานระดับจังหวัด	(1) ชี้แจงนโยบายและแนวทางการดำเนินงานตามแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย แห่งชาติ โดยอาจตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนติดตามและประเมินผลระดับจังหวัด ระดับ อำเภอ (โดยประสานกับกลไกการติดตามและประเมินผลภายใน) เพื่อรับผิดชอบ การดำเนินงาน และมีฐานข้อมูลเชื่อมโยงกับหน่วยงานกลางอย่างเป็นระบบ

หน่วยงาน	แนวทางดำเนินงาน
	(2) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ให้กำหนดประเด็นการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นทิศทางการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาจังหวัด และกลุ่มจังหวัด และสอดคล้องกับบริบทของอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
	(3) สร้างการรับรู้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกระดับ
	(4) วิเคราะห์ความเสี่ยงและนำข้อมูลประเมินผลความเสี่ยงให้เป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด
	(5) ประชุมหารือเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับต่าง ๆ รวมถึงให้ความร่วมมือติดตามและประเมินผล
3.2 กรุงเทพมหานคร	จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
3.3 อำเภอ	จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
3.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
4. ภาคเอกชนและภาคธุรกิจ	มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นรูปธรรม ซึ่งแต่ละองค์กรสามารถนำประเด็นที่เกี่ยวข้องไปดำเนินงานเอง หรือร่วมกับหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคธุรกิจ และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ที่มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร (Corporate Social Responsibility: CSR) ภายใต้หลักจริยธรรมและการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย อันนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
5. สถาบันการศึกษา สถาบันวิชาการ ด้านการพัฒนา และหน่วยงานวิจัย	ให้ความรู้แก่ภาคีเครือข่ายทั้งด้านวิชาการและการปฏิบัติ สนับสนุนเงินทุน ประสานความร่วมมือเครือข่ายการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งการผลิตผลงานวิจัย การพัฒนานวัตกรรมและสร้างองค์ความรู้
6. องค์กรระดับชุมชน	ร่วมขับเคลื่อนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานหรือโครงการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่ผู้ประสบสาธารณภัย
7. สื่อ	ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมขับเคลื่อน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และดำเนินงานภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ รวมถึงสะท้อนสถานการณ์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้านต่าง ๆ ที่ชัดเจนสู่ประชาชน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
8. ภาคประชาสังคม	ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมกับหน่วยงานทุกระดับเพื่อให้การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีประสิทธิภาพ ทั้งการเฝ้าระวังสถานการณ์ การประชาสัมพันธ์ แจ้งเตือนภัย การปฏิบัติตามประกาศหรือคำแนะนำ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่ผู้ประสบสาธารณภัยทั้งก่อน ระหว่างและหลังการเกิดสาธารณภัย
9. องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ	ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและภาคีเครือข่าย และร่วมขับเคลื่อนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยสนับสนุนทรัพยากรทั้งด้านความรู้ และเงินทุน รวมทั้งการติดตามและประเมินผลเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ให้ความตกลงไว้

(6) การติดตามและประเมินผล โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ กำหนดให้จัดทำรายงานผลการดำเนินการเป็นประจำทุกปี และการติดตามและประเมินผลการนำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติทุกระดับ โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานติดตามและประเมินผลที่เชื่อมโยงกับกลไกประเมินผลภายใน เพื่อให้การติดตามและประเมินผลครอบคลุม ทั้งในช่วงกลางแผนและปลายแผน รวมทั้งเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงหรือทบทวนแผนต่อไป

(7) การสนับสนุนการศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ รวมทั้งการถอดบทเรียนภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อใช้ในการจัดการความรู้ การวางแผน พัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงาน รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐานและดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปกระบวนการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570
ไปสู่การปฏิบัติ ดังแผนภาพที่ 5-1

การขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ไปสู่การปฏิบัติ ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด จำเป็นต้องมีกลไกการกำกับ ติดตามและประเมินผลเชิงยุทธศาสตร์ที่มีกระบวนการและการจัดการให้เกิดการทบทวนทั้งด้านการจัดการ (Management Review) และการทบทวนผลงาน (Performance Review) ที่เหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

5.2.1 ระดับชาติ

(1) แนวทางการติดตามและประเมินผล

ประกอบด้วย หลักการประเมินผลสัมฤทธิ์ โดยวิเคราะห์การบรรลุถึงเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย หลักการคิดเชิงเหตุผล โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุไปสู่ผลลัพธ์และผลกระทบ ด้วยข้อมูล รวมถึงเหตุผลเชิงประจักษ์ที่เชื่อถือได้ และหลักความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม พร้อมทั้งกำหนดให้มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อประธานคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติทราบ

(2) ขอบเขตและกรอบเนื้อหาการติดตามและประเมินผล

กำหนดให้ครอบคลุมทั้งในมิติการประเมินภายในและการประเมินภายนอกให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงสนับสนุนกันทั้ง 2 มิติ ดังนี้

(2.1) การประเมินภายใน (Internal Evaluation)

การประเมินผลภายในให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนฯ โดยผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยระบบรายงาน เช่น ระบบตรวจสอบภายใน ระบบประเมินผลเฉพาะเรื่องที่เป็น ระบบประเมินความเสี่ยงหรือระบบอื่น ๆ เป็นประจำทุกปี กรอบเนื้อหามุ่งเน้นปัจจัยที่นำสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแผน เช่น การบริหารจัดการ ระบบสนับสนุนต่าง ๆ และกลยุทธ์ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และใช้เป็นข้อมูลประกอบการประเมินภายนอกรองรับการตรวจสอบจากหน่วยงานกลางระดับชาติและสื่อสารต่อสาธารณะ ประกอบด้วย

- การติดตามผลการดำเนินงานตามแนวทางปฏิบัติที่คณะทำงานติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกำหนด เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อกำหนดแนวทาง วิธีการติดตามและประเมินผล การกำกับติดตามและประเมินผลกระบวนการดำเนินงานและผลผลิตที่เกิดขึ้น รวมทั้ง ให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน
- การประเมินโดยกระบวนการถอดบทเรียน เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานปัจจุบัน วิเคราะห์หาประเด็นปัญหาสำหรับการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน
- การศึกษา วิจัย และประเมินผลเฉพาะเรื่อง เพื่อค้นหาประเด็นการพัฒนางานที่ไม่สามารถจัดเก็บได้จากกระบวนการรายงานการประเมินภายใน

(2.2) การประเมินภายนอก (External Evaluation)

การประเมินผลโดยบุคลากรหรือสถาบันหรือหน่วยงานภายนอก โดยมุ่งเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ พร้อมวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ โดยใช้ผลการประเมินภายในเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินภายนอก กรอบการประเมินให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกำหนด โดยมีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นฝ่ายเลขานุการ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนระยะยาวทั้งด้านปฏิบัติการและด้านนโยบาย

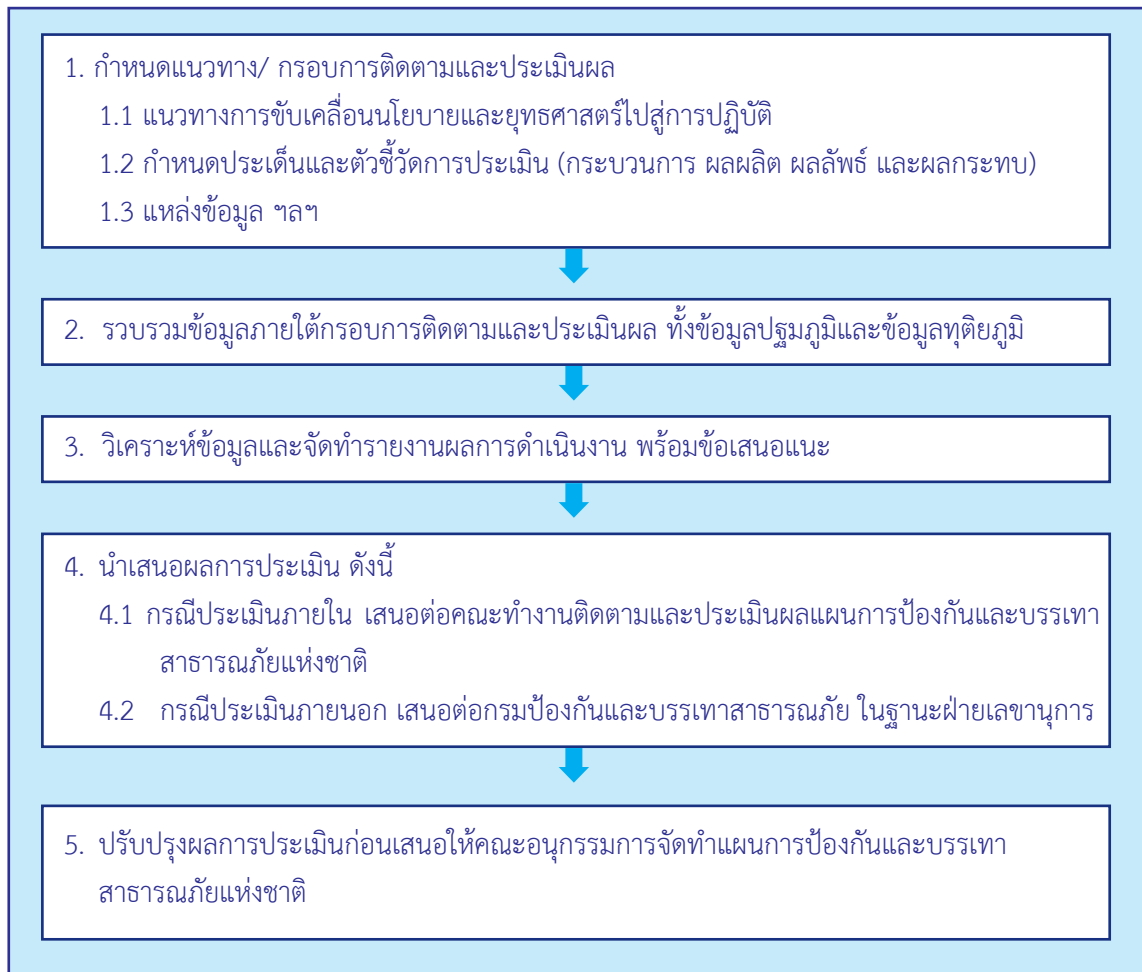
(3) กลไกการติดตามและประเมินผล

คณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เป็นกลไกรับผิดชอบหลักดำเนินงานตามแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- การติดตามและประเมินผลภายใน ให้คณะทำงานติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเป็นกลไกดำเนินงานตามแนวทางการติดตามและประเมินผล และตามวิธีการ รูปแบบที่เหมาะสม โดยมีองค์ประกอบ ประกอบด้วย บุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีอำนาจหน้าที่จัดทำกรอบแนวทางและพัฒนาระบบติดตามและประเมินผล พิจารณาปรับปรุง ทบทวนและกำกับติดตามความก้าวหน้า รวมทั้งจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเพื่อพิจารณาเสนอต่อคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติต่อไป

- การติดตามและประเมินผลภายนอก ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นกลไกดำเนินงานตามวิธีการ รูปแบบที่เหมาะสม โดยรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องที่ศึกษา ผู้แทนหน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะต่อกรอบการประเมินผลภายนอกและกำกับดูแลกระบวนการประเมินผลให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สรุปลวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อเสนอเพื่อจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

(4) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย

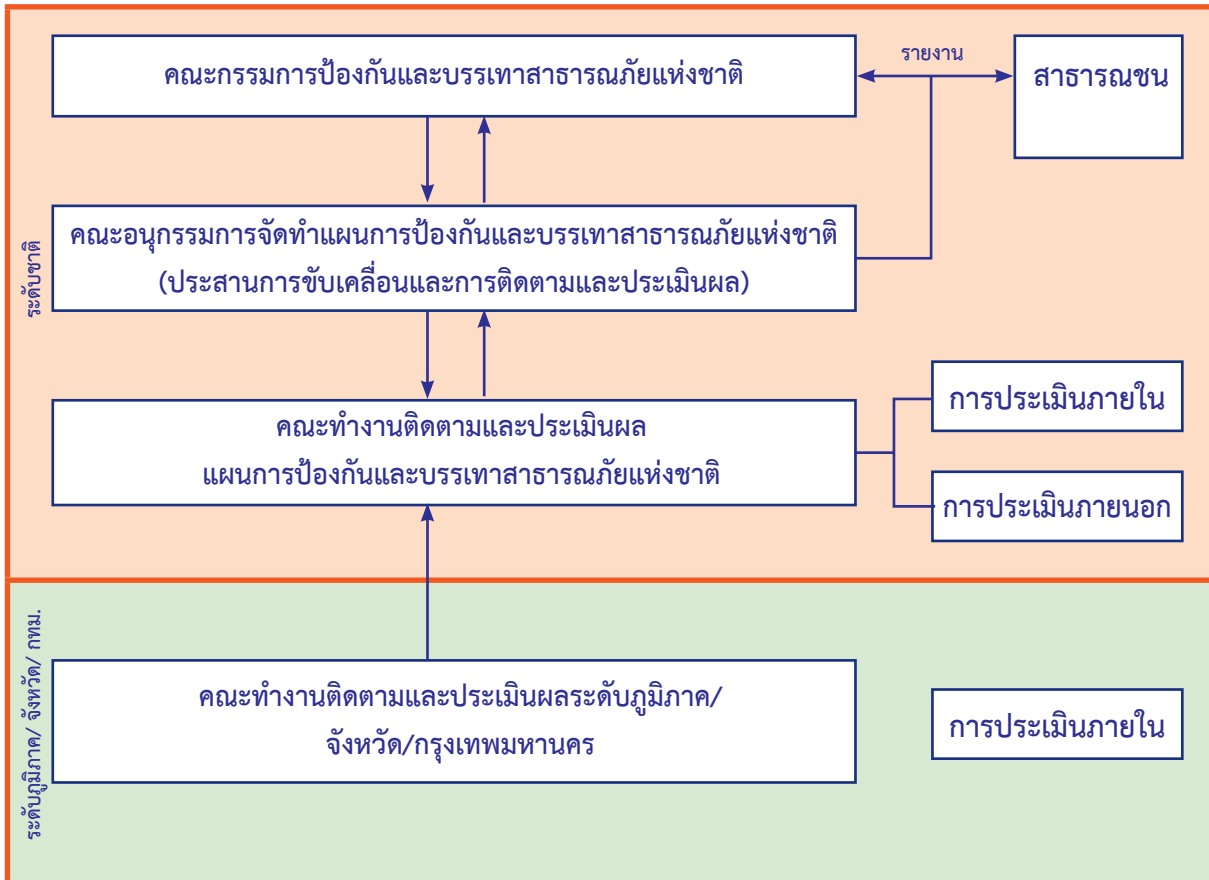

แผนภาพที่ 5-2 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570

5.2.2 ระดับภูมิภาค/จังหวัด/กรุงเทพมหานคร

คณะทำงานติดตามและประเมินผลระดับภูมิภาค/จังหวัด/กรุงเทพมหานคร เป็นกลไกดำเนินงานตามวิธีการ รูปแบบที่เหมาะสม โดยรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาสังคม โดยประสานกับกลไกประเมินผลภายใน เพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมายตัวชี้วัด ขอบเขต การประเมินผล โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับและรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะทำงานติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

สรุปความเชื่อมโยงของกลไกการติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ดังแผนภาพที่ 5-3

แผนภาพที่ 5-3 ความเชื่อมโยงของกลไกการติดตามและประเมินผล
แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570

5.3 การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D)

เป็นกระบวนการศึกษา เรียนรู้ ค้นหาค้นหาแนวคิด แนวทาง วิธีปฏิบัติ การสร้างสรรค์นวัตกรรม และศึกษาบทเรียน (Lesson Learnt) ของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เป็นเหตุการณ์สำคัญที่ผ่านมา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเทคนิควิธีการ รูปแบบการดำเนินงานหรือเทคโนโลยีในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่เป็นประโยชน์ ทั้งแก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน รวมทั้งการนำนวัตกรรมจากการคิดค้น หรือพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานในการประสานความร่วมมือกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการวิจัยสู่การพัฒนาประเทศแบบบูรณาการและยั่งยืน

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มาตรา 44 กำหนดว่าในกรณีที่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณภัยหรือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้กำหนดไว้ในแผนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เปลี่ยนแปลงไปหรือแผนดังกล่าวได้ใช้ครบห้าปีแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของผู้ซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำแผน ปรับปรุงหรือทบทวนแผนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนโดยเร็ว

กรณีที่ได้ดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และได้มีการติดตาม ประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผน หรือมีการวิจัยและพัฒนา พบข้อบกพร่องหรือมีนวัตกรรม การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ทันสมัยและเหมาะสม ให้พิจารณาทบทวนปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติได้ตามความเหมาะสม

ภาคผนวก ก

คำย่อ : ชื่อหน่วยงาน

คำย่อ	หน่วยงาน
กท.	: กระทรวงกลาโหม
สป.	: สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
ทท.	: กองทัพอากาศ
บก.ทท.	: กองบัญชาการกองทัพอากาศ
นขต.บก.ทท.	: หน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการกองทัพอากาศ
นทพ.	: หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
สนภ.	: สำนักงานพัฒนาภาค
นพค.	: หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่
ทบ.	: กองทัพบก
นขต.ทบ.	: หน่วยขึ้นตรงกองทัพบก
ทภ.	: กองทัพภาค
มทบ.	: มณฑลทหารบก
ทร.	: กองทัพเรือ
ทรภ.	: ทัพเรือภาค
ฐท.กท.	: ฐานทัพเรือกรุงเทพ
ฐท.สส.	: ฐานทัพเรือสัตหีบ
ฐท.พง.	: ฐานทัพเรือพังงา
กปช.จต.	: กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด
นรช.	: หน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง
ฉก.นย.ภต.	: หน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธินภาคใต้
ทอ.	: กองทัพอากาศ
นขต.ทอ.	: หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ
รร.การบิน	: โรงเรียนการบินกองทัพอากาศ
บิน.	: กองบิน
ศบภ.กท.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม
ศบภ.ทบ.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก
ศบภ.ทร.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพเรือ
ศบภ.ทอ.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพอากาศ
ศบภ.บก.ทท.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการกองทัพอากาศ
ศบภ.สป.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

คำย่อ**หน่วยงาน**

นร.	:	สำนักนายกรัฐมนตรี
สมช.	:	สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
กอ.รมน.	:	กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
ตร.	:	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
มท.	:	กระทรวงมหาดไทย
รมว.มท.	:	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
ปมท.	:	ปลัดกระทรวงมหาดไทย
ผวจ.	:	ผู้ว่าราชการจังหวัด
อปภ.	:	อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
นอก.	:	นายอำเภอ
องค์กรปฏิบัติ		
กอปภ.ก.	:	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง
กอปภ.กทม.	:	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร
กอปภ.จ.	:	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
กอปภ.ทน./ทม./ทต.	:	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลนคร/เทศบาลเมือง/เทศบาลตำบล
กอปภ.เมืองพัทยา	:	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมืองพัทยา
กอปภ.สนข.	:	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำนักงานเขต
กอปภ.อ.	:	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ
กอปภ.อบต.	:	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล
บกภ.ภ.ช.	:	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
สปฉ.	:	การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน
ศบก.อ.	:	ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ์อำเภอ
ศบก.สนข.	:	ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ์สำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร
ศบก.จ.	:	ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ์จังหวัด
ศบก.จ. (ส่วนหน้า)	:	ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด
ศบก.กทม.	:	ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ์กรุงเทพมหานคร
ศบก.กทม. (ส่วนหน้า)	:	ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ์ส่วนหน้ากรุงเทพมหานคร
ศปก.อปท.	:	ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น
คณะกรรมการ		
ก.ช.ภ.จ.	:	คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด
กนช.	:	คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
กปภ.ช.	:	คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
กปอ.	:	คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ
กภช.	:	คณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ
นปท.	:	คณะกรรมการนโยบายการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

คำย่อ

หน่วยงาน

ผู้บัญชาการและผู้อำนวยการ

ผบ.ปภ.ช. (รมว.มท.)	:	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย)
ผอ.กลาง (อปภ.)	:	ผู้อำนวยการกลาง (อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)
ผอ.จว. (ผวจ.)	:	ผู้อำนวยการจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด)
ผอ.กทม. (ผว.กทม.)	:	ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร (ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร)
ผอ.อำเภอ (นอภ.)	:	ผู้อำนวยการอำเภอ (นายอำเภอ)
ผช.ผอ.กทม. (ผอ.เขต)	:	ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการเขต
ผอ.ท้องถิ่น	:	ผู้อำนวยการท้องถิ่น (นายกเทศมนตรี/นายกเมืองพัทยา/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล)

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างลักษณะภัยและนิยามศัพท์

ตัวอย่างลักษณะภัย

สาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศและการก่อวินาศกรรมด้วย

1. ภัยจากอัคคีภัย

อัคคีภัย หมายถึง ภัยอันตรายอันเกิดจากไฟที่ขาดการควบคุมดูแล ทำให้เกิดการติดต่อลุกลามไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิงเกิดการลุกไหม้ต่อเนื่อง สภาวะของไฟจะรุนแรงมากขึ้น ถ้าการลุกไหม้ที่มีเชื้อเพลิงหนุนเนื่อง หรือมีไอของเชื้อเพลิงถูกขับออกมา ความร้อนแรงก็จะมากยิ่งขึ้น

2. ภัยจากวาตภัย

2.1 ภัยจากพายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cyclone Storm) หมายถึง พายุที่ก่อตัวจากหย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรง บริเวณใกล้เส้นศูนย์สูตร ซึ่งมีกระบวนการพาความร้อนเกิดขึ้น อุณหภูมิพื้นน้ำทะเลมากกว่า 26 องศาเซลเซียสขึ้นไป อากาศไม่เสถียรพามีการลอยตัวของอากาศได้ดีและมีความชื้น ใต้น้ำ จะกลั่นตัวเป็นหยดน้ำเล็ก ๆ ลอยขึ้นลงและจับตัวกันจับตัวกันเป็นเมฆในขณะเดียวกันก็ปลดปล่อยพลังงานความร้อนแฝงออกมาจำนวนมากในชั้นบรรยากาศ นอกจากนี้อากาศที่อุ่นกว่าสิ่งแวดล้อมเหนือพื้นน้ำ เลื่อนลอยขึ้นไปในบรรยากาศทำให้เกิดหย่อมความกดอากาศต่ำบริเวณใกล้พื้นน้ำ เกิดลมหมุนพัดวนเข็มนาฬิกาเข้าสู่ศูนย์กลาง (บริเวณซีกโลกเหนือ) และลมหมุนตามเข็มนาฬิกาเข้าสู่ศูนย์กลาง (บริเวณซีกโลกใต้) แล้วพัฒนาต่อไปเป็นพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชัน พายุโซนร้อน และพายุไต้ฝุ่น บริเวณมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งเรียกตามแหล่งที่เกิดต่อไป ผลกระทบที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดความเสียหายของอาคารบ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เป็นบริเวณกว้างจากความแรงของลมตามแนวเส้นทางเดินของพายุเคลื่อนผ่าน โดยปกติจะมีความกว้าง 50 - 300 กิโลเมตรจากศูนย์กลางพายุ ซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดและความแรงของพายุแต่ละลูก โดยลมจะแรงบริเวณใกล้ศูนย์กลางของพายุและความเสียหายจะมีมากที่สุด

2.2 ภัยจากคลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surge) หมายถึง ภัยธรรมชาติที่เกิดจากพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนเข้าหาฝั่ง ลมระดับ 10 เมตร วัดได้มากกว่า 35 น็อต (65 กิโลเมตรต่อชั่วโมง) ขึ้นไป ความสูงของคลื่นขึ้นกับความแรงของลมที่เกิดจากพายุหมุนเขตร้อน ทำให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่ชายฝั่งทะเล ระดับความรุนแรงของความเสียหายจะขึ้นอยู่กับความแรงลมของพายุ สภาพภูมิประเทศ และขนาดของชุมชน

2.3 ภัยจากพายุฤดูร้อน หมายถึง พายุที่เกิดในช่วงที่มีลักษณะอากาศร้อนอบอ้าวติดต่อกันหลายวัน และเมื่อมีอากาศเย็นจากความกดอากาศสูงในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนพัดมาปะทะกับอากาศร้อน จะทำให้อากาศร้อนขึ้นที่เบากว่าลอยตัวขึ้นเหนืออากาศเย็นอย่างรวดเร็วเกิดเป็นเมฆและพายุฟ้าคะนอง ที่มียอดเมฆสูงมาก (เมฆคิวมูโลนิมบัส) เกิดพายุฟ้าคะนอง ลมกรรโชกแรง ฟ้าผ่า และมักมีลูกเห็บตกตามมา พายุฤดูร้อนมักเกิดขึ้นและสิ้นสุดลงในเวลาสั้น ๆ ไม่เกินหนึ่งชั่วโมง และครอบคลุมบริเวณพื้นที่ไม่เกิน 20 - 30 ตารางกิโลเมตร แต่จะมีลมกรรโชกแรงที่เริ่มสร้างความเสียหาย เมื่อมีความรุนแรงลมตั้งแต่ 50 กิโลเมตร ต่อชั่วโมงขึ้นไป

2.4 ภัยจากพายุฝนฟ้าคะนอง หมายถึง ภัยที่เกิดจากพายุลมแรง บางครั้งมีฟ้าผ่า และลูกเห็บตก มักก่อตัวขึ้นในพื้นที่แคบ ๆ และระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งบ่อยครั้งมีความเร็วลมเกินกว่า 100 กิโลเมตรต่อชั่วโมง สร้างความเสียหายแก่พืชผลทางการเกษตร อาคารบ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ

2.5 ภัยจากลูกเห็บ (Hail) หมายถึง ก้อนน้ำลักษณะเหมือนน้ำแข็งที่ตกลงมาจากชั้นบรรยากาศในรูปของแข็ง ซึ่งรูปร่างก้อนน้ำแข็งจะมีรูปร่างไม่แน่นอน เกิดจากละอองหยาดฝนซึ่งเย็นแบบยิ่งยวด (ยังอยู่ในสภาพของเหลวที่อุณหภูมิต่ำกว่าจุดเยือกแข็ง) ในเมฆฝน ปะทะกับวัตถุแข็ง เช่น ผงฝุ่น หรือก้อนลูกเห็บ ที่เกาะตัวอยู่ก่อนแล้ว และแข็งตัวเกาะรอบวัตถุนั้น ๆ เป็นก้อนน้ำแข็งขนาดเล็กจับกันเป็นก้อนขนาดใหญ่ และลอยตัวขึ้นลงในระยะเวลาหนึ่ง เนื่องจากกระแสอากาศพัดขึ้นลง เมื่อก้อนน้ำแข็งเกาะตัวจนเป็นก้อนใหญ่ มีน้ำหนักเกินกว่าที่กระแสอากาศจะพยุงให้ลอยอยู่ได้และตกลงมา

3. ภัยจากอุทกภัย

3.1 ภัยจากอุทกภัย หมายถึง เหตุการณ์ที่มีน้ำท่วมพื้นดินสูงกว่าระดับปกติ ซึ่งมีสาเหตุจาก มีปริมาณน้ำฝนมากจนทำให้มีปริมาณน้ำส่วนเกินมาเติมปริมาณน้ำผิวดินที่มีอยู่ตามสภาพปกติจนเกินขีดความสามารถการระบายน้ำของแม่น้ำ ลำคลอง และยังมีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ โดยการปิดกั้นการไหลของน้ำตามธรรมชาติ ทั้งเจตนาและไม่เจตนา จนเป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชน และสิ่งแวดล้อม สามารถจำแนกตามลักษณะการเกิดได้ ดังนี้

(1) น้ำท่วมขัง/น้ำล้นตลิ่ง หมายถึง สภาวะน้ำท่วมหรือสภาวะน้ำล้นตลิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากระบบระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป อันเป็นผลจากการเกิดฝนตกหนัก ณ บริเวณนั้น ๆ ติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน มักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบลุ่มริมแม่น้ำและบริเวณชุมชนเมืองใหญ่ ๆ น้ำท่วมขัง ส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณท้ายน้ำและแผ่เป็นบริเวณกว้างเนื่องจากไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน

(2) น้ำท่วมฉับพลัน หมายถึง สภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันในพื้นที่เนื่องจากฝนตกหนักในบริเวณพื้นที่ซึ่งมีความชันมาก และมีคุณสมบัติในการกักเก็บน้ำหรือต้านน้ำน้อยหรืออาจเกิดจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น เขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำพังทลาย น้ำท่วมฉับพลัน มักเกิดขึ้นหลังจากฝนตกหนัก และมักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบระหว่างหุบเขา ซึ่งอาจจะไม่มีฝนตกหนักในบริเวณนั้นมาก่อนเลย แต่มีฝนตกหนักมากบริเวณต้นน้ำ ที่อยู่ห่างออกไป การเกิดน้ำท่วมฉับพลันมีความรุนแรงและเคลื่อนที่ด้วยความเร็วมาก โอกาสที่จะป้องกัน และหลบหนีจึงมีน้อย

3.2 ภัยจากดินถล่มหรือโคลนถล่ม หมายถึง ภัยที่เกิดจากปรากฏการณ์ที่มวลดินหรือหินไถลเลื่อนลงจากพื้นที่สูงสู่พื้นที่ต่ำกว่าภายใต้อิทธิพลแรงโน้มถ่วงของโลก และการมีน้ำเป็นตัวกลางทำให้มวลวัสดุ เกิดความไม่มีเสถียรภาพ อัตราการไถลเลื่อนดังกล่าวข้างต้นอาจช้าหรือเร็วขึ้นกับประเภทของวัสดุ ความลาดชัน สภาพสิ่งแวดล้อม และปริมาณน้ำฝน ในบางกรณีแผ่นดินถล่มอาจเกิดจากแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิด การเคลื่อนตัวของวัสดุดังกล่าวอาจพัดพาต้นไม้ บ้านเรือน รถยนต์ สิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ซ้ำรูด หรือพังทลาย และยังสามารถทำให้ช่องเปิดของสะพานและแม่น้ำลำคลองอุดตันจนเป็นสาเหตุให้เกิดอุทกภัยขึ้นได้ในเส้นทาง การเคลื่อนตัวปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนและสิ่งแวดล้อม

4. ภัยแล้ง หมายถึง ภัยที่เกิดจากความแห้งแล้งของลมฟ้าอากาศ อันเกิดจากการที่มีปริมาณฝนน้อยหรือฝนไม่ตกเป็นระยะเวลาอันยาวนานและครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ พืชพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ขาดน้ำไม่สามารถเจริญเติบโตได้ตามปกติ เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยภัยแล้งเกิดจากสาเหตุ ดังนี้

(1) ฝนแล้ง หมายถึง สภาวะที่มีฝนน้อยหรือไม่มีฝนเลยในช่วงเวลาหนึ่งซึ่งตามปกติจะต้องมีฝน (ภาวะที่ปริมาณฝนตกน้อยกว่าปกติหรือไม่ตกต้องตามฤดูกาล) โดยขึ้นอยู่กับสถานที่และฤดูกาล ณ ที่นั้น ๆ

(2) ฝนทิ้งช่วง หมายถึง ช่วงที่มีปริมาณฝนตกไม่ถึงวันละ 1 มิลลิเมตรติดต่อกันเกิน 15 วัน ในช่วงฤดูฝนเดือนที่มีโอกาสเกิดฝนทิ้งช่วงสูงคือเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม

5. ภัยหนาว หมายถึง ภัยที่เกิดจากสภาพอากาศที่มีความหนาวจัด อุณหภูมิต่ำกว่า 8 องศาเซลเซียส และลดลงต่อเนื่องซึ่งประชาชนได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงและกว้างขวาง

6. ภัยจากโรคระบาดในมนุษย์ หมายถึง ภัยจากโรคซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรกลุ่มหนึ่งในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตราที่สูงขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีตโรคนั้นอาจเป็นโรคติดต่อทางสัมผัสหรือไม่ก็ได้ แต่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งในพื้นที่เกิดโรคระบาดและพื้นที่ใกล้เคียง

7. ภัยจากโรคระบาดสัตว์ หมายถึง ภัยที่เกิดจากโรคซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์ป่า โดยเป็นโรคติดต่อทั้งในสัตว์ชนิดเดียวกัน ต่างชนิดกัน รวมถึงการติดต่อมาสู่คน ในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตราที่สูงขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีต สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจ และสุขภาพของประชาชน

8. ภัยจากโรคระบาดสัตว์น้ำ หมายถึง ภัยที่เกิดจากโรคซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรสัตว์น้ำ โดยเป็นโรคติดต่อทั้งในสัตว์น้ำชนิดเดียวกัน ต่างชนิดกัน รวมถึงการติดต่อมาสู่คน ในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตราที่สูงขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีต สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและสุขภาพ ของประชาชน

9. ภัยจากการระบาดของศัตรูพืช หมายถึง ภัยที่เกิดจากสิ่งซึ่งเป็นอันตรายแก่พืช เช่น เชื้อโรค พืช แมลง สัตว์ หรือพืชที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่พืช ส่งผลให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืช เช่น ต้น ตา ตอ แขนง หน่อ กิ่ง ใบ ราก เหง้า หัว ดอก ผล เมล็ด เชื้อ และสปอร์ของเห็ด ไม่ว่าจะที่ยังทำพันธุ์ได้หรือตายแล้ว และให้หมายความรวมถึงตัวห้ำ ตัวเบียน ตัวไหม ไข่ไหม รังไหม ผีเสื้อ รังผึ้ง และจุลินทรีย์ จนส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และประชาชน

10. ภัยจากไฟฟ้าและหมอกควัน หมายถึง ภัยที่เกิดจากไฟฟ้าไม่ว่าจะจากสาเหตุใดก็ตาม เกิดขึ้นในป่าธรรมชาติ หรือสวนป่าก็ตาม แล้วลุกลามไปได้โดยอิสระปราศจากการควบคุม ตลอดจนส่งผลให้เกิดฝุ่น ควัน และอนุภาคแขวนลอยในบรรยากาศ ภายใต้กระแสลมอ่อน และอากาศไม่สามารถลอยตัวขึ้นไปในบรรยากาศได้ ทำให้เกิดอันตรายต่อทรัพย์สินและสุขภาพของประชาชน

11. ภัยจากมลพิษทางอากาศประเภท PM2.5 หมายถึง เหตุการณ์ที่มลพิษทางอากาศประเภทฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน หรือ PM2.5 ที่มีแหล่งกำเนิดจากเหตุการณ์ทางธรรมชาติ หรือจากกิจกรรมของมนุษย์เกิดการสะสมในบรรยากาศ อันเนื่องมาจากสภาพอากาศ ทำให้ PM2.5 ปกคลุมพื้นที่อยู่อาศัยของประชาชน จนมีความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนจำนวนมาก

12. ภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

12.1 ภัยจากแผ่นดินไหว หมายถึง ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากการปลดปล่อยพลังงานใต้พิภพ ทำให้เกิดการสั่นสะเทือนของพื้นดิน การสั่นสะเทือนนี้อาจมีระดับความรุนแรงขั้นต่ำที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ แต่บางครั้งก็อาจมีระดับความรุนแรงในขั้นที่เป็นอันตรายจนก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงได้

12.2 ภัยจากอาคารถล่ม หมายถึง ภัยที่เกิดจากอาคารและสิ่งปลูกสร้าง ได้แก่ ตึก บ้าน โรงเรือน ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงาน ที่ได้รับความเสียหายจากการโยกไหวตัวรุนแรงของแผ่นดิน ซึ่งเป็นผลมาจากแผ่นดินไหวและก่อให้เกิดความเสียหายหรือพังทลายลงมาได้

13. ภัยจากสึนามิ หมายถึง ภัยที่เกิดจากคลื่นยักษ์ คำว่า สึนามิ เป็นภาษาญี่ปุ่น แปลว่า คลื่นท่าเรือ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ประเภทแรก คือ คลื่นสึนามิเฉพาะแห่ง (Local Tsunami) มักจะเกิดใกล้ ๆ ชายฝั่งและเคลื่อนเข้าถล่มชายฝั่งอย่างทันทีทันใด และประเภทที่สอง คือ คลื่นสึนามิที่เดินทางข้ามทวีป (Distance Tsunami) มักจะเกิดจากแผ่นดินไหวที่ค่อนข้างรุนแรงและสามารถเคลื่อนตัวข้ามทวีปไปยังชายฝั่งที่อยู่ห่างไกลหลายหมื่นกิโลเมตร โดยสาเหตุของการเกิดคลื่นสึนามิ มีหลายสาเหตุ เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด ดินถล่ม และอุกกาบาตตกลงสู่มหาสมุทร โดยภัยจากสึนามิก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อชีวิตประชาชนและสิ่งปลูกสร้างตลอดแนวพื้นที่ราบชายฝั่ง

14. ภัยจากการคมนาคม หมายถึง ภัยจากอุบัติเหตุจากการจราจรทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ภัยจากระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ ภัยจากกระบวนการขนส่งสารเคมีและวัตถุอันตราย และภัยจากการรั่วไหลของน้ำมันและวัตถุอันตรายในแหล่งน้ำ รวมถึงการเททิ้งน้ำมันหรือของเสียในแม่น้ำหรือทะเล

15. ภัยทางอากาศ หมายถึง ภัยอันเกิดจากการโจมตีทางอากาศ โดยอากาศยาน อากาศยานไร้คนขับ หรือสิ่งใด ๆ ที่สามารถเคลื่อนที่หรือทรงตัวบนอากาศ และการโจมตีดังกล่าวส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

16. ภัยจากการก่อวินาศกรรม

16.1 ภัยจากการก่อวินาศกรรม หมายถึง ภัยที่เกิดจากการกระทำใด ๆ อันเป็นการมุ่งทำลายทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐหรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการรบกวน ขัดขวาง หน่วงเหนี่ยว ระบบการปฏิบัติงานใด ๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคลอื่นเป็นการก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง การเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ

16.2 ภัยจากการก่อการร้าย หมายถึง ภัยที่เกิดจากการกระทำใด ๆ ที่สร้างความปั่นป่วนให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว หรือเพื่อขู่เชือดหรือบีบบังคับรัฐบาล หรือองค์การระหว่างประเทศให้กระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินที่สำคัญ

16.3 ภัยจากการก่อการร้ายสากล หมายถึง ภัยที่เกิดจากการปฏิบัติการของบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ที่มุ่งหวังผลตามเงื่อนไขข้อเรียกร้องทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งส่วนใหญ่จะปฏิบัติการล่วงล้ำเขตแดนหรือเกี่ยวพันกับชาติอื่น การกระทำนั้นอาจเป็นไปโดยเอกเทศ ปราศจากการสนับสนุนจากรัฐใด ๆ หรือมีรัฐใดรัฐหนึ่งสนับสนุนรู้เห็นก็ได้ เมื่อเกิดขึ้นย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อผลประโยชน์ของชาติ พันธกรณีระหว่างประเทศ นโยบายของชาติทั้งด้านการเมืองและการป้องกันประเทศ การเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา ชื่อเสียง และเกียรติภูมิของชาติ

นิยามศัพท์

กลยุทธ์ (Strategy) หมายถึง แผนทั่ว ๆ ไป หรือคำแนะนำที่เลือกมาใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กลุ่มเปราะบาง (Vulnerable Group) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความสามารถจำกัดในการเผชิญเหตุการณ์สาธารณภัย ซึ่งต้องการความดูแลเป็นพิเศษ เช่น เด็ก สตรีมีครรภ์ ผู้สูงอายุ บุคคลทุพพลภาพ ผู้ป่วย ผู้พลัดถิ่น ผู้ลี้ภัย คนต่างด้าว เป็นต้น

การแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Nature-based Solution : NbS) ปฏิบัติการเพื่อป้องกัน จัดการ และฟื้นฟูธรรมชาติ หรือการปรับเปลี่ยนระบบนิเวศอย่างยั่งยืน เพื่อรับมือกับความท้าทายทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและปรับตัวได้ โดยยังคงประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์และความหลากหลาย ทางชีวภาพอย่างต่อเนื่อง

การควบคุมพื้นที่ (Area Command) หมายถึง การกำกับดูแลการจัดการเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้น ในช่วงเวลาเดียวกันหลายเหตุการณ์ และมีองค์กระบวนกรบัญชาการเหตุการณ์หลายองค์กรแยกกันทำหน้าที่จัดการเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นแต่ละเหตุการณ์ หรือทำหน้าที่กำกับดูแลการจัดการเหตุฉุกเฉินขนาดใหญ่หรือเหตุฉุกเฉินที่กำลังลุกลามขยายตัวซึ่งมีทีมงานจัดการเหตุฉุกเฉินหลายทีมงานเข้ามาเกี่ยวข้อง

การเข้าใจและตระหนักถึงความเสี่ยง (Risk - Informed) หมายถึง กระบวนการสร้างความเข้าใจ ความเสี่ยง โดยมีข้อมูลความเสี่ยงครบถ้วนและรอบด้าน และนำไปสู่แนวทางปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยง เช่น การลงทุน เพื่อการลดความเสี่ยง (Risk - Informed Investment) หมายถึง การสร้างความเข้าใจความเสี่ยงด้านการลงทุน ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงโดยเน้นไปที่ความคุ้มค่าของการลงทุน เพราะหากไม่มีการลงทุนมูลค่า ความสูญเสียและความเสียหายจะมากกว่ามูลค่าของการลงทุน

การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) หมายถึง การจัดระบบและบริหารจัดการทรัพยากร และความรับผิดชอบเพื่อเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉินทุกรูปแบบ

การซ่อมสร้าง (Reconstruction) หมายถึง การฟื้นฟูโครงสร้างและสิ่งก่อสร้างที่ได้รับ ความเสียหาย จากเหตุการณ์สาธารณภัยให้กลับมาสู่สภาพที่สามารถใช้งานได้ดังเดิม

การเตรียมความพร้อม (Preparedness) หมายถึง ความพยายามในการเตรียมการรับมือ กับสาธารณภัย มุ่งเน้นกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้คนมีความสามารถในการคาดการณ์ เผชิญเหตุ และจัดการกับผลกระทบจากสาธารณภัย อย่างเป็นระบบ หากมีการเตรียมความพร้อมได้ดีจะทำให้สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมทั้งในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการเกิดสาธารณภัย และเพิ่มโอกาสในการรักษาชีวิต ให้ปลอดภัยจากเหตุการณ์สาธารณภัยได้มากขึ้น

การเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) หมายถึง การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันเหตุการณ์ ผ่านทางหน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลที่กำลังเผชิญความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยสามารถระทำการ อย่างเป็นระบบอย่างหนึ่งเพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดความเสี่ยงและพร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ/สาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM) หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบของการใช้คำสั่ง ทางการบริหารองค์กรและทักษะ ความสามารถเชิงปฏิบัติการ เพื่อดำเนินยุทธศาสตร์ นโยบาย มาตรการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหลีกเลี่ยง ลด หรือถ่ายโอนความเป็นไปได้ ในการเกิดภัยพิบัติ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพในการจัดการปัญหา เพื่อเตรียมพร้อมรับผลกระทบทางลบของภัย

การบริหารจัดการความเสี่ยงแบบธรรมาภิบาล (Risk Governance) หมายถึง ระบบควบคุม และจัดการ ความเสี่ยง รวมถึงการตรวจสอบและประเมินผลจากหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกองค์กรที่มีประสิทธิภาพ โดยนำผลของการประเมินดังกล่าวเสนอให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจต่อไป

การบริหารจัดการภัยพิบัติ/สาธารณภัย (Disaster Management: DM) หมายถึง การใช้กลไก กระบวนการ และองค์ประกอบในการดำเนินงาน เพื่อจุดมุ่งหมาย ในประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ของปฏิบัติการด้านภัยพิบัติ เช่น การป้องกัน การลด ผลกระทบ การเตรียมพร้อม การเผชิญเหตุ การช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ตลอดจนการบูรณะ ซ่อมแซมและพัฒนา

การบรรเทาทุกข์ (Relief) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นในทันทีที่เกิดสาธารณภัยเพื่อรักษาชีวิต และตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานให้ผู้ประสบภัยสามารถดำรงชีพอยู่ได้

การบัญชาการ (Command) หมายถึง การทำหน้าที่อำนวยความสะดวก สั่งการหรือการควบคุมโดยอาศัยอำนาจที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนในกฎหมาย กฎระเบียบหรืออำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบ

การบัญชาการแบบมีเอกภาพ (Single Command) หมายถึง โครงสร้างการบัญชาการพื้นฐาน ที่ผู้บัญชาการเหตุการณ์จะรับผิดชอบการบริหารจัดการเหตุการณ์ทั้งหมดโดยลำพัง

การบัญชาการร่วม (Unified Command) หมายถึง การประยุกต์ใช้ระบบบัญชาการเหตุการณ์เมื่อมีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดการเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นมากกว่าหนึ่งหน่วยงาน หรือเมื่อเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นขยายตัวข้ามขอบเขตอำนาจหน้าที่ทางการเมือง หน่วยงานต่าง ๆ จะทำงานร่วมกันผ่านตัวแทนของแต่ละหน่วยงานที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกในหน่วยบัญชาการร่วม มีหน้าที่หลักในการกำหนดวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ร่วม และจัดทำแผนเผชิญเหตุที่จะใช้ร่วมกันเพียงแผนเดียว

การบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command) หมายถึง หน่วยบัญชาการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการจัดการเหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นในภาพรวม และประกอบด้วยผู้บัญชาการเหตุการณ์ และเจ้าหน้าที่สนับสนุนที่ได้รับการมอบหมาย

การประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage and Needs Assessment : DANA) หมายถึง การประเมินผลกระทบจากสาธารณภัยเพื่อวิเคราะห์ความสามารถของผู้ประสบภัยในการเผชิญสถานการณ์ฉุกเฉินด้วยตนเอง รวมทั้งความต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอก เช่น ความช่วยเหลือด้านอาหาร น้ำดื่ม การรักษาพยาบาล สุขอนามัยและการกำจัดสิ่งปฏิกูล ด้านสุขภาวะ ที่พักพิง อุปกรณ์ยังชีพ

การประเมินความเสียหายและความสูญเสีย (Damage and Loss Assessment : DALA) หมายถึง การวิเคราะห์ผลกระทบจากสาธารณภัย เป็นการประมาณการเชิงปริมาณว่าเกิดผลกระทบอะไรขึ้นจากเหตุการณ์ สาธารณภัย โดยอาศัยการเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากพื้นที่ประสบภัย ข้อมูลจากการประเมินจะนำไปใช้ในการประมาณการซ่อมสร้างสิ่งก่อสร้างที่เสียหายไป และเพื่อใช้ในการวางแผนเพื่อการฟื้นฟูจากความสูญเสีย

การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง กระบวนการกำหนดลักษณะ ขนาด หรือขอบเขตของความเสี่ยงโดยการวิเคราะห์ภัยที่เกิดขึ้น รวมทั้งประเมินสถานะการเปิดรับต่อความเสี่ยง ความเปราะบางในการรับมือของชุมชนที่อาจเป็นอันตรายและคาดการณ์ผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน การดำรงชีวิตและสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นในการเกิดผลกระทบจากภัยในพื้นที่หนึ่ง ๆ มีประโยชน์ในการวางแผนเพื่อการจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

การประสานงาน ณ จุดเดียว (National Single Window: NSW) หมายถึง การเชื่อมโยงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้เอกสาร ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการ นำเข้า ส่งออกสินค้า เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการ ในการตรวจสอบใบอนุญาต และใบรับรองต่าง ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ก่อนการตรวจปล่อยสินค้า ระบบนี้จะทำหน้าที่ประสานกิจกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ แบบครบวงจร ผู้ประกอบการสามารถรับส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์กับองค์กรที่เกี่ยวข้องได้อัตโนมัติ ตลอด 24 ชั่วโมง โดยไม่ต้องเดินทางไปติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ ด้วยตัวเอง

การปรับตัว (Adaptation) หมายถึง การปรับตัวในระบบธรรมชาติหรือระบบมนุษย์เพื่อตอบสนองต่อสิ่งรบกวนทางภูมิอากาศหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสารอันตราย ซึ่งจะช่วยลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น หรือช่วยสร้างโอกาสจากสภาวะวิกฤตได้

การปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ (Ecosystem-based Adaptation : EbA) การใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและบริการของระบบนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อช่วยให้มนุษย์สามารถปรับตัวต่อภัยที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การป้องกัน (Prevention) หมายถึง มาตรการหรือแนวทางต่างๆ เพื่อช่วยขจัดผลกระทบเชิงลบ จากเหตุการณ์อันตรายที่อาจเกิดกับบุคคลหรือทรัพย์สินให้หมดไปอย่างสิ้นเชิง ครอบคลุมถึงมาตรการ เชิงโครงสร้างและมาตรการที่ไม่ใช่เชิงโครงสร้าง

การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (Civil Defense) หมายถึง การป้องกันพลเรือนให้ปลอดภัยจากการโจมตีทางทหาร แต่ปัจจุบันครอบคลุมถึงการช่วยให้พลเรือนปลอดภัยจากการคุกคามทางสาธารณสุขด้วย หน้าที่ของกองกำลังป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (Civil Defense Force) จากเดิมที่มีแต่การฝึกการทหาร จึงหมายรวมถึงการดูแลให้ประชาชนปลอดภัยจากสาธารณสุขและการปฏิบัติการช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุ สาธารณภัย เช่น การช่วยเหลือเคลื่อนย้ายในช่วงอพยพ การช่วยกระจายถุงยังชีพ การอำนวยความสะดวก ในการขนส่งอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ การช่วยซ่อมแซมก่อสร้างบ้านเรือนที่เสียหายจากภัยธรรมชาติ

การเผชิญเหตุ (Response) หมายถึง มาตรการหรือการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่ควรเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และทัน่วงทีเพื่อรักษาชีวิตและให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากเหตุการณ์สาธารณสุข เช่น การกักตัวกักกัน การปฐมพยาบาล การแจกถุงยังชีพและสิ่งของบรรเทาทุกข์ การบัญชาการในเหตุการณ์ฉุกเฉิน การประสานงานเพื่อลำเลียงผู้ป่วย การบริหารจัดการศูนย์อพยพ

การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (Exercise) หมายถึง การจำลองสถานการณ์เพื่อฝึกฝนทักษะหรือซักซ้อมกระบวนการดำเนินงานที่ได้วางแผนไว้ เป็นแบบฝึกหัดเพื่อให้ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบ ในการรับมือสถานการณ์ฉุกเฉินได้ฝึกซ้อมขั้นตอนปฏิบัติที่จำเป็น ทำให้มีทักษะสามารถใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งช่วยให้พร้อมปฏิบัติงานได้จริงหากเกิดสาธารณภัยขึ้น

การฟื้นฟู (Recovery) หมายถึง การปรับสภาพระบบสาธารณสุขบุคคล การดำรงชีพ และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นกว่าเก่าตามความเหมาะสม โดยการนำเอาปัจจัยต่าง ๆ ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเข้ามาช่วยในการฟื้นฟูด้วย (Build back better) หมายรวมถึงการซ่อมสร้าง (Reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation)

การฟื้นฟูสภาพ, การเยียวยา (Rehabilitation) หมายถึง การจัดการความเสียหายหรือผลที่เกิดจากสาธารณภัย เพื่อพลิกฟื้นสภาวะการดำรงชีพของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดสาธารณภัยให้กลับคืนสู่สภาพที่เป็นอยู่ก่อนหน้า รวมทั้งการดูแลสุขภาพจิตใจและจิตสังคม (Psychosocial Support) ของผู้ได้รับผลกระทบ ตลอดจนการกระตุ้นและช่วยเหลือให้เกิดการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงตามความจำเป็น

การรับรู้ ปรับตัว และฟื้นคืนกลับ (Resilience) หมายถึง ความสามารถของระบบ ชุมชน หรือสังคมที่มีความเสี่ยงต่อสาธารณภัยในการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพความเสี่ยงภัยของตน รวมทั้งรู้จักวางมาตรการและการปฏิบัติตัวเพื่อช่วยลดหรือถ่ายโอนความเสี่ยงดังกล่าว เพื่อลดโอกาสในการได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยและหากประสบกับสาธารณภัยก็สามารถฟื้นตัวจากผลของภัยได้ด้วยแนวทางและในระยะเวลาที่เหมาะสม หมายถึงความสามารถของชุมชนในการดูแลรักษาโครงสร้างและกลไกพื้นฐานที่จำเป็นให้ปลอดภัยจากสาธารณภัยด้วย

การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk Reduction: DRR) หมายถึง แนวคิดและวิธีปฏิบัติในการลดโอกาสที่จะได้รับผลกระทบทางลบจากสาธารณภัยผ่านความพยายามอย่างเป็นระบบที่จะวิเคราะห์และบริหารจัดการปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลกระทบของสาธารณภัย เพื่อดำเนินนโยบาย มาตรการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ในการลดความล่าช้า ลดปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบาง และเพิ่มศักยภาพในการจัดการปัญหา มีเป้าหมายในการลดความเสี่ยงที่มีอยู่ในชุมชนและสังคมในปัจจุบัน และป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยใช้ระบบนิเวศเป็นฐาน (Ecosystem-based Disaster Risk Reduction : Eco-DRR) การจัดการอย่างยั่งยืน การอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศ เพื่อสร้างบริการของระบบนิเวศที่จะช่วยลดความเสี่ยงภัยพิบัติ โดยการลดผลกระทบจากภัยที่เกิดขึ้นและการเพิ่มความสามารถในการตั้งรับปรับตัวในการดำรงชีวิต

การลดผลกระทบ (Mitigation) หมายถึง ปฏิบัติการลดผลกระทบทางลบโดยตรงของภัยที่เป็นอันตรายต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากผลกระทบทางลบของภัยโดยมากไม่สามารถจัดให้หมดไปอย่างสิ้นเชิง แต่ขนาดและความรุนแรงของความเสียหายสามารถลดทอนลงได้จากการดำเนินนโยบาย และกิจกรรมต่าง ๆ

การวิเคราะห์ความเสี่ยง, การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง กระบวนการกำหนดลักษณะขนาด หรือขอบเขตของความเสี่ยงโดยการวิเคราะห์ภัยที่เกิดขึ้นและประเมินสถานะ การเปิดรับต่อความเสี่ยง (Exposure) ความเปราะบาง (Vulnerability) และศักยภาพ (Capacity) ในการรับมือของชุมชนที่อาจเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การดำรงชีวิตและสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์ ความน่าจะเป็นในการเกิดผลกระทบจากภัยในพื้นที่หนึ่ง ๆ มีประโยชน์ในการวางแผนเพื่อจัดการความเสี่ยงอย่างมีระบบ

ทีมสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ (Incident Management Assistance Team: IMAT) หมายถึง การจัดรูปแบบการบัญชาการเหตุการณ์ ซึ่งประกอบด้วยทีมงานบัญชาการและทีมงานปฏิบัติการ และเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสมอื่น ๆ ภายในโครงสร้างระบบบัญชาการที่ สามารถจะจัดส่งไปปฏิบัติงานหรือลงมือปฏิบัติงานได้ตามความจำเป็น มีการกำหนดคุณสมบัติและการรับรองอย่างเป็นทางการ

การสื่อสารความเสี่ยง (Risk Communication) หมายถึง การติดต่อสื่อสาร เชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารและความคิดเห็นระหว่างผู้ประเมินความเสี่ยง (Risk Assessor) ผู้จัดการความเสี่ยง (Risk Manager) ผู้บริโภคภาคอุตสาหกรรม สถาบันการศึกษาและกลุ่มหรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องและสนใจ (Stake Holder) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการและแม่นยำ อาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารความเสี่ยงนั้นมีอยู่ในทุกกระบวนการของการวิเคราะห์ความเสี่ยง

การอพยพ (Evacuation) หมายถึง การเคลื่อนย้าย การกระจาย และการนำพลเรือนออกจากพื้นที่อันตรายหรือพื้นที่ที่อาจเป็นอันตรายอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนและมีการกำกับดูแล รวมถึงการรับรอง และการดูแลบุคคลเหล่านี้ในสถานที่ปลอดภัยด้วย

ข่าวสาร (Intelligence) หมายถึง ข่าวสารที่เกี่ยวกับเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบัญชาการเหตุการณ์ เป็นภารกิจของส่วนแผนงานซึ่งมุ่งเน้นไปที่ข่าวสารในเหตุฉุกเฉิน

ขีดความสามารถ , ศักยภาพ (Capacity) หมายถึง ความสามารถที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือความสามารถที่อาจจะพัฒนาต่อไปให้เป็นประโยชน์มากขึ้น

คลังสำรองทรัพยากร (Stockpiling) หมายถึง วัสดุหรือเสบียงที่สะสมไว้เพื่อใช้ในเวลฉุกเฉิน หรือยามเกิดภัยพิบัติ เช่น อุปกรณ์ปฐมพยาบาล อาหาร น้ำดื่ม ไฟฉาย ถูนอน เครื่องนุ่งห่ม เครื่องประกอบอาหาร

ความปกติใหม่ , ฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคย อย่างเป็นปกติ และเคยคาดหวังล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย

ความเปราะบาง (Vulnerability) หมายถึง ปัจจัยหรือสถานะใด ๆ ที่ทำให้ชุมชนหรือสังคม ขาดความสามารถในการปกป้องตนเอง ทำให้ไม่สามารถรับมือกับสาธารณภัย หรือไม่สามารถฟื้นฟูได้อย่างรวดเร็วจากความเสียหายอันเกิดจากสาธารณภัย ปัจจัยเหล่านี้มีอยู่ในชุมชนหรือสังคมมานานก่อนเกิดสาธารณภัย และอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลกระทบของภัยมีความรุนแรงมากขึ้น

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public-Private Partnership: PPP) หมายถึง การร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในกิจการของรัฐ โดยมักเป็นการให้เอกชนร่วมลงทุนในโครงการพื้นฐาน หรือโครงการให้บริการสาธารณะในระยะยาวที่มุ่งเน้นการให้บริการที่มีประสิทธิภาพคุ้มค่ากับต้นทุนมากกว่าภาครัฐจะดำเนินการเอง เป็นทางเลือกในการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งให้เอกชนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การก่อสร้าง การดำเนินการบำรุงรักษา การจัดหาเงินทุน การให้บริการ ซึ่งเอกชนเป็นผู้บริหารจัดการความเสี่ยงของโครงการตามระยะเวลาและรายละเอียดของสัญญาที่กำหนดไว้

ความล่อแหลม (Exposure) หมายถึง การที่ผู้คน อาคารบ้านเรือน ทรัพย์สิน ระบบต่าง ๆ หรือองค์ประกอบใด ๆ มีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยและอาจได้รับความเสียหาย

ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk) คือ โอกาสหรือความเป็นไปได้ในการได้รับผลกระทบทางลบจากการเกิดสาธารณภัย โดยผลกระทบสามารถเกิดขึ้นกับชีวิต สุขภาพ การประกอบอาชีพ ทรัพย์สิน และบริการต่าง ๆ ในระดับบุคคลชุมชน สังคม หรือประเทศ

ความสูญเสีย (Loss) หมายถึง ความเปลี่ยนแปลงของการหมุนเวียนสินค้าและบริการ รวมถึงสภาพทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นผลจากสาธารณภัย ความเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงระยะเวลาที่เกิดสาธารณภัย จวบจนกระทั่งมีการซ่อมแซมหรือสร้างใหม่ของทรัพย์สินที่เสียหาย และมีการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจอย่างสมบูรณ์ในบางกรณีอาจใช้เวลาหลายปี

ความเสียหาย (Damage) หมายถึง ทรัพย์สินทางกายภาพ เช่น อาคารและส่วนประกอบ โครงสร้างพื้นฐาน สินค้าที่เก็บไว้ในคลัง และทรัพยากรธรรมชาติ ที่ถูกทำลายทั้งหมดหรือบางส่วน โดยความเสียหายอาจเกิดขึ้นระหว่างหรือภายหลังจากประสบเหตุการณ์ภัยในทันที ความเสียหายถูกวัดในเชิงกายภาพ และคิดคำนวณด้วยมูลค่าทดแทนเป็นตัวเงิน

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นกับประชาชน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมจากการเกิดเหตุการณ์ใด ๆ

ผู้บัญชาการเหตุการณ์ (Incident Commander) หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้น และรับผิดชอบการพัฒนากลยุทธ์ และยุทธวิธี และการสั่งใช้ และการจัดส่งทรัพยากร ผู้บัญชาการเหตุการณ์มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบโดยรวมต่อการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉิน และรับผิดชอบการจัดการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินในสถานที่เกิดเหตุทั้งหมด

ผู้อำนวยการ (Director) หมายถึง ผู้อำนวยการกลาง ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร

แผนที่เสี่ยงภัย (Hazard Map) หมายถึง แผนที่แสดงพื้นที่ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดภัย เช่น อุทกภัย สึนามิ ภูเขาไฟ ระเบิด เป็นผลของการประเมินความเป็นไปได้ ความถี่ของการเกิดภัย ตลอดจนความรุนแรงของภัยนั้นๆ

แผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan) หมายถึง แผนซึ่งจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรือสิ่งด้วยวาจา ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ทั่วไปที่สะท้อนหรือแสดงถึงกลยุทธ์ในภาพรวมสำหรับการจัดการเหตุฉุกเฉิน อาจรวมถึงการกำหนดทรัพยากรที่จะใช้ในการปฏิบัติงาน ภารกิจที่มอบหมาย และข้อมูลข่าวสารสำหรับจัดการเหตุฉุกเฉินระหว่างช่วงระยะเวลาการปฏิบัติการช่วงหนึ่งหรือหลายช่วง

ภัย (Hazard) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดจากธรรมชาติหรือการกระทำของมนุษย์ที่อาจนำมาซึ่ง ความสูญเสียต่อชีวิต ทรัพย์สิน ตลอดจนทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ภัยพิบัติ (Disaster) หมายถึง การหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการปฏิบัติหน้าที่ ของชุมชนหรือสังคม อันเป็นผลมาจากการเกิดภัยทางธรรมชาติหรือเกิดจากมนุษย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวางเกินกว่า ความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจะรับมือได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่

ภาคประชาสังคม (Civil Society) หมายถึง บุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรอิสระซึ่งไม่แสวงหาผลกำไร ที่มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสาธารณะ มีเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดีด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure: SOP) หมายถึง วิธีการที่ได้กำหนดหรือจัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามอย่างเป็นกิจวัตรในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง

ยุทธวิธี (Tactics) หมายถึง การใช้งานและการกำกับดูแลทรัพยากรที่ปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นด้วยกลยุทธ์

ระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning System) หมายถึง ระบบที่มีศักยภาพในการประมวลผลข้อมูลและแจ้งเตือนตามช่วงระยะเวลา เพื่อให้บุคคล ชุมชน และหน่วยงานที่เสี่ยงต่อภัยมีเวลาเพียงพอ ในการเตรียมการและรับมือได้อย่างเหมาะสม เพื่อลดโอกาสการเกิดอันตรายและความสูญเสีย

ระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System: ICS) หมายถึง แนวทางในการบริหารจัดการเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับภัยทุกประเภทอย่างมีมาตรฐานในพื้นที่เกิดเหตุ ตั้งแต่เหตุฉุกเฉินขนาดเล็ก ไปจนถึงเหตุฉุกเฉินที่มีความซับซ้อน โดยผู้ปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการร่วมกันได้ภายใต้การบัญชาการแบบรวมศูนย์ (unified command) โดยปกติมีการจัดโครงสร้างระบบเพื่อการใช้งานใน 5 สายงานหลัก คือ ส่วนบัญชาการ (command) ส่วนปฏิบัติการ (operation) ส่วนแผนงาน (planning) ส่วนสนับสนุนกำลังบำรุงหรือโลจิสติกส์(logistics) และส่วนการเงิน/การบริหารจัดการ (finance/administration) ซึ่งมีความยืดหยุ่นในการปรับลดหรือขยายส่วนงานที่อาจจำเป็น หรือไม่จำเป็นต้องใช้งาน ขึ้นอยู่กับลักษณะของเหตุการณ์นั้น ๆ

ส่วนสนับสนุน (Logistics Section) หมายถึง ส่วนที่ตอบสนองการส่งกำลังบำรุงที่จำเป็น และตอบสนองการร้องขอรับการสนับสนุนในด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร สวัสดิการและความมั่นคงของมนุษย์ พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และงบประมาณและการบริจาค เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจในแต่ละด้านร่วมกันจัดทำ ขอบเขตแผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของส่วนฯ

ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command Post) หมายถึง สถานที่ที่จัดตั้งขึ้นในพื้นที่เพื่อใช้ในการดำเนินการหลัก ศูนย์บัญชาการอาจจะตั้งอยู่รวมกันกับฐานที่ตั้งหรือสถานที่อื่น ๆ ที่จัดตั้งขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดการเหตุฉุกเฉิน

ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน (Emergency Operations Center: EOC) หมายถึง สถานที่ที่ใช้ประสานงานด้านข้อมูลข่าวสารและทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการจัดการเหตุฉุกเฉิน (การปฏิบัติการในสถานที่เกิดเหตุ) ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินอาจเป็นสถานที่ชั่วคราวหรืออาจเป็นสถานที่ศูนย์กลางหรือสถานที่มั่นคงถาวรกว่า หรืออาจจัดตั้งในองค์กรในระดับสูงกว่า หรืออาจจัดตามภารกิจหลักแต่ละด้าน หรือจัดตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ และพื้นที่รับผิดชอบ

ศูนย์ประสานข้อมูลร่วม (Joint Information Center: JIC) หมายถึง สถานที่ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ประสานข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมการจัดการเหตุฉุกเฉิน ศูนย์ประสานข้อมูลร่วมเป็นจุดกลางของการติดต่อสำหรับสื่อข่าวทุกประเภท

ศูนย์พักพิงชั่วคราว (Temporary shelter) หมายถึง สถานที่เพื่อให้ผู้ประสบภัยใช้อาศัย เมื่อไม่สามารถเข้าถึงที่อยู่อาศัยตามปกติได้ อาจเป็นสถานที่ที่สร้างจากวัสดุชั่วคราว เช่น เต็นท์ บ้านจากวัสดุสังเคราะห์ ที่พักอาศัยชั่วคราวชนิดอื่นหรือในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง อาจเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย หรือเป็นเอกสารที่จัดทำต่างหาก โดยมีรายละเอียดด้านบุคลากร สถานที่ ระยะเวลา และแนวทางในการปฏิบัติอย่างชัดเจน

หน่วยงานสนับสนุน (Supporting Agency) หมายถึง หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน และ/หรือให้ความช่วยเหลือด้านทรัพยากรแก่หน่วยงานอื่นๆ

เอกภาพในการบัญชาการ (Unity of Command) หมายถึง หลักการของระบบการบัญชาการเหตุการณ์ที่กำหนดให้แต่ละบุคคลที่ทำหน้าที่ตอบโต้เหตุฉุกเฉินจะได้รับการมอบหมายให้อยู่ภายใต้ผู้ควบคุมดูแลเพียงหนึ่งคนเท่านั้น

ภาคผนวก ค

กรอบแผนงานภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
<p>กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนาและส่งเสริมให้มีระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยทุกระดับ (ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)</p> <p>1. แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย</p>	<p>- การจัดทำข้อมูลฐาน (Baseline Data) และชุดข้อมูล (Data Set) ที่จำเป็นสำหรับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่ เพื่อจัดทำแผนที่ ความเสี่ยง (Risk Map)</p> <p>- <i>อาทิต์โครงการพัฒนาแนวทางประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566</i></p> <p>- การวิเคราะห์ความเสี่ยงโดยสร้างฉากทัศน์ (Scenario - based risk assessment) ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต</p>	<p>- กระทรวงมหาดไทย</p> <p>- กระทรวงกลาโหม</p> <p>- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p> <p>- กระทรวงคมนาคม</p> <p>- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม</p> <p>- กระทรวงพลังงาน</p> <p>- กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>- กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</p> <p>- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ</p>	<p>- องค์กรภาครัฐ</p> <p>- ภาคประชาสังคม</p> <p>- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>
<p>2. แนวทางปฏิบัติในการใช้ผลการประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผน</p>	<p>- การนำผลการประเมินความเสี่ยงมากำหนดเป็นแนวทางในการกำหนดแผนงาน/โครงการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย</p> <p>- โครงการการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัยบรรจุในนโยบายระดับชาติ และระดับพื้นที่</p>		
<p>3. แนวทางปฏิบัติในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่อง การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ</p>	<p>- การสื่อสารความเสี่ยงของพื้นที่ให้ประชาชนและทุกภาคส่วนเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัย</p> <p>- การจัดทำ ปรับปรุง และพัฒนาคู่มือประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Assessment Guideline) ทุกระดับ</p> <p>- การจัดทำ ปรับปรุง และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน</p> <p>- การพัฒนาศักยภาพให้ทุกภาคส่วนมีความรู้และความเข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัย</p> <p>- การจัดทำหลักสูตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ในการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาอเนกระบบ</p>		

หมายเหตุ โครงการที่สำคัญของหน่วยงานจะนำเข้าสู่ระบบการติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSUR) ภายหลังจากได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัย			
1. แนวทางปฏิบัติในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance)	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำผังเมือง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กฎ ระเบียบมาตรฐานความปลอดภัย - การย้ายที่ตั้งชุมชน หมู่บ้านและอาคารสถานที่ออกพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย - การออกแบบโครงสร้างและใช้วัสดุในการก่อสร้างที่มีความคงทน และปลอดภัย 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงการคลัง - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) 	<ul style="list-style-type: none"> - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการป้องกันและลดผลกระทบ จากความเสี่ยง (Risk Prevention and Mitigation)	<ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดพื้นที่ และจัดกลุ่มที่ตั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม - การกำหนดมาตรฐานการก่อสร้างอาคารที่ต้านทานภัยต่างๆ และไม่ก่อให้เกิดสาธารณภัย - การเสริมระบบนิเวศวิทยา โดยใช้แนวทางการแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Natural-based Solution) เช่น การเสริมสร้างความแข็งแรงของตลิ่ง โดยการปลูกต้นไม้ ไม้พุ่ม หญ้าแฝก และป่าโกงกางป้องกันชุมชนริมน้ำหรือริมทะเล - การขุดลอกคูคลอง ท่อระบายน้ำ และรักษาความสมบูรณ์ในการระบายน้ำของพื้นที่แบบปกติและแบบฉุกเฉิน - การพัฒนาออบาตาล และบ่อน้ำตื้น - การปรับแผนการเกษตรเพื่อกระจายความเสี่ยง - การสร้างความตระหนักเพื่อป้องกันการติดต่อกับเชื้อโรค และอื่น ๆ - การออกกฎหมายที่จำเป็นในการลดความเสียหายจากสาธารณภัย 		
3. แนวทางปฏิบัติในการถ่ายโอนความเสี่ยง (Risk Transfer)	<ul style="list-style-type: none"> - การสร้างระบบประกันภัย - การออกพันธบัตรสาธารณภัย (Catastrophe/CAT bond) 		
4. แนวทางปฏิบัติในการยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance)	<ul style="list-style-type: none"> - การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ - โครงการการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบบูรณาการ ระยะยาวค่าดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566 - การจัดทำแผนอพยพและจัดเตรียมพื้นที่รองรับการอพยพ 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงกลาโหม - กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - กระทรวงพาณิชย์ - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
	<ul style="list-style-type: none"> - การเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว (Temporary Shelter Management) อาทิ โครงการสร้างการมีส่วนร่วมและพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566 - การจัดทำแผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan: BCP) - การพัฒนาและเชื่อมโยงระบบการแจ้งเตือนภัยให้มีประสิทธิภาพ แม่นยำ และน่าเชื่อถือ สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลร่วมกับต่างประเทศ - การเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรสาธารณสุข 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรมประชาสัมพันธ์ - กองทัพอากาศ - สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) 	<ul style="list-style-type: none"> - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กลยุทธ์ที่ 3 : ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย			
1. แนวทางปฏิบัติในการกำหนดให้เป็นนโยบายแห่งรัฐที่สำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในฐานะหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย - การสนับสนุนและจัดสร้างงบประมาณสำหรับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย - การศึกษา วิจัย และรวบรวมมาตรการป้องกันภัย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของทุกภาคส่วนเพื่อใช้จัดการกระบวนการและวางแผนในฐานะหุ้นส่วนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้วยการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) - การทบทวนและปรับปรุงนโยบาย กฎหมาย และบทบาทของทุกภาคส่วนในแต่ละระดับในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ - การจัดสมัชชาการจัดการสาธารณภัยเป็นเวทีสาธารณะระดับชาติ - การจัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างภาคประชาสังคม ภาคเอกชน กับภาครัฐในการนำนโยบายการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปสู่การปฏิบัติ 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงการคลัง - กระทรวงมหาดไทย 	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับชาติถึงชุมชนตำบลเป็นแผนงาน โครงการ/กิจกรรม/เวทีสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย - การจัดตั้งกองทุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยและกองทุนพิเศษเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย - การกำหนดมาตรการการเงินการคลังและการส่งเสริมการลงทุน เพื่อการลดความเสี่ยงสาธารณภัยให้แก่ภาคประชาสังคม - การส่งเสริมให้ภาคประชาสังคม เข้าถึงระบบประกันความเสี่ยง การทำประกันภัย การให้สินเชื่อฉุกเฉินเพื่อการถ่ายโอนความเสี่ยงจากสาธารณภัย 		
2. แนวทางปฏิบัติในการร่วมเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	<ul style="list-style-type: none"> - การเสริมสร้างให้ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา องค์กรวิจัย นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญมีส่วนร่วมในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้านการเผชิญเหตุและการฟื้นฟู - การศึกษา พัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย และสร้างเสริมนวัตกรรม ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาคประชาสังคม - สถาบันทางการศึกษา องค์กรวิจัย นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ 	

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณสุขภัย

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนาระบบสารสนเทศด้านสาธารณสุขภัย			
1. แนวทางปฏิบัติในการจัดทำแพลตฟอร์ม (Platform)	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำ คอบคุม กำกับ ดูแล แพลตฟอร์มสารสนเทศด้านการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาระบบสารสนเทศเชื่อมต่อและใช้ประโยชน์ - อาทิ โครงการการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณสุขภัย ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กระทรวงคมนาคม - กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงพลังงาน - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
2. แนวทางปฏิบัติในการจัดทำมาตรฐานชุดข้อมูลสาธารณสุขภัย	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำ พัฒนา ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานให้มีรูปแบบเป็นมาตรฐานเดียวกัน - อาทิ โครงการการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณสุขภัย ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566 		
3. แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาระบบวิเคราะห์ และประมวลผล	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาระบบวิเคราะห์และประมวลผล ภายใต้แพลตฟอร์ม (Platform) สารสนเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย เพื่อสนับสนุนระบบการตัดสินใจ (Decision Support System: DSS) ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย - อาทิ โครงการการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณสุขภัย ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566 		
4. แนวทางปฏิบัติในการจัดทำระบบนำเสนอข้อมูล และการเข้าถึงข้อมูล	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำระบบสืบค้น การคัดกรอง วิเคราะห์การแสดงผล ภายใต้แพลตฟอร์ม (Platform) สารสนเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย อาทิ โครงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณสุขภัย ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566 - อาทิ โครงการการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสาธารณสุขภัย ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566 		

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ	
			หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาการจัดการความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัย				
1. แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้มีการวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยี	<ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมการผสมผสาน ค่อยๆ อดภูมิปัญญา และความรู้ที่พอเพียง เพื่อการวางแผนป้องกันและลดผลกระทบได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ภัย ในอนาคต - การจัดตั้งศูนย์วิจัยด้านการจัดการความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัยของประเทศ - การทำบันทึกข้อตกลงกับสถาบันการศึกษา องค์กรวิชาการ เพื่อให้เกิดการสร้างและการประยุกต์ใช้นวัตกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - การสนับสนุนให้บุคลากรจากทุกภาคส่วนเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และศึกษาอบรม พัฒนาการความรู้เฉพาะด้าน - อาทิ โครงการเพิ่มทักษะและยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติให้กับบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ ระยะเวลาตั้งแต่เมษายน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566 และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะเวลาตั้งแต่เมษายน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566 - การแลกเปลี่ยนบุคลากรในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ - การทดสอบและประเมินเพื่อรับรองบุคลากรให้เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัยในระดับสากล 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงมหาดไทย 	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ไปสู่งานวิจัยหรือการเป็นวิทยากรด้านวิชาการ ความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัยตามมาตรฐาน	<ul style="list-style-type: none"> - การสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้เฉพาะด้าน 	<ul style="list-style-type: none"> - การสนับสนุนให้บุคลากรจากทุกภาคส่วนเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และศึกษาอบรม พัฒนาการความรู้เฉพาะด้าน - อาทิ โครงการเพิ่มทักษะและยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติให้กับบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ ระยะเวลาตั้งแต่เมษายน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566 และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะเวลาตั้งแต่เมษายน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566 - การแลกเปลี่ยนบุคลากรในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ - การทดสอบและประเมินเพื่อรับรองบุคลากรให้เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัยในระดับสากล 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงมหาดไทย 	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมกระบวนการจัดการความรู้ด้านสถานการณ์ภัย		<ul style="list-style-type: none"> - การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สาธารณะด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การจัดเวทีเสวนา สัมมนา อบรม สื่อออนไลน์ - การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ส่งเคราะห์บทเรียน แนวปฏิบัติที่ดี (best practice) - การบรรจุหลักสูตรในภาคการศึกษา - การจัดตั้งสถาบันการดับเพลิงและบรรเทาสาธารณภัย และสถาบันป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศไทย - การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ และมาตรฐานการฝึกอบรมเกี่ยวกับ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน - การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ และมาตรฐานการฝึกอบรมเกี่ยวกับ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงมหาดไทย 	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก	หน่วยงานรับผิดชอบ สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 3 : พัฒนาการสื่อสารความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัยที่มีประสิทธิภาพ			
1. แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาและสร้างรูปแบบการสื่อสารความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัยสู่สาธารณะ	- การพัฒนารูปแบบ สื่อประชาสัมพันธ์ ที่มีความรวดเร็ว ครอบคลุมทันต่อสถานการณ์	- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาระบบเตือนภัยแบบครบวงจร (End-to-End Early Warning System) ที่สามารถแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า รวมถึงข่าวสารข้อมูลที่มีความแม่นยำตรงเป้าหมายทุกกลุ่ม อาทิ โครงการพัฒนาระบบการแจ้งเตือนอุทกภัยระดับพื้นที่เพื่อการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าที่มีประสิทธิภาพ ระยะเวลาดำเนินการ ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566	- การพัฒนาระบบเตือนภัยแบบครบวงจร (End-to-End Early Warning System) ที่สามารถแจ้งเตือนภัยที่หลากหลายประเภทภัย (Multi-Hazard) นำไปสู่การแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า รวมถึงข่าวสารข้อมูลที่มีความแม่นยำตรงเป้าหมายทุกกลุ่ม อาทิ โครงการพัฒนาระบบการแจ้งเตือนอุทกภัยระดับพื้นที่เพื่อการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าที่มีประสิทธิภาพ ระยะเวลาดำเนินการ ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566	- กระทรวงมหาดไทย	
กลยุทธ์ที่ 4 : ส่งเสริมการลงทุนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัยแบบมีส่วนร่วมจากภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมในส่วนท้องถิ่น			
1. แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีการลงทุนแบบมีส่วนร่วม ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัย	- การจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารรักษาหรือบูรณะระบบโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่มีอยู่เดิม และก่อสร้างใหม่	- กระทรวงการคลัง	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างความเป็นส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชนในการจัดการความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัยในทุกกระดับ	- การสนับสนุนและดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัยระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนหรือชุมชน เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ และผลประโยชน์ร่วมกัน	- กระทรวงมหาดไทย	
3. แนวทางปฏิบัติในการกำหนดกลไก/มาตรการทางการเงินและมาตรการคลัง เพื่อส่งเสริมการจัดการความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัย	- การจัดตั้งกองทุนการจัดการสถานการณ์ภัย - การกำหนดมาตรการยกเว้นหรือลดภาษีสำหรับผู้ประกอบการ และประชาชนเพื่อจูงใจให้ตระหนักถึงสถานการณ์ภัยที่อาจเกิดขึ้น	- กระทรวงการคลัง	
4. แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมธุรกิจประกันภัยเพื่อลดความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัย	- การจัดตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนระบบประกันภัยด้านสถานการณ์ภัย	- กระทรวงสาธารณสุข	

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 5 : เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย			
1. แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่าย ภาคประชาชน อาสาสมัคร และอื่น ๆ	<ul style="list-style-type: none"> - การฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้นำชุมชนรวมถึงคนในชุมชน เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงสภาพความเสี่ยงในพื้นที่และเข้ามามีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนทุกขั้นตอนของการจัดการสาธารณภัย - การสร้างแนวทางการบริหารจัดการสาธารณภัยระดับชุมชน โดยมุ่งเน้นการวางกลไกขับเคลื่อนกิจกรรมการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในรูปแบบคณะกรรมการ โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางในการวางแผนเตรียมพร้อมรับมือป้องกันจัดการบรรเทาและฟื้นฟูความเสียหายจากสาธารณภัย - <i>อาทิ โครงการจัดการอุทกภัยโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community – Based Flood Management : CBFM) ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566</i> - การติดตามความก้าวหน้าหรือผลลัพธ์การดำเนินการ และนำผลจากการติดตามและประเมินผลมาใช้พัฒนาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ - การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม - สภากาชาดไทย - กระทรวงศึกษาธิการ 	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาศักยภาพชุมชนหรือเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาระบบอัจฉริยะ (Smart Community/City) โดยสร้างศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของชุมชนและเมือง (Community Based Disaster Risk Management) ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะภายใต้กรอบแนวคิด “รู้รับ - ปรับตัว - พื้นเรื้อทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)” 		

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ	
	กลยุทธ์	หลัก	หลัก	สนับสนุน
<p>กลยุทธ์ที่ 1 : เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างประเทศ</p> <p>แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยทั้งแบบทวิภาคี และพหุภาคีของประเทศไทยและประเทศหุ้นส่วน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ความร่วมมือทางวิชาการด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย - การจัดทำโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย - การจัดทำความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อการป้องกันและลดผลกระทบ เช่น การจัดทำแผนที่เสี่ยงภัย การพัฒนาระบบเตือนภัย - การจัดทำความร่วมมือด้านแผนกฟื้นฟูหลังการเกิดสาธารณภัย - การเป็นเจ้าภาพร่วมจัดการประชุมระหว่างประเทศเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยน (Platform) องค์ความรู้ทางวิชาการ ประสบการณ์ แนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - การจัดทำความร่วมมือเพื่อการแลกเปลี่ยนและจัดตั้งผู้เชี่ยวชาญ ไปปฏิบัติงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงการต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 	
<p>กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ</p> <p>1. แนวทางปฏิบัติ “การรับ” ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือ และขั้นตอนการรับ ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศ ได้แก่ 1) แนวทางปฏิบัติของประเทศไทยในการขอรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ 2) เงื่อนไขและขั้นตอนในการรับและการเปิดรับ ร้องขอ ปฏิเสธ และยุติความช่วยเหลือจากต่างประเทศ 3) การจัดการข้อมูลด้านสาธารณภัย 4) การจัดการระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว (National Single Window: NSW) และ 5) ขั้นตอนการอำนวยความสะดวกและการดูแลความปลอดภัยให้แก่ต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และองค์กรต่างประเทศอื่น ๆ - การจัดทำโครงการฝึกการรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงการต่างประเทศ - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงกลาโหม - กระทรวงการคลัง 	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 	
<p>2. แนวทางปฏิบัติ “การให้” ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ต่างประเทศ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือ และขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ต่างประเทศ ได้แก่ 1) หน้าที่ความรับผิดชอบของประเทศไทยในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือ 2) หน้าที่ความรับผิดชอบของประเทศไทยผู้ให้ความช่วยเหลือ 3) เงื่อนไขและขั้นตอนในการให้และยุติ ความช่วยเหลือ และ 4) บัญชีทรัพยากรสำหรับปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม สำหรับกรณีที่จะต้องมีการดำเนินการร่วมกันในทางปฏิบัติ - การจัดทำโครงการฝึกการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม แก่ต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงการต่างประเทศ - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงกลาโหม - กระทรวงสาธารณสุข 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาคเอกชน - มูลนิธิ - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 	

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
<p>กลยุทธ์ที่ 3 : ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม</p> <p>แนวทางปฏิบัติเพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม</p>	<p>มาตรการ/กรอบแผนงาน</p>	<p>หลัก</p>	<p>สนับสนุน</p>
<p>การจำกัดทำขึ้นตอน ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนำเข้าส่งออก และโลจิสติกส์ เร่งรัดการดำเนินการพัฒนาระบบเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านระบบ (National Single Window: NSW)</p> <p>การจัดทำขั้นตอนเกี่ยวกับกรณภัย ภาชี การเดินทางเข้า/ออกของบุคคลกร การนำเข้า/ส่งออก อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งของบรรทุกทุกซ์ และอื่น ๆ</p> <p>-การจัดทำแนวทาง/แบบฟอร์มสำหรับระบบการติดตาม (Tracking) การจัดเก็บการจัดสรร และการแจกจ่ายสิ่งของสำรองในคลังสำรองทรัพยากรที่กำหนดไว้ในแต่ละภาค (Stockpiling)</p> <p>-การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศหลักของประเทศเพื่อใช้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ สือสาร และติดตามเกี่ยวกับกรประสบ ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมกับต่างประเทศ และองค์กรผู้ให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนประชาชนทั่วไป</p> <p>- การจัดทำโครงการเพื่อการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคล ในด้านระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ เช่น การจัดเก็บข้อมูลสาธารณสุข การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงลึก การใช้องค์ความรู้ด้านภูมิศาสตร์สารสนเทศ (Geographic Information System: GIS) การใช้แผนที่ดาวเทียม (Satellite) การควบคุมอากาศยานไร้คนขับ (Drone) รวมถึงการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดทำกรอบนโยบายและแผนปฏิบัติการ ด้านการจัดการภัยพิบัติ</p> <p>- การพัฒนาแนวทางการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Committee on Disaster Management: ACDM) ในส่วนที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>- กระทรวงการคลัง</p> <p>- กระทรวงมหาดไทย</p>	<p>- กระทรวงต่างประเทศ</p> <p>- กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>- กระทรวงกลาโหม</p>	

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ	
	กลยุทธ์ที่ 4 : ส่งเสริมความเป็นประเทศไทยที่มีบทบาทนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย		หลัก	สนับสนุน
1. แนวทางปฏิบัติส่งเสริมและพัฒนาการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทั้งภายในและระหว่างประเทศตามมาตรฐานตามหลักสากล	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำมาตรฐานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมตามหลักองค์การสหประชาชาติกลุ่มงานด้านมนุษยธรรม (Cluster Approach) ที่เกี่ยวข้อง - การจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ค้นหาและกู้ภัยในเขตเมือง ทั้งภายในและระหว่างประเทศ (Urban Search and Rescue: USAR) - การจัดทำแนวทางการปฏิบัติงานของทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์และสาธารณสุขในภาวะภัยพิบัติของประเทศไทย (Thailand Emergency Medical Team: Thailand EMT) ที่มีสมรรถนะสูง ตามมาตรฐานขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ในการปฏิบัติงานร่วมกับทีม EMT ของประเทศต่าง ๆ - การจัดการประชุม สัมมนา ฝึกอบรมด้านการประสานความร่วมมือระหว่างพลเรือน – ทหาร (Civil – Military Coordination) โดยส่งเสริมบทบาททหารในการจัดการความเสี่ยงสาธารณภัยทั้งในและระหว่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงมหาดไทย - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการพลเรือน - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ - กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงสาธารณสุข 	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
2. แนวทางปฏิบัติให้การสนับสนุนความเป็นหุ้นส่วนทางวิชาการ และจัดให้มีโครงการศึกษาวิจัย ฝึกอบรม และศึกษาดูงาน ด้านการพัฒนาระบบการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับนานาชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดโครงการความร่วมมือทางวิชาการ การวิจัย การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมนานาชาติ การศึกษาดูงาน ด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย 		- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ	
			หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนามาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างมีเอกภาพ				
1. แนวทางปฏิบัติในการแจ้งระดับสถานการณ์สำคัญให้หน่วยงานภาครัฐในหน่วยงานภาครัฐในการจัดการสถานการณ์	การพัฒนาแนวทางในการแจ้งระดับสถานการณ์สำคัญให้หน่วยงานภาครัฐในการจัดการสถานการณ์	- การพัฒนาแนวทางในการแจ้งระดับสถานการณ์สำคัญให้หน่วยงานภาครัฐในการจัดการสถานการณ์	- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี - กระทรวงมหาดไทย - กรมประชาสัมพันธ์	- กระทรวงพลังงาน - กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงคมนาคม - กระทรวงกลาโหม
2. แนวทางปฏิบัติในการจัดการเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยในทุกกระดับตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550	การพัฒนาแนวทางในการจัดการเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยในทุกกระดับตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550	- การพัฒนาแนวทางในการจัดการเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยในทุกกระดับตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550	- กระทรวงมหาดไทย - กรมประชาสัมพันธ์	- กระทรวงสาธารณสุขและสหกรณ์ - กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
3. แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน	การพัฒนาแนวทางในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน	- การพัฒนาแนวทางในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน		
4. แนวทางปฏิบัติในการประกาศเขตพื้นที่ที่ประสบสถานการณ์/ประกาศเขตสถานการณ์ภัย/ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน	การพัฒนาแนวทางในการประกาศเขตพื้นที่ที่ประสบสถานการณ์/ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน	- การพัฒนาแนวทางในการประกาศเขตพื้นที่ที่ประสบสถานการณ์/ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน		
5. แนวทางปฏิบัติในการตัดสินใจยกระดับการจัดการสถานการณ์ภัย	การพัฒนาแนวทางในการตัดสินใจยกระดับการจัดการสถานการณ์ภัย	- การพัฒนาแนวทางในการตัดสินใจยกระดับการจัดการสถานการณ์ภัย เช่น การจัดทำคู่มือผู้บัญชาการเหตุการณ์		
6. แนวทางปฏิบัติในการอพยพ	การพัฒนาแนวทางในการอพยพ	- การพัฒนาแนวทางในการอพยพ เช่น การจัดทำคู่มือการอพยพ การจัดลำดับความสำคัญของผู้อพยพตามกลุ่มเป้าหมาย และการจัดพื้นที่อพยพที่ปลอดภัย		
กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาระบบและเครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ				
1. แนวทางปฏิบัติในการสื่อสารและโทรคมนาคม	การพัฒนาโครงสร้างระบบการติดต่อสื่อสารและโทรคมนาคม เพื่อสนับสนุนการจัดการในภาวะฉุกเฉิน	- การพัฒนาโครงสร้างระบบการติดต่อสื่อสารและโทรคมนาคม เพื่อสนับสนุนการจัดการในภาวะฉุกเฉิน - การพัฒนาระบบการแจ้งเหตุและการสนับสนุนข้อมูลด้านสถานการณ์ภัยแก่ประชาชน อาทิ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการรับแจ้งและรายงานเหตุด้วยสถานการณ์ภัย ระยะเวลาดำเนินการ ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566	- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - กระทรวงมหาดไทย	- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - กระทรวงกลาโหม

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
2. แนวทางปฏิบัติในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในภาวะฉุกเฉิน	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือคาดว่าจะเกิดขึ้นให้ทุกภาคส่วนรับรู้และเข้าใจในสถานการณ์ (Situation Awareness) 	- กรมประชาสัมพันธ์ - กระทรวงมหาดไทย	- สนับสนุน
3. แนวทางปฏิบัติในการบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command)	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาระบบการบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System: ICS) มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการสั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 	- กระทรวงมหาดไทย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. แนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สพด.)	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาแนวทางในการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สพด.) - การจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 		
5. แนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาทักษะที่สนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ 		
กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์			
1. แนวทางปฏิบัติในการขอใช้เงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาแนวทางในการขอใช้เงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน 	- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	- กระทรวงสาธารณสุข
2. แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสียหาย และความต้องความช่วยเหลือ (Damage and Need Assessment: DANA)	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาแนวทางในการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage and Need Assessment: DANA) 	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงศึกษาธิการ - สภากาชาดไทย	- กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงแรงงาน - กระทรวงวัฒนธรรม - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
3. แนวทางปฏิบัติในการรับบริจาค	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาแนวทางในการรับบริจาค 		
4. แนวทางปฏิบัติในการรายงานข้อมูล	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาแนวทางในการรายงานข้อมูล 		
5. แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาแนวทางในการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว เช่น การจัดทำคู่มือศูนย์พักพิงชั่วคราว 		

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงหลังเกิดสาธารณภัยเพื่อการฟื้นฟูที่ดีกว่าเดิม			
1. แนวทางปฏิบัติในการช่วยเหลือประชาชนเพื่อการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำคู่มือหรือแบบฟอร์มการสำรวจและประเมินความเสียหายหลักการเกิดสาธารณภัย - การจัดทำมาตรฐานแบบประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (PDNA) ได้แก่ จัดทำข้อมูลฐาน (Baseline Data & Information) ประเมินความเสียหายและความสูญเสีย (Damage and Loss Assessment: DALA) ประเมินผลกระทบที่ตามมา (Impacts) ประเมินความต้องการในการฟื้นฟู (Needs Assessment) จัดทำกรอบการฟื้นฟู (Recovery Framework) ที่เกี่ยวข้อง - โครงการการศึกษาและพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน ด้านการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของประเทศไทย ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม 2565 – กันยายน 2566 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กระทรวงการคลัง - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาาระบบราชการ 	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งระบบและกลไกในการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (PDNA)	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) และคู่มือเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติ การประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย แบบบูรณาการ - การจัดทำรูปแบบกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ เพื่อการประสานงานแบบบูรณาการ 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงการคลัง - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ	
			หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู				
1. แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูสภาพของผู้ประสบภัย	- การจัดทำคู่มือ หรือแนวทางการปฏิบัติงานฟื้นฟูสภาพของผู้ประสบภัยทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ	- กระทรวงสาธารณสุข	- องค์กรภาครัฐ - ภาคประชาสังคม - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
2. แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูสภาพทางสังคม	- การจัดทำคู่มือหรือแนวทางการฟื้นฟูสภาพทางสังคม ได้แก่ ขั้นตอนการประสานการช่วยเหลือประชาชนในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์		
3. แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูและเสริมสร้าง ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ	- การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานการคลังที่เหมาะสมเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประสบภัยสามารถกลับมามีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น เงินให้เปล่า เงินอุดหนุน เงินสมทบ เงินชดเชย - การผ่อนผันด้านการเงิน การพักชำระหนี้ การช่วยเหลือด้านการกู้ยืม หรือการลดหย่อนภาษี/ดอกเบี้ย แก่ผู้ประสบภัย - การจัดตั้งกองทุนพิเศษเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมถึงเงินหมุนเวียนต่าง ๆ เช่น การฟื้นฟูอาชีพ แก่ผู้ประสบภัย การฟื้นฟูภาคการเกษตร กองทุนเงินกู้ยืม เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อส่งเสริมการลงทุนประกอบอาชีพ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยในระยะสั้น	- กระทรวงการคลัง		
4. แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อม	- การกำหนดแนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
กลยุทธ์ที่ 3 : เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่า (Build Back Better and Safer)				
1. แนวทางปฏิบัติในการวางแผน สนับสนุนการฟื้นฟู และการพัฒนาศักยภาพชุมชน	- การกำหนดแนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งพื้นที่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	- กระทรวงพาณิชย์ - กรมโยธาธิการและผังเมือง - องค์กรสาธารณสุขมูลนิธิ - ภาคเอกชน	
2. แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูบริการด้านสุขภาพและการบริการสังคม	- การกำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านการฟื้นฟู โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัย	- กระทรวงการคลัง		

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
		<ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดแนวทางการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในการวางแผนการฟื้นฟู การระบุและติดตามการแก้ไขความขัดแย้ง และการลดความแตกต่าง การประสานความต้องการที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ - การกำหนดแนวทางการให้ความช่วยเหลือ การสนับสนุนให้มีการบูรณะ ซ่อมสร้าง และพัฒนาที่อยู่อาศัยถาวร ให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและสนับสนุน - การกำหนดแนวทางการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมบริการ ในสาขาต่าง ๆ เพื่อเป็นการสนับสนุนการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงอาคาร สถานที่สำคัญ โดยให้พิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการฟื้นฟู ซ่อมสร้าง ได้แก่ การวางแผนผังเมือง การวางแผนใช้ประโยชน์ที่ดิน และการเลือกใช้สิ่งก่อสร้างตามมาตรฐานที่กำหนด - การกำหนดแนวทางในการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมบริการ ในสาขาสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและจำเป็น เพื่อสงวน อนุรักษ์ บูรณะ และปฏิสังขรณ์ให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิมตามพื้นที่ที่ประสบภัยร้ายของการสนับสนุน - การกำหนดแนวทางการสนับสนุนตามแผนงานและภารกิจที่กำหนดวิธีการที่จะใช้ทรัพยากรและสมรรถนะเพื่อตอบสนองความต้องการของพื้นที่ - การกำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ รวมถึงด้านเกษตรกรรม คีนุศาสตร์ที่มีนคัง - การกำหนดแนวทางการสนับสนุนทางการเงินในการฟื้นฟูด้านอื่น ๆ เช่น การลงทุนจากภายนอก การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กระทรวงคมนาคม - กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงวัฒนธรรม - กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร - สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
3. แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูที่อยู่อาศัย			
4. แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบโครงสร้างพื้นฐาน			
5. แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
6. แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ			

การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผน

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
<p>1. การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ</p>	<p>– การเสริมสร้างและพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของแผน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ นโยบายการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย</p> <p>– การผลักดันแนวทางปฏิบัติของยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติผ่านแผนงานโครงการ และกิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการระดับหน่วยงาน สู่ระดับพื้นที่</p> <p>– การผลักดันให้มีงบประมาณเชิงบูรณาการด้านการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัยของทุกหน่วยงาน</p> <p>– การบูรณาการและประสานการปฏิบัติระหว่างคณะกรรมการระดับชาติภายใต้กลไกของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง</p> <p>– การกำหนดบทบาทหน่วยงานและภาคีเครือข่ายทุกระดับในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 รวมทั้งนโยบายและกฎหมายต่าง ๆ</p> <p>– การติดตามประเมินผล โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ กำหนดให้จัดทำรายงานผลการดำเนินการเป็นประจำทุกปี และการติดตาม ประเมินผลการนำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติทุกระดับ</p> <p>– การสนับสนุนการศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ รวมทั้งการถอดบทเรียน ภายใต้ได้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ</p>	<p>– กระทรวงมหาดไทย</p>	<p>– หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กรอบแผนงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		หลัก	สนับสนุน
2. การติดตามและประเมินผล	<p>การประเมินผลภายใน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การติดตามผลการดำเนินงานตามแนวทางปฏิบัติที่คณะกรรมการติดตาม และประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกำหนด - การประเมินโดยกระบวนการถอดบทเรียน เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานปัจจุบัน วิเคราะห์ประเด็นปัญหาสำหรับการพัฒนาปรับปรุง การดำเนินงาน - การศึกษา วิจัย และประเมินผลเฉพาะเรื่อง เพื่อค้นหาประเด็นการพัฒนาที่ไม่สามารถจัดเก็บได้จากรายงานการประเมินภายใน <p>การประเมินผลภายนอก</p> <ul style="list-style-type: none"> - การประเมินผลโดยบุคลากรหรือสถาบันหรือหน่วยงานภายนอก โดยมุ่งเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ พร้อมวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเป้าหมายของยุทธศาสตร์ 		<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. การวิจัยและพัฒนา	<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษา เรียนรู้ ค้นหาแนวคิด แนวทาง วิถีปฏิบัติ การสร้างสรรค์นวัตกรรม และศึกษาบทเรียน (Lesson Learnt) ของการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยที่เป็นเหตุการณ์สำคัญที่ผ่านมา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเทคนิควิธีการรูปแบบการดำเนินงาน หรือเทคโนโลยีในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย 		<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)) - สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) - สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 		<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก ข

สถิติสถานการณ์อุทกภัยของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2554 - 2563

พ.ศ.	พื้นที่ประสบภัย					ความเสียหาย											มูลค่าความเสียหาย (บาท)				
	พื้นที่ประสบภัย	ด้านชีวิต				ด้านทรัพย์สิน							ด้านสิ่งสาธารณประโยชน์								
		ชายฝั่ง	ชนบท	อเนกประสงค์	พื้นที่เกษตร	พื้นที่เกษตร	พื้นที่เกษตร	พื้นที่เกษตร	พื้นที่เกษตร	พื้นที่เกษตร	พื้นที่เกษตร	พื้นที่เกษตร	พื้นที่เกษตร	พื้นที่เกษตร	พื้นที่เกษตร	พื้นที่เกษตร		พื้นที่เกษตร			
2554	4	74	844	0	5,919	53,380	16,224,302	5,247,125	1,026	33	2,632	477,595	4,011	34	1,823	137,730	2,263,408	11,798,241	26,613	2,432	23,839,219,356
2555	3	47	328	0	1,886	12,016	2,353,027	733,281	14	0	90	16,466	4	0	8	7,765	8,437	1,036,105	5,566	145	716,000,844
2556	4	74	721	0	4,579	35,765	5,923,380	1,907,472	134	17	396	60,006	14	0	10	120,203	151,033	6,099,777	705	1,096	1,841,217,148
2557	4	58	440	0	2,249	15,044	1,810,748	601,796	31	8	80	10,114	102	4	6	119	23,002	1,706,254	5,145	475	323,578,804
2558	4	50	248	0	985	5,990	885,915	211,360	11	0	33	4,671	3	0	0	450	87	694,282	2,018	2	162,063,478
2559	6	64	520	0	2,943	20,840	1,128,447	423,176	17	5	768	16,100	5	0	0	8,487	5,632	566,972	3,114	71	271,167,957
2560	7	68	662	0	3,947	31,521	3,678,474	1,333,791	152	1	987	36,341	4	0	2	68,737	1,411,636	5,087,352	11,073	798	1,050,281,997
2561	5	66	433	0	2,006	13,553	1,009,289	418,338	23	8	2,632	15,447	0	0	2	3,483	15,761	714,528	4,822	446	542,067,800
2562		60	440	0	2,380	18,360	1,593,434	652,525	18	5	13,331	20,444	0	2	0	15,067	15,067	1,726,539	6,964	807	179,424,271
2563		66	515	0	2,662	18,436	3,576,314	1,375,995	33	6	0	138,072	0	29	0	38,367	1,547,178	2,243,820	9,818	0	223,003,002
รวม						224,905	38,183,330	12,904,859	1,459	83	20,949	795,256	4,143	69	400,408	346,974	5,441,241	31,673,870	90,357	6,101	29,148,024,657

ที่มาจากการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

สถิติสถานการณ์ไฟฟ้าและหมอกควันของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2556 - 2563

พ.ศ.	การเกิดไฟฟ้า	
	ดับไฟฟ้า (ครั้ง)	พื้นที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)
2556	2,191	15,812
2557	1,088	15,140
2558	1,314	43,165
2559	1,708	62,584
2560	1,120	37,717
2561	520	17,556
2562	1,555	63,901
2563	3,158	63,386
รวม	12,654	319,261

ที่มาจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

สถิติสถานการณ์อัคคีภัยของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2554 - 2563

พ.ศ.	จำนวน ครั้ง	พื้นที่ประสบภัย					ความเสียหาย												
		จังหวัด	อำเภอ	กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ราษฎร (ครัวเรือน)	เสียชีวิต (คน)	บาดเจ็บ (คน)	บ้านพังถล่ม	บ้านบางส่วน เสียหาย	อาคาร/ พาณิชยกรรม	โรงแรม	โรงงาน/โรงเรียน (แห่ง)	วัด/โรงเรียน/ สถานที่ราชการ (แห่ง)	ห้างสรรพสินค้า/ อาคารสูง (แห่ง)	พื้นที่ การเกษตร (ไร่)	มูลค่าความเสียหาย (บาท)	
2554	1,524	61	442	0	951	1,334	8,313	2,213	42	149	1,636	149	85	6	55	64	4	1,302	2,776,511,424
2555	1,644	74	573	0	1,275	1,515	13,600	3,248	30	525	2,083	649	83	9	47	53	6	1,537	1,104,665,955
2556	1,811	75	1,327	0	1,643	1,790	7,899	2,815	106	211	938	930	62	4	37	55	5	2,545	1,172,682,642
2557	763	73	385	0	670	763	5,206	1,999	26	67	719	184	54	2	19	36	6	4,677	315,473,917
2558	806	71	368	0	627	742	4,732	1,564	44	116	735	126	64	2	31	70	4	2,766	288,354,392
2559	1,123	77	425	0	754	1,026	22,166	4,275	68	182	934	160	69	6	46	81	20	6,483	2,495,619,185
2560	1,533	76	484	0	971	1,181	8,993	3,064	63	159	1,277	244	69	8	77	76	29	429	2,442,810,965
2561	1,297	75	464	0	980	1,202	4,007	1,421	29	146	811	569	85	6	69	55	53	456	323,191,742
2562	1,312	65	432	0	896	1,147	10,048	5,103	23	122	657	609	30	3	41	42	3	2,775	483,438,962
2563		70	395	0	901	1,194	5,085	1,907	34	66	1,375	0	0	0	0	173	0	2,563	844,041,103
รวม	11,813	717	5,295	0	9,668	11,894	90,049	27,609	465	1,743	11,165	3,620	601	46	422	705	130	25,533	12,246,790,287

หมายเหตุ ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 กรมการปกครองได้ยกฐานะกิ่งอำเภอเป็นอำเภอทั้งหมด

ข้อมูลจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

สถิติสถานการณ์ภัยของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2554 - 2563

พ.ศ.	จำนวน ครั้ง	พื้นที่ประสบภัย			ความเสียหาย													มูลค่า ความเสียหาย (บาท)							
		จังหวัด	อำเภอ	กิ่ง อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ราษฎร (คน)	ราษฎร (ครัวเรือน)	เสียชีวิต (คน)	บาดเจ็บ (คน)	บ้าน ทั้งหมด	บ้าน บางส่วน (หลัง)	อาคาร พาณิชย์ (หลัง)	โรงแรม (แห่ง)	โรงงาน/ โรงสี (แห่ง)	คอก สัตว์	ผู้ขับ/ โรงเรือน (หลัง)		รถยนต์/ รถอื่น ๆ (คัน)	เสา ไฟฟ้า	ถนน (สาย)	วัด/โรงเรียน/ สถานที่ ราชการ (แห่ง)	เรือประมง/ เรืออื่นๆ(ลำ)	พื้นที่ การเกษตร (ไร่)	
2554	-	69	604	0	1,353	3,379	183,543	114,426	40	32	199	67,009	0	0	0	0	0	0	0	0	0	44	0	118,121	109,108,824
2555	401	68	541	0	829	1,903	26,182	30,968	14	0	6	223	0	0	0	0	0	0	0	0	31	21	7,021	6,756,582	
2556	487	66	409	0	1,129	3,845	133,423	55,651	24	28	294	49,562	0	0	2	170	126	2	23	15	85	211	34,815	77,545,751	
2557	-	71	375	0	1,540	7,091	107,299	38,291	7	38	25	59,041	0	0	0	64	214	0	0	0	92	11	21,194	59,956,266	
2558	-	70	61	0	3,180	13,872	354,957	142,184	67	68	0	1,730	0	0	0	1115	1098	0	291	0	188	9	48,635	168,173,272	
2559	-	71	511	0	2,455	7,575	146,484	53,182	11	12	125	20,118	0	0	0	506	306	0	0	0	49	0	7,247	58,019,632	
2560	-	69	670	0	2,922	11,484	151,851	58,127	19	24	53	47,021	0	0	0	796	752	0	326	0	152	24	22,333	54,378,207	
2561	-	75	757	0	3,404	17,478	199,223	94,504	1,826	37	50,622	72,385	8	1	29	1,716	1,272	4,907	315	65	111	0	15,882	7,618,165	
2562	-	70	734	0	3,329	23,755	1,028,647	380,507	894	46	41,190	140,240	18	5	63	3,881	1,842	35	271	128	481	30,104	12,710	130,087,883	
2563	-	76	726	0	3,574	16,224	293,449	131,647	25	37	0	129,859	6	0	52	3,539	3,929	31	320	36	0	90	24,669	126,644,810	
รวม	888	705	5,388	0	23,715	106,606	2,625,058	1,099,487	2,927	322	92,514	587,188	32	6	146	11,787	9,539	4,975	1,546	244	1,233	30,470	312,627	798,291,392	

หมายเหตุ ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 กรมการปกครองได้ยกฐานะกิ่งอำเภอเป็นอำเภอทั้งหมด

ข้อมูลจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

สถิติสถานการณ์ภัยแล้งของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2554 - 2563

พ.ศ.	พื้นที่ประสบภัย					ความเสียหายที่สำรวจพบ					การให้ความช่วยเหลือ				
	จังหวัด	อำเภอ	กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ราษฎรประสบภัย (คน)	ราษฎรประสบภัย (ครัวเรือน)	พื้นที่การเกษตร (ไร่)	ปศุสัตว์ (ตัว)	มูลค่าความเสียหาย (บาท)	รถบรรทุกน้ำ (คัน)	เครื่องสูบน้ำ (เครื่อง)	เครื่องสูบน้ำ (เครื่อง)	แจกจ่ายน้ำอุปโภคบริโภค (ลิตร)	ใช้จ่ายเงินอุดหนุนโครงการ (บาท)
2554	55	550	0	3,919	40,503	16,560,561	4,835,321	811,680	0	131,864,730	1,027	21,678	209,095,833	1,728,968,073	
2555	53	575	0	4,117	40,723	15,235,830	4,188,516	1,486,512	0	399,178,544	1,041	262	154,968,160	632,657,550	
2556	58	598	0	3,953	37,118	9,070,144	2,678,487	2,406,665	0	2,914,986,854	166	389	146,158,626	270,923,217	
2557	50	396	0	2,491	23,229	5,771,955	1,747,870	1,675,015	0	68,983,841	351	92	25,438,500	7,691,362	
2558	40	265	0	1,458	12,972	3,988,125	1,443,543	2,393,460	0	637,982,948	504	27,064	179,867,831	1,038,592,035	
2559	40	267	0	1,444	11,840	3,015,391	1,061,125	2,728,354	0	145,396,739	1,297	416	481,753,854	414,806,156	
2560	1	3	0	13	85	46,796	25,821	64,373	0	73,481,373	33	664	6,764,000	434,404	
2561	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	ไม่เกิดภัย	
2562	26	178	0	1,199	12,826	1,114,325	2,211,922	18,699,797	0	796,678,316	อยู่ระหว่างรวบรวมข้อมูล				
2563	32	184	0	986	8,605	646,617	365,686			153,496,358					
รวม	355	3,016	0	19,580	187,901	55,449,744	18,558,291	30,265,856	0	5,322,049,702	4,419	50,565	1,204,046,804	4,094,072,798	0

หมายเหตุ ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 กรมการปกครองได้ยกฐานะกิ่งอำเภอเป็นอำเภอทั้งหมด

ข้อมูลจาก กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ภาคผนวก ง

การถอดบทเรียนปัญหาการจัดการสาธารณสุขภัยที่ผ่านมา

บทเรียนการจัดการวิกฤตและสาธารณสุขภัย

ภายหลังจากคณะรัฐมนตรีอนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2558 ความท้าทายใหม่ในการบริหารจัดการสาธารณสุขของประเทศไทย ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น และส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง สร้างความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนผลกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะ ประเทศไทยเผชิญกับภัยแล้งรุนแรงจากปรากฏการณ์เอลนีโญ ที่ส่งผลกระทบทำให้เกิดภัยแล้งในหลายจังหวัดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 - 2559 ปัญหาไฟป่าในหลายจังหวัด พ.ศ. 2559 ตั้งแต่ปลายเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2559 ประเทศไทยเผชิญกับอุทกภัยมากกว่า 50 จังหวัด และเป็นปีที่สภาพอากาศมีความแปรปรวนจากการเปลี่ยนผ่านระหว่างปรากฏการณ์เอลนีโญและลานีญาที่ส่งผลกระทบ ทำให้เกิดอุทกภัยภาคใต้ และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปี พ.ศ. 2560 ความท้าทายใหม่ในการบริหารจัดการสาธารณสุขจากเดิมที่สาธารณสุขส่วนใหญ่ในห้วงเวลานี้ คือ ภัยแล้ง อุทกภัย ดินโคลนถล่ม ซึ่งเป็นสาธารณสุขประจำ ของประเทศไทย ตลอดจนเครื่องมือและการเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อสาธารณสุขภัยดังกล่าว

นอกจากนี้เหตุการณ์ถ้ำหลวง อุบัติเหตุทางทะเลกรณีเรือพินิกส์ล่ม โดยทั้งสองเหตุการณ์นั้น มีความจำเป็นต้องประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และจำเป็นที่จะต้องมีการบัญชาการสถานการณ์อย่างเป็นทางการ นำไปสู่มิติใหม่ของการจัดการสาธารณสุขในประเทศไทย และกรณีการรับมือ กับสาธารณสุขของประเทศไทย คือ พายุโซนร้อนปาบึก

1. อุทกภัยอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เป็นแนวภูเขาสูงที่มีความสลับซับซ้อนและที่ราบเชิงเขา ขณะที่ตัวเมืองบางสะพานนั้นตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นแอ่งกระทะระหว่างภูเขากับชายฝั่งทะเล และรับน้ำจากเทือกเขาตะนาวศรี ที่ตั้งของเมืองทำให้ บางสะพานกลายเป็นเมืองขวางทางน้ำ และเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเผชิญกับอุทกภัยที่มีระดับความรุนแรง หากเกิดน้ำทะเลหนุนสูงก็จะทำให้การระบายน้ำนั้นเป็นไปได้ยากมากยิ่งขึ้น ด้วยลักษณะของการเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงและมีโอกาสเผชิญกับอุทกภัยที่มีระดับความรุนแรง ทำให้มีการออกแบบมาตรการ เชิงโครงสร้างเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย โดยการสร้างอ่างเก็บน้ำ 3 แห่ง คือ อ่างคลองลอย อ่างวังน้ำเขียวและอ่างโป่งสามสิบ เพื่อรองรับน้ำจากเทือกเขาตะนาวศรี และลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับเมืองบางสะพาน อย่างไรก็ตามบางสะพาน คือ หนึ่งในพื้นที่ที่ประสบอุทกภัยบ่อยครั้ง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 แม้ว่าจะมีการออกแบบมาตรการในเชิงโครงสร้างไว้แล้วก็ตาม หากย้อนกลับไปนับตั้งแต่การใช้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประสบอุทกภัยมาแล้ว 5 ห้วงเวลา และติดต่อกันถึง 3 ปี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางแสดงห้วงเวลาและสาเหตุของอุทกภัยบางสะพาน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ. 2559 - 2561

ห้วงที่/วันที่	อุทกภัยบางสะพาน	สาเหตุ
ห้วงที่ 1 18 พฤษภาคม - 20 พฤศจิกายน 2559	วันที่ 9 - 12 พฤศจิกายน 2559	ความกดอากาศสูงกำลังปานกลาง ถึงค่อนข้างแรง จากประเทศจีนได้แผ่ลงมาปกคลุมบริเวณ ประเทศไทยตอนบน และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดปกคลุมภาคใต้ และอ่าวไทย
ห้วงที่ 2 1 - 31 ธันวาคม 2559	วันที่ 7 - 8 ธันวาคม 2559	มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมภาคใต้และ อ่าวไทย และหย่อมความกดอากาศต่ำในทะเลจีนใต้ ตอนล่าง
ห้วงที่ 3 1 - 16 มกราคม 2560	วันที่ 9 - 11 มกราคม 2560	ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมภาคใต้ และอ่าวไทย และหย่อมความกดอากาศต่ำบริเวณ อ่าวไทย และบริเวณทะเลอันดามันและภาคใต้ ฟังตะวันตก
ห้วงที่ 4 15 กันยายน- 9 พฤศจิกายน 2560	วันที่ 8 - 9 พฤศจิกายน 2560	อิทธิพลหย่อมความกดอากาศต่ำ และพายุดีเปรสชัน บริเวณอ่าวไทย
ห้วงที่ 5 1 พฤศจิกายน - 31 ธันวาคม 2561	วันที่ 8 - 10 พฤศจิกายน 2561 วันที่ 10 ธันวาคม 2561	หย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรงปกคลุมบริเวณ ภาคใต้ และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุม อ่าวไทยและภาคใต้ หย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรงปกคลุมบริเวณ ภาคใต้

หมายเหตุ รวบรวมข้อมูลจากรายงานสถานการณ์รายวันของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย

ก่อนเกิดภัย เนื่องจากอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย บ่อยครั้ง ปัจจัยจากทั้งลักษณะเชิงกายภาพของพื้นที่ และผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศ เมื่อมีปริมาณฝนตกสะสม ในพื้นที่ และมีแนวโน้มที่จะขยายวงกว้างกลายเป็นอุทกภัยในหลายพื้นที่ของอำเภอบางสะพาน เมื่อ พ.ศ. 2559 ได้มีการคาดการณ์ไว้ว่า ในช่วงปลายปีจะมีอุทกภัยครั้งใหญ่ จากการเปลี่ยนผ่านของปรากฏการณ์เอลนีโญสู่ลานีญา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการเตรียมความพร้อมในการรับมือ ปลัดกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งกองบัญชาการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2559 ให้จังหวัดจัดทำแผนเผชิญเหตุอุทกภัยแบบเร่งด่วน ขณะที่กรมชลประทานได้มีการตรวจวัดระดับน้ำในเขื่อนเพื่อควบคุมและรักษาความสมดุลของน้ำในเขื่อน และให้ หน่วยงานในระดับพื้นที่ซักซ้อมการปฏิบัติในการเผชิญเหตุและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

อย่างไรก็ดี อุทกภัยที่เกิดขึ้นในห้วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2560 ระดับความรุนแรงของอุทกภัยเกินกว่าแผนหรือศักยภาพของหน่วยงานในระดับพื้นที่ ทำให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอบป.ก.) ได้สั่งการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ภาคใต้เตรียมความพร้อมในการรับมือ โดยการติดตามสถานการณ์ทั้งสภาพภูมิอากาศ ระดับน้ำ และหากคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นให้เร่งแจ้งเตือนประชาชน ขณะเดียวกันยังได้มีการสั่งการในการเตรียมเครื่องมือหรือเครื่องจักรกลสาธารณภัย บุคลากรให้พร้อมรับมือหากเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่พร้อมทั้งประสานและบูรณาการหน่วยงาน และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปี พ.ศ. 2561 ซึ่งได้เห็นบทเรียนจากอุทกภัยในห้วงปี พ.ศ. 2559 - 2560 จึงได้มีการสั่งการให้มีการพร่องน้ำและระบายน้ำให้อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด พร้อมทั้งคำนึงถึงการระบายน้ำหากมีปริมาณน้ำฝนสะสม ขณะที่นายกรัฐมนตรีได้มีการสั่งการให้จังหวัดที่คาดว่าจะเกิดสาธารณภัยเตรียมความพร้อมในการรับมือ ในส่วนของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอบป.ก.) ได้สั่งการให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ในพื้นที่ภาคใต้เตรียมความพร้อมในการรับมือและประสานการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่

ระหว่างเกิดภัย ในขั้นตอนนี้สืบเนื่องจากการเผชิญอุทกภัยบ่อยครั้งและมีบทเรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้อำเภอบางสะพานเข้าใจจุดอ่อนของสภาพของพื้นที่และวางแผนแนวทางการป้องกันเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้น บทเรียนการเกิดอุทกภัยแต่ละครั้ง ถูกทดสอบขีดความสามารถและความพร้อมในการรับมือ ปัจจัยที่สำคัญ คือ ลักษณะของภัย และปัจจัยเอื้อหนุนที่ทำให้ภัยมีขนาดใหญ่เกินกว่าที่คาดการณ์ หรือการเตรียมความพร้อมของหน่วยปฏิบัติในพื้นที่จะสามารถรับมือและจัดการกับสถานการณ์ได้อย่างทันท่วงที ในส่วนการปฏิบัติการระหว่างเกิดภัยในแต่ละห้วงเวลามีลักษณะบางอย่างที่แตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้¹

ห้วงที่ 1 อุทกภัยช่วงวันที่ 18 พฤษภาคม - 20 พฤศจิกายน 2559

อำเภอบางสะพาน ไม่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมในรอบนี้มากนัก

ห้วงที่ 2 อุทกภัยช่วงวันที่ 1 - 31 ธันวาคม 2559

จุดวิกฤตที่สุดของอำเภอบางสะพานของการเกิดอุทกภัยครั้งนี้ คือ โรงพยาบาลบางสะพาน ระดับน้ำสูงประมาณ 1 เมตร ทำให้ต้องมีการเร่งขนย้ายอุปกรณ์ทางการแพทย์และอพยพผู้ป่วยไปยังชั้น 2 โดยหน่วยงานต่าง ๆ ได้เร่งในการติดตั้งเครื่องสูบน้ำ และเร่งระบายน้ำ นอกจากนี้ยังได้ไหลป่าเข้าท่วม ถนนสายหลักที่มุ่งหน้าสู่ภาคใต้

ห้วงที่ 3 อุทกภัยช่วงวันที่ 1 - 16 มกราคม 2560

อุทกภัยในช่วงวันที่ 9 - 11 มกราคม 2560 เป็นอุทกภัยครั้งรุนแรงที่เกิดขึ้นในอำเภอบางสะพาน ส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง เป็นเหตุให้เส้นทางสายหลักที่มุ่งหน้าลงภาคใต้ถูกตัดขาด ทำให้การสัญจร เป็นอัมพาต การระดมความช่วยเหลือไปยังพื้นที่ประสบภัยในจังหวัดอื่นทางภาคใต้ไม่สามารถทำได้ เหตุการณ์ในครั้งนี้มีปริมาณน้ำฝนสูงถึง 244.7 มิลลิเมตร และสูงสุดของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทำให้การให้ความช่วยเหลือ ในระยะแรกนั้นทำได้ยาก จึงต้องมีการประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือประชาชน ขณะที่โรงพยาบาลบางสะพานได้รับผลกระทบอย่างหนัก แม้ว่าจะมีการเตรียมการล่วงหน้า แต่ด้วยขนาดของภัย ที่ใหญ่เกินกว่าศักยภาพ

¹สรุปและรวบรวมข้อมูลจากรายงานสถานการณ์รายวันของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ในห้วงวันที่ 18 พฤษภาคม - 20 พฤศจิกายน 2559, 7 - 8 ธันวาคม 2559, 10 - 12 มกราคม 2560, 8 - 10 พฤศจิกายน 2560, 12 - 13 พฤศจิกายน 2561 และ 12 - 13 ธันวาคม 2561

และความพร้อมที่ได้เตรียมไว้ โรงพยาบาลบางสะพานเข้าสู่ภาวะวิกฤต และเป็นหนึ่ง ในปัจจัยที่นำไปสู่การยกระดับ สถานการณ์เป็นการจัดการสาธารณสุขระดับ 3 มีการระดมทรัพยากรเข้าให้การช่วยเหลือประชาชนอย่างเร่งด่วน และจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าขึ้นอีกด้วย

ห้วงที่ 4 อุทกภัยช่วงวันที่ 15 กันยายน - 9 พฤศจิกายน 2560

ประสบกับอุทกภัยในช่วงวันที่ 8 - 9 พฤศจิกายน 2560 หลังมีฝนตกหนักในพื้นที่อย่างต่อเนื่องจากหย่อม ความกดอากาศต่ำปกคลุมภาคใต้ แต่สถานการณ์ไม่ร้ายแรงเท่าเหตุการณ์เมื่อช่วงเดือนมกราคม ผลกระทบใกล้เคียงกัน มีการเร่งติดตั้งเครื่องสูบน้ำและให้ความช่วยเหลือและอพยพประชาชนอย่างเร่งด่วน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ เหมือนเช่นต้นปี ขณะที่โรงพยาบาลบางสะพานได้มีการขนย้ายผู้ป่วยวิกฤตไปยังพื้นที่ปลอดภัย

ห้วงที่ 5 อุทกภัยช่วงวันที่ 1 พฤศจิกายน - 31 ธันวาคม 2561

เกิดอุทกภัยถึง 2 ครั้งในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

อุทกภัยครั้งที่ 1 ในช่วงวันที่ 6 - 11 พฤศจิกายน 2561

จากฝนที่ตกอย่างต่อเนื่อง ทำให้ระดับน้ำเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และไหลเข้าท่วมพื้นที่ ตัวเมืองบางสะพาน บ้านเรือนของประชาชนถูกน้ำท่วม ประชาชนบางส่วนติดอยู่ภายในอาคารบ้านเรือน เนื่องจากน้ำท่วมในช่วงเวลา กลางคืน โดยภายหลังได้มีการสั่งการให้อพยพประชาชนไปยังพื้นที่ปลอดภัย จุดเสี่ยงที่สำคัญ และมีความเปราะบางสูง คือ โรงพยาบาลบางสะพาน ที่มีปริมาณน้ำเพิ่มสูงขึ้น และมีความกังวลว่าระดับน้ำอาจใกล้เคียงกับอุทกภัย ช่วงปี พ.ศ. 2560 มีการอพยพผู้ป่วยวิกฤตไปยังพื้นที่ปลอดภัย โรงพยาบาลบางสะพานได้มีการเตรียมความพร้อมรับมือ และแผนเผชิญเหตุล่วงหน้า พร้อมทั้งมีการซักซ้อมการปฏิบัติ

อุทกภัยครั้งที่ 2 ในช่วงวันที่ 10 - 12 ธันวาคม 2561

สืบเนื่องจากฝนตกหนักอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วันที่ 8 ธันวาคม 2560 ปริมาณน้ำเกินกว่า ที่อ่างเก็บน้ำทั้ง 3 แห่ง จะรองรับได้ น้ำท่วมเอ่อล้นเข้าท่วมตัวเมืองบางสะพาน และถนนสายหลักมุ่งหน้าลงภาคใต้ โรงพยาบาลบางสะพาน ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยมาแล้วก่อนหน้านี้ ได้มีการเตรียมความพร้อม ในการรับมือกับอุทกภัย เหตุการณ์ครั้งนี้ ไม่รุนแรงเหมือนที่ผ่านมา และไม่กระทบกับผู้ป่วย

หลังเกิดภัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการลงพื้นที่สำรวจความเสียหาย และศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้น พบว่า อำเภอบางสะพานเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยสูงจากลักษณะทางกายภาพ ของพื้นที่การก่อสร้าง สาธารณูปโภคพื้นฐานในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพานนั้น ไม่คำนึงถึงการประเมิน ความเสี่ยงของพื้นที่ตัวเมืองที่เป็น ชุมชนหนาแน่น และพื้นที่เปราะบางอย่างโรงพยาบาลบางสะพานนั้นตั้งอยู่ในจุดเสี่ยงซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง ต่อการเกิดอุทกภัย อำเภอบางสะพาน เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะของการเป็นเมืองขวางทางน้ำ และโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณะยังเป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำในพื้นที่ แม้ว่าจะมีการสร้างอ่างเก็บน้ำ 3 แห่ง ได้แก่ อ่างคลองลอย อ่างวังน้ำเขียว และอ่างโป่งสามสิบ เพื่อรองรับน้ำจากเทือกเขา ไว้แล้วก็ตาม การฟื้นฟูในระยะสั้นนั้น หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องได้มีการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย รวมทั้งการซ่อมแซมสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่ได้รับ ผลกระทบ ขณะที่การฟื้นฟูระยะยาวนั้นรัฐบาลได้มีการศึกษา และวางแนวทางในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ระยะยาว โดยมีโครงการบรรเทาอุทกภัยพื้นที่อำเภอบางสะพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยโครงการนี้มุ่งเน้นการแก้ไข ปัญหาอุทกภัยในพื้นที่อำเภอบางสะพาน ในระยะยาวผ่านการก่อสร้างปรับปรุงอ่างเก็บน้ำ 3 แห่ง การขุดขยาย คลองระบายน้ำ 4 สาย ขุดขยายคลองบางสะพานให้สามารถรองรับน้ำได้มากขึ้น โดยโครงการเหล่านี้สะท้อนให้เห็น แนวทางในการแก้ไขปัญหาพื้นที่ในระยะยาว

บทเรียนจากอุทกภัยในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ปรากฏออกมาและสะท้อนแง่มุมของการบริหารจัดการสาธารณภัย โดยมีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1) การเตรียมความพร้อม ในส่วนของการเตรียมความพร้อมนั้นอุทกภัยในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สะท้อนให้เห็นถึงการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ โดยจะเห็นว่าในช่วงก่อนที่จะมีอุทกภัยเกิดขึ้น กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) ได้มีการติดตามข้อมูลข่าวสารจากกรมอุตุนิยมวิทยาอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งชี้แจงแนวทางการปฏิบัติให้กับส่วนราชการในจังหวัด เพื่อให้รับทราบแนวทางในการปฏิบัติและการเตรียมความพร้อมให้พร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่อาจจะเกิดขึ้นในพื้นที่ อีกทั้งยังได้มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุของจังหวัด ที่บ่งบอกถึงรายละเอียดของส่วนราชการในพื้นที่ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบภารกิจ หรือสนับสนุนการปฏิบัติ รวมทั้งบัญชาทรัพยากรจังหวัดในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหารในพื้นที่ จะเห็นได้ว่า การเตรียมความพร้อมรับมือกับอุทกภัยนั้นหน่วยงานที่มีการเตรียมความพร้อมที่ดี มีการติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด มีการคาดการณ์สถานการณ์ล่วงหน้า ประเมินความเสี่ยงในพื้นที่ และมีความพร้อมในการประสานการปฏิบัติร่วมกัน หากแต่อุทกภัยในพื้นที่อำเภอบางสะพานนั้น มีระดับความรุนแรงที่เกินกว่าที่คาดการณ์ไว้ ทำให้แผนที่เตรียมความพร้อมไว้นั้นไม่สามารถรับมือและจัดการได้อย่างทันท่วงที

2) การจัดการสาธารณภัย โดยทั่วไปแล้วการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์นั้น เป็นการจัดการสาธารณภัยในระดับ 2 ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 แต่สถานการณ์อุทกภัยของอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นั้น ทำให้มีบทเรียนสำคัญในการจัดการสาธารณภัยของประเทศ ด้วยการยกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 3 ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่มีการประกาศยกระดับสาธารณภัย โดยมีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการสถานการณ์ส่วนหน้า และระดมทรัพยากรและบุคลากร เข้าร่วมปฏิบัติการ รวมทั้งมีการนำระบบบัญชาการสถานการณ์และขั้นตอนการปฏิบัติมาตรฐานการเปิดใช้งานศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดมาใช้เป็นครั้งแรก รวมทั้งมีการระดมบุคลากรจากส่วนกลางที่เกี่ยวข้องจำนวน 2,028 คน และการสนับสนุนกำลังพลจากกองทัพอีก 4,405 นาย สะท้อนให้เห็นการนำแผนมาสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และเปิดมุมมองหรือบทเรียนใหม่ให้กับการจัดการสาธารณภัยในประเทศไทย

3) การประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงาน เนื่องจากอุทกภัยของอำเภอบางสะพาน ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในช่วง 3 ปี (พ.ศ. 2559 - 2561) และเป็นพื้นที่ที่ประสบสาธารณภัยรุนแรงจนมีการระดมกำลังและเครื่องมือเข้าสู่พื้นที่ประสบภัย การปฏิบัติงานโดยรวมระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ เป็นไปตามแนวทางที่มีการกำหนดไว้ในแผนเผชิญเหตุอุทกภัยของจังหวัด ที่ได้มีการกำหนดหน้าที่และพื้นที่ ความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่เป็นทางการ แต่กลับพบปัญหาการทำงานระหว่างหน่วยงาน กรณีการแจ้งเตือนภัยข้อมูลน้ำของกรมชลประทาน เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานในพื้นที่สามารถรับรู้ข้อมูลปริมาณน้ำในพื้นที่ได้ แต่กรมชลประทาน ให้เหตุผลว่าไม่ได้เป็นหน้าที่ของกรมชลประทาน ลักษณะเช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสัมพันธภาพระหว่างหน่วยงานในการปฏิบัติที่ขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ขาดการประสานการปฏิบัติร่วมกันทำให้เกิดปัญหาในลักษณะดังกล่าวขึ้น

ปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัยทีมนักฟุตบอลและผู้ฝึกสอนหมู่ป่าอะคาเดมี ภารกิจการกู้ภัยที่ได้รับการขนานนามว่า เป็นหนึ่งในภารกิจที่ยากที่สุดของโลกที่เป็นผลมาจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่และสภาพแวดล้อมภายในถ้ำ ทำให้ปฏิบัติการครั้งนี้ใช้เวลาถึง 17 วัน ก่อนที่จะนำตัวผู้ประสบเหตุทั้ง 13 คนออกจากถ้ำ โดยปฏิบัติการในครั้งนี้อย่างเริ่มต้นในช่วงเวลา 22.00 น. ของคืนวันที่ 23 มิถุนายน 2561 ภายหลังจากเจ้าหน้าที่วนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ได้รับแจ้งว่ามีนักท่องเที่ยวพลัดหลงภายในถ้ำ โดยปฏิบัติการครั้งนี้ดำเนินจนถึงวันที่ 11 กรกฎาคม 2561 ภายหลังจากนายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้บัญชาการศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน (ศอร.) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน (ศอร.) แกลงปิดศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน โดยปฏิบัติการในครั้งนี้มีหน่วยงานที่เข้าร่วม และสนับสนุนภารกิจในการกู้ภัยในครั้งนี้กว่า 271 หน่วยงาน และการช่วยเหลือจากต่างประเทศอีก 7 ประเทศ (TPBS, 12 กรกฎาคม 2561)

ก่อนเกิดภัย เหตุการณ์ถ้ำหลวงไม่ได้เป็นสาธารณภัยหรือภัยโดยปกติที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีการเตรียมการรองรับ ทั้งในแง่ขององค์ความรู้เกี่ยวกับภัย บุคลากร ตลอดจนเครื่องมือในการช่วยเหลือ และกู้ภัย และเกินกว่าความคาดคิด ขณะเดียวกันเหตุการณ์ถ้ำหลวงไม่ได้เป็นสาธารณภัยขนาดใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อสาธารณะเป็นวงกว้าง หากแต่การบริหารจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินมีความจำเป็นต้องประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และจำเป็นที่มีระบบบัญชาการที่เป็นเอกภาพเพื่อให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย และการบังคับใช้กฎหมายภายใต้พระราชบัญญัติป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 อย่างไรก็ดี ประเทศไทยไม่มีประสบการณ์ในการกู้ภัยทางถ้ำ และไม่ได้เป็นภัยที่มักเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทำให้ประเทศไทยไม่ได้มีการเตรียมการหรือการเตรียมความพร้อมเกิดภัย หากแต่ในกรณีการจัดการสาธารณภัยมุ่งไปที่ขั้นตอนการปฏิบัติในภาวะฉุกเฉินในการค้นหาและกู้ภัยผู้ประสบภัยที่ติดอยู่ภายในถ้ำ

ระหว่างเกิดภัย โดยทีมกู้ภัยในพื้นที่ของมูลนิธิสยามรวมใจแม่สาย และศูนย์วิทยุ 191 สภ. แม่สาย อุปสรรคคือ สภาพของพื้นที่ภายในถ้ำเนื่องจากระดับน้ำที่เพิ่มสูงขึ้น ต่อมาในวันที่ 25 มิถุนายน 2561 นายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ได้จัดตั้งศูนย์บัญชาการส่วนหน้าร่วมกับปลัดอำเภอและนายอำเภอแม่สายเพื่อบัญชาการเหตุการณ์ในพื้นที่ และมีการวางแผนในการขอกำลังสนับสนุน จากหน่วยงานที่มีเครื่องมือและมีความเชี่ยวชาญเป็นการเฉพาะ การติดต่อไปยังหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือเพื่อขอหน่วยทำลายใต้น้ำจู่โจมให้มาร่วมในปฏิบัติการครั้งนี้ (รายงานสถานการณ์สาธารณภัย, 27 มิถุนายน 2561) ขณะเดียวกันได้มีการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัดเชียงราย ในการเข้าร่วมปฏิบัติการในครั้งนี้อย่างเต็มที่ทั้งหน่วยงานราชการในพื้นที่หน่วยงานจากส่วนกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานเชิงเทคนิคที่มีเครื่องมือเฉพาะ องค์กรสาธารณกุศล ทีมแพทย์และพยาบาล อาสาสมัครและประชาชน ที่เข้าร่วมในการอำนวยความสะดวก สะท้อนให้เห็นถึงการร่วมแรงร่วมใจของภาคส่วนต่าง ๆ

การจัดการภาวะฉุกเฉินในปฏิบัติการค้นหา และกู้ภัยทีมักฟุตบอล และผู้ฝึกสอนหมู่ป่าอะคาเดมี คือ การปฏิบัติการภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และกลไกการจัดการสาธารณภัย ภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินการในขั้นตอน ระหว่างเกิดภัย กล่าวคือในขั้นตอนของการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ภายหลังจากรับแจ้งว่ามีทีมักฟุตบอลพลัดหลง ภายใต้น้ำ ในช่วงแรกเป็นการจัดการสาธารณภัยระดับ 1 ที่การจัดการดำเนินการภายในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการระดมเจ้าหน้าที่และทีมกู้ภัยในพื้นที่เข้าสู่พื้นที่ในเขตวนอุทยานแห่งชาติถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน แต่ด้วยสภาพ ของพื้นที่ที่เป็นอุปสรรค ต่อการค้นหา ระดับน้ำภายในถ้ำที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้มีการถอนทีมกู้ภัยออกจากพื้นที่ค้นหา เพื่อความปลอดภัย ต่อมาเมื่อสถานการณ์มีความยากลำบาก และมีความซับซ้อนสูง จนนำไปสู่การจัดตั้ง ศูนย์บัญชาการส่วนหน้า โดยมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการจัดแบ่งภารกิจหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วม ในปฏิบัติการครั้งนี้อย่างชัดเจน ระดมเจ้าหน้าที่จากภาคส่วนต่าง ๆ และทรัพยากรเข้าสู่พื้นที่ประสบเหตุ

ในส่วนของปฏิบัติการกู้ภัยจะเห็นได้ว่าภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ในฐานะ ผู้บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดได้มีการประเมินความเสี่ยงในการกู้ภัย ประเมินทางเลือกที่มีอยู่โดยใช้ข้อมูล จากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งข้อมูลเชิงเทคนิคและข้อมูลสภาพแวดล้อมของพื้นที่ประกอบการตัดสินใจ เพื่อให้การกู้ภัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและไม่เป็นอันตรายต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีการศึกษาและทำความเข้าใจลักษณะสภาพ ของพื้นที่เพื่อชี้แจงแนวทางการปฏิบัติแก่ทีมกู้ภัย มีทีมผู้เชี่ยวชาญทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้าร่วมในปฏิบัติการ ในการค้นหาและกู้ภัย ในส่วนของการบัญชาการเหตุการณ์ ตามกลไกของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ พ.ศ. 2558 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ได้กำหนดให้สาธารณภัยระดับ 2 ในเขตจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้อำนวยการจังหวัดเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ เพื่อให้การสั่งการ ควบคุมและการกำกับ ดูแลเป็นไปในทิศทางเดียวกันมีความเป็นเอกภาพ มีทิศทางการทำงานและการปฏิบัติงานที่มีความชัดเจน และมีการติดต่อ ประสานงานและชี้แจงการปฏิบัติร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีการสนธิกำลังหลายฝ่ายทั้งหน่วยงานราชการส่วนกลาง หน่วยงาน ในระดับพื้นที่ หน่วยทหาร ทีมกู้ภัย อาสาสมัครต่าง ๆ และประชาชน ทำให้การชี้แจงการทำงานร่วมกัน เป็นสิ่งที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความหลากหลาย และมีผู้ปฏิบัติงานจำนวนมาก มีการชี้แจงข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นการสื่อสารในภาวะวิกฤต โดยจัดให้มีการแถลงข่าวของผู้บัญชาการเหตุการณ์ชี้แจงการทำงานและขั้นตอน การปฏิบัติต่าง ๆ ให้แก่สื่อมวลชน และทำความเข้าใจแก่ประชาชน (รายงานสถานการณ์สาธารณภัยประจำวัน ที่ 25 มิถุนายน - 11 กรกฎาคม 2561)

หลังเกิดภัย ในส่วนของการฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบนั้น ได้มีการรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสภาพจิตใจ ของทีมักฟุตบอลและผู้ฝึกสอนหมู่ป่าอะคาเดมี มีการเยียวยาจิตใจผู้ได้รับผลกระทบ การให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกร ที่อำนวยความสะดวกในการระบายน้ำและการชดเชยความเสียหาย เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วย เงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2559) และหลักเกณฑ์การช่วยเหลืออื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีการวางแผนกำหนดแนวทางการฟื้นฟูระบบนิเวศบริเวณโดยรอบ พื้นที่กู้ภัยถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน และพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้และสถานที่ท่องเที่ยว

บทเรียนจากวิกฤตถ้ำหลวง ปฏิบัติการในครั้งนี้เป็นปฏิบัติการแห่งความหวังที่หลายคนต่างเฝ้ารอความสำเร็จในการกู้ภัยและช่วยชีวิตทีมนักฟุตบอลและผู้ฝึกสอนหมูป่าอะคาเดมี แต่หากพิจารณาในแง่ของการจัดการในภาวะฉุกเฉินของปฏิบัติการครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า กลไกการจัดการสาธารณภัยที่มีอยู่สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบภายใต้ขั้นตอนมาตรฐานในการปฏิบัติในภาวะฉุกเฉินและการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการของภาคส่วนต่าง ๆ และส่วนสำคัญ คือ ภาวะผู้นำของผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายในฐานะผู้อำนวยการจังหวัดและเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์มีส่วนสำคัญในการกำกับทิศทางการทำงานของหน่วยงานกว่า 271 หน่วยงานและความช่วยเหลือจาก 7 ประเทศ การวางแผนที่เป็นระบบ การประเมินสถานการณ์รอบด้าน การคาดการณ์ทางเลือกและผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ การตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลเชิงเทคนิคจากผู้เชี่ยวชาญ และข้อมูลของพื้นที่ ทำให้ผลลัพธ์ของปฏิบัติการในครั้งนี้กลายเป็นบทเรียนที่สำคัญในการจัดการสาธารณภัยของประเทศไทย บทเรียนจากวิกฤตถ้ำหลวงที่ปรากฏออกมาและสะท้อนแง่มุมของการบริหารจัดการสาธารณภัย โดยมีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1) การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย โดยอาศัยอำนาจตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยนั้นเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญ และมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการระดับต่าง ๆ สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยยังเป็นหลักฐานยืนยันในการอ้างอิงให้แก่ประชาชนผู้ประสบภัย ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายได้มีการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยและยกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 2 เพื่อให้การจัดการมีความเป็นเอกภาพ

2) บทบาทและภาวะผู้นำ แม้ว่าแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ได้ออกแบบระบบหรือกลไกสนับสนุนการเผชิญเหตุ และหนึ่งในนั้น คือ ระบบการบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System) กำหนดรูปแบบโครงสร้างการบัญชาการให้มีผู้บัญชาการเหตุการณ์รับผิดชอบการจัดการเหตุการณ์แต่เพียงผู้เดียว เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการบังคับบัญชา หากแต่บทบาทและความเป็นผู้นำในการบัญชาการสถานการณ์ของนายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ที่มีลักษณะในการทำงานที่น่าสนใจจนถูกกล่าวถึงภายหลังจากวิกฤตถ้ำหลวงคลี่คลายลง คือ ติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ การกระตุ้นเจ้าหน้าที่ให้เกิดความพร้อมในการปฏิบัติงาน การประเมินสถานการณ์ล่วงหน้า และจัดการกับปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีผ่านการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการซักซ้อมการปฏิบัติการ ประชุมหารือรับฟังความคิดเห็นของหน่วยปฏิบัติในพื้นที่เพื่อออกแบบแนวทางในการจัดการประสานงานกับหน่วยงานทุกรูปแบบ กล่าวตัดสินใจในสถานการณ์ ลักษณะเหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของปฏิบัติการในครั้งนี้ แต่สะท้อนให้เห็นได้ว่าบทบาทและภาวะผู้นำของผู้บัญชาการเหตุการณ์ มีส่วนสำคัญในการออกแบบระบบและบัญชาการสถานการณ์โดยเฉพาะในกรณีที่มีความซับซ้อนสูง มีหน่วยงานที่เข้าไปเกี่ยวข้องจำนวนมาก

3) การตัดสินใจบนฐานของข้อมูล การปฏิบัติการและการตัดสินใจครั้งนี้ อยู่บนฐานข้อมูล ที่รองรับกับการตัดสินใจ ผ่านการวิเคราะห์ทางเลือกหรือความเป็นไปได้ โดยปรากฏตั้งแต่วันแรกที่มีการรายงานวาทีมักฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมีหายตัวไป ด้วยข้อมูลเชิงกายภาพ ลักษณะของพื้นที่ ขณะเดียวกันก็มีการเชิญ ผู้ที่มีความรู้หรือความเชี่ยวชาญเข้ามาช่วยในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน

อย่างต่อเนื่อง การนำข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการช่วยเหลือและกู้ภัย ก่อนที่จะมีการประชุม ตัดสินใจในทางเลือกที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด ที่วางอยู่บนฐานของการตัดสินใจ โดยอาศัยข้อมูลเชิงเทคนิค จากผู้เชี่ยวชาญและข้อมูลของพื้นที่

4) การวางแผนอย่างเป็นระบบ เหตุการณ์นี้เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนอกเหนือความคาดหมาย และไม่เคย มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุใด ๆ มาก่อน ถือเป็นเรื่องใหม่ในการจัดการสาธารณภัย ของประเทศไทยและเป็นบทเรียน สำคัญในระดับโลก ดังนั้น การวางแผนและการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยเฉพาะนั้นทำได้ยาก ต้องอาศัย ความเชี่ยวชาญเฉพาะและมีเครื่องมือที่พร้อมสำหรับการปฏิบัติการเข้ามาดำเนินภารกิจ มีการระดมกำลัง จากหลายภาคส่วน การวางแผนอย่างเป็นระบบกลายเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อกำหนดหน่วยงานในการปฏิบัติ ช่วยให้การ ประเมินสถานการณ์มีความรอบด้านและรัดกุมมากขึ้น

5) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยปฏิบัติ ในเหตุการณ์นี้มีหน่วยงานที่เข้าร่วมและสนับสนุน ภารกิจในการกู้ภัยในครั้งนี้ถึง 271 หน่วยงาน และได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ 7 ประเทศ โดยหน่วยงาน เหล่านี้มีการแบ่งหน้าที่และภารกิจที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน เป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้ข้อมูลในการวางแผน และการตัดสินใจ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

6) สัมพันธภาพของหน่วยงานและการประสานการปฏิบัติ สะท้อนให้เห็นถึงสัมพันธภาพระหว่าง หน่วยปฏิบัติในพื้นที่ที่มีการประสานการปฏิบัติร่วมกันอย่างมีเอกภาพ การทำหน้าที่เฉพาะกิจของศูนย์บัญชาการ เหตุการณ์จังหวัดเชียงรายที่ได้พยายามประสานการปฏิบัติ การระดมทรัพยากรจำนวนมากทั้งในภาครัฐ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และมูลนิธิต่าง ๆ แต่ด้วยสภาพและข้อจำกัดทางกายภาพของพื้นที่ ในข้อจำกัดศักยภาพของกำลังพล และเครื่องมือทางเทคนิคของฝ่ายพลเรือน การทำหน้าที่ของหน่วยทหาร จากหน่วย SEAL เป็นหน่วยงานหลักที่มี ความเชี่ยวชาญในการดำน้ำในที่แคบของหน่วยทหาร ความโดดเด่น ในการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยทหารกับ หน่วยพลเรือน ตั้งแต่ในระดับการวางแผน และการตัดสินใจทางการบริหารจัดการจนถึงการปฏิบัติ ส่งผลให้ ภาพการทำงานร่วมกันระหว่างทหารกับพลเรือน ตลอดจนหน่วยงานและภาคส่วนอื่น ๆ จึงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน

7) การสื่อสารในภาวะวิกฤต หน่วยปฏิบัติการได้แบ่งการสื่อสารกับสาธารณะออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ติดตามสถานการณ์ และกลุ่มผู้ประสบภัย จากข้อมูลจะพบว่า การสื่อสารสาธารณะกับกลุ่มแรก ศูนย์อำนวยการ ร่วมค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน (ศอร.) ใช้การสื่อสารไปตามช่องทางที่เป็นทางการและ ไม่เป็นทางการในหลายรูปแบบ เช่น การแจ้งข้อมูลตามวิทยุโทรทัศน์ การให้ข้อมูลทางสื่ออินเทอร์เน็ต โซเชียลมีเดีย ทุกรูปแบบ สำหรับการให้ข้อมูลกับสาธารณะจะเป็นข้อมูลที่มาจากศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยาน ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน (ศอร.) เพียงหน่วยเดียวเป็นหลัก มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดสถานการณ์ ความเป็น เอกภาพของการสื่อสารระหว่างหน่วยปฏิบัติกับสาธารณะในกรณีดังกล่าวเรียกได้ว่าเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูง สำหรับการสื่อสารกับกลุ่มผู้ประสบภัย ทางศูนย์อำนวยการร่วมค้นหาผู้สูญหายในวนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน (ศอร.) และหน่วยปฏิบัติการได้พยายามสื่อสารกับกลุ่มผู้ประสบภัยอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารแบบทางเดียวในครั้งนี้

ทางหน่วยปฏิบัติใช้ทั้งการสื่อสารด้วยวิธีการ ให้เฮลิคอปเตอร์หย่อนขนมพร้อมกระดาษข้อความที่เขียนว่า “ถ้าเจอขนมให้หยุดรอหน่วยซีล” เพื่อให้กลุ่มผู้ประสบภัยรับสารและได้รับพลังงานจากขนมเพื่อประทังความอยู่รอดระหว่างรอรับความช่วยเหลือ การสื่อสารในเหตุการณ์ในครั้งนี้จึงเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและเป็นการสื่อสารอย่างมีเอกภาพ

3. เรือพินิกซ์ล่ม

เหตุการณ์อุบัติเหตุเรือพินิกซ์ล่มที่บริเวณเกาะเฮ จังหวัดภูเก็ต เป็นอุบัติเหตุที่ทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตของนักท่องเที่ยวชาวจีนถึง 47 ราย ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย เป็นอย่างมาก โดยในภาคการท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวจากประเทศจีนถือเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยมีสัดส่วนเป็นอันดับต้น ๆ ทำให้ประเทศไทยสูญเสयरายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไปอย่างมหาศาล เหตุการณ์ครั้งนี้ส่งผลกระทบทั้งต่อความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในประเด็นเรื่องความปลอดภัยสาธารณะ สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดเหตุการณ์อุบัติเหตุครั้งใหญ่นี้มาจากปัจจัยทางสภาพภูมิอากาศที่มีความผันผวนจากมรสุมที่ทำให้ฝนตกชุกหนาแน่น และคลื่นลมแรง ส่งผลให้เกิดคลื่นสูงบริเวณทะเลอันดามัน และฝนตกหนักในหลายพื้นที่ของประเทศไทยแล้ว การฝ่าฝืนกฎระเบียบและข้อบังคับ ตลอดจนการไม่รับฟังการแจ้งเตือนภัยด้านสภาพภูมิอากาศจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ กรมอุตุนิยมวิทยา สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคภูเก็ตที่ได้แจ้งเตือนว่าเรือควรออกจากฝั่งของผู้ประกอบการเรือท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ครั้งนี้ขึ้น นอกจากนี้ ผู้ประกอบการเรือท่องเที่ยว “พินิกซ์ ไดรฟ์วิง” เป็นบริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งในช่วงปี พ.ศ. 2558 - 2559 ซึ่งมีคนไทยเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ แต่เมื่อทำการตรวจสอบภายหลังกลับพบว่า เป็นบริษัทที่เป็น “โนมินี (Nominee) หรือตัวแทนอำนาจของกลุ่มตัวทรัพย์สินชาติจีน อีกทั้งบริเวณท่าเทียบเรือท่องเที่ยวของบริษัทนี้ยังทำการก่อสร้างโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นท่าเทียบเรือที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม ยิ่งไปกว่านั้นบริเวณดังกล่าวยังเป็นพื้นที่เขตป่าสงวน อีกด้วย

ก่อนเกิดภัย กรมอุตุนิยมวิทยาได้ออกประกาศเรื่อง สภาวะคลื่นลมแรงบริเวณทะเลอันดามันและอ่าวไทยตอนบน ฉบับที่ 1 แจ้งเตือนว่ามีคลื่นลมในทะเลมีกำลังแรงในช่วงระหว่างวันที่ 5 - 12 กรกฎาคม 2561 ห้ามเรือเล็กออกจากฝั่งและให้ระมัดระวังในการเดินเรือ แม้ว่าการมอตุณิยมวิทยาจะมีการออกประกาศแจ้งเตือนให้ระมัดระวังในเช้าของวันที่ 5 กรกฎาคม 2561 กรมเจ้าท่าไม่ได้สั่งห้ามการเดินเรือทุกประเภท หากแต่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจและการประเมินสถานการณ์ของผู้ประกอบการ โดยในขณะนี้สะท้อนให้เห็นว่า หน่วยงานในพื้นที่ไม่ได้มีการประสานข้อมูลระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง การประเมินสถานการณ์เกิดความคลาดเคลื่อน ไม่ได้มีการนำระบบการเตือนภัยเรื่องระดับและคลื่นลมแรงในทะเลมาปรับประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม ทำให้เมื่อเกิดเหตุขึ้นแล้ว การจัดการกับสถานการณ์ฉุกเฉินจึงเป็นการดำเนินการที่ไม่ทันต่อความรุนแรงของเหตุการณ์ อุบัติเหตุทางทะเลครั้งนี้ เกิดขึ้นในรอบ 10 ปี และเกินกว่าความคาดคิดของหน่วยงานในพื้นที่จะคาดการณ์ และพร้อมรับสถานการณ์ได้อย่างทันทีทันใด

ระหว่างเกิดภัย ภายหลังจากการรับแจ้งเหตุในเวลา 17.45 น. ว่าเกิดอุบัติเหตุเรือล่ม บริเวณเกาะเฮ โดยมีผู้โดยสารและลูกเรือรวม 105 คน จังหวัดภูเก็ตได้ประกาศเป็นพื้นที่ประสบสาธารณภัย และจัดตั้งศูนย์บัญชาการฉุกเฉิน ณ บริเวณท่าเรืออ่าวฉลอง การจัดการวิกฤตในสถานการณ์อุบัติเหตุเรือพีนิคซ์ล่มครั้งนี้ นายมนตรี พลอดทอง ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต ในฐานะผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยเรือล่ม จังหวัดภูเก็ต มีบทบาทหน้าที่ในการกำกับสั่งการและบริหารจัดการการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกันเพื่อปฏิบัติการค้นหา และการช่วยชีวิต (Search and Rescue) ซึ่งภายในศูนย์บัญชาการฉุกเฉิน ณ บริเวณท่าเรืออ่าวฉลอง มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกัน และระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนภายในประเทศ รวมถึงมีการประสานความช่วยเหลือกับหน่วยงานต่าง ๆ จากต่างประเทศ ซึ่งหน่วยงานที่เข้ามามีบทบาทประกอบไปด้วย ทหารเรือภาคที่ 3 ที่ใช้เรือหลวงเจ้าพระยา เปรียบเสมือน “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์” ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวที่ประสบเหตุ และบุคลากรทางทหารจากหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ (หน่วยซีล) รวมถึงตำรวจน้ำ หน่วยกู้ชีพกู้ภัยกว่า 800 คน ใช้เรือจำนวน 17 ลำ อากาศยาน 6 ลำ และนักประดาน้ำ 70 คน เข้าร่วมปฏิบัติการค้นหาผู้สูญหายจากเหตุการณ์เรือพีนิคซ์ล่มกลางทะเลภูเก็ต ซึ่งการปฏิบัติงานค้นหามีการจัดผู้ค้นหาออกเป็นทีม ซึ่งเป็นบุคลากรที่มาจากหลายภาคส่วน ได้แก่ ทหารเรือภาคที่ 3 ตำรวจน้ำภูเก็ต มูลนิธิกุศลธรรม ภูเก็ตร่วมใจ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง โดยมนุษยภัยของทหารเรือภาคที่ 3 ได้ออกลาดตระเวนทั้งในจุดที่เรือล่มและรัศมีโดยรอบที่คาดว่าผู้ประสบภัยจะลอยไปถึง รวมถึงมีการจัดเฮลิคอปเตอร์หมุนเวียนขึ้นบินเพื่อค้นหาผู้ประสบเหตุตามบริเวณชายฝั่งและทะเล และเครื่องบินดอร์เนียร์ 228 ที่บินขยายพื้นที่ไปถึงเกาะพีพี และเกาะลันตาจังหวัดกระบี่ ซึ่งได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์จากกรมสรรพาวุธทหารเรือ ตลอดจนการค้นหาใต้น้ำบริเวณที่เรือจม โดยมีทีมนักประดาน้ำจากจีน 17 นาย เข้าสนับสนุนการทำงานด้วย อีกทั้งมีการค้นหาบริเวณผิวน้ำโดยใช้เรือลาดตระเวนในการค้นหาในกรณีมีศพลอยขึ้นมา

สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 5 สาขาภูเก็ต ได้ออกประกาศไม่ให้เรือทุกลำออกจากท่าเทียบเรืออ่าวฉลอง เพื่อเปิดทางให้ทีมกู้ชีพกู้ภัยได้ทำงานอย่างสะดวก ยกเว้นได้รับการอนุญาตจากศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยเรือล่ม ซึ่งในการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือและค้นหาผู้ประสบภัย ทหารเรือภาคที่ 3 ในฐานะผู้ควบคุมการปฏิบัติในการดำน้ำกู้ร่างผู้เสียชีวิต ประสานกับเจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัย Guangzhou Salvage ของประเทศจีน ได้ลงเรือหลวงทองหลางเพื่อออกเดินทางไปยังจุดที่เรือพีนิคซ์จม เพื่อเริ่มปฏิบัติการค้นหาร่างผู้สูญหายที่ถูกเรือทับร่างอยู่ สำหรับแผนการปฏิบัตินั้นจะยังคงใช้แผนปฏิบัติงานแบบเดิม คือจะใช้ทีมประดาน้ำของกองทัพเรือไทยเป็นหลัก จะดำลงไปด้วยอุปกรณ์สคูบ้า และอุปกรณ์ดำน้ำลึกพิเศษ (Sur Face) แบบครอบเต็มศีรษะ โดยจะนำท่อชุดทรายดำลงไปเพื่อทำการชุดทรายบริเวณที่ร่างผู้สูญหายติดอยู่ก่อนนำร่างผู้สูญหายออกมา โดยร่วมมือกับกองทัพบกที่เข้ามาให้การสนับสนุนภารกิจการค้นหา ซึ่งมีการจัดตั้งกองอำนวยการร่วมบรรเทาสาธารณภัย กองทัพภาค 4 ประกอบด้วย กองอำนวยการ ชุดแพทย์ พยาบาล จากค่ายวิภาวดี และค่ายเทพสตรีศรีสุนทร จัดตั้งครัวทหาร และชุดปฏิบัติการตามภารกิจที่จังหวัดร้องขอด้วย นอกจากนี้ได้นำเฮลิคอปเตอร์จำนวนสามลำจากมนุษยภัยของตำรวจน้ำมาช่วยสนับสนุนการค้นหา และขณะนี้ได้สั่งการให้สำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ตำรวจท่องเที่ยว และตำรวจทางหลวงมาบูรณาการความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้วย ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต

เป็นผู้บริหารจัดการความช่วยเหลือจากทุกภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ได้แก่ ทีมนักดำน้ำต่างชาติที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือและทำหน้าที่ค้นหาผู้สูญหาย ทั้งนี้ มีนักประดาน้ำจากจีนเข้าร่วมภารกิจ 17 คน รวมไปถึงหน่วยกู้ภัยจากจีน มีการจัดล่ามแปลภาษาจีนเพื่อสื่อสารกับผู้ประสบภัยและครอบครัวของผู้เสียชีวิต ผนวกกับประกาศขอความช่วยเหลือและขออาสาสมัครเป็นล่ามภาษาจีนเพิ่มเติม เพื่อเป็นผู้ประสานระหว่างญาติผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บกับทีมกู้ภัยที่ส่งศพไปยังโรงพยาบาลวชิระภูเก็ต ก่อนติดต่อให้ญาติมารับร่างกลับไป ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้เร่งพิสูจน์อัตลักษณ์บุคคลของผู้เสียชีวิตทั้งหมด รวมถึงการส่งตัวผู้ได้รับบาดเจ็บไปพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลในพื้นที่ได้อีกทางหนึ่งด้วย

หลังเกิดภัย ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตได้เสนอให้มีการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเลอ่าวฉลอง ตำบลฉลอง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เป็นศูนย์ถาวรในการรับมือหากเกิดอุบัติเหตุทางทะเล โดยศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเลแห่งนี้ทำหน้าที่ในการแจ้งเตือน การช่วยเหลือขณะเกิดเหตุ การช่วยเหลือหลังเกิดเหตุ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ได้มีการจัดตั้งจุดเช็คพอยท์ เพื่อตรวจความพร้อมของเรือท่องเที่ยวทุกลำที่จะออกจากฝั่ง และจำนวนผู้โดยสารพร้อมทั้งลูกเรือ และเตรียมความพร้อมหากเกิดอุบัติเหตุทางทะเล ขณะที่กรมเจ้าท่าจะมีการปรับมาตรการป้องกันเหตุ โดยจะทำการวิเคราะห์หลุม คลื่น จากข้อมูลของกรมอุตุนิยมวิทยาอย่างละเอียดในทุกวัน พร้อมทั้งออกกระเปาะป้องกัน การออกเรือให้เข้มงวดมากขึ้นในฤดูมรสุม โดยมาตรการเหล่านี้เป็นการวางแผนทางในการแก้ปัญหาในระยะยาวภายหลังจากเกิดภัย เพื่อป้องกันการเกิดซ้ำ

บทเรียนจากเรือฟินิกซ์ล่ม จากเหตุการณ์ในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทเรียนที่สำคัญในการจัดการสาธารณภัย

1) การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย โดยอาศัยอำนาจตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยนั้นเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเป็นเอกภาพ ในการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน และประสานการปฏิบัติร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยยังมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้ ส่วนราชการระดับต่าง ๆ สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามในเหตุการณ์เรือฟินิกซ์ล่ม ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตได้มีการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยและยกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 2 เพื่อให้การจัดการมีความเป็นเอกภาพ

2) การเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัยที่ไร้ประสิทธิภาพ การฝ่าฝืนระเบียบ และการแจ้งเตือนเหตุการณ์เรือฟินิกซ์ล่มครั้งนี้ได้กลายเป็นอุบัติเหตุครั้งใหญ่ เนื่องจากความประมาทของผู้ประกอบการเรือท่องเที่ยวที่ฝ่าฝืนการแจ้งเตือนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการออกเดินเรือในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งเป็นช่วงที่มีสภาพภูมิอากาศแปรปรวน มีมรสุม ฝนตกชุกหนาแน่น และคลื่นลมแรง ซึ่งผนวกกับการต่อเรือที่ผิด แบบของเรือฟินิกซ์ และการออกเดินเรือจากท่าเทียบเรือที่ผิดกฎหมายและอยู่นอกเหนือการกำกับดูแล ของกรมเจ้าท่า และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว การละเลยในการบันทึกข้อมูล ตรวจสอบจำนวนนักท่องเที่ยว ส่งผลให้ประสบปัญหาในการปฏิบัติการการค้นหา และช่วยชีวิตผู้ประสบภัย เนื่องจากไม่ได้มีการเก็บบันทึกข้อมูลของนักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และไม่มีมาตรการในการตรวจสอบจำนวนผู้โดยสารก่อนออกเรือ ทำให้ในระยะแรกของการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ การรายงาน

เกี่ยวกับสถานการณ์รวมถึงจำนวนผู้โดยสารและลูกเรือพินิกซ์ทั้งหมดยังมีความคลาดเคลื่อนอยู่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อปฏิบัติการค้นหาผู้รอดชีวิตและผู้สูญเสียชีวิตครั้งนี้ แม้ต่อมาจะสามารถสรุปได้ว่า บนเรือท่องเที่ยวพินิกซ์มีจำนวนคนทั้งหมด 105 คน ซึ่งประกอบไปด้วยทั้งลูกเรือและนักท่องเที่ยว มีผู้รอดชีวิต 42 คน เสียชีวิต 47 คน

3) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สำหรับเหตุการณ์เรือพินิกซ์ล่มนั้น สะท้อนให้เห็นปัญหา ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานในช่วงก่อนเกิดภัย โดยกรณีให้เห็นได้ชัด คือ ข้อมูลสภาพภูมิอากาศที่กรมอุตุนิยมวิทยา มีการแจ้งเตือนให้มีการระมัดระวังในการเดินทาง ในขณะที่กรมเจ้าท่าไม่ได้มีการติดตามข้อมูลสภาพอากาศอย่างใกล้ชิด ทำให้ข้อมูล และการประเมินสถานการณ์เกิดความคลาดเคลื่อน และไม่ได้มีการระงับการเดินทางเรือแต่อย่างใด

4) การเร่งหาข้อเท็จจริง และการดำเนินคดีกับผู้ประกอบการที่ฝ่าฝืนระเบียบและเป็นตัวแทนอำพราง ขณะเดียวกันทางตำรวจท่องเที่ยวร่วมกับสถานีตำรวจภูธรฉลอง จังหวัดภูเก็ต ได้เร่งดำเนินคดีกับคนขับเรือและนายท้ายเรือพินิกซ์ ฐานกระทำการโดยประมาท เป็นเหตุให้ผู้อื่นเสียชีวิต และได้เรียกผู้ประกอบการเจ้าของเรือมาพูดคุยเรื่องของการเยียวยาผู้ประสบเหตุ พร้อมเชิญผู้แทนและคณะทูตจากประเทศจีน สหรัฐอเมริกา และประเทศรัสเซีย ลงพื้นที่เพื่อทราบสถานการณ์จริงและติดตามการช่วยเหลือชาวต่างชาติที่ประสบเหตุทั้งหมด นอกจากนี้ยังเตรียมประสานกับกรมเจ้าท่าและกรมการท่องเที่ยวให้มีการเพิกถอนหรือพักใบอนุญาตประกอบธุรกิจท่องเที่ยวกับบริษัทเรือที่ฝ่าฝืน โดยดำเนินคดีผู้เกี่ยวข้องกับเหตุเรือล่ม ทั้งในส่วนของเรือเจ้าของ-ช่างเครื่องของเรือพินิกซ์ ในข้อหาประมาททำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย และได้แจ้งความดำเนินคดีกับกัปตันเรือด้วย อีกทั้งเร่งดำเนินการด้านการตรวจสอบมาตรฐาน ของการประกอบการเรือท่องเที่ยว รวมถึงมาตรฐานของเรือท่องเที่ยวที่ให้บริการนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน

4. พายุโซนร้อนปาบึก

พายุโซนร้อนปาบึกเป็นพายุหมุนเขตร้อนที่ก่อตัวขึ้นบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตกเฉียงเหนือ โดยก่อตัวขึ้นจากหย่อมความกดอากาศต่ำในทะเลจีนใต้ ในช่วงปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 ก่อนที่จะทวีกำลังแรงขึ้นกลายเป็นพายุดีเปรสชัน โดยในวันที่ 31 ธันวาคม 2561 กรมอุตุนิยมวิทยาออกประกาศเรื่อง พายุดีเปรสชันฉบับที่ 1 ที่มีความเร็วลมสูงสุดใกล้ศูนย์กลางประมาณ 55 กิโลเมตรต่อชั่วโมง และเคลื่อนตัวอย่างช้า ๆ ทางทิศตะวันตก โดยคาดว่าจะเคลื่อนผ่านแหลมญวน ก่อนเคลื่อนลงอ่าวไทยในวันที่ 2 มกราคม 2562 ลักษณะเช่นนี้จะทำให้เกิดฝนตกหนักถึงหนักมากบริเวณภาคใต้ฝั่งตะวันออก แต่ในเวลาไม่กี่ชั่วโมงให้หลังกรมอุตุนิยมวิทยาญี่ปุ่นปรับระดับความรุนแรงหลังพายุดีเปรสชันทวีความรุนแรงกลายเป็นพายุโซนร้อน และถูกเรียกชื่อในเวลาต่อมาว่า “ปาบึก” นับเป็นพายุโซนร้อนลูกแรกที่เกิดนอกฤดูกาลที่เกิดพายุขึ้น และทำสถิติกลายเป็นพายุโซนร้อนลูกแรกที่เกิดขึ้นเร็วที่สุด โดยมีความเร็วลม 65 กิโลเมตรต่อชั่วโมง สำหรับพายุโซนร้อนปาบึกได้ส่งผลกระทบใน 23 จังหวัด ประชาชน 268,051 คน ได้รับผลกระทบ โดยมีผู้เสียชีวิต 5 ราย และบ้านเรือนของประชาชนได้รับความเสียหาย 53,413 หลัง (รายงานสถานการณ์ สาธารณภัย, 16 มกราคม 2562)

ก่อนเกิดภัย ภายหลังจากการออกประกาศเตือนภัยฉบับที่ 1 ของกรมอุตุนิยมวิทยา ในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการแจ้งเตือนข่าวสภาพอากาศและเป็นหน่วยงานต้นทางในการแจ้งเตือนภัยทางอุตุนิยมวิทยาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทำการแจ้งเตือนให้จังหวัดทางภาคใต้เตรียมความพร้อมในการรับมือฝนตกหนักถึงหนักมาก ในห้วงวันที่ 2 - 5 มกราคม 2562 แต่ในเวลาต่อมาพายุดีเปรสชันได้ทวีความรุนแรงกลายเป็นพายุโซนร้อนปาบึก กรมอุตุนิยมวิทยา จึงได้มีการออกประกาศฉบับที่ 5 แจ้งเตือนภัยพายุโซนร้อนปาบึก ในวันที่ 1 มกราคม 2562 โดยคาดการณ์ว่าพายุโซนร้อนปาบึกจะเคลื่อนตัวขึ้นฝั่งในวันที่ 4 มกราคม 2562 ส่งผลให้เกิดฝนตกหนักในวันที่ 3 มกราคม 2562 บริเวณจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และจังหวัดสตูล และในวันที่ 4 มกราคม มีจังหวัดได้รับผลกระทบ ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และจังหวัดสตูล โดยมีฝนตกเป็นบริเวณกว้าง และมีฝนตกหนักถึงหนักมากบางแห่ง ลักษณะเช่นนี้ทำให้เกิดความกังวลว่า พายุโซนร้อนปาบึกอาจมีความรุนแรงในระดับเดียวกับพายุโซนร้อนแฮเรียต พ.ศ. 2505 ที่เคยพัดถล่ม แหลมตะลุมพุกจนเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตกว่า 900 คน เนื่องจาก ตัวพายุจะเคลื่อนพาดผ่านพื้นที่ภาคใต้ ประกอบกับมีฝนตกหนักตามมา และมีโอกาสเกิดดินถล่มในหลายพื้นที่ อีกทั้งอาจเกิดคลื่นพายุซัดฝั่ง โดยภัยเหล่านี้เป็นภัยที่มาพร้อมกับพายุ สำหรับการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับพายุโซนร้อนปาบึกนั้น เริ่มปรากฏขึ้นภายหลังคำสั่งให้มีการอพยพคนออกจากแท่นขุดเจาะน้ำมันในฝั่งอ่าวไทย เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2561

ด้วยเหตุนี้ จึงนำไปสู่คำสั่งเตรียมความพร้อมในการรับมือของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี โดยให้มีการแจ้งเตือนประชาชน กลุ่มอาชีพ อาชีพ การประมง การท่องเที่ยว รวมถึงการสัญจรโดยเฉพาะทางเรือ ให้งดออกจากฝั่งเพื่อความปลอดภัย ขณะเดียวกันนายกรัฐมนตรียังได้สั่งการให้กระทรวงมหาดไทย กองทัพ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รวมถึงหน่วยงานและภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเตรียมการในการประสานการปฏิบัติงานร่วมกันให้พร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น และในวันที่ 3 มกราคม 2562 นายกรัฐมนตรีได้สั่งให้มีการประชุมวิดีโอผ่านทางไกลกับผู้ว่าราชการจังหวัด 16 จังหวัด ในพื้นที่ที่มีการคาดการณ์ว่าจะได้รับผลกระทบ โดยสั่งการให้จังหวัด และหน่วยงานในพื้นที่เตรียมการให้ความช่วยเหลือประชาชน พร้อมทั้งให้มีการตั้งศูนย์บัญชาการหลักอยู่ที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และจัดให้มีศูนย์กำกับเพื่อติดตามการทำงานที่ทำเนียบรัฐบาลเพื่อติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดตลอด 24 ชั่วโมง ขณะเดียวกันสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้จัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจชั่วคราวในภาวะวิกฤติขึ้น เพื่อติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่ภาคใต้

ในส่วนของกระทรวงมหาดไทยที่มีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางในการประสานการปฏิบัติร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย วันที่ 2 มกราคม 2562 พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้สั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเตรียมความพร้อมรับมือทั้งในด้านกำลังคน เครื่องมือ ตลอดจนทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็นให้พร้อมรับมือกับพายุปาบึก พร้อมทั้งประชุมกับผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ โดยกระทรวงมหาดไทยได้มีการติดตามข่าวสารอย่างใกล้ชิดและติดตามการพยากรณ์อากาศ จากกรมอุตุนิยมวิทยา เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือ

และได้มีการประเมินความเสี่ยงล่วงหน้า หากพายุพัดขึ้นฝั่งอาจส่งผลกระทบต่อระบบการสื่อสาร การไฟฟ้า และเส้นทางการคมนาคมที่ถูกตัดขาด โดยกระทรวงมหาดไทยได้มีการเตรียมการบูรณาการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และเตรียมสถานที่ในการอพยพประชาชนในส่วนของกระทรวงกลาโหมและเหล่าทัพในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้มีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับพายุโซนร้อนปาบึก โดยพลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้สั่งการให้ ทุกเหล่าทัพติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด และจัดกำลัง เครื่องมือช่าง รวมทั้งชุดแพทย์สนามและจัดเตรียมระบบสื่อสารสำรองในพื้นที่ให้พร้อมในการให้การสนับสนุนการปฏิบัติงาน โดยกองทัพบกได้สั่งการ ให้ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก ประสานงานและบูรณาการกับทุกภาคส่วนเตรียมรับมือสถานการณ์ โดยตั้งจุดบริการประชาชนส่วนหน้าในพื้นที่เสี่ยงภาคใต้ ในส่วนของกองทัพเรือได้มีการกำหนดให้กองเรือเตรียมเรือหลวงเพื่อใช้ในการสนับสนุนภารกิจในการเป็นฐานช่วยเหลือประชาชน และเตรียมโรงพยาบาลสนามหากเกิดเหตุฉุกเฉิน ขณะที่กองทัพอากาศนั้นได้มีการเตรียมพร้อมอากาศยานในการลำเลียงสิ่งของบรรเทาทุกข์เข้าสู่พื้นที่ประสบภัย ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีการจัดกำลังเจ้าหน้าที่ จัดเตรียมชุดช่วยเหลือประชาชน ตลอดจนเครื่องมือ และทรัพยากร รวมทั้งเฮลิคอปเตอร์ในการสนับสนุนการกู้ภัย

นอกจากนี้ส่วนราชการอื่น ๆ อาทิ กระทรวงสาธารณสุข ได้มีการเตรียมความพร้อมในการรับมือโดยทำการป้องกันอาคารสถานที่ของโรงพยาบาล และอุปกรณ์ทางการแพทย์ในพื้นที่เสี่ยงภัย จัดสำรองยา เวชภัณฑ์และอุปกรณ์ทางการแพทย์ สำรองผู้ป่วยที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ จัดเตรียมทีมเคลื่อนที่เร็ว เพื่อช่วยเหลือทางการแพทย์ พร้อมทั้งจัดเตรียมแผนในการอพยพผู้ป่วย และแผนบริหารความต่อเนื่อง ขณะที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อเตรียมการในการให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านการสูบน้ำ การอพยพสัตว์ พร้อมทั้งสนับสนุนการปฏิบัติตามแนวทาง ของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

อย่างไรก็ตามประเด็นที่หลายฝ่ายมีความเป็นห่วง คือ การเตรียมความพร้อมด้านพลังงานนั้น นายสมพงษ์ ปรีเปรม ผู้ว่าการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ในฐานะประธานการประชุมศูนย์อำนาจการช่วยเหลือสนับสนุนกรณีเหตุการณ์ไม่ปกติ (ศอส.) ได้ทำการประชุมวิดิโอผ่านทางไกลไปยังศูนย์ควบคุมการจ่ายไฟฟ้า (SCADA) ในพื้นที่ภาคใต้ 3 แห่ง คือ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดสงขลา เพื่อติดตามและเตรียมพร้อมรับสถานการณ์พายุโซนร้อนปาบึก โดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้เตรียมความพร้อมในการดูแลรักษาระบบการจ่ายกระแสไฟฟ้าให้มีความปลอดภัย และเตรียมความพร้อมในการแก้ไขกระแสไฟฟ้าขัดข้อง ซ่อมแซมฟื้นฟู หากเกิดความเสียหายจากอิทธิพลของพายุ

สำหรับการดำเนินการในขั้นต้นก่อนเกิดภัยของจังหวัดในฐานะหน่วยงานในระดับพื้นที่ และเป็นหน่วยงานที่เผชิญกับพายุโซนร้อนปาบึก ได้มีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติเป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของแต่ละจังหวัด โดยมีแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญ อาทิ จัดตั้งศูนย์อพยพ จัดเตรียมกำลัง เครื่องมือ ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ ให้พร้อมรับมือกับสถานการณ์ พร้อมทั้งประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานและภาคส่วนอื่น ๆ ในพื้นที่ มีการประเมินจุดเสี่ยงหรือพื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ โดยมีการสั่งอพยพประชาชน สัตว์เลี้ยงไปยังพื้นที่ปลอดภัย มีการจัดชุดเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ ขณะเดียวกันในบางพื้นที่ได้มีการสั่งหยุดเรียน เพื่อความปลอดภัยของเด็กนักเรียน

ระหว่างเกิดภัย อิทธิพลของพายุโซนร้อนปาบึกได้เริ่มส่งผลกระทบต่อพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2561 โดยจังหวัดที่ได้รับผลกระทบในช่วงแรก คือ จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา และจังหวัดพัทลุง ในวันที่ 4 มกราคม 2561 เวลา 12.45 น. พายุโซนร้อนปาบึกได้พัดขึ้นฝั่ง ด้วยความเร็วลมสูงสุดใกล้ศูนย์กลางประมาณ 75 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ที่อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ก่อนที่จะอ่อนกำลังกลายเป็นพายุดีเปรสชันพาดผ่านบริเวณตอนกลางของภาคใต้ก่อนเคลื่อนไปยังฝั่งอันดามัน

ในส่วนของการปฏิบัติในขั้นตอนระหว่างเกิดภัยซึ่งเป็นการจัดการในภาวะฉุกเฉินที่ให้ความสำคัญกับการเผชิญเหตุ (Response) และการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ (Relief) แก่ผู้ประสบภัยนั้น กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) ได้มีข้อสั่งการและแนวทางในการปฏิบัติในพื้นที่ โดยเน้นย้ำให้มีการใช้กลไกการปฏิบัติภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 โดยให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดประสานการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับพื้นที่ พร้อมทั้งประสานการปฏิบัติกับหน่วยทหารในพื้นที่ในการรับมือและจัดการสาธารณภัย เพื่อลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น พร้อมทั้งให้จังหวัดติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด หากในพื้นที่มีฝนตกหนักเป็นเวลานานให้เตรียมความพร้อมหากเกิดน้ำป่าไหลหลาก ดินโคลนถล่มโดยเฉพาะพื้นที่ตามแนวเขา และให้มีการจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ในพื้นที่

อย่างไรก็ดีก่อนที่พายุจะพัดขึ้นฝั่งในวันที่ 4 มกราคม 2561 นั้น ในช่วงระหว่างวันที่ 2 - 3 มกราคม 2561 ซึ่งเป็นช่วงที่มีฝนตกหนักในหลายพื้นที่จากอิทธิพลของพายุ หลายจังหวัดในภาคใต้ ตั้งแต่จังหวัดปัตตานี นราธิวาส สงขลา นครศรีธรรมราช และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้มีการสั่งการให้อพยพประชาชนบริเวณชายฝั่งทะเล โดยเฉพาะที่แหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง ที่คาดว่าพายุจะพัดขึ้นฝั่งในบริเวณนี้ ได้มีการสั่งอพยพประชาชนออกนอกพื้นที่ทั้งหมด โดยให้ประชาชนอพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัยหรือจุดอพยพ ที่เตรียมไว้เพื่อความปลอดภัย โดยระดมกำลังเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในจังหวัดและหน่วยทหารในพื้นที่ เข้าอพยพประชาชน ขณะที่หน่วยงานต่าง ๆ ระดมกำลังพลและทรัพยากร ตลอดจนเครื่องมือหรือเครื่องจักรกลที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสาธารณภัยเข้าสู่พื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ โดยมีการจัดแบ่งหน้าที่ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานตามพื้นที่ ขณะที่หน่วยทหาร ได้มีการระดมกำลังพลและเครื่องมือ ตลอดจนยานพาหนะต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือประชาชนตามพื้นที่ที่มีการจัดแบ่งไว้ภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2558 พร้อมทั้งจัดเตรียมหมู่เรือสาธารณภัยและอากาศยานสำหรับช่วยเหลือผู้ประสบภัย นอกจากนี้สภากาชาดไทย มูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก และองค์กรสาธารณกุศลได้จัดเตรียมอาหาร ถุงยังชีพ ให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นปฏิบัติงานภายใต้แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทำการจัดหาพื้นที่อพยพแฉียงเดือนประชาชนในพื้นที่ประสบภัย และเตรียมสิ่งของบรรเทาทุกข์เบื้องต้น ให้แก่ผู้ประสบภัยในพื้นที่

หลังเกิดภัย ผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้หลายพื้นที่มีเสาไฟฟ้า ต้นไม้โค่นล้ม บ้านเรือนของประชาชนได้รับความเสียหาย 53,413 หลัง ขณะที่พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์กว่า 80,000 ไร่ ได้รับผลกระทบจากลมกรรโชกแรง และในหลายพื้นที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย ทำให้พืชผลผลิตทางการเกษตรได้รับความเสียหาย สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ได้ทำการประเมินความเสียหาย และความต้องการช่วยเหลือ พร้อมทั้งให้มีการสำรวจความต้องการของผู้ประสบภัยและความเสียหายเบื้องต้น รายงานไปยังกระทรวงต้นสังกัด ขณะเดียวกันได้มีการระดมกำลังทหาร

ในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ พร้อมทั้งเครื่องจักรกล สาธารณภัยเข้าให้การช่วยเหลือและฟื้นฟูที่อยู่อาศัย และพื้นที่ประสบภัย ให้กลับคืนสู่ภาวะปกติ สำหรับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติฉุกเฉิน พ.ศ. 2556 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2559) และหลักเกณฑ์การช่วยเหลืออื่น ๆ ในส่วนของมาตรการในการให้ความช่วยเหลือนั้นกระทรวงการคลัง ได้ออกมาตรการในการให้ความช่วยเหลือ 2 มาตรการ คือ 1) มาตรการทางภาษี โดยเสนอให้มีการลดหย่อนภาษีสำหรับการบริจาคเงินในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับบริจาค รวมถึงการยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยและรถยนต์ในพื้นที่ที่ประกาศให้เป็นพื้นที่ประสบภัย 2) มาตรการทางการเงินของสถาบันทางการเงิน 7 แห่ง ที่มีการออกมาตรการ อาทิ การพักชำระหนี้ การให้สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน การลดอัตราดอกเบี้ย เป็นต้น

บทเรียนจากพายุโซนร้อนปาบึก จากเหตุการณ์ในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทเรียนที่สำคัญในการจัดการสาธารณภัย

1) ขับเคลื่อนจากบทเรียนในอดีต เหตุการณ์พายุโซนร้อนปาบึกเป็นพายุโซนร้อนที่มีการคาดการณ์กันว่าจะมีระดับความรุนแรงใกล้เคียงกับพายุโซนร้อนแฮเรียตที่พัดถล่มพื้นที่แหลมตะลุมพุก ความทรงจำของผู้คนและความรุนแรงจากภัยในอดีตยังคงเป็นบทเรียนสำคัญที่ขับเคลื่อนให้การรับมือและการเตรียมความพร้อมในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมไปถึงสร้างความตระหนักให้กับประชาชนให้พร้อมรับมือกับवादภัยที่จะเกิดขึ้นนั้นหมายความว่า การที่ประชาชนจะตระหนักและให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการอพยพหรือเคลื่อนย้ายไปยังพื้นที่ปลอดภัยเพื่อลดการสูญเสียต่อชีวิต และเป็นครั้งแรกที่ประชาชนปฏิบัติตามที่หน่วยงานต่าง ๆ ให้คำแนะนำ ทำให้การจัดการมีความยากลำบากน้อยลง

2) การเตรียมความพร้อม ภายหลังจากประกาศของกรมอุตุนิยมวิทยาว่า พายุดีเปรสชัน ได้ทวีความรุนแรงกลายเป็นพายุโซนร้อนปาบึก ทำให้รัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญและมีการติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด ทำให้มีข้อมูลที่พร้อมต่อการตัดสินใจ มีการซักซ้อมแนวทาง การปฏิบัติ และมีการจัดทีมหรือหน่วยงานที่มีเครื่องมือเฉพาะเตรียมพร้อมให้การสนับสนุน ขณะที่หน่วยงาน ในระดับพื้นที่ที่มีการเตรียมความพร้อมที่ดี มีการจัดเตรียมศูนย์อพยพรองรับการอพยพเคลื่อนย้ายประชาชน ที่อาจกลายเป็นผู้ประสบภัย แต่ปัญหาที่เห็นได้ชัดคือ การประเมินจุดอพยพบางแห่งที่ไม่เหมาะสมในกรณี ที่เกิดภัยโดยเฉพาะพายุโซนร้อน

3) การคาดการณ์ความเสี่ยงล่วงหน้า เหตุการณ์ในครั้งนี้มีการประเมินภัยในหลายด้านอย่างรัดกุม เพื่อให้ครอบคลุมทุกภัย ทุกผลกระทบ แต่ด้วยลักษณะของภัยในครั้งนี้ที่ประเทศไทยไม่ได้เผชิญมาเป็นระยะเวลา กว่า 30 ปี นั้น ทำให้การคาดการณ์ผลกระทบบางอย่างคลาดเคลื่อน โดยตัวอย่างที่เห็นได้ คือ คลื่นพายุซัดฝั่งที่เกิดขึ้นบริเวณจังหวัดสมุทรสาคร ที่ไม่มีการแจ้งเตือนประชาชน

4) การปฏิบัติตามกลไกที่ถูกรื้อแบบและกำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 กล่าวคือ มีการจัดหน่วยงานรองรับกับสาธารณภัย และมอบหมายหน้าที่ที่ชัดเจนให้กับหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุน ตั้งแต่ช่วงที่ได้รับข่าวการยืนยันจากกรมอุตุนิยมวิทยา และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทุกระดับมีการเริ่มปฏิบัติการเป็นบางส่วน ตั้งแต่ยังไม่เกิดผลกระทบเกิดขึ้น

5) สัมพันธภาพของหน่วยงานและการประสานการปฏิบัติ ในภาพรวมเหตุการณ์ครั้งนี้ เป็นเหตุการณ์ที่ได้รับความสำคัญอย่างยิ่งทำให้หน่วยงานต่าง ๆ พร้อมใจประสานการปฏิบัติในการดำเนินภารกิจร่วมกัน โดยมีการสั่งการให้หน่วยปฏิบัติในระดับพื้นที่ประสานการปฏิบัติร่วมกันในการรับมือและตอบสนองต่อสถานการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้น โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บัญชาการสถานการณ์ในพื้นที่ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558

6) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ที่ทั่วถึงทั้งในระดับชาติ และในระดับท้องถิ่น ที่มีการแจ้งเตือนข่าวสารจากทางการอย่างชัดเจน หากแต่ในปัจจุบันเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและสื่อสังคมออนไลน์ ตลอดจนการใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คที่มีการคาดการณ์กันเอง หรือกรณีที่มีการปล่อยข่าวลือ และมีการแชร์ต่อกันอย่างรวดเร็ว ยังคงเป็นปัญหาที่สร้างผลกระทบและความวิตกกังวลแก่ประชาชนในหลายพื้นที่ และส่งผลกระทบต่อการจัดการสถานการณ์ในภาพรวม

(ที่มา : รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัย ประเมินผลการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

5. กรณีเหตุระเบิดภายในโรงงานผลิตสารเคมี บริษัท หมิงตี้ เคมีคอล จำกัด ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จ.สมุทรปราการ

ประเด็น	รายละเอียด
<p>1. ต้นเหตุการเกิดสถานการณ์เพลิงไหม้ และสารเคมีรั่วไหล</p>	<p>เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2564 เวลา 03.20 น. เกิดเหตุเพลิงไหม้ระเบิดภายในโรงงานชื่อ บริษัท หมิงตี้ เคมีคอล จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 87 ซอยกิ่งแก้ว 21 หมู่ 15 ต.บางพลีใหญ่ อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ เจ้าของเป็นชาวจีน เปิดดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 ประกอบกิจการผลิตเม็ดโฟม และเม็ดพลาสติก คาดว่าเหตุเกิดจากสารเคมีรั่วไหล โดยสารเคมีส่วนใหญ่เป็นสารประเภท Styrene monomer รวมถึงสารเคมีใช้ประกอบการผลิตอีกหลายชนิด ทำให้เกิดระเบิดอย่างรุนแรง ส่งผลให้เพลิงลุกไหม้พื้นที่ได้รับผลกระทบ รวม 4 ตำบล 29 หมู่บ้าน มีประชาชนแจ้งความบ้านเรือนได้รับผลกระทบจากแรงระเบิดเกิดความเสียหายเบื้องต้นประมาณ 2,390 หลังคาเรือน รถยนต์เสียหาย 224 คัน รถจักรยานยนต์เสียหาย 15 คัน ผู้บาดเจ็บ 49 ราย และผู้เสียชีวิต 1 ราย (ข้อมูล สภ.บางแก้ว ณ วันที่ 25 กรกฎาคม 2564)</p>
<p>2. การช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่</p>	<p>2.1 จังหวัดสมุทรปราการ ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหา ดังนี้</p> <p>(1) จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ ณ มุขนิธิร่วมกตัญญูสมุทรปราการ โดยบริหารจัดการร่วมกับผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงอุตสาหกรรม ภาคเอกชน องค์การการกุศล มูลนิธิ และจิตอาสา 904 โดยสับเปลี่ยนกำลังปฏิบัติงานหมุนเวียนตลอด 24 ชั่วโมง มีเจ้าหน้าที่ร่วมปฏิบัติการกว่า 1,000 คน เครื่องจักรกลสาธารณภัยกว่า 200 รายการ</p> <p>(2) ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในพื้นที่อำเภอบางพลี รวม 4 ตำบล 29 หมู่บ้าน</p> <p>(3) จัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวเพื่อรองรับผู้อพยพ ในพื้นที่ อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ รวม 9 จุด จำนวนผู้อพยพ 1,992 คน และจุดอพยพสำรอง จำนวน 2 จุด รองรับประชาชนจำนวนกว่า 2,000 คน โดยมีการจัดตั้งโรงครัวพระราชทาน และมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มอบเต็นท์พักอาศัย พร้อมสิ่งของเครื่องใช้จำเป็นในชีวิตประจำวันสำหรับผู้อพยพเบื้องต้น โดยมีแพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เป็นผู้ดูแลด้านการป้องกันควบคุมโรค</p> <p>(4) อพยพประชาชนออกจากพื้นที่ เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2564 เวลา 09.30 น. นายอำเภอบางพลี ในฐานะผู้อำนวยการอำเภอ ได้ประเมินสถานการณ์ และได้สั่งการให้ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในรัศมีภายในระยะ 5 กิโลเมตร อพยพออกจากพื้นที่ เพื่อลดผลกระทบจากกรณีการระเบิดและสารเคมีที่อาจฟุ้งกระจาย</p> <p>2.2 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในฐานะกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง ได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Center : EOC) ณ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่ออำนาจการ ติดตาม แก้ไขสถานการณ์และประสานการปฏิบัติงานกับผู้อำนวยการจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด) และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ ณ ที่เกิดเหตุ (Incident Command : ICP) โดยได้ส่งกำลังเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการสนับสนุนจากศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต 4 แห่ง</p>

ประเด็น	รายละเอียด
	<p>นำเครื่องจักรกลสาธารณภัย ประกอบด้วย รถหอน้ำ 37 เมตร รถกู้ภัยเคลื่อนที่เร็ว รถบรรทุกน้ำช่วยดับเพลิง รถเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยเพื่อขนโคมไฟดับเพลิงและกู้ภัย รวม 48 รายการ กำลังเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ 97 คน และเจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน (EOC) 30 คน รวม 127 คน พร้อมส่งอากาศยาน KA-32 ตามโครงการความร่วมมือระหว่างกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและกองทัพบก จำนวน 2 ลำ และได้บินปฏิบัติการทิ้งน้ำดับเพลิง รวม 42 เที่ยวบิน 126,000 ลิตร ทั้งนี้ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ส่งรถประกอบอาหารและรถผลิตน้ำดื่มเข้าดูแลประชาชนผู้อพยพร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประกอบอาหารแจกจ่ายแก่ผู้อพยพ ณ องค์กรบริหารส่วนตำบลบางพลีใหญ่ และวัดบางพลีใหญ่กลาง</p> <p>นอกจากนี้ ได้บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ภาคเอกชน และอาสาสมัคร ขอรับการสนับสนุนทรัพยากรและบุคลากร จากหน่วยงานที่มีศักยภาพในพื้นที่กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดระยอง อาทิน้ำยาโม่ดับเพลิง โดยเฉพาะกลุ่มปิโตรเคมี บริษัท ปตท. (NPC) กลุ่ม EMAG องค์กรบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี เทศบาลนครแหลมฉบัง และเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ รวมถึงประสานผู้เชี่ยวชาญด้านการระงับเหตุฉุกเฉินและการจัดการ กากของเสียและการจัดการสารเคมี อาทิ 1) นายสุเมธา วิเชียรเพชร ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ 2) นายณัฐธัญ ละเอียดทอง ผู้จัดการศูนย์ควบคุมภาวะฉุกเฉิน NPC Safety and Environmental Service Co.,Ltd. เป็นต้น เข้าให้คำแนะนำในการระงับเหตุฉุกเฉินและการจัดการสารเคมี</p>
<p>3. การแจ้งเตือนภัย</p>	<p>วันที่ 5 กรกฎาคม 2564 นายอำเภอบางพลี ในฐานะผู้บัญชาการเหตุการณ์ในพื้นที่ได้ติดตามสถานการณ์ เนื่องจากโรงงานดังกล่าวประกอบกิจการผลิตเม็ดโม่และเม็ดพลาสติก ที่มีสารประกอบการผลิตหลายชนิด และจากการประเมินสถานการณ์ คาดว่าจะเกิดการระเบิดที่รุนแรงมากขึ้น จึงมอบหมายให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กร</p> <p>ในส่วนของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันและรับมือเมื่อเกิดภัยพิบัติ โดยได้พัฒนาเทคโนโลยีด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการรับแจ้งเหตุและแจ้งเตือนภัย ได้มีการจัดทำใน 5 ช่องทาง ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Official Line @1784DDPM “ปล.รับแจ้งเหตุ 1784” 2. Application “DPM Reporter” 3. Application “อาสาสู้ภัย” 4. Twitter @DDPMNews 5. Facebook Fanpage กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย DDPM <p>โดยช่องทางดังกล่าว เป็นส่วนหนึ่งที่ประชาชนให้ความสนใจ และจากการติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่องพบว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแจ้งเหตุและติดตามข่าวสารผ่านช่องทางดังกล่าวเป็นอย่างดี</p>

ประเด็น	รายละเอียด
<p>4. การดำเนินการภายหลังสถานการณ์ยุติ</p>	<p>4.1 ภายหลังการประชุมของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด เพื่อประเมินสถานการณ์และความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง ได้มีความเห็นให้นายอำเภอบางพลีประกาศแจ้งให้ประชาชนกลับเข้าที่พักอาศัยได้ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม 2564 เวลา 17.00 น. ให้ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในรัศมี 2 - 5 กิโลเมตร กลับเข้าที่พักอาศัยได้ - ตั้งแต่วันที่ 10 กรกฎาคม 2564 เวลา 17.00 น. ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในรัศมี 1 กิโลเมตรจากจุดเกิดเหตุ สามารถกลับเข้าที่พักได้ <p>ส่วนบริเวณที่เกิดเหตุยังคงเป็นพื้นที่ควบคุมไม่อนุญาตให้เข้าพื้นที่</p> <p>4.2 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ติดตามสถานการณ์ในพื้นที่อย่างใกล้ชิด โดยให้เจ้าหน้าที่และเครื่องจักรกลเฝ้าระวังสถานการณ์ในพื้นที่จนมั่นใจว่าไม่มีเหตุปะทุของเพลิงอีกรวมทั้งสนับสนุนเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ และลงพื้นที่ร่วมกับมูลนิธินายช่างไทยใจอาสา เพื่อประเมินผลกระทบและตรวจสอบสภาพบ้านเรือนประชาชนบริเวณโดยรอบ เพื่อให้ประชาชนใช้เป็นเอกสารประกอบการขอรับค่าชดเชยความเสียหายจากบริษัทต้นเหตุต่อไป</p> <p>4.3 การกำกับ ติดตามการแก้ไขปัญหา เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น มีแนวทาง ดังนี้</p> <p>(1) การขนย้ายและกำจัดสารเคมีที่ตกค้างในพื้นที่เกิดเหตุ โดยนายอำเภอบางพลี ผู้เชี่ยวชาญจากกรมควบคุมมลพิษ กรมโรงงานอุตสาหกรรม และเจ้าหน้าที่จากบริษัท อัครีปการ จำกัด (มหาชน) ได้ร่วมวางแผนดำเนินการขนถ่ายสารเคมี (สารสไตรีน) ที่เหลือในถังกักเก็บทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว ดำเนินการระหว่างวันที่ 10 - 16 กรกฎาคม 2564 ใช้เวลารวมทั้งสิ้น 7 วัน สามารถขนถ่ายสารเคมีรวมทั้งสิ้น 913 ตัน และกรมควบคุมมลพิษ ได้ดำเนินการตรวจสอบสภาพอากาศและน้ำ การขนย้ายถ่านหิน การเก็บรวบรวมน้ำเสียจากการดับเพลิง รวมทั้งกรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้ตรวจสอบคุณภาพน้ำบาดาลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลสรุปการตรวจคุณภาพน้ำบาดาลพบว่าคุณภาพน้ำบาดาลอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานปลอดภัยต่อประชาชน</p> <p>4.4 แนวทางการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ</p> <p>กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยดำเนินการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562 เมื่อจังหวัดได้มีการประกาศเขตให้ความช่วยเหลือฯ แล้ว ก็สามารถใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการ ในอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัด วงเงิน 20 ล้านบาท เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัย ซึ่งสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดทุกจังหวัด มีวงเงินอุดหนุนราชการฯ จังหวัดละ 20 ล้านบาท โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงินตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยแบ่งการช่วยเหลือเป็น 3 ประเภท ตามสภาพเหตุการณ์และความเหมาะสม ดังนี้</p>

ประเด็น	รายละเอียด
	<ul style="list-style-type: none"> • เงินสด ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - ค่าจัดการศพแก่ครอบครัวผู้เสียชีวิต รายละเอียดไม่เกิน 29,700 บาท - ค่าซ่อมแซมบ้านที่ได้รับความเสียหายไม่เกินหลังละ 49,500 บาท หากบ้านเสียหายทั้งหลังจะได้รับค่าดำรงชีพเบื้องต้น ครอบครัวละไม่เกิน 3,800 บาท - ค่าช่วยเหลือผู้บาดเจ็บสาหัส จำนวน 4,000 บาท / พิกัดไม่สามารถประกอบอาชีพได้ จำนวน 13,300 บาท - ค่าเครื่องมือประกอบอาชีพ ครอบครัวละไม่เกิน 11,400 บาท • สิ่งของ ได้แก่ วัสดุสมทบซ่อมแซมที่อยู่อาศัย เช่น กระเบื้อง สังกะสี ตะปู ฤกษ์ยังชีพ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องครัว และเครื่องมือประกอบอาชีพ • บริการ ได้แก่ การจัดสร้างหรือดัดแปลงที่พักอาศัยชั่วคราวสำหรับผู้ประสบภัย การจัดส่งสาธารณสุขไปโรค ห้องน้ำ ห้องส้วม <p>ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 5 - 21 กรกฎาคม 2564 เป็นต้นมา มีประชาชนแจ้งความแล้ว จำนวน 2,315 คน ซึ่งระบุความเสียหายประกอบด้วย บ้านเสียหาย จำนวน 2,315 ราย รถยนต์เสียหาย จำนวน 221 คัน รถจักรยานยนต์เสียหาย จำนวน 15 คัน จากการประเมินมูลค่าความเสียหายเบื้องต้นจำนวนกว่า 1,074 ล้านบาท</p> <p>ในส่วนของกองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย สำนักนายกรัฐมนตรี ได้เตรียมการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการกองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2564 ซึ่งคณะกรรมการฯ เคยมีมติให้ความช่วยเหลือ กรณีประชาชนหรือเจ้าหน้าที่มูลนิธิ หรืออาสาสมัครหรืออาสาสมัครกุ๊กภัยต่าง ๆ ที่เข้าไปช่วยเหลืองานของทางราชการ ไม่ว่าจะดับไฟป่า ไฟไหม้อาคาร อุทกภัย หรือเหตุอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาธารณภัย ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ค่าจัดการศพรายละเอียด 50,000 บาท และค่าเงินทุนเลี้ยงชีพครอบครัวผู้เสียชีวิต รายละเอียด 50,000 บาท 2) ค่าบาดเจ็บ กรณีผู้บาดเจ็บสาหัส หากต้องพักรักษาตัวตั้งแต่ 20 วัน ค่าเงินทุนเลี้ยงชีพ รายละเอียด 30,000 บาท และกรณีผู้บาดเจ็บ หากพักรักษาตัวน้อยกว่า 20 วัน ค่าเงินทุนเลี้ยงชีพ รายละเอียด 15,000 บาท <p>4.5 การช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนเบื้องต้น กรณีเสียชีวิต มีหน่วยงาน ที่ให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ฯ กองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานพัฒนาสังคมจังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานเหล่ากาชาดจังหวัดสมุทรปราการ และสมาคมชาวไต้หวัน รวมให้ความช่วยเหลือเป็นเงิน 440,000 บาท สำหรับผู้บาดเจ็บ สมาคมชาวไต้หวัน มอบเงินสดและฤกษ์ยังชีพให้นายอำเภอบางพลี รวมมูลค่า 2,200,000 บาท เพื่อนำไปมอบให้แก่ผู้บาดเจ็บต่อไป ทั้งนี้ การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บอยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ความช่วยเหลือจากกองทุนสำนักนายกรัฐมนตรีต่อไป (ข้อมูล ณ วันที่ 19 ก.ค. 2564)</p>

ประเด็น	รายละเอียด
	<p>4.6 จังหวัดสมุทรปราการ/อำเภอ/อปท. ได้แต่งตั้งคณะทำงานสำรวจความเสียหายและสนับสนุนการซ่อมสร้างบ้านฯ และได้จัดตั้งจุดบริการผู้ประสบภัย เพื่อลงทะเบียนขอรับการเยียวยาผู้ประสบภัยตามระเบียบฯ เริ่มตั้งแต่วันที่ 9-23 ก.ค. 2564 ขณะนี้มีประชาชนมาลงทะเบียนแล้ว จำนวน 2,617 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 15 ก.ค. 2564)</p> <p>4.7 การเปิดรับแจ้งความ เพื่อลงบันทึกประจำวันใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดีและรับสิทธิประกันภัย ตั้งแต่วันที่ 5-25 กรกฎาคม 2564 มีประชาชนมาแจ้งความที่ สภ. บางแก้วแล้ว จำนวน 2,390 คน จากการประเมินมูลค่าความเสียหายเบื้องต้นกว่า 1,080 ล้านบาท ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย จังหวัดสมุทรปราการ ได้เปิดศูนย์ช่วยเหลือประชาชนด้านการประกันภัย ณ สภ.บางแก้ว ด้วย</p> <p>4.8 กรณีซ่อมแซมบ้านเรือนที่เสียหาย สำหรับประชาชนที่มีความประสงค์ให้ภาครัฐช่วยเหลือในการซ่อมแซมบ้านเรือนที่เสียหาย จังหวัด อำเภอ อปท. และชุดอาสาสมัครอำเภอบางพลี ได้จัดชุดช่างเพื่อสนับสนุนการซ่อมแซมบ้านเรือนได้รับความเสียหายตามความต้องการของประชาชน</p> <p>4.9 การบริจาคสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัย มีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรการกุศลต่าง ๆ บริจาคสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้แก่ ถุงยังชีพ เครื่องอุปโภค บริโภค อาหาร เครื่องดื่ม ยาเวชภัณฑ์ และหน้ากากอนามัย N95 เจลแอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัย เต็นท์ และผ้าห่ม</p>
<p>5. ข้อเสนอแนะ ปัญหา และอุปสรรค</p>	<p>5.1 เหตุการณ์ดังกล่าว เป็นเหตุการณ์ที่ต้องใช้ทักษะ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญในระดับปฏิบัติ ณ หน่วยงาน สูงมาก เจ้าหน้าที่ดับเพลิงส่วนใหญ่ของภาครัฐ แม้จะได้รับการฝึกอบรมในเรื่องสารเคมีและวัตถุอันตราย แต่สิ่งสำคัญ คือ การได้รับคำแนะนำด้านเทคนิคจากเจ้าของสารเคมีหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์จริง ซึ่งในหลาย ๆ กรณีต้องขอรับการสนับสนุนจากนอกพื้นที่</p> <p>5.2 วัสดุ อุปกรณ์ในการเผชิญเหตุด้านสารเคมีและวัตถุอันตราย อาทิ โฟมสำหรับใช้ดับเพลิงจากสารเคมีในแต่ละพื้นที่ ภาครัฐมีใช้ในระดับหนึ่ง แต่จะเห็นได้ว่าในเหตุการณ์ที่เกิดการลุกไหม้สารเคมีในปริมาณมากนั้นไม่เพียงพอ จำเป็นต้องร้องขอจากพื้นที่อื่นหรือขอรับการสนับสนุนจากภาคเอกชนด้วย ซึ่งใช้เวลานานในการขนย้ายโฟมเข้าปฏิบัติงานในพื้นที่</p> <p>5.3 ระบบบัญชาการเหตุการณ์ ตามกฎหมายและแผนว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้รับการยอมรับในการใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการภัยพิบัติ โดยเฉพาะภาคเอกชน อาทิ กลุ่มบริษัทด้านปิโตรเคมี จากจังหวัดระยอง เมื่อได้รับการประสานในการขอรับการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงโฟมเคมี สามารถระดมสรรพกำลังเข้าสนับสนุนและร่วมบูรณาการการทำงานได้ทันที ทำให้สามารถบริหารจัดการได้จนประสบผลสำเร็จ</p> <p>5.4 ส่งเสริมให้การพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยวางระบบการเฝ้าระวังและการแจ้งเตือนภัยให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ พร้อมมีระบบการประเมินความเสี่ยงภัยเป็นประจำทุกปี จัดเตรียมบุคลากร จัดสรรงบประมาณ และเครื่องมืออุปกรณ์ให้สอดคล้องกับสภาพความเสี่ยงภัย รวมถึงวางแนวทางการรับมือทั้งก่อนเกิด ขณะเกิด และหลังเกิดภัยอย่างเป็นระบบ</p>

5. การดำเนินการของกระทรวงมหาดไทยในกรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

กระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดการประชุมหารือแนวทางการจัดทำแผนเผชิญเหตุหลากหลายภัย “กรณีอุทกภัยและไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)” เป็นแนวทางปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน กรณีการเกิดอุทกภัยพร้อมกับการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ประกอบด้วย การประเมินสถานการณ์การเตรียมความพร้อม ขั้นตอนการปฏิบัติในการจัดการภาวะฉุกเฉิน และแนวทางในการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินจากอุทกภัย และสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ซึ่งเป็นการยกระดับกระบวนการปฏิบัติงานการจัดการความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ปรับรูปแบบการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความปกติใหม่ (New Normal) โดยกำหนดกรอบการดำเนินงานให้ชัดเจน

แนวทางการจัดทำแผนเผชิญเหตุหลากหลายภัย “กรณีอุทกภัยและไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)”

เพื่อให้การปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิบัตินั้นต้องเป็นไปตามกฎหมาย และแผนว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนระเบียบ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยนำระบบการบัญชาการเหตุการณ์มาใช้ในการปฏิบัติการเผชิญเหตุ ทั้งนี้กรณีการเกิดอุทกภัยพร้อมกับการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ให้มุ่งความสำคัญกับประเด็นด้านสาธารณสุขในระหว่าง การรับมือกับสาธารณภัย ซึ่งเป็นไปตามแนวทางที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

1. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้การปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินมีประสิทธิภาพเมื่อกรณีเกิดอุทกภัยและไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) รวมถึงสร้างความปลอดภัยแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้ประสบภัย
2. เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินที่ชัดเจนกรณีเกิดอุทกภัยและไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

2. การดำเนินการขั้นเตรียมการ

2.1 การประเมินสถานการณ์ ใช้สถานการณ์ในภาพรวมของจังหวัดในเรื่องทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับประเภทยุทธศาสตร์ หรืออาจได้รับผลกระทบจากประเภทยุทธศาสตร์ ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานในภาพรวมของจังหวัดในเรื่องทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับประเภทยุทธศาสตร์ ได้แก่ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ สภาพภูมิอากาศ การปกครองท้องที่และท้องถิ่น ประชากร สิ่งสาธารณประโยชน์ พื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ โรงงานอุตสาหกรรม สถานประกอบการ โบราณสถานสำคัญ ฯลฯ เพื่อใช้ประเมินความเสี่ยงจากอุทกภัยและการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

ปัจจัยความเสี่ยง	อุทกภัย	ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	หน่วยงานรับผิดชอบ
1. สถิติการเกิด	- จำนวนครั้งที่เกิดรายเดือน รายปี	- สถิติผู้ติดเชื้อรายวัน รายเดือน และผู้ที่ได้รับการรักษาหาย	ปภ. /สธ.
2. พื้นที่/สถานที่สำคัญ	- สถานที่ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย ความเสียหายด้านต่าง ๆ ด้านชีวิต ด้านทรัพย์สิน พื้นที่ทางการเกษตร สิ่งสาธารณประโยชน์ - พื้นที่เสี่ยงอุทกภัย	- สถานที่ที่มีการรวมตัวของกลุ่มคน เช่น โรงแรม สถานบริการ สถานบันเทิง โรงมหรสพ สนามกีฬา สถานบริการสาธารณสุข สถานศึกษา วัด มัสยิด โบสถ์ ระบบไฟฟ้า/ประปา - อาชีพที่เสี่ยงต่อการระบาด - พื้นที่เสี่ยงต่อการระบาด	ปภ.
3. ประชากร	กลุ่มประชากรเปราะบางในพื้นที่	จำนวนกลุ่มเสี่ยง 2 กลุ่ม ตามสาธารณสุขกำหนด คือ (1) ผู้ที่ถูกกักกัน ได้แก่ กลุ่มที่ถูกกักกันโรคโดยพื้นที่แห่งรัฐ และกลุ่มที่ถูกกักโรคโดยพื้นที่แห่งท้องถิ่น (State & Local Quarantine:) และ (2) ผู้ที่ติดเชื้อ Covid-19 ณ โรงพยาบาล	ปภ./พม.
4. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน	- บัญชีรายชื่อผู้ปฏิบัติงานทุกภาคส่วน	- บัญชีรายชื่อผู้ปฏิบัติงานทุกภาคส่วน	ปภ./ หน่วยงานภาคีเครือข่าย
5. การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความเสียหายเพิ่มการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	- การกักขังผู้กัก - การอพยพ - การบริหารและการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว - การแจกสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัย - การรักษาพยาบาลผู้ประสบภัย - การประชุมเจ้าหน้าที่ (ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด) หรือการประชุมประสานงานอื่นๆ		ปภ./ หน่วยงานภาคีเครือข่าย

2.2 การเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติ

2.2.1 การเตรียมความพร้อมทรัพยากร ด้านกำลังคน เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักรกล ยานพาหนะ

อุทกภัย	ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	หน่วยงาน รับผิดชอบ
<ul style="list-style-type: none"> - บัญชีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักรกล สาธารณภัย ยานพาหนะ รายชื่อบุคลากร ที่จำเป็น ที่พร้อมเรียกใช้ อุปกรณ์สำหรับใช้ในการเฝ้าระวัง และการแจ้งเตือนภัยให้พร้อมใช้งาน วงรอบการปฏิบัติงาน - ความพร้อมของพื้นที่ จำนวนบุคลากร 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลเวชภัณฑ์ อุปกรณ์ในการป้องกัน ที่จำเป็น ในการปฏิบัติการ เช่น หน้ากากอนามัย ชุดป้องกัน อุปกรณ์วัดไข้ แอลกอฮอล์ เจลล้างมือ ถุงมือ ยา รักษาโรค เป็นต้น - บัญชีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ยานพาหนะ รายชื่อบุคลากรที่จำเป็น - ศักยภาพพื้นฐานทางด้านสาธารณสุข เช่น จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ จำนวน รพ. ศักยภาพของ รพ. 	ปภ.

2.2.2 กระบวนการแจ้งเตือนภัย ระบุแนวทาง กระบวนการ/ขั้นตอนการแจ้งเตือนภัย สัญลักษณ์ การแจ้งเตือนภัยตลอดจนช่องทางในการแจ้งข่าวสารเตือนภัย โดยให้ความสำคัญในประเด็น ดังนี้

อุทกภัย	ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	หน่วยงาน รับผิดชอบ
<ul style="list-style-type: none"> - การจัดตั้งคณะทำงานติดตามสถานการณ์เพื่อ ทำหน้าที่เฝ้าระวัง - การมอบหมายภารกิจ - การส่งต่อข้อมูลทั้งในแนวระนาบและแนวตั้ง - การแจ้งเตือนภัยให้ประชาชนทราบ อย่างทั่วถึง และต่อเนื่อง - การปฏิบัติการข่าวสาร Information Operation : IO 	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดตั้งคณะทำงานติดตามสถานการณ์ เพื่อทำหน้าที่เฝ้าระวังร่วมกับสาธารณสุขจังหวัด - การมอบหมายภารกิจ - การส่งต่อข้อมูลทั้งในแนวระนาบและแนวตั้ง - การแจ้งเตือนภัยให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง และต่อเนื่อง - การปฏิบัติการข่าวสาร Information Operation : IO 	ปภ./ หน่วยงาน ภาคีเครือข่าย

2.2.3 การปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหารในพื้นที่ ระบุแนวทางการปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมระหว่างพลเรือนกับทหาร ตามบันทึกความตกลงที่จัดทำขึ้นตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติจัดระเบียบกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 มาตรา 8

อุทกภัย	ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	หน่วยงานรับผิดชอบ
รายชื่อหน่วยทหารในพื้นที่ ขั้นตอน รายละเอียด การประสานงาน การแบ่งพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยทหาร นายทหารติดต่อประสานงาน และการติดต่อ สื่อสาร ตามแผนบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม	- รายชื่อหน่วยทหาร (โรงพยาบาลทหาร) ที่มีขีดความสามารถในการสนับสนุนด้านการแพทย์ การรักษาพยาบาลผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	ปภ./หน่วยงานภาคีเครือข่าย

2.2.4 การปฏิบัติร่วมกับภาคประชาสังคม องค์กรสาธารณกุศล ประชาชนจิตอาสาในพื้นที่ ให้ระบุแนวทาง/ขั้นตอนการปฏิบัติงานในการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินของภาคประชาสังคม องค์กรสาธารณกุศล ประชาชนจิตอาสาในพื้นที่

อุทกภัย	ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	หน่วยงานรับผิดชอบ
- รายนามองค์กรสาธารณกุศล มูลนิธิ สมาคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีชุดกู้ชีพ กู้ภัย ประเภท จำนวน อุปกรณ์พิเศษ ฯลฯ ทักษะความถนัดของประชาชนจิตอาสา - การแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ	- รายชื่อองค์กรสาธารณกุศล มูลนิธิ สมาคม ที่มีขีดความสามารถในการสนับสนุนด้านการแพทย์ สาธารณสุข รักษาพยาบาลผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) - อุปกรณ์พิเศษของหน่วยสาธารณกุศล มูลนิธิ สมาคม ในการสนับสนุนด้านการแพทย์ สาธารณสุข	ปภ./ หน่วยงานภาคีเครือข่าย

2.2.5 แนวทางการกำหนดพื้นที่ที่ปลอดภัย/ศูนย์พักพิงชั่วคราว และการอพยพ

อุทกภัย	ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>- พิจารณากำหนดพื้นที่ปลอดภัย /พื้นที่เตรียมจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยให้ระบุสถานที่จำนวนที่สามารถรองรับได้ และหน่วยงานรับผิดชอบ พร้อมทั้งกำหนดเส้นทางการอพยพประชาชนไปยังพื้นที่ปลอดภัย/พื้นที่เตรียมจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยอาจใช้แผนที่หรือแผนผังอธิบายเส้นทางการอพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัย/พื้นที่เตรียมจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวในแต่ละจุด ตลอดจนเตรียมแผนรองรับการอพยพประชาชน</p>	<p>- ดำเนินการแยกประเภทการจัดการตามแนวทางที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มที่ถูกกักโรคโดยพื้นที่แห่งรัฐ (State & Local Quarantine) (2) กลุ่มที่ถูกกักโรคโดยพื้นที่แห่งท้องถิ่น (Self-Quarantine) (3) กลุ่มผู้ติดเชื้อ Covid-19 และ (4) กลุ่มผู้ไม่ติดเชื้อ โดย</p> <p>- กำหนดพื้นที่อพยพและขั้นตอน วิธีการอพยพทรัพยากรในการอพยพเพิ่มเติม</p> <p>- กำหนดการบริหารจัดการศูนย์พักพิง</p> <p>- กำหนดให้จัดระบบคัดกรอง การเว้นระยะห่างทางสังคม สำหรับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน การจัดเตรียมพื้นที่สำหรับตั้งเป็นศูนย์พักพิงชั่วคราวเพิ่มเติมกรณีศูนย์พักพิงชั่วคราวหลักไม่เพียงพอ</p>	<p>ปภ./ หน่วยงานรับผิดชอบ/ ภาคีเครือข่าย</p>

3. ขั้นตอนการปฏิบัติในการจัดการภาวะฉุกเฉิน

3.1 การจัดตั้งองค์กรปฏิบัติในภาวะฉุกเฉิน

3.1.1 ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด ให้กำหนดอำนาจหน้าที่ แนวทางการปฏิบัติ โครงสร้าง และกลไกของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด ประกอบด้วย ศูนย์ประสานการปฏิบัติ ศูนย์ประชาสัมพันธ์ ศูนย์ประชาสัมพันธ์ร่วม คณะที่ปรึกษา/ผู้เชี่ยวชาญ ส่วนปฏิบัติการ ส่วนอำนวยการ และส่วนสนับสนุนพร้อมทั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบ และพื้นที่ปฏิบัติงานให้ชัดเจน

3.1.2 ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด ให้กำหนดแนวทางการปฏิบัติของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด ให้สอดคล้องตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 กรณียกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 3 - 4

ทั้งนี้กรณีมีการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ให้มีมาตรการป้องกันตนเองและเว้นระยะห่างทางสังคมตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดเมื่อมีการจัดประชุมศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด

3.2 แนวทางปฏิบัติในการบัญชาการเหตุการณ์

3.2.1 การบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command) กำหนดให้ผู้บัญชาการตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ในแต่ละระดับ (จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

3.2.2 การบัญชาการเหตุการณ์ร่วม (Unified Command) ให้กำหนดแนวทางการประสานงานการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมาย มีความแตกต่างในด้านภารกิจ พื้นที่รับผิดชอบ ให้สามารถประสานงาน วางแผนปฏิบัติในภารกิจร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้วัตถุประสงค์เดียวกัน

(1) อุทกภัย กำหนดให้มีการบัญชาการร่วมกับกรอบโครงสร้างศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจน้ำ (ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติและศูนย์อำนวยการน้ำเฉพาะกิจ) เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหาอุทกภัยแบบบูรณาการ

(2) ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) กำหนดให้มีการบัญชาการร่วมกับศูนย์บริหารจัดการสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดและคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัด

3.3 การเผชิญเหตุอุทกภัย กำหนดแนวทาง/ขั้นตอนการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้น โดยให้มอบหมายภารกิจ พื้นที่รับผิดชอบ และกำหนดตัวบุคคลหรือหน่วยงานที่เหมาะสมให้เกิดความชัดเจนสอดคล้องกับข้อเท็จจริงและความเสี่ยงในพื้นที่ ซึ่งกรณีเมื่อเกิดอุทกภัยและไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) จะมุ่งเน้นความปลอดภัยแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้ประสบภัยจากอุทกภัยและไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

การเผชิญเหตุ	สาธารณภัย		หน่วยงานรับผิดชอบ
	อุทกภัย	ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid19)	
การบริหารจัดการ	การระบายน้ำเข้าทุ่ง การเปิดทางน้ำ การทำแนวป้องกัน การวางกระสอบทราย การผลักดันน้ำ	การสนับสนุนสาธารณสุขจังหวัด ในการคัดกรอง การอำนวยความสะดวกการตรวจหาเชื้อ	ปภ./ หน่วยงานภาคี เครือข่าย
การอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมและการจราจร	ด้านการคมนาคมและการจราจร กรณีเส้นทางคมนาคมได้รับความเสียหาย หรือถูกน้ำท่วมจนประชาชนไม่สามารถสัญจรได้ พร้อมทั้งมอบหมายหน่วยงานและผู้รับผิดชอบ	- ด้านการคมนาคมและการจราจร กรณีเส้นทางคมนาคมได้รับความเสียหาย หรือถูกน้ำท่วม จนประชาชนไม่สามารถสัญจรได้ (กรณีขนย้ายผู้ป่วย) - การอพยพให้ความสำคัญกับหลักของสาธารณสุขการป้องกันตนเองและการเว้นระยะห่างทางสังคม และจัดยานพาหนะที่มีความเหมาะสม เพียงพอต่อจำนวนผู้อพยพ	อปท.

การเผชิญเหตุ	สาธารณสุข		หน่วยงาน รับผิดชอบ
	อุทกภัย	ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid19)	
การดูแลด้าน การแพทย์ และสาธารณสุข	สนับสนุนด้านการแพทย์และสาธารณสุข เช่น การจัดเตรียมเวชภัณฑ์ การจัดชุดเจ้าหน้าที่สาธารณสุขลงพื้นที่ให้คำแนะนำ และการป้องกันควบคุมโรคจากอุทกภัย รวมถึงการดูแลผู้ประสบภัย พร้อมทั้งมอบหมายหน่วยงานและผู้รับผิดชอบ เป็นต้น		ปภ./สธ.
การดูแลรักษา ความปลอดภัย	การดูแลรักษาความปลอดภัย เช่น การจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง อาสาสมัครรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ที่ประชาชนอพยพออกจากบ้านเรือน หรือกรณีที่ประชาชนไม่อพยพให้ใช้มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมกรณีมีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) เป็นต้น		ปภ.
การดูแลรักษา สถานที่สำคัญ	การดูแลป้องกันสถานที่สำคัญไม่ให้เกิดผลกระทบ/เสียหายจากอุทกภัย เช่น โรงพยาบาล สถาบันการศึกษา ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน โบราณสถาน พื้นที่หวงห้ามเพื่อให้บริการได้อย่างต่อเนื่อง		ปภ./ หน่วยงาน ภาคี เครือข่าย
การประชาสัมพันธ์ ในภาวะฉุกเฉิน	กำหนดแนวทางในการประชาสัมพันธ์ และการตอบโต้ข่าวเท็จ เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนและลดความตระหนกในช่วงเกิดสถานการณ์อุทกภัย และไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) เพื่อให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้องเกิดความปลอดภัย		ปภ./ กรม ประชาสัมพันธ์

3.4 การประกาศกรณีพื้นที่ประสบอุทกภัย

3.4.1 การประกาศพื้นที่ประสบสาธารณสุข ให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติในการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณสุข ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ พ.ศ. 2558 เพื่อประโยชน์ในการจัดการสาธารณสุขของพื้นที่และเป็นการรับรองการเกิดอุทกภัยหรือโรคระบาดให้กับผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู

3.4.2 การประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน แนวทางการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562

3.5 การสนับสนุน

3.5.1 ด้านงบประมาณ เช่น งบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณอื่น ๆ ได้แก่ งบกลางเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และเงินบริจาค เป็นต้น

3.5.2 แนวทางการขอรับการสนับสนุนทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน เช่น เครื่องผลักดันน้ำ อากาศยานไร้คนขับ เครื่องมืออุปกรณ์ของหน่วยทหาร เป็นต้น โดยจัดทำเป็นบัญชีรายชื่อผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานของหน่วยงานให้ชัดเจน

3.6 การสื่อสารและโทรคมนาคม การติดต่อประสานงาน กำหนดช่องทางการสื่อสารระหว่างหน่วยงาน ทั้งระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง ระบบสื่อสารสำรอง โดยมีแผนผังการติดต่อสื่อสาร ระบุหมายเลขโทรศัพท์/ โทรสาร ระบุข่ายวิทยุ รวมถึงการใช้ช่องทางออนไลน์โซเชียลมีเดียเพื่อให้เกิดความครอบคลุม และสามารถติดต่อ การประสานงานได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น

ผลสัมฤทธิ์ของงาน

- **เชิงปริมาณ :** กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ได้นำแนวทางดังกล่าวมาจัดทำแผนเผชิญเหตุ หลากหลายภัย “กรณีอุทกภัยและไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) เพื่อให้จังหวัดได้นำไปใช้ต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่ ทั้ง 76 จังหวัด
- **เชิงคุณภาพ :** สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสามารถนำแนวทางจากแผนเผชิญเหตุ หลากหลายภัย “กรณีอุทกภัยและไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)” ไปปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ (ที่มา : กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

ภาคผนวก จ

การใช้แนวทางธรรมชาติเป็นฐาน (Natural-based Solutions : Nbs) เป็นองค์ประกอบไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570

จากการถอดบทเรียนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 พบว่า แนวทางธรรมชาติเป็นฐาน (Natural-based Solutions : Nbs) ยังมีความไม่ชัดเจน จึงได้นำมาบรรจุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2564 - 2570 ให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์มากขึ้นแล้ว โดยการศึกษาและวิเคราะห์การเชื่อมโยงในเรื่องแนวทางธรรมชาติเป็นฐาน (Natural-based Solutions : Nbs) และใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

(1) Nature-based Solutions to address global societal challenges. Gland, Switzerland : IUCN การใช้แนวทางธรรมชาติเป็นฐาน (Natural-based Solutions : Nbs) นั้น เป็นกรอบใหญ่เพื่อเชื่อมโยงไปยัง Ecosystem-Based Disaster Risk Reduction (Eco-DRR) ให้มีแนวทางการใช้ธรรมชาติเพื่อเชื่อมโยง กับการใช้ระบบนิเวศเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ทำให้เกิดความสมดุลและใช้ระบบนิเวศ เช่น การเพิ่มพื้นที่ของการปลูกป่าชายเลน ปลูกป่า ปลูกต้นไม้ และไม้พุ่ม เพื่อลดความรุนแรงของการกัดเซาะชายฝั่งและสามารถอยู่ร่วมกับการรักษาวิถีชีวิตของชาวบ้านที่อาศัยใกล้ชายฝั่ง

(2) Ecosystem-Based Disaster Risk Reduction, Implementing Nature-Based Solutions for Resilience : UNDRR ประเด็นนี้ได้มีการเชื่อมโยงกับแนวทางธรรมชาติที่เป็นฐานดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ตามกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 ที่ประเทศไทยได้รับรองกรอบดังกล่าว ตั้งแต่ พ.ศ. 2558 นอกจากนี้ การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ได้นำเอาบทเรียนการอยู่ร่วมกันของชาวบ้านบริเวณอ่าวตัว ก ของประเทศไทย ที่มีส่วนร่วมดูแลรักษา และช่วยปลูกป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อช่วยลดผลกระทบของพื้นที่ชายฝั่งทะเลจากการกัดเซาะชายฝั่งและฟื้นฟูสภาพพื้นที่ให้วิถีชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน

(3) The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review, Patha Dasgupta การศึกษาวิเคราะห์โดยใช้แนวทางเศรษฐศาสตร์เน้นการแสวงหาผลประโยชน์และรายได้ ยังเป็นแนวทางที่ต้องปรับให้มีความสอดคล้องกับการรักษาสมดุลทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตามกรอบ การพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งถือว่าเป็นกรอบการพัฒนาที่ประเทศไทยได้ดำเนินอยู่แล้ว และดำเนินการ ตามแนวทางของกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573

(4) Can Mangroves Minimize Property Loss during Big Storms? An Analysis of House Damage due to the Super Cyclones in Orissa, SANDEE Working Paper การศึกษาวิจัยถึงประโยชน์ของต้นโกงกางที่ทำเป็นแนวกันลมของเมืองโอริสสา ประเทศอินเดีย แม้ว่าการวิจัยจะยังมีผลที่ไม่ชัดเจนเรื่องการเป็นแนวกันลมกั้นการกัดเซาะชายฝั่ง แต่ทำให้เห็นประโยชน์ในเบื้องต้นของการใช้ป่าไม้ที่มีรากยึดไม่ให้ชายฝั่งถูกทำลาย

บรรณานุกรม

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. **แนวความคิด ผลประโยชน์แห่งชาติและทางเลือกยุทธศาสตร์**. เข้าถึงได้จาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/8412st/5.2บทที่ 2.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2563).

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. **กรอบการดำเนินงานเซนต์ไคเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573**. กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, ม.ป.ป.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. **การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2557

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. **พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติ**. กรุงเทพฯ : ส่วนกฎหมาย สำนักมาตรการป้องกันสาธารณภัย, ม.ป.ป.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. **หนังสือคำศัพท์ด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2559.

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. **แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558**. กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. 2558.

ดร.สรวิศ วิฑูรท์สน์ Dr. Marqueza Cathalina Reyes และ Mr. Matthew Sarsycki. **คู่มือการประเมินความเสี่ยงจากภัยพิบัติ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ สำนักงานประเทศไทย, 2559

ประยูรธ จันทรโอชา, พลเอก. **กองทัพไทยกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่**. กรุงเทพฯ : สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2551.

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ (พ.ศ. 2561 - 2580). เข้าถึงได้จาก <http://www.mfa.go.th/main/contents/files/policy-20200602-164903-389698.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2563).

รายงานความก้าวหน้าการพัฒนาระบบ National Single Window: NSW. เข้าถึงได้จาก <http://www.thainsw.net/INSW/index.jsp> (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2563).

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. **(ร่าง) แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ.2558-2593 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2563)**. กรุงเทพฯ : 2562

สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัยประเมินผลการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558**. กรุงเทพฯ : ม.ป.ป.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสวัสดิภาพแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรื. **แผนปฏิบัติการด้านการบูรณาการข้อมูลด้านความมั่นคง
ระยะที่ 1 (พ.ศ.2563-2565)**. กรุงเทพฯ : 2563

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. หนังสือ **ด่วนที่สุด ที่ นร 0505/32627** ลงวันที่ 18 ตุลาคม 2561 เรื่อง **ผลการประชุม
คณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ (กบส.) ครั้งที่ 1/2561**

องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา. **เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารจัดการ
ความเสี่ยงด้านอุทกภัยอย่างบูรณาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติ
แห่งเอเชีย, 2556.

องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN). **การแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน
(Nature-based Solutions) เพื่อรับมือกับความท้าทายทางสังคมของโลก**. Gland, Switzerland :
IUCN (International Union for Conservation of Nature) Global Forest and Climate
Change Programme, 2016.

ASEAN Secretariat. **ASEAN Vision 2025 on Disaster Management**. Jakarta : ASEAN Secretariat,
2016.

Centre for Research on the Epidemiology of **Disasters**. **Disaster Year in Review 2019**. Cred
Crunch. 2020(58).

Department of Economic and Social Affairs, United Nations. Ten key findings. **World Population
Prospects 2019** : Highlights. 2019. เข้าถึงได้จาก
<http://population.un.org/wpp> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2562).

Eckstein, D., Künzel, V., Schäfer, L., & Wingses, M., **Global Climate Risk Index 2020**. Bonn :
Germanwatch e.V., 2019.

Economic Research institute for ASEAN and East Asia. **ASEAN Vision 2040: Towards a Bolder
and Stronger ASEAN Community Volume 1**. ERIA, 2019.

Federal Emergency Management Agency. **Incident Management Handbook**, FEMA B-761/
Interim change 1

Hallegatte, S., Rentschler, J., & Walsh, B., **Building Back Better Achieving resilience through
stronger, faster, and more inclusive post-disaster reconstruction**. Washington,
DC : The World Bank, 2018.

Sarah Opitz-Stapleton, Rebecca Nadin, Jan Kellett, Margherita Calderone, Adriana Quevedo,
Katie Peters and Leigh Mayhew. **Report Risk – Informed development, From
crisis to resilience**. United Nations Development Programme. 2019.

United Nations Development Programme. **Risk-informed development from crisis to resilience.** UNDP, 2019.

United Nations Office for Disaster Risk Reduction. **Build Back Better in recovery, rehabilitation and reconstruction.** Geneva : United Nations Office for Disaster Risk Reduction, 2017

United Nations Office for Disaster Risk Reduction. **Global Assessment Report on Disaster Risk Reduction.** Geneva : UNDRR, 2019.

United Nations Office for Disaster Risk Reduction. **How to make Cities more Resilient - A Handbook For Local Government Leader, A contribution to Global Campaign 2010 – 2020 Making Cities Resilient – “My City is Getting Ready!”.** 2017.

United Nations Office for Disaster Risk Reduction. **Partnership and Stakeholder Engagement Strategy.** UNDRR, 2016.

United Nations Office for Disaster Risk Reduction. **Words into action guidelines,** National Disaster Risk Assessment, Governance system, Methodology, and Use of results. 2017.

แผนแม่บทภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. เข้าถึงได้จาก

<https://www.disaster.go.th/th/download/download/7>

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด. เข้าถึงได้จาก

<https://www.disaster.go.th/th/download/download/25>

แผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินของกลุ่มจังหวัด. เข้าถึงได้จาก

<https://www.disaster.go.th/th/download/download/26>

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ประกอบด้วย

1. นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย	ประธานกรรมการ
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	รองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง
3. ปลัดกระทรวงมหาดไทย	รองประธานกรรมการคนที่สอง
4. ปลัดกระทรวงกลาโหม	กรรมการ
5. ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	กรรมการ
6. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
7. ปลัดกระทรวงคมนาคม	กรรมการ
8. ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
9. ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	กรรมการ
10. ปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
11. ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ	กรรมการ
12. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
13. ผู้บัญชาการทหารสูงสุด	กรรมการ
14. ผู้บัญชาการทหารบก	กรรมการ
15. ผู้บัญชาการทหารเรือ	กรรมการ
16. ผู้บัญชาการทหารอากาศ	กรรมการ
17. เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	กรรมการ
18. รองศาสตราจารย์เสรี ศุภราทิตย์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
19. นายสมเกียรติ ประจำวงษ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
20. ร้อยโท วโรตม สุจริตกุล	ผู้ทรงคุณวุฒิ
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวิตา กมลเวชช	ผู้ทรงคุณวุฒิ
22. อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	กรรมการและเลขานุการ
23. รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ฝ่ายปฏิบัติการ	ผู้ช่วยเลขานุการ
24. ผู้อำนวยการกองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี
3. บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ
4. ให้คำแนะนำ ปรีกษาและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. วางระเบียบเกี่ยวกับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง
6. ปฏิบัติการอื่นที่บัญญัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ที่ ๐๑ /๒๕๖๐

เรื่อง การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ตามที่คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ได้มีมติในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๐ ให้ปรับปรุงองค์ประกอบคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อให้การปฏิบัติงานตามนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และสอดคล้องกับสถานการณ์สาธารณภัยในปัจจุบัน นั้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบมติที่ประชุมคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๐ จึงยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เรื่อง การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
๒. รองปลัดกระทรวงมหาดไทย	ประธานอนุกรรมการ
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมือง	
๓. อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	รองประธานอนุกรรมการ
๔. ผู้อำนวยการศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย (ADPC)	อนุกรรมการ
๕. ผู้แทนกระทรวงกลาโหม	อนุกรรมการ
๖. ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	อนุกรรมการ
๗. ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนกระทรวงคมนาคม	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทนกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข	อนุกรรมการ
๑๒. ผู้แทนกระทรวงการคลัง	อนุกรรมการ
๑๓. ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม	อนุกรรมการ
๑๔. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	อนุกรรมการ
๑๕. ผู้แทนสำนักงบประมาณ	อนุกรรมการ
๑๖. ผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑๗. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑๘. ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ	อนุกรรมการ
	/๑๙. ผู้แทน...

๑๙. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	อนุกรรมการ
๒๐. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	อนุกรรมการ
๒๑. ผู้แทนกรมการปกครอง	อนุกรรมการ
๒๒. ผู้แทนกรมองค์การระหว่างประเทศ	อนุกรรมการ
๒๓. ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง	อนุกรรมการ
๒๔. ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	อนุกรรมการ
๒๕. ผู้แทนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร	อนุกรรมการ
๒๖. ผู้แทนกรมชลประทาน	อนุกรรมการ
๒๗. ผู้แทนกรมธุรกิจพลังงาน	อนุกรรมการ
๒๘. ผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม	อนุกรรมการ
๒๙. ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์	อนุกรรมการ
๓๐. ผู้แทนกรมอุตุนิยมวิทยา	อนุกรรมการ
๓๑. ผู้แทนกองบัญชาการกองทัพไทย	อนุกรรมการ
๓๒. ผู้แทนกองทัพบก	อนุกรรมการ
๓๓. ผู้แทนกองทัพเรือ	อนุกรรมการ
๓๔. ผู้แทนกองทัพอากาศ	อนุกรรมการ
๓๕. ผู้แทนกรุงเทพมหานคร	อนุกรรมการ
๓๖. ผู้แทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๓๗. นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๓๘. นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๓๙. นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๔๐. ผู้แทนสภาภาษาชาติไทย	อนุกรรมการ
๔๑. ผู้แทนสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร. (องค์การมหาชน)	อนุกรรมการ
๔๒. ผู้แทนมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์	อนุกรรมการ
๔๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีดา กมลเวช รองคณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	อนุกรรมการ
๔๔. ดร. สุธาริน คุณผล Program Specialist โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)	อนุกรรมการ และเลขาธิการ
๔๕. รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขาธิการ
๔๖. ผู้อำนวยการกองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขาธิการ
๔๗. ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขาธิการ
๔๘. ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขาธิการ

/อำนาจหน้าที่...

อำนาจหน้าที่

๑. กำหนดแนวทางในการจัดทำและปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตามแนวนโยบายที่คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกำหนด

๒. ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามกรอบของประเทศและกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

๓. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พร้อมทั้งรายงานผล และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

๔. เชิญผู้แทนหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่เห็นสมควรเข้าร่วมการประชุม เพื่อให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

๕. พิจารณาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ได้รับมอบหมาย

๖. ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐

พลเอก

(ประวิตร วงษ์สุวรรณ)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

คำสั่งคณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ที่ ๑ /๒๕๖๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุง ทบทวน และจัดทำร่างแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑ (๑) กำหนดให้ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติเสนอคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี และมาตรา ๔๔ กำหนดให้การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้กำหนดไว้ในแผนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อใช้มาครบ ๕ ปีแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของผู้ซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำแผน ปรับปรุง หรือทบทวนแผน ที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนโดยเร็ว

คณะรัฐมนตรี ได้มีมติอนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๘ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ ซึ่งจะครบกำหนด ๕ ปีในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกอบกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณภัยเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมการให้เป็นไปตามข้อกำหนดและให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ของประเทศ มีประสิทธิภาพและเตรียมพร้อมรับกับสถานการณ์สาธารณภัยในปัจจุบันที่มีความรุนแรง และซับซ้อนมากขึ้น คณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ จึงมีมติเมื่อคราว ประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๑ เห็นชอบให้แต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุง ทบทวน และจัดทำร่างแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. โดยมีองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ ดังนี้

ที่ปรึกษา

๑. อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ประธานที่ปรึกษา
๒. นายสุพร รัตนาคินทร์	ที่ปรึกษา
ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านสาธารณภัย (ด้านการประสานงานสาธารณภัยระหว่างประเทศ)
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	

คณะทำงาน

๑. ร่องอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ที่ได้รับมอบหมาย	ประธานคณะทำงาน
๒. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	คณะทำงาน
๓. ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนกลาใหม่.	คณะทำงาน
๔. ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข	คณะทำงาน
๕. ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ	คณะทำงาน
๖. ผู้แทนกระทรวงการคลัง	คณะทำงาน
๗. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	คณะทำงาน
๘. ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	คณะทำงาน
๙. ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	คณะทำงาน
๑๐. ผู้แทนกระทรวงคมนาคม	คณะทำงาน
๑๑. ผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	คณะทำงาน
๑๒. ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	คณะทำงาน
๑๓. ผู้แทนกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	คณะทำงาน
๑๔. ผู้แทนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร	คณะทำงาน

๑๕. ผู้แทนสำนักงาน ...

๑๕. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	คณะทำงาน
๑๖. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน	คณะทำงาน
๑๗. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	คณะทำงาน
๑๘. ผู้แทนสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	คณะทำงาน
๑๙. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	คณะทำงาน
๒๐. พลตรี นายแพทย์ คเชนทร์ ปิ่นสุวรรณ ผู้ทรงคุณวุฒิ กองทัพบก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า	คณะทำงาน
๒๑. พลตรี พจน์ เหมพันธ์ ผู้อำนวยการสำนักงานแพทย์ สำนักงานสนับสนุน สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม	คณะทำงาน
๒๒. นางสาวจิตติพร สิ้นสุพรรณ ผู้จัดการโครงการ ศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย	คณะทำงาน
๒๓. ดร. รัฐ ธนาติเรก	คณะทำงาน
๒๔. ผู้อำนวยการกองมาตรการป้องกันสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	คณะทำงาน
๒๕. ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	คณะทำงาน
๒๖. ผู้อำนวยการศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	คณะทำงาน
๒๗. ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	คณะทำงาน
๒๘. ผู้อำนวยการกองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	คณะทำงาน
๒๙. ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	คณะทำงาน
๓๐. นายเชียรชัย ชุกิตติวิบูลย์ ผู้อำนวยการกองช่วยเหลือผู้ประสบภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	คณะทำงาน
๓๑. นายณัฐวรรธน์ พรังสรรค์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	คณะทำงาน
๓๒. นายปรีชา ทองคำ ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๑ ปทุมธานี กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	คณะทำงาน
๓๓. ว่าที่ร้อยตรี ณัฐพงศ์ ฐิตวิกรานต์ หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสระบุรี	คณะทำงาน
๓๔. นายพิสิษฐ์ วงศ์เฮียรธนา นิติกรชำนาญการพิเศษ กองกฎหมาย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	คณะทำงาน

๓๕. นางสาวดวงนภา ...

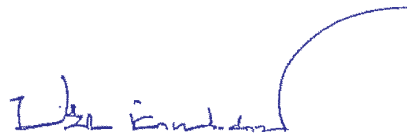
- ๓๕. นางสาวดวงภา อุตตมางคพงศ์ คณะทำงาน
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
สำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๓๖. นางสาวกนกภรณ์ ชูเชิด คณะทำงาน
นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ
สำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๓๗. ผู้อำนวยการส่วนนโยบายภัยจากธรรมชาติ คณะทำงาน
กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเลขานุการ
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๓๘. ผู้อำนวยการส่วนนโยบายภัยจากมนุษย์และความมั่นคง คณะทำงาน
กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเลขานุการ
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๓๙. นางสาวฉัตรภรณ์ แก้วยนต์ คณะทำงาน
นักวิชาการเผยแพร่ชำนาญการพิเศษ และผู้ช่วยเลขานุการ
กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๔๐. นางสุปรียา พันธุ์สังวร คณะทำงาน
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ และผู้ช่วยเลขานุการ
กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

อำนาจหน้าที่

- ๑. ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการในการปรับปรุง ทบทวน แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.
- ๒. ดำเนินการปรับปรุง ทบทวน และจัดทำร่างแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.
- ๓. เชิญผู้แทนหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลใดที่เห็นสมควรเข้าร่วมการประชุม เพื่อให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
- ๔. ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

(นายปวิณ ชำนิประศาสน์)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมือง

ประธานอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ที่ปรึกษา

1. นายบุญธรรม	เลิศสุชีเกษม	อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
2. นายเชษฐา	โมสิกรัตน์	ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. นายชัยณรงค์	วาสนะสมสิทธิ์	รักษาการที่ปรึกษาด้านความมั่นคง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
4. นายรัฐพล	นราติศร	รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. นายเจียรชัย	ชุกิตติวิบูลย์	รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
6. ผศ.ดร. ทวีดา	กมลเวชช	คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะผู้จัดทำ

1. นางสาวชัชดาพร	บุญพีระณัช	ผู้อำนวยการกองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
2. นางสาวฉัตรภรณ์	แก้วยนต์	เลขานุการกรม
3. นางมณีรัตน์	อดุลยประภากร	รองหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม
4. นางสาวดาวहनัน	แสงอ่อง	ผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเพชรบูรณ์
5. นางสาวอังศุมาลิน	อังศุสิงห์	ผู้อำนวยการส่วนกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย
6. นางสาวจุฑามาศ	เดชพิทักษ์	ผู้อำนวยการส่วนข้อมูลและติดตามประเมินผลความปลอดภัยทางถนน กองบูรณาการความปลอดภัยทางถนน
7. นางสาวอารีรัตน์	วิจิตรพัชรผล	ผู้อำนวยการส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ
8. นางสาวดวงนภา	อุตตมางคพงศ์	ผู้อำนวยการส่วนนโยบายภัยจากธรรมชาติ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
9. นางสาววิยดา	โสภณ	ผู้อำนวยการส่วนติดตามและประเมินผล กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
10. นายรัฐธิปไตย	ปางวัชรกร	ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
11. นางสาวอนัญญา	เทียนหอม	ผู้อำนวยการส่วนนโยบายภัยจากมนุษย์และความมั่นคง กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
12. นางสาวสุจินต์พร	ผานุการณ์	ผู้อำนวยการส่วนวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย
13. นางสาวนฤมล	ตันสุวรรณดี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองบูรณาการความปลอดภัยทางถนน

14. นางสาวสุปรียา	พันธุ์สังวร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
15. นางสาวปรารงค์เนตร	เฟื่องฟู่ง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
16. นางสาวอรอนงค์	มโนทรทัต	หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
17. นางสาวภาวิอร	ฉันทเนรมิตร	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ กองช่วยเหลือผู้ประสบภัย
18. นางสาววิภาวี	ศรีประไพ	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ กองช่วยเหลือผู้ประสบภัย
19. นายสันติ	บุษบงทอง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย
20. นางสาวสิริพิน	ทิพย์รัศกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
21. นางสาวกมลวรรณ	เอกโชติ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ
22. นายสาโรจน์	ทิพย์รัตน์	วิศวกรโยธาชำนาญการ กองมาตรการป้องกันสาธารณภัย
23. นางสาวกรณิศนันท์	วิลาวัลย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
24. นางสาวทัศนีย์	ศรีสวัสดิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
25. นางสาวโสภิตา	ธัญลักษณ์เมธา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
26. นายกิตติบดี	ชินโคตรพงศ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
27. นายภาณุวัฒน์	จำปาศรี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
28. นางสาวพันธาทิพย์	ศรีขวัญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักเลขานุการกรม

29. นางสาวธัญชนก	นันทติกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ
30. นางสาวนวรรณ	จุห้อง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองช่วยเหลือผู้ประสบภัย
31. นางสาวลลิตา	ปนุตติกร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน
32. นายปิยชนม์	อนุศาสนกุล	นักวิชาการตรวจสอบภายในปฏิบัติการ กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
33. นางสาวปาริฉัตร	นิमितกุล	พนักงานนโยบายและแผนงาน กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย

โทร. 0-2637-3304-9 Fax. 0-2243-2178

www.disaster.go.th